

Ctihodného otce Vavřince Skupoli
z řádu Theatinů

Duchovní boj

a

pokoj duše,

s připojeným zvláštním pojednáním o zpovědi
z pobožnosti konané (dle ctih. kněze J. Boone
z T. J.) a náležitými modlitbami

preložil a sestavil

Jan Nep. Frant. Desolda.

Se schválením nejd. kn. arcib. konsistoře Pražské.

Druhé vydání.

V Praze 1893.

Nákladem Cyrillo-Methodějského knihkupectví
(Gustav Francel).

*„Vezměte odění Boží, abyste mohli odolati
v den zlý a ve všem dokonali státi“.*

Efes. VI. 13.

Předmluva.

Mezi knihami, které k utvrzení a rozmnožení pravé zbožnosti v církvi svaté po svatém písmě a sv. otcích nejvíce působily, tak že, kdo jejich návodu svědomitě použil, dle něho se totiž i v životě svém zachovati hledě, zajisté veliké útěchy zakusil a v křesťanské dokonalosti znamenitě prospěl, jest i knížka, kterou tuto vydáváme, ctihodného otce Vavřince Skupoli „Duchovní boj“. Přidružujeť se vším právem k zlaté knížce Tomáše Kempenského „o následování Krista“ a svatého Františka Saleského „Bohumile“; ba jako dobou svého sepsání, tak i svým složením, cílem a obsahem střední čestné místo mezi oběma zaujímá. Majíť zajisté všechny tři jmenované knížky jeden a tentýž účel, návod totiž ku pravé

zbožnosti; z obsahu jejich pak tentýž jasný, mírný, tichý duch evangelický vane, který se tím právě co Duch Boží jeví; pročez i mnozí znatelé pravé křesťanské dokonalosti za to mají, že spisy ty týmž svatým Duchem, Duchem svatosti, nadchnuty jsou.

Kdo je pak všecky tři zevrubněji porovná, snadno se toho dosoudí, že co cti-hodný T o m á š K e m p e n s k ý ve své zlaté knize téměř rapsodicky a jako různě položil, (jednotlivé články zajisté úplné spojitosti u něho někdy postrádají), to velebný otec S k u p o l i ve svém „d u c h o v n í m b o j i“ v jasné soustavě spořádané podává; svatý F r a n t i š e k S a l e s s k ý pak soustavný návod tohoto jednak rozšířil a, jakby dle něho osoby všelikého stavu a povolání k dokonalosti křesťanské dospěti měly, okázal, jednak i celou téměř andělskou slasť, již z milosti Boží oplýval, své „Bohumile“ vdechl, tak že skoro v každém slově zbožný čtenář jí zakouší.

Že tak jest, že totiž sv. František Saleský své „Bohumile“ za základ položil ctihodného otce Skupoli „duchovní boj“, poznati lze, srovnáme-li první článek obou, a patříme-li vůbec k pravidlům zbožnosti, jež oba podávají; u jednoho jest stručný základ, u druhého utěšené provedení podobenstvími, obrazy, příklady. — Toho máme pak i důkaz v samém životě téhož svatého biskupa. Neboť Kamus, biskup Beleyský, jeho životopisec, takto o něm dosvědčuje řka: „Otázal jsem se jednou blahoslaveného biskupa ženevského, kdoby mu byl vůdcem duchovním. Tuť on vyňal z kapsy knížečku „duchovní boj“ a řekl: „Hle, tato knížka jest po Bohu mým duchovním vůdcem, ta jest mým učitelem duchovního života, a to již od mé mladosti. Když jsem totiž byl studujícím v Padově*) poukázal mi na ni jeden zbožný kněz z řádu Theatinův a poradil mi, abych se dle pravidel v ní

*) r. 1587. Viz Bohumila str. VI.

obsažených řídil. I poslechl jsem té rady a dobře jsem pochodil.“ A od toho času, dí biskup Kamus dále, „nepustil svatý František knížky té po dvacet let z rukou, mívaje ji s sebou na všech cestách svých, čítaje z ní každého dne aspoň jeden článek a nazýváje ji svou drahou, zamilovanou knížkou.“ Protož i když r. 1608 první úplné vydání pařížské této knížky ještě za živa ctihodného skladatele upraveno bylo, věnováno a připsáno jest svatému Františku Saleskému, biskupu ženevskému. Když pak papež Alexander VII. blahoslaveným prohlásil právě jmenovaného svatého biskupa (r. 1659), osvědčil při té příležitosti velebnému otci Bonsomovi, tehdáž generálu Theatinův, že v slavném biskupu ženevském blahoslaví vlastně jednoho duchovního syna řádu jeho, „poněvadž“ (tak doložil papež), „biskup ženevský vážil svou zbožnost z knížky, duchovní boj, složené od jednoho otce řádu Theatinův.“

Tenť byl ctihodný otec V a v ř i n e c S k u p o l i, anť zemřel r. 1610 v Neapoli, věku maje asi 80 let. Dle toho souditi lze, že se narodil okolo r. 1531; ale kde? — není známo, jakož se ani nic neví o jeho životě z mládí. Zjištěno pak jest, že vstoupil později do nového tehdáž a přísného řádu T h e a t i n ů v, nebo jinak K a j e t á n ů v, *) přijat jsa od sv. Ondřeje z Avellina v Neapoli, kdež i slavné sliby složil r. 1571 jsa tehdáž stár 40 let. Žil pak v tom přísném řádu velmi zbožně, jsa jednak sám modlitbou v stálém sjednocení s Bohem, jinak i mocně působě

*) Řád ten založen byl r. 1524 od sv. Ka-jetána z Thieny, Jana Petra Karaffy, biskupa tehdáž Theateského (tudíž jich pojmenování), Pavla Konsigliera a Bonifacia de Colle. Mezi jinými sliby nejprísněji zachovávali chudobu, nejen nic svého vlastního nemajíce, ale ani od jiných nížádné almužny neprosíce, nýbrž čekajíce, až co jim kdo z milosrdenství přinese. Oděvem se rovnali kněžím světským až na bílé punčochy.

netoliko horlivým kázáním slova Božího, ale i, a to ještě více, svým moudrým, opatrným vedením zbožných duší k dokonalosti křesťanské. Ale přes to dopustil tomu Bůh, že horlivý tento jeho služebník byl velice a nevinně na cti nařčen, což však on s hrdinskou trpělivostí snášel, porouče se božskému svému taktéž potupnému a umučenému Spasiteli, až pak se i jeho nevina objevila. Tak ve svém kněžském úřadě, co mocný kazatel a horlivý duchovní vůdce pracoval Skupoli skoro ve všech městech italských: v Neapoli, Placencii, Miláně, Ženevě, (kdež zvláště za doby zhoubného moru nemocným sloužil), a v Benátkách. Odtud pak se navrátil do Neapole, kdež účinný život blaze dokonal, umra v pověsti muže svatého, což mu Bůh popřáti ráčil jako náhradou za onen těžký úkor. ježž mu za živa po nějaký čas trpěti bylo.

„D u c h o v n í b o j“ jeho, jsa téměř ovocem jeho jak osobní nábožnosti, tak

dlouholeté zkušenosti u věrné správě duchovní a vedení duší k dokonalosti křesťanské, vydán byl nejprve beze jména*) v Benátkách roku 1589, obsahuje tehdáž pouze 24 článků, a tak se hned zalíbil, že do smrti spisovatelovy se počítá 50 rozličných vydání jeho. Roku 1608 dvě léta před úmrtím spisovatelovým byla knížka rozmnožena na 66 článků, jak je nyní máme. — Přeložen byl spis ten brzo do všech skoro řečí evropských.

Týž ctihodný otec Vavřinec vydal i spisek pod názvem: „P o k o j d u š e“, kterýž maje býti jako blahý účinek „d u c h o v n í h o b o j e“, slušně k němu se přidružuje. *) A poněvadž k utvrzení téhož

*) Bylť za tehdejšího věku způsob mezi spisovateli zvlášť řeholními tajiti se z pokory svým jménem; jakož podnes na jisto není postaveno, kdoby byl vlastně skladatelem knihy „o následování Krista“, tak bylo i se Skupoli „duchovním bojem.“ První jeho vydání podepsáno bylo: „Od jednoho služebníka Božího“

**) Obé spojeno jest též ve francouzském

„pokoje duše“ nejvíce napomáhá časté svaté přijímání po skroušené svátostní zpovědi, přidáváme v tomto našem českém vydání též „Naučení o zpovědi z pobožnosti konané.“ Výbor pak obyčejných modliteb a písní (tyto dle kancionálu sv.-Janského) doplňují knížku tak, že zajisté, tušíme, vhodně poslouží každému, kdo ke ctnostnému, křesťanskému životu dospěti si žádá, jak k soukromému poučení a vzdělání, tak i co knížka modlitební i k veřejným službám Božím.

Konečně ještě slovo k velebným pá-
nům bratřím, kterým se knížka ta po-
všimnutí hodna zdáti bude. Ačkoliv věda
svatého bohosloví, ve školách přednášená,
základem jest toho, jak se duchovní
správa, to umění všeccka jiná
převyšující, vésti má (ars artium re-

nově vydaném díle dle překladu v. o. J. Brig-
nona T. J., od něhož i sv. Frant. Sal. „Bohu-
mila“ vydána jest.

gimen animarum! dí sv. Řehoř.): nic však méně bude tu, tak tuším, mnohým, zvláště mladším pánům bratřím poněkud poslouženo, když zvědí, jak velezkušený a při vší horlivosti veleopatrný služebník Boží u vedení duší si počínal, aby pak příkladu jeho následující i sami k duchovnímu životu dospěli i jiné k témuž bezpečně a jistě vedli. Ten byl účel, kterýž při spracování téhož díla překladatel na očích měl, s týmž aby se docela neminul, dejž Bůh, od něhož sluší skrovným pracím našim zdaru očekávati a prositi!

V Plzni na den sv. Františka Xaverského 1876.

J. N. F. Desolda.

DUCHOVNÍ BOJ
a
POKOJ DUŠE.

Duchovní boj.

„Nikdo nebývá korunován,
leč by řádně bojoval.“

(II. Tim. II. 5.)

Článek I.

V čem záleží dokonalost křesťanská? bez boje ji nelze dosáhnouti; čeho k vítězství potřebí jest?

Chceme-li, milá duše křesťanská, vrchole dokonalosti evangelické dostoupiti a s Bohem svým tak se sjednotiti, abychom byli téměř jedním duchem s ním, máme nejprve poznati, v čem právě dokonalost života duchovního záleží.

Mnozí pokládají život duchovní v pouhé zevné věci, jakoby nezáležel leč v zevných skutcích kajících, v nošení zíněného oděvu nebo pasu, v trýzních tělesných, v postech, v bdění na modlitbách a jiných těm podobných věcech.

Jiné osoby, zvláště ženského pohlaví, domnívají se, že již dospěly k ctnosti, navykše si odříkávati ústně dlouhé mod-

litby, slyšeti mnohé mše svaté a obcovati jiným službám Božím i trvati hodně dlouho v kostelích a choditi často k svatému přijímání

Některé a sice ty osoby, které se byly věnovaly životu klášternímu, myslí, že k dokonalosti dostačí býti ustavičně v kůru, zalíbiti sobě v samotě a mlčení, zachovávat bedlivě všeliký pořádek a kázeň. A tak pokládá každý dokonalost života křesťanského v některý buď ten nebo ten zbožný skutek. Ale ti všickni jsou zajisté na omylu. Neboť jelikož všelici zevní skutkové nejsou leč buď přípravami a téměř cestou k svatému životu, anebo také ovocem pravé a dokonalé svatosti; tudíž nelze nikoliv říci, že by ti a podobní skutkové pouze o sobě působili dokonalost křesťanskou a pravý život duchovní.

Avšak napomáhají nám nicméně velmi k tomu, abychom se stali opravdu dokonalými a svatými, a opatrně-li jich užíváme přispívají mocně k posílnění přirozenosti naší, vždy slabé k dobrému — vždy nakloněné k zlému; k odrážení útokův obecného nám všem nepřítelé i k uvarování se lestných úkladů jeho;

konečně k dosažení od otce všeho smilování dostatečné pomoci, potřebné všem spravedlivým, zvláště pak těm, kteří jsou nováčkové na cestě k spasení.

Jsouť pak oni zevní skutkové též ušlechtilým ovocem dokonalé etnosti duší skutečně duchovních a svatých. Neboť ty umrtvují těla svá, aby je buď trestaly za vzpoury minulé, buď pokořily je a podrobily Stvořiteli svému. Milují samotu a zachovávají mlčení, vzdalujíce se světa, aby se uvarovaly všech pokléskův a neměly svého obcování leč v nebesích s anđeli Božími. Věnují se dobročinnosti a službě Boží, modlí se často a vroucně, rozjímají rády o životě a mukách i smrti Páně, ale nikoliv z pouhé zvědavosti, ani k zakoušení nějakých slastí duchovních, nýbrž aby lépe poznaly jednak nesmírné milosrdenství Boží, jednak svou vlastní nevděčnost. Vynasnažují se, aby čím dále tím více Boha svého vroucněji milovaly, sebe pak samých přísněji v nenávisti měly aby následovaly Spasitele svého, nesouce všeliký kříž sobě uložený, odřikajíce se vlastní vůle, užívajíce svatých svátostí hlavně k větší cti a chvále Boží, samy aby se jednak s Bohem svým tužejí v jedno

spojily a jinak se mocněji ozbrojily proti mocnostem pekelným.

Veskrze opak toho jest u těch duší nedokonalých a hrubých, které zbožnost svou pokládají pouze v skutcích zevných; neboť těm bývají tací skutkové příčinou jejich zahynutí, škodíce jim nezřídka více, nežli zjevní hříchové, a sice nikoliv tím, že by nebyli o sobě sami dobrými, nýbrž, že jich špatně užívají. Vzdávají se jim totiž tak, že zanedbávají bdíti nad srdcem svým, dovolujíce mu nésti se za všelikými náklonnostmi svými, a tak upadají konečně v osidla a pasti ďábelské. Tak se potom stává, že ten svůdce znamená, že se spouštějí s pravé cesty, pobízí je sice, aby svých obvyklých skutků nezanedbávaly, ale naplňuje též obraznost jejich báječnými obrazy rajských blažeností, tak že se jim pak zdá, jakoby tam již byly, Kochajíce se s anděli v přímém patření Boha. Zloba téhož ošemetného ducha jesti taková, že jim v modlitbě vnuká myšlenky vznešené, podivné, příjemné, tak že pozapomenouce poněkud světských a vzdějších věcí, domnívají se již býti unášeny až do třetího nebe.

Avšak pozorujeme-li sebe méně jich

jednání, seznáme brzo, jak zbloudily a daleky jsou vznešeného vrcholu dokonalosti, k němuž my kráčíme. Neboť ve všem, i malém i velkém, chtějí míti přednost před jinými; neřídí se leč dle náhledů svých, nečiní leč vůle své, a oslnulé jsouce k sobě samým, vždy jsou bystrého zraku k pozorování a přísnému posuzování činů svých bližních. Dotkne-li se kdo sebe méně této jich marné cti, kterou ve světě míti se domnívají a na níž si přemnoho zakládají; radí-li se jim a nebo zakazuje-li, aby upustily od některé zevné pobožnůstky, již si byli uvykly, mrzí se ihned a hněvají se velmi. A když Bůh sám, chtě je přivésti k poznání sebe samých a uvésti je na pravou cestu k dokonalosti, sešle jim některá protivenství, nemoce, krutá pronásledování, kterýmiž se jistotně věrnost pravých sluh Páně zkoušívá a která jich nepotkávají leč z laskavého řízení nebo moudrého dopuštění jeho; tuť lze pak s ustrnutím patřiti, jak srdce jejich jest pobouřeno až na dno a jak zprzněno jest pýchou, až jí celé i přetéká.

Ve všech případnostech života tohoto šťastných i nešťastných, ani nevědí, co jest

to. odevzdati se úplně do vůle Boží, pokoriti se pod všemocnou rukou jeho, podobiti se jeho soudům i spravedlivým i tajemným a nezpytatelným, ponížiti se pode všechny tvory jeho; za příkladem Krista Pána, an za nás tolik trpěl a se ponížil. milovati nepřátele a protivníky své, jichž laskavá a moudrá prozřetelnost používá, jako nástrojů, jimiž by je pohnula k umrtvení sebe a vedla je netoliko k jich spasení, ale i k jich dokonalosti. Tak se nacházejí v ustavičném nebezpečí zahynouti. Neboť pozorujete se očima oslunělými láskou k sobě samým, nevidouce ve svém zjevném jednání nic pokárání hodného, poněvadž jich skutkové jsou sami o sobě dobří, ani nelze, aby nebyly jednak nakloněny k pýše domnívajíce se, že jsou velmi pokročily v životě zbožném, ale jinak i k posuzování a zavrhování svých bližních; ba často bývají pýchou tak oslunulé, že nelze, leč zvláštní milostí Boží jich napravit. I sama zkušenost okazuje nám, jak mnohem snadněji dá se obrátiti zjevný hříšník, nežli domýšlivý spravedlivec, který neznamená chyb svých a je schválně si ukrývá pod rouškou ctnosti.

Z toho můžeme nyní dobře poznati,

že duchovní život nezakládá se v nižádném z právě řečených zevných skutků; nýbrž záleží v tom, abychom mimo to s nejhlubší úctou uznávali svrchovanou lásku a vznešenost Boží a se jí klaněli, spolu pak cítili živě svou ničemnost a náklonnost k zlému, abychom milovali Boha, sebe pak měli v nenávisti; abychom se podrobili netoliko jemu samému ale i z lásky k němu ponížiti se i pod tvory, abychom se vzdali vší vůle vlastní, hledíce následovati ve všem vůle Boží a nad to všecko činíce ty věci k větší cti a chvále jeho, na zřeteli majíce líbiti se toliko jemu, a za tou příčinou, že On tak chce a zasluhuje, aby jej všelicí tvorové milovali a jemu jedinému sloužili.

Toť jest ten zákon napsaný Duchem svatým v srdce spravedlivých; tenť nás zavazuje k tomu sebezapírání, jež Kristus Pán tak snažně přikazuje ve svém evangeliu; tenť pak i působí, že jho jeho tak sladké a břímě jeho tak lehké; v tom pak se zakládá i dokonalá poslušnost, které nás božský ten mistr učil slovem — skutkem. Toužíme li tedy dostoupiti vyššího stupně dokonalosti, máme nutně neustálý boj vésti proti sobě samým, vším

úsilím potlačující své hříšné náklonnosti, zdejtež se nám sebe menšími býti. K tomuto nevyhnutelnému boji chystejme se se vši možnou odhodlaností a horlivostí, neboť „nikdo nebude korunován, leč kdo by dobře — šlechetně bojoval.“

Avšak pomněme spolu, že sice není boje tužšího nad ten, o němž právě mluvíme, ježto bojující sami proti sobě, máme též svého soupeře a nepřítele v sobě samých; ale za to též není žádného vítězství Bohu milejšího nad přemožení sebe samého. Neboť kdo jest s to, aby umrtvil své vášně, potlačil své choutky, přemohl až k nejmenšímu hnutí svou vlastní vůli, vykoná zajisté dílo u Boha mnohem záslušnější, nežli kdyby se tělesným trýzněním okrvavěl, nebo se posty mořil jako dávní poustevníci, anebo na víru obrátil tisíce nevěrcův a hříšníkův, ale při tom od jediné z svých vášní opanovati se dal a od ní neopouštěl.

A zajisté ačkoliv obrácení jedné jediné duše samo sebou jest skutek Bohu milejší nežli umrtvení kterékoliv nezřízené žádosti; nic méně však budiž péčí jednoho každého k tomu, co Bůh zvláště

od něho žádá. Ale co Bůh především od nás žádá jest, abychom přemáhali vášně své; tento vnitřní boj jest mu milejší, nežli kdybychom mu s srdcem, plným nezřízených žádostí, sebe větší věrnost jinak osvědčovali.

Již tedy vědouce, co jest dokonalost křesťanská a nahlízejíce, že chtěje ji dosáhnouti, nevyhnutelně potřebí máme, podstoupiti neustálý a tuhý boj proti sobě samým; chystejme a hotovme se k boji tomu, opatříce sebe čtverem ctností, ježto jsou jako tolikýrý druh náležitého brnění a zbraně; jimiž bychom vítězství si dobyli. Toto čtvero ctností jest: 1. nedůvěra v sebe samy; 2. důvěra v Boha; 3. dobré užívání mocností duše i těla a 4. bedlivé konání modlitby. O těchto promluvíme s Boží milostí v člancích ihned příštích.

Článek II.

O nedůvěře v sebe samého.

Nedůvěřiti sobě samému jest ctnost v duchovním boji tak nevyhnutelně potřebná, že bez ní nelze, neřku všecky nepřátelé své, ale ani sebe menší vášeň

přemoci. Toto přesvědčení si máme bluboce v srdce své i v paměť vrýti; neboť nejsouce ničím naprosto, nesmíme pojeti a chovati o sobě nižádné vysoké mysle a domnívati se beze všeho důvodu, že bychom něčím byli. Takové smýšlení jest následek naší zkažené přirozenosti; ale čím jest přirozenější, tím jest tiže k poznání. Vševidoucí Bůh patří na takovou vysokomyslnost s ošklivostí, neboť chce, abychom přesvědčení byli, že do sebe nemáme nižádné ani ctnosti, ani milosti, ani daru leč od něho jakožto zřídla všeho dobra, tak že ani nejsme s to, abychom jediné myšlénky pojali, která by se líbila jemu.

Avšak ačkoliv tato nedůvěra v sebe samy jest vlastně darem nebeským, jejž Bůh dává milujícím ho, a to buď svatým vnuknutím, nebo trapným navštívením, nebo pokušením skoro nepřemožitelným, anebo i jinými nám skrytými cestami, chce nicméně a žádá od nás, abychom s své strany přičinili se seč jsme, abychom toho daru dosáhli. Dosáhneme však ho jistotně, učiníme-li s milostí Boží toto čtvero, což ihned povím.

Především si často berme na oči poníženost a nicotu svou, upřímně uznáva-

jíce za přirozenou silou svou nejsme s to, abychom cosi dobrého činili, nebo nějakou zásluhu pro nebe si získali.

Potom sluší Boha pokorně a vroucně prositi za tu důležitou ctnost, jíž se nám nedostane leč od něho. I přiznejme se ihned, že jí nejenom nemáme, nýbrž že jest nám zhola nemožno jí dosíci; pak poklekněme k nohám božského Spasitele svého a vzývejme ho za to nejsnažněji, a potom očekávající v pevné důvěře, že nás vyslyší, modleme se na ten úmysl tak dlouho, až se prozřetelnosti jeho zalíbí nám ji dáti.

Dále pak zvykejme zponenáhla nedůřiti sobě samým, obávati se vždy klamného úsudku svého, strachovati se přirozené a mocné náklonnosti k hříchu, hroziti se velikého množství svých nepřátel, proti nám se všech stran povstávajícím, nad míru lestných, ošemetných, drzých a mocných, znajících se proměnití v anděle světla a nám všudy osidla a nástrahy kladoucích a byť i na cestě k nebesům bylo.

A za čtvrté: při každém poklesku, jehož se dopustíme, jděme od sebe, patrně pozorující a považující, jaká jest

slabost naše, neboť Bůh nenechává nás klesnouti, leč aby nás znova osvítil; a tak se lépe nežli kdy jindy poznáme a naučíme se pohrdati sami sebou i dospějeme k tomu, abychom si i žádali povrhování býti od jiných. — Jinak nesmíme se nadíti, že bychom tuto nedůvěru k sobě měli; neboť ta se u každého z nás zakládá na hluboké pokoře a poznání bídy své.

A zajisté kdo se chce přiblížiti k pravdě nestvořené a k zřídлу světa, má nejprve poznati sebe, až na dno, a nesmí býti jako lidé hrdopyšní, kteří se nepoznávají, leč po pádu svém; kteří se nevidí prve, leč byli se pohřížili nenadále v neřesti hanebné. Bůh tak na ně dopouští, aby pocítili své slabosti a tou trudnou zkušeností dospěli k tomu, aby nedůvěřovali silám svým. Ale Bůh neužívá vždycky a obyčejně takového trpkého léku ku zhojení domýšlivé hrdosti lidské, nýbrž jen tehdaž, když prve slabší a sladší neměly toho účinku, ježž dle svrchované své milosti zamýšlel.

Konečně dopouští Bůh též, aby člověk klesl častěji, více-méně dle toho jak jest více-méně pýchou opanován, tak že

kdyby možná bylo, aby byl člověk některý této nepravosti tak prost, jako jí byla prosta Panna Maria, směli bychom i říci, že by tak, jakož ona, též nepoklesl nikdy. Kdykoliv tedy se nám přihodí, že v něčem poklesneme, utecme se ihned k poznání sebe samých; prosme pak vroucně Krista Pána za osvícení jeho, abychom se tak poznali jací jsme v očích jeho a ustali důvěřiti se ve svou ctnost. Jinak upadneme do téhož poklesku, ba možná též, že se i dopustíme více a větších hříchův a nepravostí k svému věčnému zahynutí.

Článek III.

O důvěře v Boha.

Nedůvěra v sebe samého jest sice v našem duchovním boji velmi potřebná, jak jsme právě dokázali, ale ostavena jsouc sama beze vší pomoci, brzo nás buď v útěk zažene anebo nás nepříteli vydá, který pak nás porazí a potře. Má se k ní tedy přidružití veliká důvěra v Boha, původce všeho dobra, od něhož samého lze se nadíti vítězství. Pravda-li jest, že sami z sebe nic nemůžeme, máme se míti be-

dlivě na pozoru a varovati se opatrně velikého nebezpečného a opětného pádu majíce takto dosti příčiny, nedůvěřovati silám svým. Přesvědčení tedy jsouce úplně o slabosti své, nabudeme s pomocí Boží mnohého prospěchu před protivníky svými, pomníce, že upřímná důvěra v Boha jest i nejpevnějším štítem proti útokům nepřátel i nejjistější cestou k dosažení milosti a pomoci s hůry. Abychom této výtečné ctnosti, úplně totiž důvěry v Boha dosáhli, jest nám činiti toto čtvero.

Předně: máme za ni Boha co nejpoctověji prositi.

Druhé: patřme a považujme očima víry nesmírnou i všemohoucnost i moudrost Boží, bytosti svrchované, jemuž nic není nemožno ani těžko, jehož dobrota a láska nezná mezí, který v nevyslovitelné lásce své hotov jest věrným sluhám svým každou hodinu, každé okamžení dáti štědře vše, co potřebují, aby žili životem duchovním a panovali úplně sami nad sebou.

Za to od nich žádá to jediné, aby se k němu s důvěrou utíkali. I může-li pak býti cosi spravedlivějšího? Možná-li pak, aby ten „P a s t ý ř d o b r ý“, který po třiatřiceti let neustále hledal ztracenou

ovečku po cestách obtížných a trnovitých, v nesnázích a mukách, v nichž i krev svou předrahou vylil i smrt ukrutnou podstoupil, vida nyní touž ovečku svou, a na k němu přichází s pevným úmyslem, nedržeti se budoucně žádného jiného vůdce, mimo něho, a s vůlí sice slabou ještě, ale upřímnou, že ho chce věrně poslušna býti; — možná-li pak, pravím, aby ten „P a s t ý ř d o b r ý“ tuto vracející se ovečku zavrhnal, nepohlcdl na ni okem milosrdným a nepropůjčil jí ucha laskavého, a nevložil ji na ramena svá a nevnesl ji opět v ovčinec svůj?! Zajisté že tak učiní, patře s nevyslovitelnou radostí, jak se přidružuje k stádu jeho a vyzve pak i zástupy andělské, aby se z navrácení jejího radovali s ním.

Neboť jestliže s takovou pilností vyhledává peníze ztraceného, jímž se vyrozumívá hříšník; jestliže tříbí všecko, aby jej našel: zdali pak zavrhne toho, který jako ztracená ovce a zarmoucená nad tím, že ji nelze patřiti na pastýře svého, navrácuje se do jeho ovčince? Možná-li pak, aby ten božský ženich duší, kterýž neustále tluče na dvěře srdce našeho, plana touhou vstoupiti v ně; který

největší potěšení má z toho, když se nám může sděliti a nás svými milostmi obdařiti, nalezna ty dveře srdce našeho otevřené a slyše jak snažně ho prosíme, aby k nám zavítal, ten aby nám nedopřál té milosti, za kterou ho žádáme?

Třetí, co nám tu spasitelnou důvěru v Boha získá, jest časté upamatování se na svatá písmá, tyto výroky věčné Pravdy, které nás na tisícerych místech ujišťují, že „k d o d ů v ě ř í v H o s p o d i n a n e b u d e z a h a n b e n n a v ě k y.“ *)

Čtvrté konečně, čím získáme i nedůvěru v sebe i důvěru v Boha, jest toto. Máme-li buď nějaký dobrý skutek učiniti anebo nějakou vášeň potříti, tu pohledněme prve nežli ruky k tomu přičiníme jednak k své slabosti, jinak k všemohoucnosti a svrchované moudrosti a dobrotě Boží; a potom odložíce všelikou bázeň ohledem ku pomoci Boží, které se nám od něho dostane, podnikněme s statnou odhodlaností sebe větší nesnáze v práci i sebe větší nebezpečí v boji svém. S touto zbraní, spojenou s modlitbou, jak dále okážeme, budeme s to, abychom sebe těž-

*) Žalm XXX. 2.

šímu úkolu dostáli a veleslavných vítězství dobyli.

Nezachováme-li pak se dle toho pořádku, bude se nám sice často zdáti, jako bychom jednali na základě důvěry v Boha; avšak bude to často klam, poněvadž důvěra v sebe jest člověku tak přirozena, že se, aniž by to znamenal, staví na místě důvěry v Boha. Abychom tedy jednak co nejdále od sebe zahnali tu hrdou domýšlivost a důvěru v sebe samy, a jednak získali si to dvě ctnosti, opačných oné nepravosti, hleďme k tomu, ať poznání slabosti naší provázeno jest v duchu našem důvěrou ve všemocnou pomoc Boží a ať obé předchází před každým skutkem, kterýž konáme.

Článek IV.

Dle čeho pak lze souditi, máme-li skutečně nedůvěru v sebe a důvěru v Boha?

Člověk domýšlivý domnívá se snadno, že již má důvěru v sebe a nedůvěru v Boha. Avšak klame se zhusta, což nejlépe se poznává, upadne-li v nějaký hřích. Neboť jestli tehdaž příliš zarmoucen, a trudem

naděje se spouští prospěti v ctnosti, jest to jistým znamením, že nekladl svou důvěru v Boha, nýbrž v sebe samého; a čím jeho zármutek větší jest a zoufalejší, tím více se v té věci chybným osvědčuje.

Neboť kdo se málo důvěruje v sebe, ale tím více, ba hlavně v Boha, může někdy pochybiti, ale nic se nad tím nezaráží aniž myslí pozbývá; nemrzí — nemoutí se příliš, věda dobře, že se tak stalo za příčinou přirozené slabosti jeho a že málo spolehal v pomoc Boží. Poklések jeho učí jej naopak, že se má méně důvěřiti v sílu svou a více v pomoc Všemohoucího. Zavrhujeť ovšem hřích svůj nade všecko; klne své vášni a zlému návyku, čím k hříchu se svéstí dal; žel srdečně a upřímně toho, že Boha urazil; ale při svém žalu a lítosti počíná si klidně, a vrací se jednak ke svému dřívějšímu zaměstnání, ale i jinak bojuje proti duchovním svým nepřátelům statně až na smrt.

Kéž by, co pravím, dobře uvážili někteří a některé, kteří by rádi považováni byli duchovními, a klesnouce jednou v nějakou chybu, nemohou a nechtějí se upokojiti, nýbrž s netrpělivým chvatem běží

k duchovnímu svému vůdci více z lásky k sobě samým, nežli z jiné jakékoliv příčiny, kdežtoby hlavní jejich péče měla býti, aby s sebe smyli hříchy své svatým pokáním a ohradili se proti opětným pokleskům svatým přijímáním.

Článek V.

Jak mnozí se klamou, domnívajíce se jakoby malomyslnost ctností byla.

Častý a skoro všeobecný jest ten klam, přičítati k ctnosti tu bázeň a malátnost mysli, kterou kdo cítí po spáchaném hříchu. Byť totiž taková pobouřenost mysli byla provázena nějakým žalem z toho hříchu pocítěným, nic však méně základ její jest pýcha a tajná domýšlivost, ve své síly příliš důvěřující. Kdo totiž sebe považuje za pevně utvrzena v ctnosti, pokušením pohrdá, ale z truchlivé zkušenosti pak poznává, že jest slabým a křehkým hříšníkem jako každý jiný; tenť bývá pádem svým zaražen, jako nějakou věcí neobyčejnou, a vida tu podporu, na kterou spolehal, zlomenou a zvrácenou, pouští

se v zlostnou omrzelost a úplnou zoufalost.

Takové neštěstí nepotká nikdy žádných duší opravdu pokorných, které nic nedomýšlejí se v sebe, nýbrž spolehají v Boha samého. Neboť poklesnou-li, nebývají tím zaraženy, ani pobouřeny na mysli; jsouce zajisté světlem víry osvěceny, vědí, že jest to věc přirozená a obyčejné ovoce jich nestálosti a slabosti.

Článek VI.

Některá jiná pravidla, jimiž bychom dosáhli nedůvěry v sebe a důvěry v Boha.

Poněvadž veškerá naše síla k odolání našemu nepříteli zakládá se na tom, abychom nic nedůvěřili v sebe samy, ale důvěřili hlavně a jedině v Boha, tušíme, že dobře bude, když ještě některá návěští podáme, jak by lze bylo tyto ctnosti získati.

Především buď každý pevně přesvědčen, že všeliké své schopnosti, přirozené a vzděláním dosažené, všecky milosti darmo udělené, jako rozumění svatým

písmům, věrné mnoholeté vytrvání v službě Boží a p. nejsou s to, aby jej učinily schopna konati vůli Boží a dostiučiniti povinnostem svým, leč by ho ruka Boha všemohoucího držela a podporovala v každé nahodilé okoličnosti, když se jedná buď vykonati některý dobrý skutek, buď přemoci některé pokušení, buď varovati se některého nebezpečení, buď snášeti některý od božské prozřetelnosti sobě uložený kříž a p. A tuto pravdu měj na očích každý den, — každou hodinu, — ba i každé okamžení, a nikdy jí nezapomínej. Tím od sebe vzdálíš a zapudíš kořen vši pýchy v hrdou domýšlivost, a nikdy se neodvážíš důvěřiti pouze v síly vlastní.

Abychom pak pravé a pevné důvěry v Boha dosáhli, věřme pevnou věrou, že jest mu rovněž snadno přemoci všeliké nepřátele a protivníky naše, buďtež si sebe čtenější a mocnější. Když by tedy některá duše byla obtížena hříchy a sebe více, ale marně se přičinila sprostiti se svých nepravostí a žítí ctnostně a byť i denně cítila v sobě větší a větší náklonnost k zlému a tím více vzdálenou se viděla dokonalosti; nikdy přes to přese

všecko nesmí se dle toho pravidla zbaviti a spouštěti důvěry v Boha svého, aniž myslí pozbývati, aniž opomínati svých duchovních cvičení, nýbrž buď tím horlivější a vždy znova a znova odporuj nepříteli svému a odrážej útoky jeho.

Neboť v tomto duchovním boji dosahneme vítězství vždycky, máme-li dosti vytrvalosti, tak abychom nikdy neodložili zbraně, ale vždycky důvěřili v mocné přispění Boží. Tohoto přispění Božího nikdy nebude scházeti tomu, kdo se statně odváží v půtku, byť se i stalo, že by někdy a tuze raněn byl. Bojovati tedy se má do konce; od toho posléze závisí úplné vítězství. Neboť kdo zápasí ve službě Boží a v něho samého důvěří, nalezne u něho vždy i léku na zhojení svých ran a konečně ani se nenadaje, uzří svého nepřitele přemožena a potřena u nohou svých.

Článek VII.

Jak máme rádně užívati svých schopností, a především jak nutno jest sprostiti rozum vši i nevědomosti a zvědavosti.

Jestliže bychom v boji duchovním neměli žádné jiné zbraně mimo nedůvěru

v sebe a důvěru v Boha, nemohli bychom pouze těmito ani přemoci a potříti vášní svých, nýbrž mohli bychom přes to i klesnouti v mnohé nepravosti. Jest tedy nevyhnutelně potřebí, abychom k nim připojili ještě k tomu dobré používání svých i tělesných i duševních schopností, jakož jsme o tom svrchu podotkli, že se tím přichází k dokonalosti křesťanské.

Nuže tedy učinme počátek s náležitým pořádáním rozumu a vůle. Rozum svůj hledme především sprostiti dvojí chyby, které zhusta bývá podroben, nevědomosti jednak, ale i jinak zvědavosti. Abychom ho vybavili z nevědomosti, která jest mu překážkou, poznati pravdu, svůj pravý cíl, hledme neustálým cvičením zapuditi od něho všelikou temnost a opatřiti jej jasným světlem, abychom patřili, téměř viděli, čím bychom duši očistili od všelike nepravosti a ozdobili ji všelikou ctností. Tohož lze dosáhnouti dvojí cestou.

Jedna a ta hlavní cesta k dosažení toho jest vroucí modlitba, kterouž prosíme za dar osvětlení Ducha svatého, kteréhož on neodpírá nikomu, kdo Boha

upřímně vyhledávají, jeho svatou vůli plniti se snaží, a v každé případnosti hotovi jsou, vlastní vůli podrobiti vůli svých představených.

Druhá pak jest ustavičný pozor a bedlivé, upřímné zkoumání všech se nám představujících věcí, abychom seznali a rozsoudili, zdali jsou dobré či zlé, a to nikoliv ani dle pouhého zdání a smyslného dojmu, ani dle mínění světa, nýbrž dle smyslu a nadání Ducha Božího. Tak poznáme jasně, že všecko to, co svět miluje tak horlivě a čeho velesnažně a všelikými způsoby vyhledává, nic není leč marný klam; že i lidé i rozkoše světské pocházejí a minou jako sen, nezanechávajíce po sobě v duši člověka nic, leč žal a zármutek; že opovržení tohoto světa vede k slávě, utrpení k radosti; že nic není vznešenějšího a ušlechtilejšího, čímž bychom se Bohu podobnějšími a milejšími stali, leč odpouštětí a dobře činiti nepřítelům svým; že jest lépe pohrdati, nežli vládnouti světem; že jest prospěšnější z lásky k Bohu poslouchati i toho posledního člověka, nežli panovati nad králi a knížaty; že pokorné poznání sebe samého daleko předčí nad vznešené umění

a vědomosti; konečně že jest mnohem chvalitebněji mořiti své choutky v nejmenších věcech, nežli dobývati měst, vládnouti velikým vojům, ba nežli konati zázraky a křísiti mrtvé.

Článek VIII.

Co nám překáží v pravém posuzování věcí vůkol nás? a co nám k pravému jich poznání napomáhá?

Co nám vadí v zdravém posuzování těch věcí, o nichž jsme se právě zmínili, a mnohých jiných jest, že jakmile se duchu našemu představí, my ihned si je buď zamilujeme anebo si je v nenávisť берeme. Avšak obě ty vášně, i láska i nenávisť, jsou slepé; předstihše rozum náš, líčí nám každou věc tak, že se nám veskrze jinou býti zdá nežli skutečně jest. Kdo se koliv uchrániti chce klamu tak všeobecného a nebezpečného, bdi bedlivě nad srdcem svým, ať se žádnou náklonností nezřízenou nenese k nižádné jakékoliv věci.

Přijde-li mu nějaký předmět na oči, tu hleď jej rozumem pozorlivě uvážiti a

zkoumati, nežli se vůlí rozhodne buď přijmouti jej, když by se líbil, buď zavrhnouti, když by se nelíbil. Neboť rozum nejsa ještě dojat žádnou vášní, může bez překážky rozeznati pravdu ode lži a rozhodnouti, co jest zlem, skrytým pod rouškou zdánlivého dobra, a co dobrem, byť se i podobalo skutečnému zlu. Ale když se vůle, dojata jsouc nějakým předmětem, již k němu kloniti počíná, buď jej milujíc anebo zavrhuje, tuť již rozum nebývá s to, aby jej poznal, jaký jest, poněvadž mu vašeň nepravý pojem o něm vstúpila. A když pak jej vůli ještě jednou představuje veskrze v jiné způsobě, nežli jaký jest, tuť již tato pohnuta jsouc zdvojnásobňuje k němu svou náklonnost nebo svou proti němu odpornost, nejsouc již s to, aby držela se míry a slyšela rozumu.

V této tak nezřízené převrácenosti bývá rozum vždy více a více zatemněn, a představuje svobodné vůli předmět onen vždy buď odpornějším nebo milejším, nežli prve. Nezachováme-li se tedy bedlivě dle daného pravidla, nevyhnutelného v případě tomto, stává se pak, že obě ty šlechetné mocnosti duševní, potácejí se jako kruhem a upadají v chyby a klam až i v záhubu.

Blažen, kdo není dojat ničím tvorem a prve, nežli si něco na tom světě zamíluje, rozumně zkoumá a poznati hledí to, co se mu zdá milování hodno býti, posuzuje to dle rozumu svého, zvlášť pak dle nadpřirozeného osvětlení, jehož se mu do-tává buď přímo Duchem svatým, anebo prostřednictvím těch, kteří mu na místě Božím vládnou.

Avšak znamenajme, že toto pravidlo jest mnohdy mnohem potřebnější v takových zevních skutečích, které jsou samy o sobě dobré, nežli v jiných méně chvalitebných, poněvadž se při oněch snadněji klameme a si při nich často příliš horlivě a neopatrně počínáme. Nesmíme je tedy podnikati slepě, poněvadž mnohdy jediná prunedbaná okoličnost času nebo místa může všecko zkaziti; i není dosti, abychom jednali vždy toliko dle jistého způsobu anebo z řádné poslušnosti, k uvarování se všelikých chyb, jakož viděti lze, že ku př. přemnozí v záhubu přicházejí i ve svatých službách a cvičeních.

Článek IX.

Co ještě potřebí jest ku poznání toho, co jest prospěšnější?

Jiná vada, které máme sprostiti rozum svůj, jest přílišná a nevhodná zvědavost. Neboť naplníme-li ducha svého myšlénkami marnivými, pošetilými, hříšnými, stáváme se neschopni pěstovati vážnou rozvahu, potřebnou k umoření nezřízených choutek svých, čímž jedině lze k dokonalosti dospěti. Buďme tedy jako mrtvi ke všelikým věcem vezdejším, aniž jich vyhledávejme mimo nevyhnutelnou potřebu, byť i nebyly naprosto zakázané. Nedopouštějme duchu svému přílišné volnosti, aby marně těkal po rozličných předmětech; chovejme se jako nejapní ke všem světským známostem. Nepropůjčujme sluchu běžným novinám a pověstem vůkol nás se rozléhajícím; varujme se těch, kteří neobírají se leč s záležitostmi světskými; příběhy a převraty vezdejší netkněte se nás mocněji, nežli jako by byly preludy ve snách. Buďme zdrželivi i v ohledu na věci nebeské, nemyslíce a netoužíce příliš vysoko, nýbrž přestávejme na tom, abychom měli stále na očích ukřižovaného

Spasitele, rozjímající umučení jeho a smrt a poznávající, čeho si od nás žádá. Ostatního všeho ponechejme, a hleďme se zalíbiti božskému mistru svému, jehož pravými učedníky jsou ti, kteří si od něho nežádají, leč co by jim nějak přispělo, aby mu bedlivě sloužili, věrně plníce vůli jeho. Vše, co jest nad to, nesměřujíc nijak k tomu cíli, všeliká žádost a všeliká touha, pochází ze samolibosti a z duchovní pýchy i jest osidlem ďábelským.

Kdokoliv se dle toho řídí, bude moci se ochrániti útoků hada starého; nebo ten, vida vůli pevnou a stálou u těch, kteří odhodlaně a horlivě nastoupili dráhu duchovního života, napadá je se strany rozumu, aby pak nakloně si i jich vůli, opanoval a podmanil si obě ty duševní mocnosti. Hledě je sklamati, používá každé příležitosti, aby v nich vzbudil veliké myšlenky, pocity vznešené, zvláště znamená-li, že jsou duše zvědavé, jemné, nakloněné k svémyslné hrdosti, zaryty jsouce ve své domysly a vidění.

K tomu cíli snaží se přiměti je k tomu, aby se s chutí obíraly s marnými rozmluvami a se kochaly v něžných citlivůstkách a tak, hovíce klamnému míru,

domnívaly se, že žijí v Bohu, nic nedbajíce při tom, ani aby očistily srdce své, aniž aby poznaly sebe samy, tím pak méně, aby se snažily o pravé mrtvení sebe. Tak potom v naduté své hrdopýše činí si modlu ze své nadšenosti, a vezmouce si v obyčej, neraditi se v nijaké věci, leč s rozumem svým, konečně se oddají té domněnce, že nižádné rady, nižádného vůdce ve svém životě nepotřebují.

To jest neduh nebezpečný a skoro nezhojitelný; neboť jest mnohem obtížněji léčiti domýšlivou pýchu rozumu, nežli zbloudilou vůli. Neboť vůle, pozná-li rozumem svůj blud a bezcestí, dá se snadně napravití podrobíc se prostě těm, jichž má býti poslušna; ale když si člověk do hlavy vezme a zarytě se domýšlí, že mínění jeho lepší jest, nežli určení jeho vrchních, kdož bude s to, aby jej přesvědčil, že se klame a mýlí? Kdo mu okáže, že jest na špatné cestě? kdož to dovede, aby se podrobil vedení něčím člověk, kterýž se považuje moudřejším a osvícenějším býti všech? Jestliže rozum, jsa okem duševním, tak že jediný téměř patřiti může hrdou nadutostí srdce, domýšlivou pýchou oslnul, jak bude pak lze vynalézti léku pro neduh

jeho? Jestliže světlo obrátí se v temnotu, jestli to, co by mělo býti pravidlem, porušeno a zkaženo, čeho lze pak očekávat?

Ať se tedy co nejbedlivěji varujeme, anebo co nejrychleji sprostíme chyby tak škodlivé; nedopouštějme nijak, aby porušila mocnosti v duši naší. Za tím účelem zvykejme podrobiti svůj úsudek mínění jiných, a nemudrujme přílišně o věcech duchovních, zamilujce si raději tu prostotu a to bláznovství, které sv. apoštol národů tak snažně radí a budeme zajisté mnohem moudřejší nežli Šalomoun sám.

Článek X.

Jak máme cvičiti vůli svou a řídití veškerý činy své jak vnitřní tak zevné?

Napravíce a spořádajíce svůj rozum, hleďme taktéž učiniti s vůlí, přičiňujíce se k tomu, abychom, odřeknouce se všelikých svých zvláštních choutek a náklonností, srovnali a sjednotili vůli svou, s vůlí Boží.

Tu vezme, že nedostačuje, abychom

pouze volili a chtěli i činili to, co se Bohu nejvíce líbí, ale abychom to ještě volili a chtěli i činili z hnutí a puzení jeho svaté milosti, pouze abychom se líbili jemu. Tuť jest nám hlavně bojovati proti přirozenosti naší, ana vždy po rozkoších bažívá, jak ve všem vůbec, tak zvláště a hlavně ve věcech duchovních, vždy vyhledávajíc jenom to, co by se jí líbilo, a nižádné pochybnosti si v tom nepřipouštějíc, tak že nic zlého v tom netušívá. Tak se stává, že majíce činiti něco dobrého, chopíváme se toho příliš horlivě, netoliko abychom poslouchali vůle Boží, nýbrž i s jakousi oblibou, kteréž mnohdy zakoušíme z toho, že nám Bůh něco zvláště poroučeti ráčí a že to učiniti můžeme.

Taková domýšlivost nedá se tak snadno poznati, poněvadž předmět náklonnosti naší jest sám o sobě lepší. Neboť kdož by uvěřil tomu, že i láska k sobě samým, jsouc sama o sobě chybou, bývá nám někdy pohnutkou, abychom se sjednotili s Bohem? kdož by pomyslnil, že bychom, toužíce získati Boha, více měli při tom na očích prospěch svůj vlastní, nežli čest a chválu Boží a vyplnění jeho svaté vůle, což však má nicméně býti vždy nejhlav-

nějším účelem v životě a jednání všech, kdo Boha milují a k plnění zákona jeho se zavázali? Abychom se tedy varovali takového úskalí a navykli sobě nevoliti a nečiniti ničehož leč dle vnuknutí Ducha svatého a s čistým úmyslem všecko podniknouti toliko ke cti a chvále Boží, an má býti netoliko první pohnutkou i naším posledním cílem všech činů našich, k tomu zachovejme se takto.

Udá-li se nám příležitost k vykonání nějakého dobrého skutku, nedopouštějme srdci svému, aby si toho žádalo a k němu se neslo, leč bychom prve mysl svou povznesli k Bohu a zvěděli vůli jeho, zdali chce, abychom to učinili, a leč bychom se i zkoumali, zdali si toho žádáme čistě a pouze, že se tak Bohu líbí. Tak bude vůle naše vedena a řízena vůlí Boží a nakloněna k tomu, aby si zamilovala to, co Bůh miluje, a utvrdí se v úmyslu plniti ve všem a veskrze vůli jeho a jednati k větší jeho cti a slávě. Tak zachovati se sluší i ohledem k tomu, co Bůh nechce; neboť i stran toho máme nápodobně povznésti mysl svou k němu, abychom jednak poznali vůli jeho a jinak i jistoty nabyli, že opominouce to splníme, čeho si od nás žádá a zalíbíme se jemu.

Avšak dobře pozorovati sluší, že není snadno vystihnouti lestné úklady své porušené přirozenosti, ana pod všelikou zevnou rouškou hledá sebe samu, namlouvajíc nám všelijak, že při všech činech svých máme jedině účel ten, abychom vykonali něco, co by se líbilo Bohu. Z toho pochází, že volíce nebo zavrhujiíce všecko jenom sobě k vůli a dle choutek svých, přec se domníváme, že to volíme a zavrhujeeme toliko pro radost, abychom se jemu líbili, anebo z bázně, abychom ho neurazili. Mocné lékařství proti tomuto zlu jest čistota srdce, po níž bažiti a přičiniti se má každý, kdo se pouští v boj duchovní, aby totiž svlékl s sebe člověka starého a oděl se novým.

Abychom pak toho božského léku řádně užívali, máme na počátku každého svého skutku odstraniti a zapuditi všeliký účel, k němuž by se cosi přirozeně a pouze lidského přiměšovalo, a ničeho si ani zamilovati ani v nenávisť bráti, leč jedině ohledem k vůli Boží; a bychomť i při všem co činíme zvlášť pak při jednotlivém hnutí svého srdce a některých toliko okamžitých činech zevných necítili značně a skutečně působení tohoto účelu,

hledíme ať jest a trvá alespoň základně v nitru našem, tak abychom vždy v sobě chovali touhu líbiti se jedině Bohu svému. Ale v činech, déle trvajících, nedostačí pouze jednou na počátku tento úmysl vzbuditi, nýbrž máme jej častěji opakovati a obnoviti, tak abychom mysl svou po celé jednání své v čistotě a horlivosti zachovali. Neučiníme-li takto, budeme vždy v nebezpečí vězeti, že láskou sobeckou oslneme; neboť ta, jsouc vždy nakloněna a zvyklá dávati ve všem přednost tvorům před tvůrcem, tak nás svádívá, že za nedlouho, aniž bychom znamenali svůj úmysl i účel změníme.

Dobrá člověk počíná obyčejně vše, co činí, tím jediným úmyslem, aby se líbil Bohu; avšak nemá-li se bedlivě na pozor, pouští si svou vůli a upadá konečně, aniž by znamenal, v marnou chloubu. Čím více totiž zapomíná vůle Boží, kteráž bývala jedinou jeho pohnutkou při každém činu, tím více se vzdává potěšení svému, jež má ze své práce, až konečně při ní nemá na očích, leč svůj prospěch a svou slávu, které z ní očekává.

Stane-li se, že Bůh naň nějakou překážku dopustí, když se již domnívá na

konci býti, buď nějakou nemoc, nebo nějakou jinou obtíž, která ho nutí přetrhnouti dílo započaté; tuť bývá celý promrzlý, až i repce na to, co mu překáží, a mnohdy proti Bohu samému; a to jest zřejmým znamením, že úmysl jeho nebyl pravý a že ze zlého základu a vnuknutí pochází. Neboť kdo se v jednání svém řídí dle milosti Boží hledě jediné k tomu, aby se Bohu líbil, tomu bude jedno zbožné cvičení jako druhé; žádá-li si pak něčeho, poručí to vždy nejsvětější vůli Boží, aby mu to dal, kdy a jakkoliv se mu líbiti bude, podrobuje se ve všem moudrému řízení prozřetelnosti jeho, klidně a tiše jsa spokojen, jakkoliv se mu úmysly jeho zdaří, poněvadž ve všem všudy nežádá ničehož, leč aby se stala nejsvětější vůle Boží.

Každý tedy hled' k tomu, abys, sebera se sám v sobě, vždy se vším, co činíš, směřoval k tomuto vznešenému a šlechetnému cíli; a bys i někdy v nitru svém puzena se cítil, činiti něco dobrého z toho úmyslu, abys se uvaroval trestů pekelných a získal blaženost nebeskou, přidej k tomu vždy ještě, jakož poslední cíl, že chceš v tom poslušen býti Boha, anť tomu

chce, abychom ušli trestů pekelných a dosáhli blaženosti nebeské. Žádný ani nemůž uvěřiti, jak mocný a záslužný takový úmysl jest. Neboť každý i sebe menší a sprostší skutek učiněný jedině pro Boha, platí více nežli mnoho jiných i velikých a dobrých a záslužných, učiněných ohledem jiným. Dle toho bude jistotně skrovninká almužna, udělená chudému jedině ohledem ke cti a chvále Boží, Velebnosti jeho milejší, nežli by se kdo za jiným účelem všeho zboží svého vzdal, byť se i to stalo v naději dosažení blaženosti nebeské, ačkoliv tento účel jest chvalitebný a zasluhuje, abychom k němu hleděli.

Toto svaté cvičení, činiti všecko za tím účelem, abychom se líbili Bohu, bude se nám z počátku zdáti nesnadné, ale časem se nám usnadní a zalíbí, pilně-li si uvykneme ve všem upřímně hleděti k Bohu a toužiti neustále po něm, jakožto jediném a nejvyšším dobru, anť toho svrchovaně zasluhuje, aby jej všickni tvorové vyhledávali, jej ctili a milovali nade všecko, cokoliv na světě jest. Čím více se vynasnažíme poznávati, jak vznešen a laskav jest Bůh, tím útlejší a vroucnější i horlivější bude láska naše k němu, a tak vždy snad-

něji bude nám směřovati ve všem, co myslíme a mluvíme i činíme, jedině ke cti a chvále jeho.

Abychom pak všechno činili dle tohoto vznešeného a svatého účelu, k tomu nám hlavně pomůže vroucná a ustavičná modlitba za tuto jeho milost, a když uvážíme všechny dary, jež nám již dal a dosavade dává, ne tak pro nás, jakož více ke cti a chvále své.

Článek XI.

Co námi má pohnouti, abychom ve všem nic jiného si nežádali, leč aby se stala vůle Boží?

Abychom tím ochotněji si žádali ve všem, aby se stala vůle Boží, a my vyhledávali hlavně čest a slávu jeho, připomeňme si, že si nás on sám prvé zamilovati a nás tisícerým způsobem poctiti ráčil. Onť nás z ničehož stvořil k svému obrazu a všechny tvory zřídil k službě naší; chtěje nás vykoupiti, neseslal nám žádného anděla, ale jednorozeného Syna svého, jenž tento svět vykoupil, a to „nikoliv zlatem a stříbrem, kteréž pomijí

ale krví svou.“ *) smrtí svou přebolestnou, přeo havnou; Onť nás též každým okamžikem chrání a opatruje proti útokům našich nepřátel, bojuje za nás a milostí svou posilňuje slabost naši, podává nám tělo Syna svého ve svatém přijímání.

Není-li pak to všecko jistotným důkazem, jak si nás Bůh váží a nás miluje? Kdož to pochopí, až k čemu se pohnouti dala milostná láska Boží k tvorům tak bídným a nuzným, jací jsme my? Ale jak budeme i my za to k díkům a vděčnosti povinni, ježto vše od něho máme? Jestliže vznešenci pozemští, jsouce poctěni od těch, kteréž jim Bůh podrobiti ráčil, i přes to povinni se cítí, aby jim na vzájem též nějaké cti a služby prokázali, jakou peníženou, nejhlubší úctou budou povinni bídní červíčkové této země k svému Tvůrci a svrchovanému Pánu veškerenstva, anť jim tolik a takových důkazů své náklonnosti, své lásky, své milosti prokazuje!? A tak mějme i vždy na mysli, že tato neskonalá velebnost božská toho svrchovaně zasluhuje, abychom jí slou-

žili láskou čistou, snažíce se jediné, abychom jí se zalíbili.

Článek XII.

Že jest v člověku dvojí vůle, dobrá a zlá, a že ty sobě vespolek odporují.

V člověku jest dvojí vůle, vyšší a nižší. Onu nazýváme vůbec rozumnou, rozumem; tuto však jmenujeme obyčejně žádostivostí, tělesností, vášní. Ale jakož nikdo není (vlastně řečeno!) člověkem, leč rozumem, tak nelze říci, že by týž něco chtěl, byť i první hnutí k tomu pocítil v žádostivosti, kdyžby se i vyšší vůle k tomu neklonila a nepřidružila.

Celý tedy duchovní boj náš záleží hlavně v tom, že rozumná vůle naše, majíc nad sebou vůli Boží a pod svou žádostivostí smyslnou i jsouc uprostřed mezi oběma, s obou stran útok trpí; neboť s jedné strany velí a přikazuje Bůh, s druhé pak láká a pobízí bez ustání tělesnost, až se pak vůle rozhodne buď k dobrému buď k zlému. Tak se stává, že následkem oblestného toho zápasu mnozí, jižto byli zlým obyčejům uvykli z mladosti, potom

se rozhodnou změnit život svůj, káratí tělo své, trhnouti se světa a věnovati se veskrze službě Boží; neboť vůle jejich mocně a citelně jest tažena i vůlí Boží s jedné i žádostivostí s druhé strany; trhni se na tu nebo na tu stranu, nelze jí jinak to učiniti, nežli s bolestí proti tak mocným a silným útokům.

Tento boj pak nemá místa u těch, kteří již dlouhým časem byli uvykli buď ctnosti, buď hříchu, a kteří rozhodše se buď na tu nebo na tu stranu chtějí pak žíti i dále, jak byli žili prve; duše svaté následují vůle Boží, duše pak porušené hříchem nedbají ničehož. nežli svých žádostí smyslných. Nikdy si však nemysleme, že bychom si mohli získati pravé ctnosti a sloužiti náležitě Bohu, leč bychom se přísně rozhodli přemáhati sebe a potříti všelikou obtíž, která by nám překážela v odřeknutí se všeliké hříšné rozkoše svět-ské, na které by srdce naše lpělo, velké — malé.

Tím jest to, že tak málokterí dospějí na vyšší stupeň dokonalosti; neboť překonavše veliké překážky, pozbývají myslí majíce přemoci sebe samých, ačkoliv se k tomu nežádá od nich, leč aby malý

boj podstoupili a potřeli slabé ostatky své vůle i udusili některé náklonnosti své, které by jinak co den více a více se zmahajíce opanovaly konečně celé srdce jejich.

K těm a takovým náležejí mnozí, jižto ku př. neujímají nic ze zboží cizího, ale vášnivě milují své vlastní. Jiní opět neužívají nepravých a zakázaných cest k dosažení poct a důstojností světských; ale netoliko nepovrhují jimi, jak by měli, nýbrž žádají si jich a hledí dosíci cestami, které za dovolené považují. Jiní zachovávají sice přikázané posty, ale zase jako náhradou milují dobrá jídla a skvostné hody. Jiní jsou sice čisti a zdrželivi, ale dovolují si některé rozkoše, které bývají velikou překážkou v životě duchovním a v dokonalém sjednocení se s Bohem.

Jakož tedy jisto jest, že tyto věci jsou velmi nebezpečné všem, zvláště pak těm, kteří se nic neobávají zlých jejich následků; tak by měl i každý všemožně se vynasnažiti, aby se jich uvaroval, jinak není ani možná, abychom větší část svých dobrých skutků nečinili s jakousi duchovní vlašností, z lásky k sobě samým, s žádostí po cti lidské, s přílišnou sebe váž-

ností a důvěrou v sebe, z marné okázalosti, bažíce po chvále světské. Kdo se v tom všem zanedbají, netoliko nijak nepokročí ku předu na cestě k svému spasení, nýbrž vždy od něho zpět se vzdálí, tak že brzo v nebezpečí se octnou upadnouti ve své dřívější nepravosti, poněvadž se nedrží pevně pravé ctnosti neuznávající velikou milost Boží, kteráž je vyprostila z poddanosti ďáblovy, aniž pak znamenajíce hrozícího jim nebezpečí, až pak se ukonejší v klamném míru a v podvodné bezpečnosti.

V tom považujeme jeden svůdný klam, tím nebezpečnější, čím skrytější, tak že nelze ho snadno poznati. Mnozí z těch, kteří se věnují duchovnímu životu, puze jsou přílišnou láskou k sobě samým — smí-li totiž láskou se to nazývati — volí si taková cvičení, která se jim nejlépe líbí, zanedbávajíce těch, které jim nejsou po chuti a přičí se přirozeným jich náklonnostem, které by však sloužily k potření jich hrubých vášní, proti kterýmž by měli všecku svou sílu obrátiti v boji duchovním. Takových ani nelze dosti poučovati a napomínati, že by měli oblíbiti sobě a zamilovati všelikou byt sebe obtíž-

nější práci, které jest potřebí k přemožení jich navyklostí, poněvadž na tom všecko jiné záleží; a že čím více statnosti dokáží u vytrvání na drsné cestě k ctnosti, tím jistější a skvělejší bude jich vítězství. Bude-li toto přemožení těch obtíží jediným jejich cílem, budou-li se mu celí věnovati a nebudou-li předčasně si žádati vítězství a ovoce jeho, ježto jsou všelike ctnosti; dosáhnou tím snadněji a jistěji toho, čeho si žádají.

Článek XIII.

Jak se má bojovati proti smyslnosti a jak máme cvičiti vůli, abychom navykli ctnostem.

Když znaménáme, že jinak Bůh a jinak tělo srdce naše k sobě potahuje, zachovejme se dle těchto pravidel, abychom obrátili vítězství na stranu Boží:

1. Jakmile cítíme, že smyslné nějaké hnutí proti rozumu v nás povstává, hleďme je co nejbedlivěji potlačit, aby nesvedlo vůli k svolení.

2. Potlačivše takové hnutí, lze mu dáti místo opět, abychom je pak potřeli tím mocněji a úplněji, nežli se po prvé stalo.

3. Ba dobře bývá vzbuditi je i po třetí, abychom tak zvykli odpírati mu a potření je tím nás silněji, až bychom si je i v opovržení vzali. (Avšak tu zname-nejme, že tato dvě pravidla vzbuditi v srdci svém některou vášeň, abychom se jí tím více opřeli, nemají místa v hnutích smil-ných. o nichž bude potřebí promluvití zvláštně.)

4. Konečně prospěje velmi vzbuditi v sobě a cvičiti se v ctnostech opáčných těm zlým návyklostem, jichž se zbaviti chceme. — Příklad to vysvětlí a do-tvrdí.

Jsme na př. nakloněni k netrpělivosti. Sebeřme tehdáž mysl svoji a pozorujme bedlivě, co se v nitru našem děje. Tu po-známe zajisté, že mrzutosť, povstavši z vnitřní nechuti, snaží se opanovati vůli a přivésti tak vyšší mocnosť duševní na svou stranu. Nuže tedy hleďme tu dle prvního svrchu položeného pravidla vše-možně to zlé hnutí zastaviti, aby se ne-zmohlo nad vůli. Snažme se statně bojo-vati a neustoupiti, leč až bychom nepřítelé svého porazili a potřeli tak, aby se roz-umu jako vítězi podrobil.

Avšak tu pozorujme dobře lest ducha

nepravého. Znamenaje on, že my statně odporujeme nějaké mocné náklonnosti netoliko ustává vzbuzovati ji v srdci našem, nýbrž i když pozoruje, žeby již zanícena byla, hledí ji ututlati a shasnouti na čas. Cíl jeho jest, aby nám odňal příležitosti, získati si statným a stálým odporem opačnou ctnost a nadchnouti nás marnivou domýšlivostí, namlouvaje nám, že bychom byli jako bedlivý a statný voják na krátce nepřitele svého přemohli. Tuť potřebí jest druhého útoku; máme si totiž připomenouti ty myšlenky, které nás probouzely k mrzutosti a netrpělivosti; a potom jakmile poznáme, že v srdci našem opět povstávají, hledme napnouti mocně vůli svou, abychom je odrazili a potřeli.

Ale stává se často, že přemohouce nepřitele v myšlení jak náleží a jak se Bohu líbí, nic však méně nebyváme mimo nebezpečí, abychom nepodlehli v útoku třetím; nutnoť tedy, abychom podstoupili zápas s nepravostí, které zbýti chceme ještě jednou, až bychom si ji nejenom v ošklivost, ale i v opovržení a postrach vzali.

Chceme-li tedy duši svou ozdobiti ctnostmi a si je navyknouti, tuť třeba

konečně cvičiti se zvláště v těch, které jsou opáčné našim nezřízeným náklonnostem. Chceme-li ku př. dosáhnouti dokonalé tichosti v případech, kdežto se o nás pokoušívá mrzutosť a netrpělivosť, když námi jiní pohrdají, nedostačuje pouze použití té trojí svrchu udané zbraně proti tomu pokušení, nýbrž máme se přičiniti, abychom opovržení sobě prokázaná milovali, ba máme si i žádati opovrženu býti týmž způsobem a od týchž osob, jak a kterými se nám bylo stalo, a pevnou vůli míti, trpěti ještě větší urážky, nežli se nám činí.

Že pak nelze nám utvrditi se v dokonalosti, leč se zvlášť pilně cvičíme v ctnostech opačných chybám, jichž zbýti chceme, toho jest ten důvod, že všelící jiní skutkově budtež si sebe lepší a čestnější, přec nejsou s to, aby zlé náruživosti naše vymýtili z srdcí našich do kořen. Tak bychom (ať téhož příkladu se přidržíme) ani nesvolovali v hnutí hněvivé, když se námi pohrdá, ba protivili bychom se mu všemi uvedenými zbraněmi nic však méně jestliže si nezamilujeme trpěti opovržení a radovati se z něho, nikdy nedospějeme k tomu, abychom dokořen vy-

vrátili a vymýtili netrpělivost z srdcí svých, kteráž vlastně pochází z přílišné bázně zakoušeti povržení světa a z nezřízené žádosti poct lidských. Neboť zůstane-li tento zlý kořen v srdci našem, pouštěti bude vždycky své příměty a oslabí ctnosti naše, ba možná též, že po delším čase všelikou ctnost udusí a my pak neustále budeme v nebezpečí, klesati a upadati ve své dřívější nezřízené vášně.

Nikdy tedy nedoufejme, že bychom mohli dosíci dokonalosti, nebudeme-li se bedlivě a pilně cvičiti v ctnostech právě opáčných těm nepravostem, k nimž se cítíme nakloněni býti. Já řku „bedlivě a pilně“; neboť jakože teprv mnohé hříšné poklesky činí nepravost zvyčnou, tak též jest potřeby i mnohých skutků ctnostných, aby povstala v duši naší pevná a dokonalá svatost, nepřístupná všeliké nepravosti. Ba žádá se tuto i mnohem více dobrých skutkův k utvoření ctnostné dokonalosti, nežli hříšných poklesků k uspůsobení zvyčné nepravosti, poněvadž přirozená naše porušenost tuto vždy podporuje, onu pak seslabuje.

Mimo ono pozorujme i toto. Nelze-li nějaké ctnosti, po které toužíme, dosáh-

nouti, leč jistými činy zevními, srovnávajícíme se s city vnitřními, jakož bývá, když si získati chceme trpělivost, tuť máme netoliko mluvit laskavě a vlídně s tím, který nás jak možná uráží, ale i činiti mu všeliké dobré služby na pomyšlenou a se vší ochotností; ba zdá-li se nám, že by skutky ty buď zevné nebo vnitřní byly nedostatečny, anebo že bychom je činili s nějakým vnitřním odporem; přec jich neopomíjejme nikdy, nebo byť i slabé a nedostatečné byly, udrží nás a utvrdí v boji našem, až nám konečně i k vítězství dopomohou.

Bděme tedy bedlivě nad srdcem svým, a nikdy nám nebudiž dosti, potlačiti toliko nejsilnější hnutí nepravosti, nýbrž dusme a přemahejme i sebe slabší, jakmile je znamenáme, neboť ty bývají počátky a zárodky mocnějších, tak že z nich i největší nepravosti vzrůstávají. Víme zajisté, že mnozí lidé, prokázavše se dosti statnými v potření náruživostí velikých, když opomínají potlačovati a zamítati příležitostí menších, od nich pak bývají tím častěji a mocněji pokoušeni, až jim mnohdy i podléhají, což jest patrným důkazem, že nepřítel jejich nebyl do-

cela přemožen a oni toliko polovičně zvítězili.

Ještě pak zachovati sluší jedno pravidlo, t. j. přemáhejme choutky své i ve věcech dovolených sice, avšak nikoliv nutně potřebných; to nám bude velmi prospěšno. Neboť tak nabudeme síly přemoci se i při jiné příležitosti; tak se tím mocněji ozbrojíme proti prudšímu pokušení, a budeme tím milejší božskému Spasiteli svému. Nelze ani toto pravidlo dosti raditi; neustávejme nikdy a nikdež je zachovávat, neboť jest zajisté velepotřebné k napravení a náležitému spořádání srdce našeho, tak že bedlivě je zachovávající, brzo slavného vítězství nad sebou dosáhneme, v ctnosti ku předu pokročíme a duchovními budeme netoliko jménem ale i skutkem.

Kdo se domnívá, že by jinou cestou toho cíle dosáhl, ježto se mu zdá to nebo to cvičení býti výbornějším, nebo že v něm útěchy duchovní nalezá, anebo že se jím tužeji s Bohem sjednocuje; věz, že nikdy nezíská pevných ctností, ba ani nepozná, co jest život opravdu duchovní an totiž nezáleží v cvičeních příjemných a sladkých, lichotících přirozenosti naší,

nýbrž v takových, kterými křížují se nezřízené vášně a žádosti naše.

Tak když se člověk všelikými ctnostmi, jež si získal, vnitřně obnoví, dospěje konečně k úplnému sjednocení se s Štvořitelem a Spasitelem svým, pro něho ukřižovaným. Neboť jakož nepochybně jest, že nepravosti v člověku povstávají mnohými činy samovolnými, když totiž člověk smyslným choutkám povoluje; tak jest i jisto, že ctností křesťanských nezíská si jinak, leč mnohými činy samovolnými, když totiž vůli svou srovná s vůlí Boží, an duši povzbuzuje tu k té, tu k jiné ctnosti. Jakož nepropadá vůle nižádné vině, byť i choutka vnitřní sebe mocněji usilovala, potáhnouti ji k sobě, ona však nijak nesvoluje; tak nemůže vůle býti svatou a sjednocenou s Bohem, budiž i milostí sebe více tažena, když s ní nepůsobí spolu netoliko činy vnitřními ale i zevními, když tomu okoličnosti dovolují a nebo toho žádají.

Článek XIV.

Jak se máme zachovati, když se vůle přemohena býti zdá, jako nemohouc odolati choutce smyslné.

Zdá-li se nám někdy, že by vůle naše příliš byla slabá a nemohla odolati choutce vnitřní nebo jinému pokušení, které by ji opanovati hrozilo, a když se necítíme míti dosti mysli a odvahy, abychom útoky jeho vydrželi, neustávejme vytrvati statně v boji, aniž se ho vzdávejme, věříce — tak dlouho, že nám zvítěziti možno, dokavade bychom docela nebyli potřeni. Neboť jako nemá vůle naše potřebí, aby i naše vnitřní choutka svolila k rozhodnutí se o to, co chce; tak nemůže ani žádné násili tohoto domácího nepřitele jejího odniti jí svobodného rozhodnutí. Takovou zajisté svrchovanou mocí opatřena jest vůle od svého Stvořitele, že byť se všechny smysly, všickni zlí duchové, všickni tvorové proti ní v jedno shlukli, nicméně nebyli by s to, aby ji překazili u vykonání toho, co chce, anebo pohnuli ji činiti to, co nechce, kolikrátkoliv a jakkoliv i jak dlouhokoliv za dobré uznává.

Doráží-li někdy nějaké pokušení na nás tak mocně, že vůle naše, slabá jsouc mu odolati, skoro již přemožena býti se zdá, nepozbývejme mysli a nepouštějme zbraně z rukou, volající aspoň a bráníce se i řkouce: „Odstup, pokušiteli! Já volím raději tisíckrát umříti, nežli v tvé hanebné vnuknutí svoliti.“ Jednejme jako člověk, který jsa jat od nepřítele zuřivého a nemoha jej probodnouti svým mečem, ubiti ho hledí jilcem a jak může. I snaží se vytrhnouti se mu z rukou, ustoupiti na několik krokův a pak vrhá se opět na svého protivníka, aby mu zasadil ránu smrtelnou. To nám buď naučením, abychom častěji sami u sebe seberouce se uvážili, že nejsme ničím, a se pak povzbudili k šlechetné důvěře ve všemohoucnost Boží, a tak konečně s jeho milostí přemohli vášeň svou, která si nás opanovati usiluje.

Tu řekněme vroucně:

„Bože! ku pomoci mé vzezři!“ — „Pane, přispěj mi ku pomoci!“ — „Ježíši! Maria! neopouštějte služebníka svého! Nevydávejte jej v ruce nepřítele!“ — „Pane! neuveď nás v pokušení!“

Dostane-li pak se nám nějakého oddechu, obraťme mysl svou ku pomoci vůle, hledíce ji posilniti náležitými úvahami a povzbuditi k statnému odpírání novým útokům. Jsme-li ku př. buď nespravedlivě pronásledováni anebo jinak zarmoucení, tak že se nás velmi hluboká netrpělivost zmocnila, až i buď nic dále trpět nemůžeme anebo nechceme, vzmužme se a posilněme vůli svou těmito a jinými podobnými úvahami:

1. Považme nejprve, zdali nezasluhujeme toho zlého, které nás tísní, anebo nejsme-li ho sami příčinou. Neboť jestliže jsme si je způsobili sami, žádá již pouhý rozum, abychom trpělivě snášeli ránu, kterou jsme si sami zasadili.

2. Nemáme-li si nic vyčítati v přítomnosti, patřme zpět na své minulé poklesky, za něž nás spravedlnost božská ještě nepotre tala aniž pak jsme je byli sami pravým pokáním napravili. A uznájíce, že Bůh dle milosrdenství svého proměňuje nám zasloužený trest, který by byl jinak býval buď dlouhý v očistci buď věčný v pekle, v jiný levnější a kratší, přijmeme jej netoliko trpělivě, ale i radostně a vděčně.

3. Domníváme-li se, že jsme se nedopustili mnohých nepravostí, ba naopak že jsme vykonali mnoho skutků kajících — ač takto nikdy právem mysliti nelze; — vzpomeňme si, že se nepřichází do slávy nebeské leč úzkou branou strastí všelikých a utrpení.

4. A bychomť i mohli tam se dostat jinou branou, pomněme přec, že pro zákon čisté lásky k Bohu toho ani žádati, ani pomyslit nesmíme, poněvadž Syn Boží a za ním všickni svatí tam kráčeli a se dostali nesouce každý kříž svůj cestou trnovou.

5. Konečně mějme ve všem všudy hlavně na mysli vůli Boží, an nás tak otcovsky miluje, že ho nejvíce těší, když si počínáme hrdinsky v konání všelikých ctností, a když statnou věrností se osvědčíme hodnými býti té lásky, kterou k nám chová.

Vězme pak ještě: čím nespravedlivější bývá to pronásledování, které trpíme, stranou původce jeho a tudíž nesnesitelnější s strany naší, tím více uzná Pán statnost naši, poněvadž se ve všech strastech klaníme nezpytatelným soudům jeho a podrobujeme se svaté jeho prozřetel-

nosti, která všecken zármutek zná obrátiti v radost, všecko zlé přivádí v dobré, tak že i zlost nepřátel našich slouží k našemu blahu, k naší spáse.

Článek XV.

Některé jiné známky, z nichž posouditi lze, zdali dobře bojujeme; proti kterým protivníkům se opřítí a kterými ctnostmi je přemoci máme?

Viděli jsme posud, jak bojovati máme, abychom přemohouce sami sebe, získali si všelike ctnosti; avšak nikdy nemysleme, že by bylo dosti toliko bojovati a osvědčiti statnost svou k snadnému a rychlému dosažení vítězné palmy; nikoliv, nýbrž máme opět a opět boj podstoupiti, zvláště pak proti lásce k sobě samým, a to tak dlouho, až bychom i za své přátele považovali a milovali ty, od nichž bychom dyli i mnoho krutých a krvavých ran obdrželi. Kdo opomine bojovati, nezvítězí, anebo jenom z těžka a nedokonale a na krátko. Nuže bojujme statně a odhodlaně; nikdy se nevymlouvejme svou přirozenou slabostí, a bude-li nám kdysi scházeti

síly, prosme za ni Boha a jistě se nám jí dostane.

A byť pak síla nepřátel našich byla náramná a množství jich nesčíslné, tu pomněme, že láska Boží k nám jest mnohem mocnější i že množství andělů, nebeských strážců našich, i svatých, za nás orodujících, jest mnohem četnější.

Tato myšlenka i sprostým a slabým ženám tolik síly dodala, že přemohly všecky úklady světa, potřely všecky žádosti těla svého i zvítězily nade všemi útoky duchů pekelných. Pročež nelekejme se nikdy, byť se nám i zdálo, jakoby proti násilným útokům tolikých a takových nepřátel nelze bylo odolati, a jakoby boj ten nepřestal leč smrtí, i že by nám jistá a patrná záhuba hrozila se všech stran. Budme jisti, že ani sebe větší násilí ani sebe ošemetnější úklady nepřítelů zlého nebudou s to, aby nám škodili více, nežli dopustí Bůh, pro jehož čest a chválu bojujeme. Neboť jakož jest velmi rád takovému zápasu, an jej totiž přikazuje všem, bez výjimky lidem; tak nedopustí nikdy, aby úhlavní nepřátelé naši, ukládající o naši záhubu, svůj účel vyvedli; nýbrž bude bojovati s námi a dá nám

vítězství dříve nebo později a to veleprospěšné a byť bylo posledním okamžikem našeho života.

Co však od nás žádá jest, abychom se bedlivě bránili, boje nikdy pak nespouštěli se, a bychomť byli odevšad raněni, a nikdy se nedávali na útěk. Abychom se pak povzbudili k statnému konání své povinnosti, pomněme vždycky, že tento boj jest nevyhnutelný a že tudíž nelze jinak nežli bojovati anebo umříti; neboť jest nám zápasiti s protivníky tak ukrutnými a urputnými, že od nich ani pokoje ani příměří očekávati nelze.

Článek XVI.

Že se bojovník křesťanský záhy k boji připravovati má.

První, co činiti máme hned při procitnutí svém, jest prohlédnouti zrakem duševním a patřiti, jako bychom stáli na bojišti před nepřítelem svým, nemohouce jinak, leč bojovati nebo umříti. Představme si toho nepřítele, an není nic jiného než hřích, nepravost, vášeň nezřízená, s kterouž dávno již zápasíme a ji potřiti usi-

lujeme; vyobrazme si tu divokou obludu, která se chystá, utkati a pohliti nás. Představme si dále, jak nám po pravici stojí Kristus Pán, náš nepřemožený vůdce, provázen Pannou Marií, svatým Josefem a zástupy andělův a svatých nebešťanů, zvláště pak mocným bojovníkem svatým Michalem; po levici pak jak se staví kníže pekelné s náhončími svými, hotovi jsouce působiti všemožně, aby tu nepravost, proti které bojujeme, udrželi v nás a všemi silami to dokázali, abychom podlehli.

Představme si pak živě, jakobychom v hloubi srdce svého slyšeli hlas svého anděla strážce, an nám takto mluví: Dnes, dnes jest čas, abys se posleze opřel svému nepříteli a potřel všecky protivníky své, kteří se spikli a spojili proti tobě. Buď dobré mysli a vzmuž se! Nedej se přemoci ani marnou bázní, aniž kterýmkoliv jiným přístrachem, který by povstal proti tobě. Pán Ježíš, slavný vůdce tvůj jest ti po boku s mocnými zástupy svatých nebešťanův, aby tě ochránil proti všem, kteří bojují proti tobě. Onť nikdy nedopustí, aby si tě podmanil, ani násilně, ani lestně. Stůj statně a vy-

trvej! A byť tě to sebe více stálo, přemož se; volej Spasitele svého ku pomoci co nejvroucněji; vzývej nejsvětější jména: „Ježíš! Maria!“ pros všechny svaté za přímluvu, a buď přesvědčen, že vítězství obdržíš.

Bychomť se i sebe slabšími cítili, byť se nám nepřátelé naši zdáli býti sebe hroznějšími i počtem i zuřivostí, nic se nebojme; neboť zástupové, kteří nám ku pomoci s nebes přicházejí, četnější jsou a mocnější, nežli které peklo vysílá k záhubě duší našich. Bůh, Stvořitel a Vykupitel náš, jest všemohoucí; ten nás miluje a chrání i žádá si mnohem více, aby nás spasil nežli si ďábel přeje, aby nás zahubil.

Bojujme tedy bedlivě; neustávejme nikdy umrtvováním zlých náruživostí svých; čím více je potlačíme, tím spíše dosáhneme vítězství a dostaneme se konečně do slávy nebeské, kdežto duše naše věčně bude sjednocena s Bohem svým. Pustme se tedy do boje ve jménu Páně, ozbrojeni jsouce mečem a štítem nedůvěry k sobě samým a důvěry v Boha, vroucnou modlitbou a svatým cvičením všech svých schopností duševních.

Tou zbraní pustíme se na nepřítele svébo, t. j. na ten hřích, který hlavně panuje v nás a který jsme si přemoci umínili; přemáhejme jej buď šlechetným opovržením, buď statným odporem, buď opětovaným cvičením ctností jemu opáčných, buď konečně i jinou zbraní, kterou nám k potření jeho milost Boží navrhne a podá. Nedávejme si oddechu, až do konce si jej podmaníme, vytrvalostí svou zasloužíme si koruny od soudce věčného, an hledí pozorně na boj náš se vší vítězoslavnou církví nebeskou.

Ještě jednou pravím, neustávejme v boji tomto. Pomněme, že všickni lidé veskrze povinni jsou sloužiti Bohu a líbiti se jemu; že pak ostatně nevyhnutelno jest všem boj tento podstoupiti, ano nic neprospěje, utíkati před ním, nýbrž nebezpečí nastává býti poraněnu až i zahynouti. A bychomť se i proti Bohu vzpouzeti chtěli a volili si následovati světa a vzdáti se rozkošem jeho, nic by nám to neprospělo; neboť i tehdáž bylo by nám mnoho trpěti i na těle i na duši, abychom dosti učinili smyslné žádostivosti a svět-ské marnivosti své. Jaká veliká pošetilosť by to byla, nebáti se přetěžkých strastí

tohoto světa, provázených dále věčnými mukami, ale hroziti se některých levných nesnází, za něž pak se nám dostane blaženosti věčné a pokoje nebeského v radostném patření Boha!

Článek XVII.

Jaký pořádek sluší zachovati v boji proti hříšným náruživostem?

Velmi na tom záleží znáti pořádek, kterým si v boji proti hříšným náruživostem prospěšně počínati máme, abychom jinak nebojovali na slepo aniž máchali do větru, jakož se to mnohým stává, kteří přes všecko své úsilí žádného ovoce z toho nemívají.

Počnouti tedy sluší tím, abychom se sami v sobě sebrali a se bedlivě a zevrubně zpytovali jaké míváme obyčejné myšlení, jaké se v srdci našem ozývají náklonnosti, jaká vašeň nám nejvíce vládne. Ta jest pak ta, proti které se, jako proti úhlavnímu nepříteli postaviti a statný boj podstoupiti máme. Jestliže zlý duch, chtěje nás oklamati, jinou stranou nás utkati míní, též my se obraťme proti němu,

abychom ho odrazili tam, kde největší nebezpečí hrozí a pak se proti němu opět na hlavním místě postavme.

Článek XVIII

Jak máme dusiti a potlačiti první hříšná hnutí.

Nejsme-li ještě veskrze zvyklí snášeti trpělivě bezpráví, úkory a všeliké nátisky tohoto života, uvykneme jim, předvídajíce je z daleka a chystajíce se na ně, až nás zastihnou. Zpytujeme-li, jaká jest ta náklonnost, která nás nejvíce souží, uvidíme spolu ihned, s kterými osobami nám bude jednati, v jaká místa přijdeme, jaké příležitosti a jaká pokušení nás potkají, a a poznáme, co se nám mrzutého přihoditi může.

Překvapí-li nás některá nenadálá příhoda, aniž bychom byli se připravili k takovému utrpení, tu hleďme se takto zachovati, aby nám byla snesitelnější. Jakmile znamenáme, že nás některé bezpráví, některá urážka mimo naše nadání dojíhá, mějme se na pozoru, ať se nepodáme mrzutosti. Hleďmež ihned povznésti mysl svou k Bohu, pomníce, že případnost ta

jest milostí nebeskou, že Bůh sám, náš Otec laskavý nedopouští to na nás, leč aby naše srdce tím více očistil a nás s sebou tužěji spojil, a že rád patří na to, když z lásky k němu všeliké na nás dopuštěné strasti trpělivě snášíme.

Obraťme pak zřetel svůj k sobě samým, kárajíce sebe a řkouce: „Jakýž jsem slaboch, že nejsem ani s to, abych tento kříž trpělivě na se vzal a statně nesl, věda přec, že nepochází ani od té ani od té osoby, nýbrž od laskavé dobroty Otce mého nebeského!“ A pak pozorujíce kříž ten, beřme jej na se netoliko pokorně a odhodlaně, nýbrž i radostně, řkouce: „Ó milý kříži, tebe mi prozřetelnost božská přichystala prve nežli jsem v život tento vstoupil! Ó svatý kříži, kterýž mi láska mého ukřižovaného Ježíše činí lehkým, ba sladkým nade všecky slasti tohoto světa, přijmi a přitůž mne budoucně k sobě, abych tebou byl spojen s tím, který mne vykoupil, umra v náručí tvém.“

Jestliže nás některá vášeň tak rozčilí, že nejsme s to, abychom mysl svou povznesli k Bohu, ba že i poněkud vůli naši uchvátí, varujme se, ať jí nepustíme

dále; a byť i srdce naše rozbouřila, neustávejme používati veškeré zbraně, abychom ji přemohli a potřeli, vzývajíce snažně a vroucně Boha za pomoc jeho. Abychom pak těmto prvním útokům své vášně odolali, potřebí jest hlavně, záhy zrušiti její příčiny. Znamenáme-li ku př. že jsme tuze nakloněni láskou k nějaké věci a tudíž býváme rozčileni, kdykoliv se nám kdo této naší lásce protiví, zrušme tu náklonnost a budeme se z zvláštního míru a pokoje těšiti.

Avšak nepochází-li rozčilenost naše z nezřízené lásky k nějaké příjemné věci, nýbrž z přirozené nelibosti k nějaké osobě, na které nám bývá vše odporné a všecko nás mrzí, cokoliv činí; tu jest proti takovému odporu nejlepším lékem, abychom přes všecku svou nelibost snažili se milovati osobu takovou, netoliko že jest stvořením Božím, nadaným duší nesmrtelnou, ana jest obrazem božského Stvořitele a vykoupěna předrahou krví Pána Ježíše Krista, rovněž jako my, nýbrž i proto, že snášejíce trpělivě chyby její a poklesky, následujeme příkladu nebeského Otce, kterýž vůbec prokazuje lásku svou všem bez rozdílu.

Článek XIX.

Jak se má bojovati proti hříchu smilstva.

Proti tomuto hříchu má se bojovati zvláštním způsobem a mnohem bedlivěji nežli proti jiným. Abychom pak ho přemohli, máme rozeznávati trojí dobu: první před pokušením; druhou mezi pokušením; a třetí po pokušení.

1. Před pokušením máme co nejbedlivěji pečovati o to, abychom se vyhnuli i sebe menší příležitosti, při níž bychom v ně upadli, a vzdalovati se všemožně těch osob, jichž obcování by nám nebezpečné bylo. Jest-li pak to povinností naší, abychom se s takovými osobami scházeli a je navštěvovali, děj se to co nejřidčeji a nejkratšeji, s tváří mírnou, s řečí počestnou, způsobem více vážným a přísným, nežli žertovným a důvěrným.

Nedomýšlejme se do sebe žádné jistoty a bezpečnosti, bychomť i mnohá leta byli žili ve světě a nikdy skoro nepocítili, co jest osten tělesný; neboť ďábelství nečisté dovede mnohdy dokázati v jedné hodině, čeho se bylo po mnohá

leta marně domáhalo. Mnohdy po dlouhý čas snove své úklady; ale útoky jeho bývají potom tím hrubší a rány tím nebezpečnější, poněvadž zná a umí úlisně raniti a vraždit.

I to sluší pozorovati a zkušenost každodenní to dokazuje, že nebezpečí bývá největší, když kdo si činí nebo chová některé známosti, v kterých se nic zlého na první pohled nejeví, poněvadž se zakládají na zvláštních důvodech příbuzenství, nebo vděčnosti a jiné povinnosti, anebo na zvláštních zásluhách a ctnostech některé osoby, kterou milujeme. Láska nezřízená, nečistá vplížívá se, aniž bychom znamenali, v domnělé přátelství častými návštěvami, delšími rozmluvami, důvěrnostmi neslušnými, až se jedem toho hříchu otráví srdce a rozumná mysl se zatemní, oslne. Tak se obyčejně za nic nepokládají pohledy méně slušné, slova něžná, rozmluvy příliš svobodné a žertovné, ačkoliv zajisté přecházejí v hrubá pokušení, jimž těžko lze odolati.

Utíkejme a varujme se především všeliké příležitosti k hříchu tomu, uvažující že jsme chytlaví, jako pleva u velkého ohně; nic se nedůvěřujme ve svou

ctnost, nic ve svůj pevný úmysl, jakýmž jsme slíbili, že volíme raději umřít, nežli Boha jediným hříchem urazit. Buď si náš dobrý úmysl sebe pevnější, láska smyslná bývá takovým sladkým a častým obcováním tak roznícena, až se ničímž uhasiti nedá. Mocná žádost ukojiti vašeň svou bude nám překážkou, poslechnouti napomenutí svých přátel; my pak zponenáhla pozbudeme bázně Boží, pohrdneme ctí a vážností lidskou i životem samým, tak že ani oheň pekelný nebude nám dosti hrůzy míti do sebe, aby utlumil, udusil, potlačil nečistý ten oheň, kterýmž jsme se vzňali a roznítili.

Nuže nevyhledávejme spásy své v ničem jiném, leč v útěku, jinak budeme zaskočení a jati a odplata za přílišnou důvěru v sobě samých bude nám — smrt věčná.

2. Mějme v ošklivosti a nenávisti lenost, pamatujíce vždy povinností stavu svého, nezanedbajíce je ani ve věcech sebe menších.

3. Poslouchejme radostně a ochotně svých vrchních, vykonávajíce bedlivě vše, co nám přikazují, a vždy co nejhorlivěji se chápajíce věcí sebe sprostějších a vůli naší odporných.

4. Nikdy neposuzujme marně a vše-
tečně poklesků bližního svého proti či-
stotě spáchaných. Byl-li kdo tak nešťasten,
že upadl v takovou nepravost a jestli pád
jeho vůbec známý, nechovejme se k němu
s veřejným opovržením, aniž proti němu
horleme; nýbrž mějme útrpnost s jeho
slabostí, a hleďme ji obrátiti k svému
prospěchu, pokořice se před Bohem a
vyznávajíce, že nejsme nic než prach zem-
ský a pravé nic, i varujíce se pečlivěji
než druhdy všech známostí, rozmluv a
schůzek, byť se nám i sebe bezpečněj-
šími býti zdály. Neboť jestliže rádi zle
posuzujeme bratry své, dopustí tomu snad
Bůh, aby nás i potrestal i napravil, ne-
chaje nás upadnouti v podobné chyby,
které káráme a zatracujeme, nebo i mno-
hem horší, až pak následkem takového
pokoření poznáme svou i pýchu i nepro-
zřetelnost, a budeme vyhledávati léků proti
jedné i druhé.

Ale bychomť se i uvarovali pádů
hanebných, nic však méně, jestliže ne-
ustaneme ve svém nelaskavém posuzování
a podezřívání jiných, vždy budeme v ne-
bezpečí zhouby mravní a — věčné.

5. Znamenáme a cítíme-li v srdci

svém duchovní útěchy a radosti, nemějme z nich nižádné tajné záliby sami nad sebou domnívající se, jako bychom byli již dospěli na vrch dokonalosti a neměli se co báti nijakého pokušení, mohouce jím toliko povrhovati a jeho se varovati; spíše budme jisti, že těžko se uchováme opětneho pádu, leč budeme-li největší bedlivosti šetřiti.

Vizme již, jak se zachovati máme v době samé nějakého pokušení. Pozorujme nejprve, je-li příčina jeho vnitřní, či zevnější.

Zevnější příčinou míním všetečnost buď očí buď uší k věcem méně počestným, jemnost a nádheru v šatstvu, přílišné důvěrnosti a obcování příliš svobodná. Proti takovým jest nejlepším lékem cudnost a stydlivost, kterými se téměř uzavírají i oči i uši k věcem, jimiž by se mysl a obraznost poskvřnila, avšak ještě lepší a jistší ochranou — útek před věcmi, jakož jsme řekli.

Vnitřní příčina k pokušení pochází z přílišné rozmařilosti života, nebo i z hejna zlých myšlének, pocházejících opět z nezřízených našich obyčejův anebo z vnuknutí ďáblova.

Tělo navyklé příliš dobrému bydlu a rozmařilosti budiž kroceno postem, bděním a přísnostmi všelikého druhu, avšak vždy s moudrým šetřením zdraví a v poslušnosti duchovního vůdce.

Co se zvláště nečistých myšlének týče, pocházejte již z jakéhokoli zřídla, těch lze se zbaviti a) přísným a bedlivým konáním všech povinností stavu svého; b) modlitbou a c) rozjímáním.

Modlitba se děj takto. Jakmile myšlenky takové se duchu našemu namanou a my dojem jich znamenáme, seberouce se v mysli obraťme se k ukřižovanému Pánu Ježíši Kristu řkouce vroucně a byť bylo jen duchem: „Ó můj nejsladší Ježíši! přispěj mi ku pomoci, ať neupadnu v ruce protivníků svých.“ — Mnohdy, možná-li tak, pojměme sv. kříž do rukou, a patříce na obraz ukřižovaného Spasitele, líbejme svaté rány jeho řkouce důvěrně a vroucně: „Ó nejsvětější, přebolestné rány! proniknete srdcem mým, tím srdcem tak znešvařeným, a buďte mi štítem ochranným proti všelikému hříchu.“

Co do rozjímání v době pokušení a návalu zlých myšlének, tuť mnohé knihy

radí, abychom hleděli vzbuditi v srdci svém ošklivost a hrůzu před tím hříchem nečistoty, uvažující ku př. jak jest hanebný, jak jest prudký, jak za ním následuje ošklivost, nečešť, ztráta statku, zdraví, života atd. K tomu já neradím; neboť takové úvahy nejenom že mysl naši z toho nebezpečí nevybavují, nýbrž mnohdy nás v něm ještě více zaplétají, poněvadž zahánějící takové myšlenky s jedné strany, přivoláváme je s druhé, čímž pak vůle slábne a kloní se k tomu, aby v ně svolila.

Abychom se tedy takového pokušení zlých myšlének zbavili, jest nejlépe vymýtiti z mysli své nejen všeliké pomnění na věci nečisté, nýbrž i na ty, které jsou jim přímo opáčné, neboť jest to jistá vlastnost obraznosti naší, že uvažování předmětu některého, právě předmět témuž protivný na mysl uvádí. Nejlépe jest tu vždycky rozjímati muky, trýzně, bolesti a smrt Páně; a byť i touž dobou zbožné naší úvahy opět a opět takové nezřízené myšlenky nás napadaly (jakož se nezřídka stává), nebuďme malomyslní, a nespouštějme se toho cvičení. Aniž pak se přílišně namáhejme, abychom je zahnali a

jich se sprostili, nýbrž povrhujeme jimi, jako přicházejícími od ducha zlého a nikoliv od nás; avšak pozornost svou vždy vroucně a horlivě obrácenou mějme k smrti Spasitele svého, poněvadž není mocnější zbraně k zapuzení a konečnému potření ducha nečistého, a byť nás až do smrti svými útoky stíhal.

Svou zbožnou úvahu pak skončujeme modlitbou touto, nebo jí podobnou, řkouce: „Ó božský Tvůrce a Spasiteli můj! pro své svrchované milosrdenství a pro zásluhy svého nejsvětějšího umučení račiž mne vyprostiti z rukou nepřátel mých!“ Avšak i při těchto slovech varujme se mysl svou obrátiti k nepravosti té, jíž se chceme sprostiti, neboť i sebe kratší pomněnka na ni jest nebezpečná, jako jiskra padnouc v látky hořlavé. Aníž pak se obírejme posuzováním, zdali jsme v pokušení svolili čili nic; neboť takové zkoumání jest osidlem ďáblovým, anť takto pod zástěrou klamně povinnosti chce mysl naši másti a srdce pobouřiti, anebo miní, abychom se poněkud jenom obrazy takovými obírali a tím snad nějaké, byť sebe menší zalíbení v nich měli.

Nejsme však jisti, zdali jsme svolili

v takové pokušení čili nic, budiž nám dosti sdělití krátce několika slovy otci duchovnímu, co víme, spokojíce se pak s tím, co nám řekne. Ale zjevme mu věrně, upřímně. úplně všecko, co v srdci máme, až na dno, nic mu ani netajíce, aniž zastírajíce, ani z nevčasného studu, ani z marné bázně, ani z jiné jakékoliv příčiny. Neboť jestliže vůbec potřebí máme pokory k přemožení nepřátel svých, čím více bude nám té zbraně potřebí k potření té nepravosti, která skoro vždycky jest trestem za hrdost a pýchu?

Když pak pokušení minulo, máme učiniti toto. Bychomť i sebe utěšenějšího pokoje duševního požívali, bychomť se i sebe jistějšími býti zdáli, varujme — vzdalujme se nic méně, co jen možná, všeho, co by nám opětné pokušení způsobilo; nepřipouštějme si nižádného pomnění na to, a buďsi pod jakoukoliv záminkou; neboť to jsou klamy porušené naší přirozenosti, to jsou osidla ďáblova, anť se mnohdy proměňuje i v anděla světla, aby nás s sebou strhl do temností nejhlubších, do propasti pekelné.

Článek XX.

Jak máme bojovati proti hříchu lenosti?

Mnoho jest záleženo na tom, abychom se opřeli vší mocí proti hříchu lenosti; neboť ten nás netoliko odvracuje od cesty k dokonalosti, nýbrž vydává nás, ať tak dím, v ruce nepřátel spasení našeho. Chceme-li tedy proti němu přísně bojovati a jej přemoci, počněme tím, abychom se varovali všech zbytečných a všetečných vyrazení; dále odvrátme mysl svou od věcí světských; zanechejme všeho zaměstnání, ano se nesrovnává s stavem naším a povoláním. Naproti tomu budme bedliví a pilní, abychom vykonali všelike dobré vnuknutí shůry, plnili svědomitě a věrně příkazy svých vrchních, a konali vše svým příhodným časem, svým náležitým způsobem, nikdy neodkládající ani na okamžik s tím, co jsme povinni činiti. Tu pozorujme, že jedno otálení táhne za sebou druhé, a toto třetí atd. a že jsme k tomu velice nakloněni, poněvadž i bázeň pracné obtížnosti se časem vzrůstá i láska k pohodlnosti roste, čím více jí zakoušíme.

Z toho pak jde, že se k práci odhodláváme co možná nejpozději, a čím více jí zanedbáváme, tím více nám též odporná bývá.

Tak se stává lenost návykem, kterého se tím méně lze sprostiti, až pak konečně ani hanba, že jsme v pouhé nečinné nedbalosti žili, námi nic nepohne, abychom se napravili a obrátili k životu pilnějšímu, pracnějšímu.

Pozorujme, že lenost jest jako nějaký jed, rozžírající se po všech mocnostech duševních a otravující netoliko vůli nenávisť ke všeliké práci, nýbrž i rozum, který tak oslepuje, že nepatří, jak úmysly lenochovy jsou u větším díle bez účinku, tak že nečiníce hnedky, k čemu jsme povinni, neučiníme to nikdy, vždy tím na jiný čas dále a dále odkládajíce.

Pozorujmež potom též, že nedostává se toliko vykonati hbitě a hned, k čemu jsme povinni, nýbrž i že si máme k tomu též zvoliti dobu, která nejlépe tomu přísluší, a u vyvedení toho co nejvíce pečovat, aby se to stalo se vší možnou dokonalostí. Neboť není to konečně žádnou pilností, ale spíše klamnou a skrytou leností, činiti kvapně to, k čemu jsme po-

vinni, nic nedbajíce, aby dobře vyvedeno bylo, více však v úmyslu, abychom jsouce s tím hotovi, buď jak buď tím více si v pokoji pohodlně hověti mohli. Tento nepořádek pochází odtud, že neuznáváme náležitě, jak velikou cenu má dobrý skutek vykonaný svým časem přes všeliké obtížnosti, jež lenost stavívá proti těm, kteří podstupují zápas s nepravostí touto.

Uvažme též často, že jediný povzdech, jediná modlitba střelčí, jediné pokleknutí, jediné znamení úcty k velebnosti božské jest dražší nad všechny poklady pozemské, a že kolikrátkoli člověk přemůže sebe sám, umrtvuje v sobě své zlé náklonnosti, tolikrát mu andělé nebeští podávají slavný věnec na odměnu za dosažené vítězství nad sebou samým. Ale naopak pomněme též, že Bůh odnímá své milosti jednu po druhé vlašným nedbalcům, poněvadž si jich oni neváží, nepůsobíce s nimi, ale dává je a rozmnožuje těm, kteří jimi prospívají a těží pro sebe i pro jiné, aby mohli někdy jakožto služebníci věrní vejíti v radost Pána svého.

Avšak zdá-li se nám, že bychom nebyli dostatečně silni snášeti všeliké ne-

snáze a obtíže, potkávající nás na cestě k dokonalosti, tu hledme si je sami tajiti a kryti, a zajisté nalezneme je pak mnohem menšími býti, nežli se nám prvé zdálo a nežli si je obyčejně nedbalci představují. Bude-li k dosažení nějaké ctnosti potřebí, abychom ji častěji konali a se v ní po velikou dobu cvičili, abychom bojovali proti mnohým nepřítelům protivujícím se našim sebe lepším úmyslům, počněme tuto práci jakoby jenom skrovná byla; konejme ji, jako by neměla nás dlouho zaměstnávat; utkejme z protivníků svých jednoho po druhém, jako bychom jednoho toliko ku přemožení měli, a budme přesvědčeni, že s pomocí Boží je potřebe všecky. Tak se sprostíme hříchu lenosti a získáme si ctnost jí opácnou. Toť zachovávejme i při své modlitbě. Má-li totiž modlitba naše trvati hodinu a nám se to zdá příliš dlouho, umiňme si modliti se vroucně alespoň půl čtvrti hodiny a po té opět půl čtvrti, obnovíce svůj dobrý úmysl, a tak vyplníme konečně hodinu celou. Pocítíme-li po druhé nebo třetí půl čtvrti hodiny nějakou odpornost proti modlitbě, setrvejme v ní, až by se nám veskrze znechutila,

ustanouce poněkud v tom svatém cvičení, a tato výtržka nám nic neuškodí, poněvadž v něm opět za chvíli pokračovati můžeme.

Toho pravidla takéž použijme i v jiných zevnějších skutcích i pracech. Zdá-li se nám, že máme buď mnoho prací, anebo příliš těžké, a počínají-li nás pro naši velikou pohodlnost mrzeti, dejme se vždycky s chutí do první, drahých ani nepomníce, a věnujme se jí co možná nejdokonaleji; neboť vyvedeme-li tu dobře, nebude pak nižádné, jíž bychom nevyvedli s mnohem menší obtíží, nežli se nadějeme. A tak podnikejme všechny nesnáze, ježto nás potkají, a nikdy se nevzdávejme nižádné práce, bojíce se jedině toho, aby se nás nezmohla lenost tak, abychom za nesnesitelné pokládali obtíže, provázající každý začátek ctnosti, a se jich hrozili.

S tím se setkávají duše malátné a bojácné. Považují všechno, jako by bylo mocným nepřítelem, byť i sebe slabším i sebe vzdálenějším, vždy se domýšlejíce, že se jim prikazovati budou věci odporné, mrzuté; a takové marné bázně působí jim mnohou bouří uprostřed jich pohodlného poklidu. Vězme, že v nepravosti té jest

skrytý jed, anť netoliko udušuje první zárodky ctnosti, nýbrž i kazí ctnosti již vzrostlé; pomněme, že jako škodí korovec lesu, tak i lenost životu duchovnímu; tou strhává ďábel množství lidí ve svá osidla, zvlášť pak ty, kteří po dokonalosti se snaží.

Pročež bděme vždy nad sebou; buďme bedliví v modlitbě a pilní dobrých skutků; neprodlévejme hotoviti si svatební své roucho, neboť jen tímto oděni jsouce, budeme od nebeského ženicha přijati k hodům svatebním. Připomínejme si každodenně, že ten svrchovaný Pán, který nás zachovati ráčil do toho jitra, nedal nám jistoty, že dožijeme večera; a byl-li tak milostiv, že nám dává dožítí večera, neslíbil nám, že dotrváme na živě do jitra. Tak používejme tedy každé hodiny, jakoby byla naší poslední; nic nemějme na péči, leč abychom se líbili Bohu, a ničehož se nestrachujeme nežli posledního účtu, jejž nám bude klásti věčnému soudci z každého okamžiku života našeho.

Ještě slovíčko! Bychom sebe více byli se přičinili, sebe více prací odbyli, nic však méně považujeme u večer každý den za ztracený a všecky své snahy za zma-

řeny, jestliže jsme týmž dnem nezvítězili nad sebou, nepotlačili svých vášní a své vlastní vůle; jestliže jsme opominuli vroucí díky vzdáti Bohu za jeho dary a milosti, zvláště pak za to, že ráčil umřítí za nás; jestliže jsme nepřijali s poděkováním jako milost všeliký trest, jejž nám věčný náš a dobrotivý otec seslati ráčil za příčinou hříchů našich.

Článek XXI.

Jak máme náležitě užívati smyslů zevnějších a zvláště dojmy jejich obracet k věcem božským?

Smysly zevnější náležitě zříditi a jich dobře užívati nelze leč s velikou péčí a neustálou bedlivostí, poněvadž náklonnost smyslná, v které se všeliká hnutí zkažené naší přirozenosti zakládají urputně porozkoši se žene; nemohouc si pak sama o sobě v tom dosti učiniti, nasycuje smysly své takovými obrazy, které jimi v duši vnikají. Z toho pak pochází duch smyslnosti, který vzájemným působením ducha na tělo pak brzo ovládne všemi smysly a nakazí jako hlíza všecky duševní mocnosti, otravujíc takto člověka celého.

Lékařství pak proti tomu zlu jest toto. Nepovolujme mnoho svobody svým smyslům, aniž jich užíváme k něčemu jinému leč k účelu dobrému, buď si to něco prospěšného nebo potřebného, nikdy nám neslužtež k pouhé rozkoši. Zbloudí-li nám někdy, aniž bychom to pozorovali, vystoupí-li někdy z mezí svých, rozumem a svatou věrou jim určených, hledme je obrátiti a zpět uvéstí ihned. Místo aby-chom je nechávali tékati po všelikých marných předmětech za klamnou některou rozkoší, snažme se je vésti tak, aby nám z týchž předmětů vážily příležitost a příčinu k působení naší dokonalosti, našeho spasení. Tak se potom duše, seberouc se sama v sobě, povznese poznáním tvorů k velebení vznešeného Tvůrce samého. Toť pak docílí se takto.

Představí-li se nějaký libý předmět některému smyslu našemu, nehleďme ke stránce jeho hmotné, nýbrž pozorujme jej okem duševním; a spatříme-li na něm cosi smyslně lahodného, pomněme, že to nemá sám od sebe, nýbrž od Boha; Bůh jej svou všemohoucí, neviditelnou rukou stvořil a dal mu vše, co na něm poznáváme a zakoušíme dobrého a krásného. A tak se

potom radujme z té svrchované a neskončné bytosti, ana jest původem tolikých ušlechtilých a libých věcí, které nás těší a nám prospívají, která však jest sama nade všechny tvory krásná a dobrá, tak že se jí nic ani sebe méně přirovnati nemůže.

Patříme-li stromy, byliny, květiny a t. p. věci, pomysleme si, že ty všechny nemají života samy od sebe, nýbrž od toho všemohoucího Ducha, který sám jsa neviditelný, všechno oživuje a rceme k němu: „Ó Bože živý! ó rozkoši srdce mého! ó svrchovaný všeho živiteli! od Tebe všechno má život svůj, v Tobě a skrze Tebe žije a roste všechno, co na zemi jest.“

Pozastavíme-li se, pozorujíce některý krásný tvor Boží, pomněme, že týž tvor sám o sobě není ničím, a pak povznese se mysl svou k tvůrci, rceme k němu: „Ó Bože můj, po němž jedině toužím, Ty jediná slávo má, jediné blaho moje, jak se raduji, vida, že všechno, co krásného a dobrého jest v tvorstvu, není nic, leč obraz a odlesk svrchované, nepostihlé krásy a dobroty Tvé.“

Vidouce zvířata, povznesme taktéž mysl své k tomu, který jim dává cit

i život, řkouce k němu vroucně: „Ó převelbný Bože, jenž působíš, že všecko žije na světě a se hýbá, sám zůstává nepohybný, trvalý věčně beze změny, raduji se z toho srdečně, že jsi vždy tentýž, nikdy se v ničem neměně.“

Jsmeli-li dojati krásou některých tvorů, hleďmež ihned činiti rozdíl mezi tím, co patříme a co nepatříme; pomínouce zevnější krásy tělesné, hleďme k kráse duchovní, uvažující, že co se vidí očima našima krásného, pochází od krásy věčné, neviditelné, nepostihlé, řkouce: „Hle, ta všeliká krása jest toliko maličký pramének zřídla nepostihlého, krásy věčné; to všeliké dobro jest jako krůpěj z moře nevyvažitelné dobroty božské! Ó kéž se vždy raduje duše má, pomník té věčné krásy! Kéž se rozplyne srdce mé v díky nad tou dobrotou svrchovanou, nestvořenou!“

Vidíme-li někoho, an se vyznamenává moudrostí, spravedlností, dobrotou a t. p. ctnostmi, činnme ihned rozdíl mezi tím, co má tentýž od sebe a co obdržel s nebes, řkouce pokorně k Bohu: „Ó Bože vši dokonalosti, nejsem ani s to, abych Ti vyslovil svou radost, kterouž mám, po-

zoruje, že nemáme nikdo žádného dobra, leč které pochází od Tebe, a že všickni tvorové, co mají dokonalého do sebe, nic nemají toho leč od Tebe. Díky Tobě buďtež, ó Pane! za to dobré, a vůbec za všechno, co máme od Tebe, i bližní můj i já. Smiluj se nad mojí chudobou a uděl mi té a té ctnosti, kteréž víš že já nejvíce mám zapotřebí!“

Činíme-li nějaký dobrý skutek, nikdy nezapomínejme, že Bůh jest první jeho původ, a my pouze nástroj, jehož k tomu používati ráčí a povznosouce očí svých k němu rceme: „Ó svrchovaný Pane všehomíra! se vší radostí vyznávám, že bez Tvé pomoci nejsem nic, a že Ty jsi první a hlavní Tvůrce a působitel veškerenstva.“

Požíváme-li některé krmě, které rádi máme, uvažme, že Stvořitel všech věcí jim dal tu chuť, které v nich okoušíme a na níž si libujeme; v něho pak ukládajíce všechnu libost svou, rcete sami k sobě: „Ó duše má! raduj se z toho, že nablížíš, že není upokojení kromě Boha, a tudíž i hleď, abys i ty vždy pokládala své blaho dokonalé v Bohu samém.“

Čijeme-li nějaké libovůně, varujme se,

abychom přestávali na té libosti, které z ní máme; nýbrž hledmež i tu se povznést k nebi, pomníce, že i této libovůně jest posledním původcem a příčinou Bůh, a radující se z této, prosme ho, aby i duši naší dáti ráčil, aby očištěna jsouc rozkoší smyslných, nižádné překážky neměla, povznést se k němu, jako vonný mráček zápalu kadidla.

Konečně slyšíme-li nějakou libou hudbu, pomníme Boha řkouce: „Ó Bože můj! jak oplývá radostí srdce moje, an pomním božských dokonalostí Tvých, které vespolek působí libozvučný souhlas, netoliko u Tebe samého ale i u všech andělův a jiných nebešťanův i veškerého tvorstva.

Článek XXII.

Jak věci zevnější nám posloužiti mohou k rozjímání o mukách a smrti Páně?

Okázali jsme, jak se můžeme povznést od věcí smyslných k rozjímání o vznešenosti božské; pozorujmež nyní, jak tytéž věci jsou s to, aby nám v duchu připomenuly nejsvětější tajemství života, umučení a smrti Pána Ježíše Krista. Nic

není na světě, co by v nás památku toho nevzbudilo.

Tu pozorujme především, že Bůh, jak jsme již řekli, jest původ všech věcí i sebe vznešenějších, prazřídlo všeho života, vší krásy a dobroty i všech jiných dokonalostí, jež mají. Potom podivujme se svrchované lásce téhož Pána veškerenstva, anť se ráčil tak ponížiti, až se i vtělil a smrt podstoupil přebolestnou a přeohavnou pro naše spasení, dopustě tomu, aby jeho vlastní tvorové jej utrýznili — ukřižovali. Chceme-li pak do zevrubna ty strasti jeho a muky pozorovati, upomínky jich a obrazy nalezneme, kamkolivěk se obrátíme.

Tak spatříme-li ku př. zbraň, biče, provazy, trní, řetězy, hřeby, kladiva — můžeme si připomenouti, že takové byly nástroji jeho utrpení a smrti. Chudinká chatrč pamatuj nás na ten chlév, kde se narodil a na ty jesle, v něž položen byl. Déšť, an s nebes padá a ovlažuje zemi, může nám připomenouti krůpěje přesvaté jeho krve, jimiž zvlážena byla zahrada olivetská. Všelická skála buď nám upomínkou na tu, ana se pukala při jeho smrti. Pohlédnouce k slunci, k zemi, pomněme, že totéž slunce se zatmělo, tatáž

země se třásla, když Kristus Pán na kříži umíral. Vidouce vodu, můžeme si připomenouti tu, která tekla z boku jeho; a tak při všech, ježto očima pozorujeme.

Pijeme-li vína nebo jiného nápoje, pomněme toho octa a žluči, kterouž božský Spasitel náš od svých nepřátel napájen byl. Libujeme-li si příliš v vůníně, které věci, obraťme mysl svou k tomu, jak Pán náš cítiti musil puch mrtvin na hoře Kalvarii. Obláčejíce se do šatů, pomněme jak Syn Boží ráčil obléci na se člověčenství naše, aby nás oblekl někdy skvělým rouchem milosti své. Svláčejíce se, pomyslíme, jak Spasitel náš byl od katanů s šatů svlečen až do naha, maje býti bičován a ukřižován, a to jak z pouhé nesmírné lásky k nám podstoupiti ráčil. Slyšíme-li hlasitý hlomoz a křik, představme si, jako bychom slyšeli ono hrozné volání sběsilého lidu židovského proti Spasiteli svému: „Vezmi! Vezmi a ukřižuj ho!“

Kolikrátkoliv hodiny bijí, pomněmež, jak tlouklo srdce Pánu našemu v zahradě olivetské, když ho napadli úzkosti smrtné při upomínce těch muk a trýzní, ježto ho

očekávají; anebo pomyslíme si, jako bychom slyšeli ty rány kladiv, jimiž katané svaté jeho ruce i nohy na kříž přibíjeli. — Konečně při všech bolestech, které buď sami trpíme, anebo vidíme, že je jiní trpí, buďmež jisti, že ty všecky jsou jako nic u porovnání s těmi, jež trpěti ráčil za nás a pro nás božský Spasitel náš i v duši své i na těle svém po celou dobu svého svatého umučení až k přebolestné smrti.

Článek XXIII.

Jak bychom i v jiných případnostech smyslů svých spasitelně používatí měli.

Okázavše posud, jak bychom se měli povznést duchem od věcí smyslných k rozjímání o božských a o tajemství umučení a smrti Páně, zbývá nyní ještě, abychom udali, jak lze i jinak si z nich vzítí předmět k svému rozjímání, aby tak dle rozličné chuti i každý si vybrati mohl, co by mu ke vzbuzení pobožnosti sloužilo. To však jest velmi prospěšné netoliko lidem šprostým, ale i duchovním, ježto ne všickni touž cestou krácejí k dokonalosti, aniž téhož vedení v tom uží-

vají, ani rovněž jako jiní nejsou nadání k vznešenějšímu přemýšlování. Při tom však nic se neobávejme, že by nás taková rozmanitost zbožných cvičení uvedla v nespánu a nepokoj; hleďme toliko jich opatrně použití podle příležitosti. K tomu si zvolme některého moudrého vůdce duchovního, a od něho radu berme, odevzdajíce se mu zcela, pokorně a důvěrně ve všem, co jsme právě řekli, i co později tuto řekneme,

Když nám tedy padnou do oka některé věci, kteréž se nám líbí a jichž si svět draze páčí, o těch a takových mějme to přesvědčení, že jsou sprosté a povrhlivé jako bláto, že nejsou nic proti věcem nebeským, jichž nikdo nedosáhne, leč bude li oněmi povrhovati a je téměř nohama šlapati.

Pozorujeme-li jasně zářící slunce, upamatujme se, že duše naše, ozdobená-li jest milostí Boží, mnohem jasnější a světlejší jest nad ně i nad všechny hvězdy pospolu; pakli milosti Boží pozbyla, že jest hroznější a šerednější nežli temnota pekelná. Hledíce k nebesům nad námi, povznesme se až k blaženému sídlu Božímu a svatých jeho, kamž i my se do-

statí máme, budeme-li nevinně a svatě živi na zemi.

Slyšíme-li libozvučný zpěv ptactva, pomněme ráje nebeského, kdež andělé a svatí neustále prozpěvují své chvalozpěvy ke cti a slávě Boží, a prosme ho spolu, aby nás tam též pojati ráčil, kdež bychom ho s ním velebili na věky ve sboru vyvolencův jeho.

Okouzluje-li nás rozkošná krása tvorů pozemských, představme si, že pekelný had, skrýváje se pod tou lesklou zevnější podobou, nás láká, aby nás svedl a o milost Boží oloupil. Tomu pak řekněme se svatým rozhorlením: „Pryč svůdníče ošemetný, marně se pod krásným zevnějškem skrýváš, abys mi uškodil.“ — A pak obraťme se k Bohu řkouce: „Díky tobě, ó Bože můj! žes mi zjeviti ráčil ošemetnost nepřítele mého. Stůj při mně svou milostí, ať se neodváží přiblížiti se ke mně.“ — Anebo utecme se jako v bezpečné útočiště, v nejsv. rány božského Spasitele; pomněme živě a soucitně nesmírných bolestí, jež podstoupiti ráčil, aby nás hříchu uchoval a nám hrůzu vštípil proti rozkošem smyslným.

Abychom se pak v nadám tvorů po-

zemských svěsti nedali, může nám posloužit i to, když si představíme, jak vyhlížení bude po smrti, co nás tak mocně dojímá a k sobě láká nyní.

Kráčíme-li někam, připomeňme si, že každým krokem kráčíme i blíže k smrti. Rychlý let ptactva, prudký tok řeky pamatuj nás, že dny naše ubíhají tak ruče, ne-li ručeji. Bouřlivá vichřice, vše na překot trhající, rázy hromové, vším otřásající, představte nám hrozný den soudný a napomeňte nás, abychom poklekli před soudcem přísným, úctu nejhlubší mu vzdávající a prosíce ho, aby nám dal záhy se hodně připravit, abychom se před ním bezpečně octnouti směli.

Chceme-li však ze všech nesčíslných případností tohoto života duchovní prospěch vážit, zachovejme se asi takto. Stane-li se ku př. že jest nám příliš horko, nebo příliš zima, nebo že jinou nepříjemnost jest nám podstoupiti; nebo když trpíme veliké bolesti, když jsme v zármutku a p., tuť mějme vždy na očích, že tak jest nezměnitelně určeno v prozřetelnosti Boží a k našemu dobrému, abychom se té nesnázi podrobili, tu bolest trpěli, již zajisté odměří dle síly naší. Tím při-

jdeme k vděčnému, ba i radostnému uznání jeho milostivé lásky otcovské k nám, za důkaz to máme, že jest to vůle jeho, abychom mu tím způsobem sloužili.

Uznávajíce z toho, že se mu líbíme více nežli kdykoliv jindy, rceme k němu: „Nyní se na mně vyplň laskavá vůle Toho, kterýž dle svého milosrdenství od věkův určiti ráčil, abych já dnes trpěl tuto strast, tu bolest, ten zármutek a p. Onť budiž za to veleben na věky věkův!“

Napadne-li nám některá dobrá myšlénka, buďme přesvědčení, že pochází od Boha, a děkujme za ni Otci pravého světla. — Čteme-li nějakou zbožnou knihu, myslíme si, že jest to Duch svatý, jenž mluví k nám a žeť on sám ji složil.

Pohledneme-li na sv. kříž, uznávejme jej za prapor Pána Ježíše Krista, Pána a vůdce našeho a vezme, že spustíme-li se ho sebe méně, jistotně upadneme v ruce krutých nepřátel svých; ale naopak, pevně-li se ho přidržíme, že si jistotně zasloužíme, abychom někdy vítězo-slavně s palmou v ruce vešli v království nebeské.

Patříme-li nějaký obraz rodičky Boží,

obětujeme srdce své této matce milosrdenství; osvědčme jí svou vroucí radost z toho, že ona povždy tak věrně, bedlivě, ochotně plnila vůli Boží; že porodila na svět božského Spasitele našeho, že ho kojila mlékem prsou svých a vší mateřskou péčí ho chovala; vzdávejme jí též díky za milostivou pomoc, již uděluje všem, kteří ji vzývají ve svém boji proti mocnostem pekelným. Všeliké obrazy svatých buďtež nám tolikýmiž vzory statných vojinů Kristových, kteří neunavně bojujíce až do smrti, okázali nám cestu, kterouž se brátí máme, chceme-li za nimi se dostat do věčné slávy.

Kdykoliv slyšíme zvoniti ke klekání, abychom se modlili třikrát pozdravení andělské, můžeme vždycky učiniti krátké uvážení těchto svatých slov pozdravu toho. Při prvním „Zdrávas“ vzdejme díky Bohu za to nebeské poselství, které vypravil k Marii Panně, započna tak na zemi dílo vykoupení našeho. — Při druhém radujme se s tou nejsvětější Pannou z toho, že ji Bůh povznésti ráčil na tu důstojnost býti matkou božského Syna jeho, což se stalo v odměnu její hluboké pokory. — Při třetím klaňme se věčnému Slovu, ano se

vtěliti ráčilo, velebíce při tom i nejsv. Pannu Marii i archanděla Gabriela, jak toho zasluhují. Při každém jest slušno pokloniti hlavy na osvědčení úcty; při třetím se zbožným obyčejem bijme se v prsy, vyznávajice se nehodnými býti takové milosti, kterouž nám Kristus Pán vtělením svým prokázati ráčil.

Tato zbožná cvičení lze vykonati na každý čas. Avšak jsou některá zvláštní, hodící se lépe ve zvláštní denní doby u večer, za jitra, o polednách, jež se týkají tajemství Pána našeho Ježíše Krista, neboť máme častěji si připomínati to kruté mučednictví, jehož tehdáž blahoslavená duše Panny Marie podstoupila; opominouti toho rovnalo by se hrubému nevděku.

Tak u večer připomínejme si, jaké bolesti pocítilo nejsv. její srdce nad krvavým potem božského Syna v zahradě olivové, nad jeho jetím od krutých pochopů, nad trýzněmi jeho po celou noc. Za jitra pomněme soustrastně těch bolestí, které pocítila, vidouc, an týž její Syn veden jest od soudce k soudci, odsouzen k smrti, a nucen kříž svůj sám na

popravní místo nésti. O polednách představme si živě ten břitký meč, kterýmž ukrutně prokláno jest přeútlé srdce této matky bolestné, ana patřila, jak božský její Ježíš jest ukřižován a ducha vypouští, ba jak i po smrti jest bok jeho otevřen.

Toto cvičení lze konati od čtvrtku večer až do soboty o polednách; v jiné dni budou příhodná ta, jež jsme udali před těmito. Avšak lze si vždy vybrati buď to, buď to, jak kdo se kdy dojat býti znamená.

Abychom pak krátkými slovy všecko pojali, co se řádného používání smyslů týče, hleďme zachovati takto. Nikdy si nepřipouštějme v srdce ani lásky ani odpornosti přirozené k věcem, které se nám namítají, nýbrž srovnávejme vždy své náklonnosti s vůlí Boží, nevážíce si, aniž zavrhujece ničehož, leč čeho si dle vůle Boží vážit, a čeho dle téže vůle zavrhovati máme.

Pozorujme konečně ještě ohledně těchto právě udaných cvičení, abychom jistá pravidla k řádnému užívání svých smyslů vytkli, i toto, že nemají býti hlavním naším zaměstnáním. Neboť jest nám vždy

potřebí rádně u vnitru svém býti sebraným a držeti se Boha; nezbytno jest vždy bojovati proti našim nezřízeným a hříšným náklonnostem a konati k tomu cíli všeliké jim opáčné ctnosti. Svrchu udanými pravidly nemyslí si nic jiného, nežli abychom jich užili v případnostech, když jich potřebu nebo prospěch uhlídáme, neboť není to pravou cestou k dobrému prospěchu a pokroku v životě duchovním ukládati si mnoho cvičení zevnějších a podrobovati se jim; jsouť sice dobrá sama o sobě, ale užívá-li se jich nešetrně, matou ducha, podněcují lásku k sobě samému, zavdávají příčinu k nestálosti, ba i příležitost k pokušení ďábelskému.

Článek XXIV.

Jak máme zbožně řídití jazyk svůj?

Jazyk člověka má velmi potřebí, aby byl na uzdě držen, neboť přirozeně rádi mluvíváme o tom, co lahodí smyslům našim. Neskromnost, nezřízenost jazyka pochází obyčejně z jakési pýchy, dle které se moudřejšími považujeme nežli skutečné jsme, a tak obdivujeme se svým myšlén-

kám, libujeme si je vykládati, sami slovo vedouce ve společnostech a žádající, aby nás samých všecko poslouchalo.

Není ani možná málo slovy vylíčit všeliké zlo, které pochází z této zlořečené nepravosti. Co vůbec říci lze, jest, že jazyk nezřízený bývá příčinou nedbalosti, že vyzrazuje mnoho i nevědomosti i pošetilosti, že jej provázejí lži a utrhaní na cti, že překáží prospěchu ve zbožnosti, že utvrzuje nepořádné náklonnosti, tak že člověk časem nezná leč mluvití řeči marné a zbytečné.

Abychom se učili jazyk na uzdě držeti, zachovejme se takto. Nemluvme nikdy mnoho, ani před těmi, kteří nás neradi slyší, bojíce se, abychom se jim neomrzeli; ani před těmi, kteří nás poslouchají rádi, abychom v rozhovoru nepronесли se slovem některým méně slušným. Mějme se na pozoru, abychom nemluvili příliš hlasitě aniž pak příliš vážně, neboť to se málo líbívá poslouchajícím, a jeví u mluvícího přílišnou důvěru a hrdost.

Nemluvme nikdy o sobě, ani o svých příbuzných, ani o činech a působení svém, leč by to nutnost kázala; ba i tehdaž,

když myslíme, že tak učiniti máme, staň se to málo slovy a co nejskromněji. Uslyšíme-li pak některého člověka, an mluví sám o sobě, nepohrdejme jím ale buď nám výstrahou, abychom se chyby podobné varovali, a byť i neřekl ničehož; z čeho by se daly poznati chyby jeho a co by ho zahanbilo. Mluvme co nejméně o svém bližním a jeho záležitostech, leč by se dala příležitost říci o něm něco dobrého. Ale o Bohu mluvme rádi, zvláště pak o jeho nesmírné lásce k lidem; avšak obávající se, abychom o něm nemluvili jak náleží, poslouchejme raději, co o něm mluvíti budou jiní a snažme se všemožně, abychom ho nikdy nezapomínali.

Co do rozmluv a řeči pouze světských, byť i došly uší našich, nikdy jim nedopouštějme přístupu v srdce své, kteréž má celé náležitosti Bohu. Avšak jsme li povinni slyšeti toho, který je mluví, abychom mu pak odpověděti mohli, povznesme mezi tím oči, neb aspoň srdce svého k nebesům, kde kraluje Bůh náš, a odkudž i ráčí milostivě vzhlédnouti na poníženost naši. Promýšlejme pak dobře, co chceme říci a zachovejme se pak v tom co nejbezpečněji, neboť bude tu obyčejně leckterá

věc k udušení; abychomť i opatrně vybrali, co říci za potřebno uznáváme, skraťme to ještě více, neboť na konci své řeči přece ještě lecos se nám ukáže, že bylo na zbyt řečeno.

Mlčení jest velikou zbraní v boji duchovním; kdo je bedlivě zachovávají, mohou se jistotně vítězství nadíti. Tací mívají obyčejně též nedůvěru v sebe a důvěru v Boha. vroucnost v modlitbě, a horlivost v cvičení se ve všelikých ctnostech.

Abychom se pak roztoužili po mlčení, pozorujme jednak prospěchy z něho pocházející, a jinak množství zla, jež působí opak jeho, nezřízenost v mluvení. Díím ještě více. Chceme-li si navyknouti málo mluvit, mlčme i tehdáž, kdyžbychom měli co mluvit, kdyžby totiž mlčení naše neškodilo ani nám ani bližnímu. Varujme se též rozmluv světských, dadouce přednost obcování s anděli a s Bohem nežli s lidmi. Konečně mějme mysl svou obrácenou k boji, a budeme míti sotva kdy si oddechnouti, tím pak méně se vyřájeti marnými rozmluvami.

Článek XXV.

Kdo podnikl duchovním bojem přemáhati nepřátele své, má co možná varovati se všeho, co by mu rušilo pokoj srdce.

Jestliže jsme pozbyli pokoj srdce, máme se všemožně přičiniti, abychom jej opět získali. Avšak staň se ve světě co staň, nic není s to, aby nám jej odňalo anebo jej porušilo proti vůli naší. Mámeť zajisté chovati v srdci svém žel a lítost nad svými poklesky; ale ta má býti klidná a mírná, jak jsme byli kolikrát podotkli. Ba máme rovněž míti též útrpnost s jinými hříšníky a želeť aspoň vnitřně pádu a záhuby jejich. Ta naše útrpnost buď i jemná, bez mrzutosti a nepokoje, jsouc útlým výkvětem čisté lásky.

Co se týče množství nehod, jimž jsme na tomto světě podrobeni, jako jsou: nemoci, rány, smrt, úmrtí našich příbuzných a přátel, mor, vojna, neúroda, požáry a přemnohé jiné případnosti, stíhající lidstvo a jsoucí odporné přirozenosti jeho, kteráž přičí se vždy všelikému utrpení, ty můžeme s pomocí milosti Boží, jako z dobrotivé ruky jeho přijíti netoliko

klidně ale i radostně, považující je buď jako spasitelné potrestání hříšníkův, buď jako vhodné příležitosti k zásluhám pro spravedlivé.

Tento dvojí ohled působí též, že lze poněkud i říci, že Bůh se těší z utrpení našeho; aspoň to jest jisté, že čím se lépe srovnává vůle naše s vůlí Boží, my též zachováme srdce tím pokojnější ve všech i sebe hrubších a těžších strastech tohoto života. Vězme pak, že se Bohu všelike pobouření nelíbí, které, pocházejž si z čehokoli, nikdy nebývá bez chyby, majíc základ svůj ve zlém, totiž v lásce k sobě samému. Hleďme tedy vyhnouti se co nejspíše a nejdále všemu, co by nás znepokojilo, a nemohouce toto, připravme se záhy, abychom, co nás potká, trpělivě snesli. Považme, že všelike nehody přítomné, buďte si sebe hroznější, nejsou skutečná zla; že nám nemohou odníti pravého dobra, ježto jest naše spasení, že je Bůh sesílá, neb aspoň dopouští z příčin svrchu řečených, neb i jiných, nám neznámých, ale vždy velespravedlivých a dle své svrchované lásky dobrotivých.

Zachovajíce takto ducha vždy klid-

ného uprostřed všelikých případností tohoto života, budeme z toho míti nemalý prospěch, jinak ale žádné cvičení naše nebude míti nižádného dobrého zdaru a my nic nezískáme. A dle toho, jak bude srdce naše znepokojováno, potvrzají též útoky našeho nepřítele, aniž bychom poznávali, kterou nejkratší a nejbezpečnější cestou bychom dospěli k ctnosti. Íábel neustále pracuje k tomu, aby srdce naše o pokoj připravil, poněvadž ví, že Bůh přebývá v pokoji a v pokoji koná veliké věci. Z toho pak pochází, že onen věčný protivník náš všeliké ošemetnosti, lži a lsti používá, aby nás o pokoj vnitřní oloupil; aby pak to dokázal, přestrojívá se a vnuká nám úmysly zdánlivě dobré, ale skutečně zlé, což poznati se dá z mnohých znamení, ale hlavně z toho, že srdce naše pobuřuje.

Abychom se pak ze zla tak nebezpečného vyhojili, když nepřítel náš o to se snaží, aby v nás vzbudil nějaké pohnutí, nebo nějakou novou žádost, neotvírejme mu hned srdce své. Zřekněme se nejprve všeliké myšlenky, kteráž by se zakládala v sobecké lásce; obětujme Bohu tuto novou žádost, prosíce ho snažně,

aby nás osvítiti a nám zjeviti ráčil, zdali to pochází od něho, neb od nepřítelů našeho. Neopomiňme pak i poraditi se o to se svým duchovním vůdcem. I když jsme jisti, že nějaká žádost srdce našeho, nějaké hnutí v něm pochází od Boha, neukládejme si nikdy vykonání jeho za povinnost, leč bychom prve byli umrtvili přílišnou chuť a touhu, aby se to vyvedlo. Neboť dobrý skutek, jemuž předchází takové umrtvení, jest Bohu mnohem milejší, nežli které se děje z vřelé horlivosti a snažnosti přirozené, tak že se mu i mnohdy skutek sám méně líbí nežli jediné umrtvení. Tak tedy odstraníme všeliké zlé žádosti a náklonnosti a konajíce umíněné dobré, až když jsme byli všeliké přirozené hnutí potlačili, zachováme srdce své v pokoji a to dokonalém.

Dále pak jest i potřebí, abychom pohrdali některými skroušenostmi zevnitřními, ježto se podobají, jakoby pocházely od Boha, jsouce následkem výčitek svědomí pro skutečné hříchy, v skutku pak jsou působením zlého ducha, což poznati lze z výsledků. Slouží-li výčitky svědomí k tomu, abychom se ponížili a pokořili, činí-li nás horlivějšími k konání dobrých

skutků, neztenčují-li naši důvěru v milosrdenství Boží; přijímejme je s poděkováním, jakožto milosti shůry: ale pobuřují-li srdce naše, odjímají-li nám statnost mysli, činí-li nás malátnými a bojácnými, váhavými a lenivými v dobrém až i v konání povinností stavu svého; tu lze se domyslit, že jsou vnuknutím protivníka našeho, a pak jich nic nedbejme a konejme dále svá cvičení obyčejná.

Mimo jiné pak máme ještě dvě věci, jimiž nám možná uvarovati se znepokojení srdce, pocházejícího z nehod tohoto života. Jednou pozorujme, že ty nehody jsou s to, aby v nás potřely buď touhu po dokonalosti nebo naši lásku k sobě samým. Ruší-li tedy tyto nehody v nás jenom tuto lásku, ana jest naším úhlavním nepřítelem, nic se pro ně nermuťme, spíše je přijímejme s radostí a vděčností jako milosti, jež nám Bůh prokazovati ráčí; avšak udušují-li v nás touhu po dokonalosti, vštěpujíce nám nechuť a nelibost k ctnosti, nesmíme proto pozbývati dobré mysli a poklidu vnitřního, jak se nám brzo okáže.

Druhá pak věc jest, bychom mysl svou povznesli k Bohu a přijímali od

něho všecko, co nám sesílá a na nás dopouští, buď si co buď, s tím dobrým přesvědčením, že všelike na nás uložené kříže mohou nám býti zřídly nesčíslného dobrého, jehož jenom proto nedbáme, že ho neznáme.

Článek XXVI.

Co máme činiti, byli li jsme v duchovním svém boji raněni?

Byli-li jsme v duchovním svém boji raněni, t. j. dopustili-li jsme se nějakého hříchu buď ze slabosti nebo z úmyslu a zlé vůle, nebudme nad tím přílišně zarmoucení. nepouštějme se v mrzutost anebo nepokoj mysli, nýbrž obraťme se ihned k Bohu řkouce mu pokorně a důvěrně: „Nyní, ó Bože můj! patrně se mi objevilo, co jsem; neboť. čehož jiného lze se nadíti od stvoření tak slabého a oslnulého, leč pokleskův a pádův?“

Pozastavme se nad tím poněkud, abychom se nad pádem svým zastyděli a živou lítost nad ním vzbudili.

Potom beze všeho rozbouření obraťme se celým hněvem svým proti té nepravo-

sti, která v nás panuje, zvlášť proti té, která byla příčinou našeho hříchu, řkouce k Bohu: „Mnoho jiných i větších hříchů bych se byl dopustil, kdybys Ty, ó Pane! nebyl mne jich svou nesmírnou dobrotou uchoval.

Vzdejme pak tisícové díky témuž otci milosrdnému; vzbudme k němu nejvroucnější lásku, vidouce, anť netoliko není rozhorlen nad uražením, jež jsme mu právě učinili, nýbrž pomocnou ruku nám podává, obávaje se, abychom nepadli opět v podobnou nepravost.

Konečně rceme mu v úplné důvěrnosti: „Okaž, ó Pane! na mně hříšném, kdo jsi Ty; nechať zkusí bídný a pokorěný hříšník nesmírného milosrdenství Tvého; račiž mně milostivě odpustiti vše liká uražení má, aniž dopusť, abych Tebe se trhl a od Tebe se odloučil; utvrď mne v milosti své tak, abych Té nikdy více neurážel.“

Potom nespouštějme se v to, abychom zkoumali, zdali nám Bůh odpustil čili nic, neboť tím bychom se marně v nepokoj uvrhovali; tím se jenom čas maří; takové zkoušení pochází z pýchy a klamu ďábelského, anť nás pod dobrou zámín-

kou pobouřiti hledí. A tak se zcela ode-
vzdajíce milosrdenství Božímu, konejme
svá cvičení dále tak pokojně, jako bychom
se nebyli nižádné chyby dopustili. A by-
chomť i několikrát za den urazili Boha,
nepozbývejme nikdy důvěry v něho a za-
chovejme se dle právě daných pravidel
i po druhé, po třetí, — až i poslední-
krát, jako by bylo poprvé; při tom pak
mějme vždy hluboké opovržení sebe sa-
mých a veliký hněv proti hříchu a buďme
opatrnějšími pro budoucnost. Tento druh
bojování jest zlému duchu velmi protivný,
poněvadž ví, že se tím líbíme Bohu, on
pak sám, že bývá jím zahanben, vida se
přemožen sám sebou, ač byl v jiných
případech přemohl. A tak by rád užíval
všelikých ošemetných úkladův a lstí, aby
nás od něho sehnal; i dosahá mnohdy
účele svého, poněvadž my sami málo dbá-
váme o to, abychom pilně bděli nad sebou
a stáli na stráži proti němu.

Ostatně čím více v tom těžkosti na-
lezáme, tím více si máme dáti záležitosti,
abychom přemohli sami sebe. Aniž pak
mějme dosti na tom, vykonati jednou to-
liko toto svaté cvičení, nýbrž opakujme je
častěji, bychomť se necítili vinnými více

než jednoho hříchu. A jestliže nás chyba některá, v niž jsme nešťastně upadli, znepokojuje a malomyslnými činí, tuť jest první naší povinností, abychom si hleděli získati opět pokoj duševní a důvěru v Boha. Potom pozdvihněme mysl svou k nebesům, pevně věříce, že mnohdy mrzutost nad spáchaným hříchem nemá do sebe té příčiny, že jsme urazili Boha, nýbrž toliko že trestu zaň zasluhujeme, což nám bývá nade všecko jiné citelnějším.

K opětnému nabytí pokoje tak žádoucího a nevyhnutelného pomůže nám i to, když dále o svém hříchu přemýšleti nebudeme, nýbrž si živě neskonanou dobrotu Boží představíme, anť jest vždy hotov, ba i si žádá odpouštěti sebe hroznější proviny i sebe větším hříšníkům; anť ničehož neopomíná z toho, co by je k jich povinnosti opět přivedlo a je s ním opět co nejtuzěji spojilo, čím by pak je zasněvil v životě tomto a v životě onom na věky oblažil. Když pak jsme těmi a těm podobnými úvahami ducha svého utišili, navraťme se pak k uvážení hříchu svého, zachovávajícíe při tom všecko, co se svrchu o tom povědělo.

Konečně když jdeme k svaté zpovědi, což se státi má často, představme si živě všecky své hříchy a zjevme je otci duchovnímu s novou lítostí, že jsme v ně opět upadali a s novým pevným úmyslem, že se jich nikdy, — nikdy více nedopustíme.

Článek XXVII.

Jak zlý duch pokoušívá i svádí duše, chtějící se oddati ctnosti, ale jsoucí ještě pohříženy v nepravosti?

Jisté jest to, že zlý duch ukládá o zhoubu duší lidských, a že k tomu cíli neutkává všecky jedním způsobem. Abychom některé jeho ošemetnosti a úklady poznali, pozorujme osoby rozličných stavů a povah. Někteří jsou otroky hříchu, ani nepomníce, aby pouta svá zrušili; jiní by se rádi z této služebnosti vyprostili, ale nijak k tomu ruky nepřičiní; jiní opět domnívají se býti na pravé cestě, a jsou jí velmi vzdáleni; ještě jiní konečně dospěli sice k vysokému stupni ctnosti, avšak náhle padnou hlouběji než kdykoliv. O takových promluvíme v článcích dalších.

Článek XXVIII.

Čím usiluje zlý duch o to, aby doplnil záhubu těch, kteří byli v hřích upadli?

Když se zlému duchu povedlo, aby duši některou v hřích svedl, tuť všeliké lsti používá, aby ji více a více zaslepil a od ní odvrátil všeliké pomýšlení, kterým by poznala svůj nešťastný stav, v němž se nachází. Za tím účelem netoliko dusí všeliké dobré myšlénky, jež jí Bůh dává, a vnuká jí místo nich zlé; hledí ji zaplésti v hříšné příležitosti a klade jí všeliká jiná osidla, aby upadla znova buď v touž nepravost neb i jinou snad mnohem horší. Tím pak se stává, že duše taková, jsouc vždy více a více zbavena božského světla, neustále množí své nepravosti, zatvrzujíc se ve zlém. Tak se napořád kácí dále a dále z hříchu ve hřích, z propasti v propast, vzdalujíc se od pravé cesty k svému spasení a množíc téměř každým krokem počet svých přestupků, čím více pomocné milosti Boží postrádá.

Proti tomu jest nejlepší lékařství, aby se uchopila bez odporu prvního osvícení a dobrého vnuknutí, jehož se jí dostane a které by ji volalo z temnosti k světlu

a z hříchu k ctnosti, zvolajíc co nejvroucněji: „Ach! smiluj se nade mnou, ó Pane, podle nesmírného milosrdenství svého! — Vzezři na bídu mou a přispěj mi ku pomoci; nedopouštěj, abych déle trvala v stínu smrti, v propasti hříchu!“

Ta a těm podobná slova opakujž častěji, a možná-li odebeř se ihned k svému duchovnímu otci, aby jí řekl, co učiniti má a opatřil ji zbraní proti nepříteli do-
rážejícímu na ni. Není-li však možná odebrati se k zpovědníku hned, utec se k svatému kříži a padni před ním na kolena, neb i až na tvář. Pak vzývej několikrát královnu nebeskou a pros ji za milostivou přímluvu s tím přesvědčením, že na bedlivém vykonání toho záleží naše vítězství, jak uvidíme v článku nejbližší příštím.

Článek XXIX.

Jaké lsti používá zlý duch, aby překazil úplné se napravení těch, kteří cítíce zlý stav svého svědomí, chtějí se poněkud polepšiti? a proč jich úmysly bývají mnohdy bez účinku?

Mnozí, kteří poznávají zlý stav svého svědomí a rádi by se napravili, svádí často ďábel, předstíraje jim, že budou ještě

hodně dlouho živi a tudíž mohou jistotně své pokání na budoucnost odložit. Nabádá jim, aby především provedli tu a tu při, do které se dali; aby ukončili tu a tu záležitost, kterouž p dnikli; ba i mnohdy jim dokazuje, že jest jim právě nemožno, aby duchovní život vedli a pokojné jeho povinnostem dostáli.

To jest to osidlo, v kteréž mnozí lidé lapiti se nechávají, každodenně v ně upadajice. Avšak nesmějí vinu toho přičítati nikomu, leč své vlastní nedbalosti u věci tak důležité, kdež se jedná o jejich spasení a slávu Boží. Kéž by tu každý místo obvyklého: „Zejtra, zejtra!“ řekl raději: „Dnes, dnes! Ihned v tom okamžiku!“ — Medle proč zejtra? Či snad vím, že zejtrka se dočkám? A bych i toho úplnou jistotu měl, zdali pak by to bylo pečovati o spasení své, když bych jim odkládal? Byla-li by pak to cesta k vítězství, když bych se déle v poranění vydával, ba sám sobě neustále rány zasazoval?

Jest to tedy jistá věc, že pro uvarování se tohoto podvodu, i toho, jehož jsme podotkli v článku předešlém, potřebí jest, abychom uposlechli a následovali

ochotně každého dobrého povzbuzení sbůry. Řku-li tu „ochotně“, nemám na mysli pouhých žádostí a předsevzetí slabých a planých, jimiž se mnozí — přemnozí klamou, a to z rozličných příčin, z nichž jedna hlavní jest, poněvadž tyto žádosti a předsevzetí nezakládají se na nedůvěře k sobě a na důvěře v Boha. Z toho pak jde, že duše jest plna tajné pýchy, až i tak oslne, že i to bere za pevnou ctnost, co není leč pouhým její stínem. Lékařství k vyhojení toho zla a světlo ku poznání jeho, pochází nám od dobroty Boží, jež dopouští tomu, aby-chom padli, a tak jsouce osvíceni a zřejmě poučení poklesky svými, důvěru, kterouž máme sami v sebe vyměnili za důvěru v milost Boží, a pýchu svou, tajnou skoro k nepoznání, za upřímné a pokorné poznání sebe samých. Tak tedy naše dobrá předsevzetí nemohou býti účinná, nejsou-li pevná a stálá; nemohou však býti pevná a stálá, nezakládají-li se na nedůvěře v sebe a na důvěře v Boha.

Druhá pak příčina, proč nás naše žádosti a předsevzetí klamou, jest, že si při některém svém dobrém úmyslu nemyslíme, leč jak krásná a výtečná jest ctnost, táhnouc

po sobě vůli sebe slabší, a že ani nepomníme prací, jichž nám potřebí jest, abychom si jí získali; tím se pak stává, že duše malátná při nahodilé sebe menší obtížnosti omdlévá a od svého úmyslu opouští. Pročež uvykněme si raději, abychom vždy hleděli k obtížnostem, ježto nás na cestě k ctnosti potkati mohou, nežli k ctnostem samým; myslíme na ně častěji a dle příležitosti hledme se přichystati, abychom je přemohli. Vězme konečně, že čím více budeme míti dobré mysli buď k přemožení sebe samých, buď k odporu proti svým protivníkům, tím více se nám všelike příkroty na dráze k ctnosti urovnají, tím snadnější budou nám všelike obtížnosti.

Třetí příčina, že se v žádostech a předsevzetích klameme, jest, že při svých dobrých úmyslech méně hledíme k ctnosti a k vůli Boží, ale více k svému prospěchu, což se obyčejně stává, když se nám dostává útěch a to zvláště v některém protivenství. Neboť nenalezajíce zde nižádné útěchy ve svých nehodách, činíme si hned dobré úmysly, že se chceme vzdáti docela Bobu a ničím jiným se neobírat, leč cvičením se v ctnosti. Abychom tedy v tom nic nechybili, varujme se zle užívati mi-

losti s hůry; buďme pokorní a opatrní v dobrých předsevzetích, nedávajíce se unášeti nevčasnou horlivostí, která nás pobízí činiti sliby, jichž nám splniti nelze; nýbrž jsouce v zármutku, mějme tu pevnou vůli, že chceme statně nésti svůj kříž, jak to Bůh určití ráčí, a že budeme pokládati slávu svou v odřeknutí se vsí útěchy od lidí, ba i od Boha. Neprosme za nic aniž si čehosi žádejme, leč aby nás ruka Všemohoucího posilovala a udržela v našich křížích, abychom s jeho milostí trpělivě přestáli všechny nehody, jež na nás dopustiti ráčí.

Článek XXX.

O klamu některých osob, domnívajících se, že jsou dokonalými.

Nepřítel byv takto přemožen při prvním i druhém útoku neustává od třetího. Pokouší se o to, abychom zapomenouce hříchův a nepravostí, proti kterýmž bychom v skutku zápasiti měli, domnívali se do sebe kdo ví jaké znamenité dokonalosti, kteréž, jak on dobře ví, nedosáheme nikdy. Tak se stává, že býváme smrtelně raněni, aniž bychom si pomyslili,

jak bychom se z těch ran vyléčili. Neboť ty všeliké marné žádosti a blouznivé dumy zdají se nám býti opravdovými ctnostmi, a tajnou pýchou domníváme se, jako bychom již byli vysokého stupně dosáhli. A tak nemohouce ani sebe menší nesnáze, ani sebe menšího bezpráví snést, přec si lichotíme, jako bychom hotovi byli z lásky k Bohu trpěti nejkrutější muky i samy trýzně očištcové.

Co nás tu klame jest, že nižší stránka duše neobává se nic utrpení vzdálených a my se pak rádi odvažujeme na to, abychom se rovnali těm, kteří skutečně snášejí veliké nesnáze a bolesti s velikou a statnou trpělivostí. Chceme-li tedy ujíti osidla tak nebezpečného, odhodlejme se k bojování a bojujme skutečně proti nepřátelům, nás vůkol obkličujícím a na nás dorážejícím. Tak poznáme, zdali jsme měli úmysly dobré a šlechetné, či matné a pouze zdánlivé a budeme kráčet k dokonalosti touž pravou cestou, kterouž k ní dospěli svatí Boží.

Co se týče protivníků, kteří na nás obyčejně útok nečiní, s těmi se mnoho neobírejme, leč předvídáme-li, že byl některým časem a při některé příležitosti

mohli povstati proti nám. Neboť abychom tehďáž jich útokům odolati mohli, jest dobře, abychom se záhy proti nim opatřili a ozbrojili.

Avšak buďte si dobrá naše předsevzetí sebe pevnější, nikdy jich nepovažujme za vítězství. A bychomť se byli drahně času cvičili v mnohých ctnostech, a bychomť v nich byli znamenitě pokročili, držme se vždy v hluboké pokoře; obávající se všeho i sebe horšího pádu pro svou slabost, nedůvěřující nikdy samým sobě, ale důvěřující jedině v Boha. Toho prosme často, aby nás posilniti ráčil v boji našem a uchoval nás všeho nebezpečí, zvlášť pak aby udusil v srdci našem všelikou odvážlivou hrdost a přílišnou důvěru v sebe a síly své. Tak můžeme se pak nadíti, že co nejvýše prospějeme v dokonalosti, ačkoliv jinak bychom mnoho práce měli s napravením i menších svých pokleskův, jež na nás Bůh mnohdy dopouští, aby nás pokořil a tak nám i zachoval tu skrovnou zásluhu, kterou jsme si získali svými dobrými skutky.

Článek XXXI.

*O lestných úkladech, jimiž nás duch zlý po-
hnouti hledí, abychom se spustili dráhy ctnosti.*

Čtvrtá lest, již jak jsem řekl používá ďábel, aby nás podvedl, vida, že se snažíme dosíci dokonalosti, jest, že nám nabízí mnoho dobrých úmyslů v nečas, abychom nechajíce konání dobrého, kteréž nám náleží, upadli zponenáhla ve hřích.

Tak na př. některý nemocný snáší trpělivě své bolesti! avšak nepřítel a protivník našeho spasení boje se, aby týž nedospěl k vyššímu stupni trpělivosti, na bádá mu mnoho zbožných a svatých skutků, jež by mohl ve zdravém stavu konati; namlouvá mu, že kdyby zdrav byl, mohl by Bohu vroucně a pilně sloužiti a prospěti i sobě i bližním. A když byl u něho tak vzbudil marné bažení a touhy po zdraví, udržuje ho v tom, až se ho i omrzelost chytá, že nemůže obdržeti, čeho si žádá, ba čím více žádostí plane, tím více myslí se znepokojuje. Ale protivník jde ještě dále; neboť přivádí nemocného v netrpělivosti tak daleko, že svou nemoc nepovažuje za dopuštění Boží

a příležitost k zásluhám, nýbrž za překážku svých blouznivých úmyslů, žádaje si vášnivé, aby je mohl vyplniti, předstíraje, že by se tím větší dobro vykonalo.

Když to byl ošemetný protivník u nemocného přivedl tak daleko, vyhlazuje pak pomalu z mysli jeho všeliké dobré úmysly a nenechává mu nežli jedinou roztouženost sprostěnu býti toho utrpení. Trvá-li pak toto déle, nežli si myslil, bývá pak člověk ten celý promrzlý a netrpělivý. Tak potom pozbude netoliko té ctnosti, kterou konati počal, nýbrž i upadne v nepravost venkonce opačnou. Lék proti tomuto klamu jest, abychom octnouce se v jakémkoliv utrpení, nikdy si nežádali činiti něco dobrého, co by bylo pro postavení naše nemožno; neboť nejsouce s to, abychom je vykonali, nemůžeme míti z toho leč mrzutosť a nepokoj. V pravé pokoře a úplné odhodlanosti mějme to přesvědčení, byť nás i Bůh vybavil z toho stavu, v kterémž jsme, žeby přece všechny ty dobré úmysly, nám nyní napadající, byly bez účinku, poněvadž by nám scházelo odvahy a statnosti k vykonání jich; a tak potom věrme, že Bůh v nezpytatelné

prozřetelnosti své, snad na trest za naše hříchy, nechce tomu, abychom měli tu radost z vykonání toho dobrého skutku, vůbec však že raději chce, abychom se podrobili nejsvětější vůli a ponížili pod všemocnou rukou jeho.

Použijme také tohoto: bychom i k některým zbožným cvičením zavázáni byli, buď otcem svým duchovním, buď jinou příčinou, ustaňme v nich poněkud a buď i bylo na nějaký čas se vzdáliti od stolu Páně. Nedávejme se nikdy sklíčiti mrzutostí, nýbrž vzdejme se docela vůle své a sjednotme ji s vůlí Boží, řkouce: „Kdyby Bůh, vševědoucí znatel srdce mého, neviděl v něm toliko chyb a nepravostí, nevděku, netrpělivosti a p. nebyl bych nyní zbaven nejsvětější svátosti jeho. Budiž věčně věkův pochváleno jméno jeho za tu milost, že mi poznati dává nehodnost moji. Věřím pevně věřím, ó Pane! že ve všech strastech, mne z Tvého dopuštění potkávajících, nemáš žádného jiného účelu, leč abych, snesa je trpělivě a z lásky k Tobě, obětoval Ti srdce sjednocené s vůlí Tvou, srdce hotové k přijmutí Tebe, abys Ty pak zavítal v ně, naplnil je duchovní útěchou a posilou proti mocnostem

pekelným, hrozícím uchvátiti si je. Učiň, ó Pane a Spasiteli můj! učiň se mnou tak jako se líbí nejsvětější vůli Tvé. Ta buď mi nyní i na věky mojí podporou, mým pokrmem. Nežádám si leč jedné věci, aby duše má, jsouc očištěna ode všeho, co se nelíbí Tobě, a ozdobena všemi ctnostmi, vždy byla hotova netoliko přijati Tebe, nýbrž i vykonati, cokoliv jí určiti ráčíš.“

Kdo pečlivě se dle této rady zachovají, cítíce se povzbuzeni k podstoupení některého dobrého skutku, jenž by byl nad moc jejich, ať jest pouze z žádosti přirozené nebo pochází z vnuknutí ďáblova, jenž by je tím rád od ctnosti odvrátil, anebo že Bůh to od nich žádá, aby poslušnost jich zkusil, i mohou jisti býti, že takto mají vždy příležitost pokročiti na dráze k spasení a sloužiti Bohu způsobem jemu milým, v čemž vlastně pravá zbožnost záleží.

Chtějíce se uzdraviti z nemoci anebo sprostiti mrzuté nesnáze a užívající k tomu pomůcek nevinných, jichž by i svatí byli užili. Hleďme nic méně při tom vždycky, ať se varujeme přílišné horlivosti, aniž si žádáme úchvatně, aby se stalo vše, jak chceme a jak bychom si

přáli. Buďmež vždy odhodláni na všecko, nic nemajíce na zřeteli, leč vůli Boží; neboť zdali pak víme, že by nás právě tímto lékem nechtěl uzdravit, nebo touto cestou z nesnází vyvésti anebo i jinak a to zajisté vhodněji a lépe, jak se jemu, nejmoudřejšímu a nejlaskavějšímu Pánu líbí? Učiníme li jinak, budeť zajisté s naší škodou: buď totiž nedosáhneme toho, čeho jsme si tak vášnivě žádali, a tuť nelze, nežli abychom v netrpělivost upadli, anebo bychomť i toho dosáhli, vždy bude naše trpělivost velmi nedokonalá, týmž pak Bohu méně milá a nám méně záslužná.

Tu budiž konečně i poukázáno na jednu zvláštní leť naší sobecké lásky, která nám v tisícerém případě skrývá chyby naše, a buďte si sebe hrubší a patrnější. Tak ku př. ten, který nemocný, jsa příliš zarmoucen nad svým stavem, chce, aby se netrpělivost jeho brala za horlivost o nějaký zdánlivě dobrý skutek. Není to, chceme li mu věriti, opravdová netrpělivost, nýbrž spravedlivá nelibost nad tím, že jest mu patřiti, jak nemoc ta jest hodný trest za jeho hříchy, nebo jak jest na obtíž a na velikou překážku

všem vůkol. Tak jest i s člověkem ctižádostivým, jenž si stýská, že nemohl dosáhnouti některé cti a hodnosti, po níž bažil; tomu ani nenapadá, aby svou mrzutosť přičítal své marnivosti, i přikládá ji jiným důvodům, o které by v jiné příležitosti pramálo byl dbal. Tak i nemocný, jenž velmi želívá těch, kteří mu slouží a jej léčí, nic nebývá tím dojat, vida jak titěž podobné nesnáze mají s jiným nemocným.

To jest jistá známka, že netrpělivost jeho nepochází z toho náhledu, že jiným obtíže působí, nýbrž z tajné mrzutosti nad tím, co jest svévůli jeho na odpor. Kdokoliv tedy chce se varovati těchto úskalí, budiž rozhodnou myslí hotov, nésti tak trpělivě, jako se posud vyložilo, všecky kříže, ježto se mu v tomto životě ukládají, přicházejte si odkudkoliv.

Článek XXXII.

Poslední leť, kterouž zlý duch působiti hledí, aby nám i ctnosti naše lyly příležitostí k hříchu.

Starý tento had používá k pokušení nás i ctností našich tak daleko, že nám

z nich činí i příležitosti k hříchu. Vstěpuje nám samolibost, t. j. vážnost k sobě samým, a povznáší nás tak vysoko, že není ani možná, abychom neupadli v marnou ctižádost. Proti této bojujme neustále, trvající v pevném přesvědčení, že nic nejsme; mějme vždy na paměti, že sami sebou nic levíme, nic nemůžeme, že jsme plni hřechů a chyb a že konečně nic jiného nezaslужujeme, leč věčného zatracení. Takové myšlení buď nám vždy na mysli; to nám buď nezvratnou pravdou, to téměř ohradou z které bychom nikdy nevystoupili; napadnou-li pak nám některé hrdé myšlenky, zavrhneme je vždycky jako nebezpečné nepřátele, kteří se spikli k záhubě naší.

Ale chceme-li sami k dokonalému poznání sebe samých přijíti, zachovejme toto. Kdykoliv sami k sobě pohlédneme a k svým skutkům, pozorujme vždy jenom to, co pochází od nás, nikdy nepřiměšujeme to, co máme od Boha a co z jeho milosti pochází, a tak zakládejme všecku vážnost k sobě vždy pouze na tom, co máme sami od sebe. Pozorujeme-li tu celou velikou dobu, nežli jsme se zrodili, tu se vyznati musíme, že jsme po ty

tisíce let nebyli ničímž, a tudíž že jsme ani sebe méně nemohli učiniti, čímž bychom si mohli zasloužiti milosti v jsoucnost povolánu býti. Pozorujeme-li dále čas přítomný, kdežto žijeme pouze z milosrdenství Božího, což bychom byli, kdyby všemohoucí ruka jeho nás nezachovávala? což jiného, nežli pouhé nic? a zdaž bychom neupadli v toto ihned, kdyby nás opustilo všemohoucí rámé jeho, které nás udržuje?

Nevyhnutelně tedy máme vždy hleděti k tomu, co nám náleží dle řádu přirozeného; dle toho nesmíme sebe ani sami vysoko páčiti aniž žádati aby nás jiní vysoko páčili. Ale tím méně máme, proč bychom se vynášeli v řádu nadpřirozeném, v řádu milosti a dobrých skutků; neboť bez pomoci s nebes jakou zásluhu bychom mohli míti? jakouž pak cenu bychom sobě samým přičítati mohli?

Přes to přes všecko, pomníme-li toho množ tví hříchův, jichž jsme se buď skutečně dopustili, nebo jež bychom byli zajiště spáchali, kdyby nás Bůh svou milostí toho byl neuchoval, nalezneme a seznáme, sečtouce netolika všecka ta hříšná leta a všecky ty hříšné dny, nýbrž i všecky ty

zlé činy, slova i myšlení, že nepravostí našich počet jest nesčíslný a podobati se budeme — ďáblu samému. Takové úvahy mají nás co den naplniti pravým a upřímným povržením sebou samými, a nás naplniti vděčným uznáním, co jsme povinni jeho svrchované dobrotě, nežli ztenčovati u nás slávu a velebnost jeho

Mimo to varujme se, ať se k úsudku o nás samých nepřináší nic, leč co spravedlivé a pravdivé jest, ať marná ctižádost v něm nemá nižádného podílu. Neboť čím lépe známe svou bídu nežli ten který, jejž oslňuje sobecká jeho láska; tím budeme více vinni a trestu hodni pro zlou vůli, jestliže neustaneme, vědomi si jsouce tolikerych chyb a nepravostí, pokoušeti se o to, abychom v očích lidských za zbožné a svaté považováni byli.

Abychom pak se tímto svědomím sprostili vší marné ctižádosti a stali se milými tomu, jenž jest vzorem a otcem pokorných, není dosti, abychom tak pokorně o sobě samých smýšleli, až bychom se nehodnými považovali všelikého dobra a vinnými všelikého trestu, nikoliv; nýbrž máme si též žádati, aby námi svět pohrdal, máme se hroziti všelikých pochval,

máme si zamilovati potup a úkorů a v každé příležitosti voliti sobě s radostí vykonati služby nejnižší. Nic nedbejme toho, co smýšleti budou o nás jiní, vidouce nás zaměstnány s tím co jest nejsprostší a povržené; jenom hleďme při tom, ať to konáme duchem pravé pokory a nikoliv z jakési skryté a tajné pýchy, přirozenou jakousi hrdostí, a pod pláštíkem křesťanské šlechtnosti lidem se vyhýbající, s nimi nemluvíce, úsudkům jich se posmívající.

Stane li se někdy, že se nám vyjeví nějaká uzualost a náklonnost, dostane-li se nám nějaké pochvaly pro dobré naše vlastnosti, shůry nám uštědřené, seberme se ihned v srdci svém a na základě těch pravidel, jak spravedlivých tak pravdivých a posud položených, rceme k Bohu s vroucím srdcem asi takto: „Nedopouštějž, ó Pane! abych ztenčoval slávu Tvoji přičítaje sobě, co jest pouze působením Tvé svaté milosti. Jménu Tvému náleží čest a chvála, mně pak potupa a zahanbení.“ — Potom obrátíce se k těm osobám, které nás chválí, rceme k sobě s pravou upřímností: „Jakou příčinu může míti člověk ten, aby mne chválil? co pak na mně

znamená dobrého a dokonalého? Jediný Bůh jest dobrý, jediná díla jeho jsou dokonalá.“ Pokořujme se takto co nejhloub, vzdávajíce co jest Božího Bohu, a tak se uvarujeme vší marnosti a zasloužíme si co den větších a větších milostí.

Vzbuzuje-li uponínka na nějaké naše dobré skutky nějakou marnou ctižálost v nás, udusme ji ihned, považujíce, že, jakož v pra dě jest, nepocházejí od nás, ale od Boha, řkouce pokorně jako k nim: „Nevím ani jak jste povstali v srdci mém, aniž jak jste vyšli z této propasti hříšné; neboť nejsem já ten, anť vás způsobil, nýbrž Bůh, tenť vás ve své dobrotě vyvedl. Jej tedy hlavním původcem považuji; jemu všecky díky vzdávám; jej samého z toho chválím a velebím.“

Považme pak i dále, že všecky pobožnosti, jež jsme kdy vykonali, netoliko nic se nesrovnávaly s tolikerými milostmi a tolikerým osvícením, jež nám Bůh dal, abychom je dobře činili, nýbrž i že se v ně vplížily mnohé nedokonalosti a chyby jak proti čistotě v úmyslu, tak proti horlivému a bedlivému vyvedení. Náležitě-li je zkoumáme, uznáme, že nejen nemáme, proč bychom se jimi marně vchloubali

dříve však že máme, proč bychom se pro ně zastyděli, vidouce tak málo prospěchu, ba zlé užívání božských milostí.

Avšak srovnajme potom i své skutky s činy velikých světcův a světic Božích, a zajisté že se zardíme nad velikým rozdílem, který se nám mezi oběma ukáže. A postoupíme-li dále a srovnáme li je s nesnázemi a pracemi Syna Božího, jehož celý život byl téměř od jesliček až do hrobu jeden jediný kříž, nic při tom nepovažující vznešenou božskou jeho důstojnost, nýbrž jediné pozorující velikost jeho nesnází a čistou lásku, s kterouž všecky snášel a trpěl: tuť zajisté doznáme, že nic jsme neučinili, nic netrpěli, co by dosti málo se tomu přirovnati dalo. —

Pohledneme-li konečně k nebesům, uvažující svrchovanou velebnost Boží, je-muž nesmírná a nejhlubší úcta náleží, tuť uznáme, že všecky naše dobré skutky jsou nám spíše příčinou k bázni nežli k marné chloubě. A tak číňme co číňme, vždy máme proč bíti se v prsy řkouce: „Bože! buď milostiv mně hříš-nému!“

Varujme se též, ať nezjevujeme tak

snadno milosti, jež nám Bůh dáti ráčí, neboť to se skoro nikdy nelíbí Pánu.

Učme se pak ještě pokořiti se při všem co činíme, považujíce to jako zrcadlo, v němž se podivně obráží nicota naše. Ten jest základ všelike ctnosti. Neboť jakož na počátku světa Bůh z ničehož stvořil praotce našeho, tak nyní staví na témž základě všelike stavení duchovního života, když totiž poznáme, že sami sebou nejsme ničímž. Čím se více ponížíme, tím výše se vzdělává chrám duchovního našeho života, a čím hlouběji kopáme v zemi, abychom se dopídili své nicoty, tím mohutnější základy zapouští náš svrchovaný stavitel, aby pak tajemné to stavení tím výše rostlo tím pevněji stálo. Budme přesvědčeni, že v pokoření sebe nikdy se nespustíme příliš hluboko; neboť bylo-li by možná, aby v oboru tvorstva bylo něco neskonaleho, byla by to křehkost a slabost naše. „Ó toho božského poznání, kterýmž býváme šťastni na zemi a oslaveni na nebi! Ó toho zázračného osvětlení, které vycházejíc z temna nicoty naší osvěcuje duše naše a povznáší srdce k Bohu! Ó toho skvostného ale neznámého kamene, jenž se třpytí v kalu

hříchů našich! Ó té vzácné nicoty, kterou poznajíce, stáváme se pány veškerenstva.“

Nemohu se ani nabažiti mluvě o té věci. Kdokoliv chce ctíti velebnost božskou, pohrdej sám sebou a žádej si, aby jím i jiní pohrdali. Pokořme se všem, ponížme se pode všecky, chceme-li, aby Bůh byl oslaven v nás a my oslaveni byli v něm. Abychom se v jedno spojili s Bohem, varujme se vší velikosti a povyšení, neboť on opouštívá ty, kteří se povýšují. Volme si všudy poslední místo a on sstoupí s svého trůnu, aby zavítal k nám, aby nás objal a nám tím více svou lásku osvědčil, čím raději a více se ponížujeme my, žádajíce si, aby nás všecko šlapalo, jako věc nejopovrženější na světě.

Chtěje Bůh se tím tužeji spojit s námi, ráčil se vtělit i státi se člověkem; tím nás k pokoře mocně napomíná. Neopomínejme tedy, vzdávati mu za to často vroucí díky. Děkujme i všem, kteří nám dopomáhají ke vzbuzení a zachování té pokory, ubližujíce nám anebo domnívajíce se, že nebudeme míti dosti statnosti, abychom strpěli nějaké urážky; a byť i sebe horší věci o nás povídali, nedávejme se uchvátiti k stížnostem a žalobám.

Avšak přes všechny tyto ačkoliv vážné a mocné úvahy, stává se, že zloba zlého ducha, chybné naše svědomí a hříšné náklonnosti naplňují duši naši marnými myšlénkami a povzbuzují v srdci našem tajné žádosti, abychom se vynášeli nad jiné. Tuť se tedy pokořujeme tím nížeji, čím více znamenáme ze zkušenosti, že jsme pramálo pokročili v životě duchovním, a čím více nás to stává práce zbaviti se takových marných myšlének, poukazujících na pýchu hluboko v srdci našem zakořeněnou. Tím pokořením užijeme léku proti jedu, otravujícímu kořen duchovního našeho života.

Článek XXXIII.

*Některá důležitá pravidla těm, kteří volní jsou
potříti své náruživosti a získati si potřebné
ctnosti.*

Ačkoliv se posud mnohé návěstí řeklo, jak bychom měli přemáhati své vášně a získati si ctnosti, jichž potřebujeme, nic však méně zbývá ještě mnoho, co v tomto pádu nám posloužiti může.

1. Chceme-li se utvrditi v ctnostném životě a dokonale přemoci sami sebe, ne-

rozlišujme svá cvičení po celý týden tak, aby nám na každý den některé jiné přišlo, neboť tak bychom byli v neustálé změně. Tu platí ten pořádek, abychom hleděli potříti především tu vášně, která nám vždycky největší nepokoj působila a nás posavade týrá; při tom však se vynasnažujme se vší silou získati si co nejdokonaleji ctnost opačnou té panující vášni. Neboť majíce ctnost tak důležitou, snadno pak dosáhneme i druhých, aniž bychom měli potřebí, zvláště a zevrubně se v nich cvičiti. Ctnosti zajisté jsou s sebou vespolek tak spojeny, že dostačí míti jednu, ale tu dokonale, kteréž pak se jiné přidruží.

2. Neomezujme si nikdy tu dobu, v které bychom některou ctnost získati chtěli, řkouce: Za tolik a tolik dní, týdnů, měsíců atd. musím to a to dokázati; nýbrž jako čerstvý voják bojujme neustále, abychom si slavným vítězstvím dobyli volnou dráhu k dokonalosti. Nemiň nás ani na okamžik, abychom neučinili pokroku na cestě k Bohu, poněvadž kdo se zastaví, místo co by si jenom oddechl a se zotavil, ochabuje, stává se váhavým a netoliko nic dále ku předu nepokračuje ale

zůstává zpět. Pravím-li, abychom se pořáde brali ku předu bez zástavy, tím žádám, abychom nikdy se nedomýšleli, že jsme již dospěli na vrchol dokonalosti, nýbrž abychom nikdy neopomenuli nižádné příležitosti cvičiti se v některé ctnosti, a měli hrůzu před poklesky sebe menšími.

K tomu jest potřebí, abychom plnili co nejdokonaleji a nejhorlivěji všecko, co k naší povinnosti náleží, a mimo to pak každé nahodilé příležitosti se chopili k konání všelikých ctností. Chopme se tedy vroucně a s radostí takových příležitostí k svaté dokonalosti nás vedoucích, a to zvláště tehdaž, jsou-li spojené s některými obtížemi; neboť práce, jichž potřebí k přemožení, sloužívají k tomu, abychom si ctnostný život navykli a utvrdili se v něm. Milujme pak i všecky, kteří nám jakkoliv takové příležitosti podávají, varujte se při tom co jen možná všeho, co by do sebe mělo nějakého původu smyslného a tělesného.

3. Užívejme mírně a opatrně těch cvičení, která by mohla ublížiti našemu zdraví, jako: nošením pasů kajicných, tuhými posty, dlouhým rozjímáním a jinými n. prozřetelnými přísnostmi; neboť v těch

jest zvláště zachovávatí ponenáhleho postupu. Ale v cvičení se ctnostem čistě duchovním jako: milovati Boha a povrhovati světem, nenávišť míti k sobě samému, hříchu se všelikého střežiti, býti tichými a trpělivými, mi'ovati nepřátele své. — v tom všem si neurčujme nižádné míry aniž se obávejme nějaké příležitosti, nýbrž vždy je konejme způsobem co možná nejdokonalejším.

4. Cíl a účel všeho našeho počínání všech našich snah buď přemoci a potříti tu nepravost, proti které jsme boj podstoupili, a toto vítězství máme pokládati za věc na světě nejprospěšnější sobě, za nejlíbeznější Bohu. Ať jíme nebo se postíme, ať bdíme nebo spíme, ať pracujeme neb odpočíváme, ať jsme doma nebo vně, ať se věnujeme životu rozjímavému neb účinnému. — nikdy a nikdež nemějme nic jiného na očích, leč přemoci tuto opravdovou vášeň svou a získati si ctnost opačnou

5. Mějme v nenávisti všecky pohodlnosti a rozkoše tělesné a nepocítíme leč skrovných útokův od těch nepravostí, ježto vůbec mívají svůj kořen a svou poslu v tělesnosti. Avšak jestliže touž dobou

kdežto zavrhuje jednu rozkoš smyslnou, ihned vyhledáváme jinou; a jestliže budeme bojovati pouze proti jedné nepravosti, byť i rány od jiných nám zasazené byly méně nebezpečné, pak bude boj náš vždy těžký, vítězství nejisté. Mějme vždy na očích slova svatého písma: „Kdo miluje duši svou (život svůj), ztratí ji; ale kdo má v nenávisti duši svou na tomto světě, zachová ji k životu věčnému.¹⁾ Nejsme dlužníci (sluhové) tělu, abychom dle těla živi byli. Budete-li podle těla živi, zemřete; pakli duchem skutky těla mrtviti budete, živi budete.“²⁾

6. Konečně zavírám tuto svou radu tím, že by nám prospělo, ba mnohdy i potřebno bylo, abychom především učinili všeobecnou (životní) zpověď se vsí náležitou přípravou, abychom si ubezpečili tím jistější usmíření s Bohem, an jest zřídlo milostí, dárce vítězství, uštěďrovatel slavné odměny.

¹⁾ Jan XII. 25.

²⁾ Řím. VIII. 12, 13.

Článek XXXIV.

*Ctnosti nelze nabýti leč zponenáhla a postupně,
jedné po druhé.*

Ačkoliv pravý služebník Pána Ježíše Krista nesoucí se k nejvyšší dokonalosti nesmí si položití meze nějaké svého pokroku v duchovním životě, nic však méně potřebí jest, aby vždy opatrnost mírně řídila jisté výstřednosti, pocházející z neopatrné horlivosti, která z počátku nic nepovažuje za obtížné, ale ale pokaždé se musí tu zdržovati, tu pobízeti.

Kromě toho tedy, co se svrchu řeklo, jak by se měla zevnější cvičení řídit, bude dobře, podotknouti, že vnitřních ctností nelze dosáhnouti leč zponenáhla a jenom postupně. Tak se má i položití základ pravé zbožnosti a pak lze za krátký čas učiniti veliký pokrok v dokonalosti.

Tak co se dotýče trpělivosti, nemysleme, že bychom mohli hned na tom stupni se octnouti, abychom si žádali křížův a se z nich radovali; nejprve jest se nám odhodlati kráčet po nižších stupních této ctnosti. Dle toho pravidla nechápejme se najednou všech ctností, aniž

jich některých najednou; chopme se nejprve jedné toliko. potom druhé, chceme-li aby se snadno a hluboko zakořenila v duši naší. Neboť bažíce po jedné jediné ctnosti a cvičíce se v ní ustavičně, paměť naše se k ní čileji obrátí; rozum náš, světlem nebeským osvětlený, vymyslí nové cesty a nové důvody, jimiž bychom k ní se dostali; vůle naše se konečně bude k ní bráti vroucněji. Toho by nic nebylo, kdyby tyto tři mocnosti ve svém působení rozděleny byly mezi mnoho předmětů.

Dále pak všechny skutky, jimiž nám některá ctnost v obyčej přichází, směřující k jednomu účelu a podporující se vespolek, budou nám méně obtížné, a poslední způsobí tím větší dojem v srdci našem, poněvadž tam naleznou půdu dobře připravenou skutky prvnějšími.

Tyto důvody osvědčí se nám nezvratnými. pomyšlíme-li, že kdokoliv se dobře cvičí v jedné ctnosti, týmž se i naučí, jak by se měl cvičiti v druhých, a že nelze aby se zdokonalila ctnost jediná, aby spolu nenabývaly dokonalosti též ctnosti druhé, a to za příčinou těsného spojení, které mezi sebou mají záře jednoho slunce.

Článek XXXV.

O tom, co nám prospívá k dosažení všelikých ctností a jak se máme přičiniti o jednu z nich za nějaký čas.

K tomu, co se právě řeklo, čím bychom se totiž stali důkladně ctnostnými, přidám ještě toto. Nejprve mějme k tomu mysl velikou a vůli pevnou i šlechetnou neboť potkáme se jistotně v snažení svém s mnohým odporem a s mnohou nesnází. Potom máme míti zvláštní náklonnost k ctnosti, a tu vzbudíme, považující často, jak ctnosti jsou milé Bohu, jak prospěšné a potřebné člověku, a že v nich veškerá dokonalost se i zakládá i dovršuje. Velmi na tom záleží, abychom jednak každé jitro obnovili pevný úmysl, že je konati chceme, jak se nám po celý den příležitost udá, jednak se též častěji zkoumali, zdali jsme splnili své dobré úmysly, a je pak obnovili a v případě pochybení je napravili zevrubnějšími, pevnějšími.

To co jsem nyní řekl, platí zvlášť o té ctnosti, o kterou se právě snažíme a již máme nejdříve potřebí. K té máme obrátiti všecku svou pozornost, což se stává čtením o životech světců a světic

Božích, rozjímáním o životu a umučení Páně, což jest svrchovaně prospěšno ve všelikém cvičení duchovním. Hleďme tak zvyknouti skutkům ctnostným, jako vnitřním tak i zevnějším, aby nám byly tak snadné a milé, jako nám bylo prve snadno a milo následovati svých náklonností přirozených; připomeňme si, co se svrchu řeklo, že cvičení odporná přirozeným náklonnostem jsou velmi vhodná k tomu, aby si duše naše ctnosti navykla.

Některé výroky svatého písma, řečeny buď ústně buď srdcem, slouží velmi dobře k tomuto účelu. Pročež máme vždycky některé znáti potažmo k té ctnosti, o kterou se snažíme, používajíce jich mezi dnem, zvláště když se naše panující vášně vzejmouti hrozí. Tak kdo se snaží o tichost a trpělivost, mohou si říci průpovědi tyto anebo podobné: „V ponížení svém měj trpělivost.“ ¹⁾ — „Trpělivost chudých nezahyne do konce.“ ²⁾ — „Silou tvou trpělivost tvá“ ³⁾ — „Umění muže po trpělivosti poznáno bývá.“ ⁴⁾ — „Lepší jest muž

¹⁾ Sir. II. 4.

²⁾ Žalm IX. 19.

³⁾ Job IV. 6.

⁴⁾ Přísl. XIX. 4.

trpělivý nežli silný; a kdo panuje nad myslí svou lepší nežli ten, který dobývá města.“¹⁾ — V trpělivosti své vládnouti budete dušemi svými.“²⁾ — „V trpělivosti běžme k uloženému sobě boji.“³⁾

Lze též připojiti tyto nebo těm podobné povzdechy: „Ó Bože můj! kdy pak již budu ozbrojen trpělivostí jako mocným štítem, jímž bych odrážel rány svého nepřítele?“ — „Kdy pak to bude, ó Bože můj, abych tě miloval tak, až bych s radostí přijímal všechny strasti, které mi sešlali ráčíš?“ — „Ó živote duše mé, Bože! což pak nikdy nebudu žíti toliko k slávě Tvé, docela jsa spokojen uprostřed všeličeho utrpení?“ — „Ach, jak bych byl blažen, kdybych uprostřed plamenů strastí radostně shořel v Tvé službě a ke cti a slávě Tvé!“

Takových modliteb můžeme použití každým okamžikem, dle stupně, na kterýž jsme postoupili a dle toho, jak nám to dle zbožnosti napadne. Slují pak modlitby

¹⁾ Přísl. XVI. 32.

²⁾ Luk. XXI. 19.

³⁾ Žid. XII. 1.

střelčí, jsouce téměř, jako ohnivé šípy, vystřelené k nebesům, nesouce s sebou srdce naše, a pronikající srdcem Božím, jsou-li opatřeny dvojím opeřením totiž jistým přesvědčením, že Bohu se líbíme, snažíce se pilně dosíci ctností, a vroucí touhou prospívati v dobrém, jedině za tím účelem, abychom se líbili velebnosti Božské.

Článek XXXVI.

Ctnost žádá neustálého konání.

Z těch věcí, které nám posloužiti mají k dosažení ctností křesťanských, — to však jest cílem naším — jest nejdůležitější toto, abychom hleděli každodenně pokročiti na cestě k dokonalosti; neboť kdo se tu zastaví, jde zpět. Jakmile totiž ustáváme v konání některé ctnosti, tuť ihned naše náklonnost přirozená ponouká a pobízí nás vyhledávati prvější libůstky a zevnější předměty, lichotící smyslům našim a vzbuzuje v nás pohnutí nezřízená, která pak buď ruší, neb alespoň oslabují náklonnosti a obvyky ctnostné. Mimo to se takovou nedbanlivostí připravujeme sami o mnohé milosti, jež bychom si jinak

lepší bedlivostí a snahou o dokonalost duchovní byli získali.

Jeví se tu rozdíl nemalý mezi cestovníkem pozemským a poutníkem na cestě k nebesům. Neboť kdo cesty pozemské konají, mohou se beze škody tu a tu zastaviti, aniž pak by tím zpět pokročili; avšak čím dále kráčejí tím více je unavení uchvacuje, tak že konečně dále jíti nemohou. Ale kdo se na nebeské pouti ke křesťanské dokonalosti ubírají, čím více pokračují tím více síly nabývají. Příčina toho jest, že nižší stránka duševní, odporující jinak pokroku duchovnímu, cvičením se v ctnosti vždy slábne, kdežto stránka vyšší, jsouc sídlem ctnosti, vždy se více sesiluje. Tudíž čím více prospíváme v životě duchovním, tím více mine a mizí jeho prvnější obtíže a na jich místo nastupuje jakási svatá slast, kterouž Bůh oslazuje slubám svým všelikou trpkostí, tak že bez ustání kráčejíce od ctnosti k ctnosti, dostávají se na vrchol hory svaté, na vrchol dokonalosti křesťanské, k tomu blaženému stavu, kde duše zbožná počíná konati všeliké spasitelné práce netoliko beze vší obtíže, ale v pokoji nevy-slovitelném, poněvadž přemohši vítězně

své vášně a povznesši se nade všecky tvory, ba nad sebe samu, žije nyní v lůně Boha svého a v něm při všech svých činech a strastech požívá odpočinku utěšeného — blaženého — nebeského.

Článek XXXVII.

Když se žádá, abychom vždy se cvičili v ctnosti, použijme k tomu každé příležitosti.

Dokázalo se nám dostatečně, že nesmíme nikdy se zastavovati na dráze dokonalosti, nýbrž vždy na ní pokračovati dále a dále. Buďme tedy bedliví, ať nám nižádná příležitost neujde u vykonávání ctnosti. Varujme se opatrně, ať se nevzdálíme, jak se zhusta děje, od povinných prací k věcem, k nimž pokažená přirozenost naše se klonívá, neboť oněmi dospíváme k ctnostem hrdinským.

Tak chceme-li (ať trvám u příkladu položeném) dosáhnouti trpělivosti, mějme se na pozoru, ať se nevzdalujeme, neodtahujeme těch osob povinností ba i myšlének, ježto nám bývají příčinou netrpělivosti a rozlomení; obvykejme si zacházeti s osobami všelikého druhu, jakkoliv by

nám byly odporňy a protivňy; buďme vřdycky hotovi trpěti to, co nám práci a nesnáze nějaké působí: jinak nelze dospěti k trpělivosti.

Jestliže se nám některá práce nelíbí, buď si sama sebou, buď že se nám od osoby nemilé ukládá, anebo že nám překáží obíratí se něčím jiným, co by nám bylo lépe po chuti, pro toť jí neopomínejme nikdy; mějme vřdy tolik statnosti, abychom se jí vřdycky nejen chopili s radostí, ale i vytrvali v ní až do konce, byť to i bylo s nechutí a odporem, a bychomť i mohli jí odložití a si odpočinouti. Neučíníme-li takto, nikdy se nenaučíme trpěti a nikdy se nám nedostane té pravé útěchy, z které se raduje člověk, an jest pánem svých vášní a ozdoben všelikou ctností.

Jsouť mnohdy i některé myšlénky, které nás znepokojují; neníť to zajisté k našemu prospěchu, abychom jich úplně byli sprostěni, poučevadž ta nesnáze, kterou nám způsobují, přivádí nás k tomu, že si navykáme trpěti věci sebe mrzutější. Buďmež jisti, že kdokoliv nám radí naopak, učí nás spíše, jak bychom mohli nesnázem ujíti, jichž se obáváme nežli jak bychom mohli ctnosti nabyti, jíž si žádáme.

Tuť jest pravda, že vojín nováček, boje nezkušený, má se v takové případnosti zachovati s velikou opatrností a zdrželivostí, tu proti nepříteli vystupuje, tu se ukrýváje, podle toho jak se silnějším nebo slabším cítí, ale nesmí nikdy opustiti boje veskrze a dáti se v útěk; nesmí ani se výbati vždy okoličností, které by mu působily nesnáze a mrzutosti. Byť se totiž tak vyhnul nebezpečí upadnutí v netrpělivost, byl by témuž podroben tím více, čím méně by se ozbrojil trpělivostí proti této chybě dosažením ctnosti jí opáčné.

Avšak toto pravidlo neplatí nikoliv o nepravosti nečistoty nebo smilstva; té zajisté nelze se zbaviti jinak, leč útekem, jak to již svrchu jest podotknuto. (Čl. XIX, str. 80.)

Článek XXXVIII.

Jak se máme při každé příležitosti radostně přičiniti k dosažení všeliké ctnosti, buďsi s velikými obtížemi.

Není dosti neutíkati toliko tomu, co by nám příležitostí býti mohlo, některé ctnosti dosáhnouti; nýbrž máme i to vy-

hledávati; kdykoliv pak se nám to udává, máme se toho chopiti s radostí, ba právě to nám buď tím milejší, co nás více sebezapření stojí, jsouc nás tím prospěšnější. Nic nám nebuď obtížno s pomocí Boží; k tomu cíli vstipmež si v paměť tyto úvahy.

Nejprve považme, že takové příležitosti jsou vhodné ba nutné příčiny k úspěchu na dráze ctnosti. Prosíme-li tedy Boha za pomoc k dosažení ctnosti, prosíme ho tudíž i za ty příležitosti, v kterýchž bychom je konali a tak v nich pokročili. Jinak by byla prosba naše marná, sami bychom si odporovali a pokoušeli Boha, anť nedává trpělivosti bez protivenství, aniž pak pokory bez potupy.

Tak jest i v jiných ctnostech. Jsouť ovocem protivenství, jež nám Bůh sesílá; i máme je míti tím radši, čím bývají obtížnější, poněvadž veliké nesnáze, jež nám bývá přetrpěti, přispívají k tomu, abychom v konání té které ctnosti hbitosti dosáhli.

Buďme bedliví v krocení své vlastní vůle, a byť to bylo jenom ohledem skrovné zvědavosti neb ohledem neprozřetelných

slov a p. Nebo byť i vítězství, jež u větších věcech nad sebou dosahujeme, slavnější byla, bývají ta, jež získáme v případech menších, častější a hojnější.

Druhé, co uvážiti máme a o čemž se již svrchu řeklo, jest, že všecko, co se na světě děje, pochází od Boha, buď jeho působením, buď dopuštěním, a že tudíž vůlí jeho jest, abychom si z toho užitek a prospěch vážili. Ačkoliv, vlastně řečeno, nelze o některých věcech trvati, jakož jsou hříchové, i naši i jiných, žeby pocházeli od Boha, anť má každou nepravost v nenávisti, nic však méně i pravda jest, že k němu potud náležejí, poněvadž jim dopouští, když moha jim překaziti naprosto, nečiní tak. Co se však strastí našich týče, potkávajících nás buď vinou naší nebo působením našich nepřátel, tuť nelze upírat, že by se nám neděly z vůle jeho a nepřicházely z jeho ruky, ačkoliv příčiny jich v ohavnosti má. Žádát zajisté, abychom je snášeli trpělivě, jsoucí nám příležitostí k našemu napravení a posvěcení, a pro jiné příčiny, známé však jemu samému.

Jsmeli tím jisti, že k naplnění vůle Boží jsme povinni snášeti s dobrou myslí

všecko zlé, jež nám působí naši protivníci, nebo kterého my sami býváme příčinou svými hříchy, tehdy jest i pravda, že velmi chybují ti, kteří chtějíce omluviti svou netrpělivost, praví, že Bůh, nesmírně dobrotivý a spravedlivý, nemůže chtíti tomu, co ve zlu svůj původ a základ má. Ti patrně na jevo dávají, že jest jim toliko o to, aby sprostili se všelikých nesnází a ospravedlnili se v očích lidských, že nechtí přijati kříže, poslaného jim od Boha. Avšak jest tu ještě více na pozor. — Byť i jiné věci lhostejné byly, přece se Bohu nejvíce líbí, čím trpělivěji snášíme bezpráví nám činěná od lidí, zvláště pak od těch, které jsme si k díkům byli zavázali, nežli jakékoliv jiné případnosti. A proč?

1. Poněvadž pýcha nám přirozená lépe a více se potlačuje zlým nakládáním s námi, jehož od nepřátel zakoušíme, nežli všelikými trýzněmi, jež bychom si sami uložili.

2. Poněvadž snášejíce je trpělivě, konáme, co Bůh od nás žádá a co slouží k jeho cti a slávě, jelikož srovnáváme vůli svou s vůlí jeho ve věci, kdež i dobrota i všemohoucnost jeho rovněž se

leskne, a že z kořene tak zlého, jakým jest hřích, těžíme výborné ovoce ctnosti a svatosti.

Vězme pak též, že Bůh, vida nás hotovi přičiniti se ke všemu dobrému, abychom dosáhli pravých ctností, neopomíná zkoušeti nás nesnázemi všelikými a utrpením. My tedy poznávající jeho lásku, kterou k nám chová, i otcovskou pečlivost, jíž se o naše duchovní dobro stará, přijímejme rádi a vděčni kalich sobě od něho podávaný a vypijme jej ochotně do poslední krůpěje, přesvědčení jsouce, že čím bude nám hořčejší, tím bude i spásitelnější.

Článek XXXIX.

Jak lze v rozličné případnosti jednu a touž ctnost konati.

Viděli jsme v jednom z předešlých článků, že mnohem více prospěje se poněkud obíratí jednou toliko ctností, nežli se věnovati mnohým najednou, a že se máme též v jedné ctnosti cvičiti, kdykoliv se nám k tomu příležitost udá. Nyní vizme, jakým způsobem se to snadno státi může.

Stane se mnohdy za jeden jediný den, ba možná i někdy několikrát za hodinu, že se nám dostane pokárání za nějaký čin, jež nebude sám o sobě zlý, nebo že se pro nějakou jinou příčinu zle bude mluvit o nás; že se nám nedostane některé výhody, za kterou jsme žádali a že se nám snad odřekne způsobem urážlivým, ač to bude mnohdy pouhou maličkostí; pak že upadneme v nějaké křivé podezření; že se nám uloží nějaká práce ponižující; že se nám přinese na stůl jídlo méně dobře upravené; že nás napadne nějaká náhlá nemoc, nebo vůbec že na nás nenadále se sřítí jiné nehody, jichž jest nesčíslné množství na tomto světě. V takových mrzutých případech můžeme zajisté konati leckteré rozličné ctnosti, ale dle daného pravidla bude lépe a prospěšněji, přidržíme-li se té, kterou si považujeme za nejpotřebnější.

Jestli to trpělivost, nemysleme na nic jiného, nežli abychom statně a radostně snášeli, co se nám koli zlého přihodí. Jestli to pokora, pomněme, že není trestu dosti přísného, an by se vyrovnal hříchům našim. Jestli to poslušnost, hledme svou vůli srovnati s vůlí Boží, ať nás ne-

kárá, nežli jak toho zasluhujeme. Tu pak bude i potřebí, abychom se z lásky k němu, a že tak jest vůle jeho, podrobili netoliko tvorům rozumným, nýbrž i těm, kteří nemajíce ani rozumu ani života, nejsou nežli nástroji jeho svrchované spravedlnosti. Jestli to chudoba, hledme, abychom se spokojili, byť nám bylo žíti bez všeliké slasti vezdejší, ba i v mnohé potřebě. Jestli to láska, vzbudme co nám možná často lásku k Bohu a bližnímu, pozorujeme, že nám bližní dává příležitost rozmnožiti naše zásluhy, býváje nám příčinou k trpělivosti, a že Bůh sesílaje nebo dopouští na nás nějaká zla, jež trpíme, nemá při tom jiného účelu, leč naše dobro duchovní.

Co se tuto praví, jak lze nám cvičiti se v rozličných případech v té které ctnosti nám nejvíce potřebné, okazuje nám spolu, jakým způsobem to konati můžeme i v některé případnosti zvláštní, jakož jest ku př. nemoc nebo jakákoliv jiná nesnáze, buď si tělesná, buď si duchovní.

Článek XL.

*Mnoho-li času potřebí k dosažení některé ctnosti?
dle čeho lze znamenati, že a jak jsme v ní
pokročili?*

Nelze vůbec určitě udati, mnoho-li času bychom věnovati měli ke cvičení se v jedné každé ctnosti; neboť to závisí od stavu našeho v kterém se nacházíme, od schopností a přípravy, které jsme nabyli, od prospěchu, kterýž jsme již učinili v životě duchovním, od toho, jež jsme si vůdcem duchovního života zvolili; ale jisto jest, že obrátíme-li na to všecku bedlivost a horlivost jako svrchu řečeno jest, že za několik neděl dosti v každé pokročiti a prospěti můžeme.

Jedna dosti jistá zkouška dokonalého pokroku v ctnosti jest, trváme-li ve svých zbožných cvičeních přes všecky v nich nahodilé překážky: nechuť, nepokoj, suchopárnost, a nedostatek všeliké potěchy. Jiný dosti zřejmý důkaz jest, když žádostivost přemožena jsouc a rozumu podrobena, není více s to, aby nám překážela v cvičení se v ctnosti. Nepoznáváme-li tedy žádného odporu ani vzpoury s nižší

stránky své duševní, můžeme býti jisti, že jsme dospěli k té které ctnosti, a čím snadnější jest nám konání její, tím více můžeme souditi, že jsme v ní hbitosti a dokonalosti dosáhli.

Avšak nemysleme, že bychom byli vysokého stupně svatosti dosáhli aniž pak dokonale udusili své vášně, když bychom po dlouhém čase a po mnohých půtkách nebyli pocítili žádného útoku. Vězte, že jest v tom mnohdy ošemetný klam zlého ducha a lešť přirozené stránky naší, ana se na čas přetvaňuje. Tudíž pochází, že mnohdy tajná pýcha pokládá se za ctnost, jsouc vlastně nepravostí. Mimo to povážíme-li, k jakému stupni dokonalosti nás Bůh volá a co jsme posavade učinili, abychom ho dostoupili, vždy seznáme, že jsme ho ještě nesmírně vzdáleni. Nuže konejme vždycky svá cvičení tak, jako bychom je teprve začínali. nic neochabující nikdy v první horlivosti.

Pomněme, že lépe jest, pokračovati na dráze ctnosti, nežli úzkostlivě zkoumati, zdali a jak daleko jsme v ní prospěli, poněvadž Bůh, jenž sám jediný zkoumá a zná srdce naše, některým zjevuje to tajemství, jiným pak je skrývá,

podle toho jak vidí, že ti jsou hotovi při tom se pokořiti, ti však by rádi toho k marné chloubě použili. Takovým způsobem tento otec, rovněž dobrotivý jakož i moudrý, zbavuje slabší duše příležitosti ku pádu, a jiným dává příčinu ku pokroku v ctnosti. Tak tedy byť i některá duše neznamenalala na sobě toho pokroku, nevzdávej se proto svých zbožných cvičení, neboť pozná ten prospěch svůj, až se Pánu zlíbí, aby jí ho zjevil k většímu dobru jejímu.

Článek XLI.

Že si nemáme příliš žádati sprostění býti strastí, jež trpělivě snášíme; a jak máme řídití své žádosti?

Když máme nějakou strast, buď si jakákoliv, a trpělivě-li ji snášíme, nedávejme sluchu ani pokušiteli zlému ani své sobecké lásce, vzbuzujícím v nás mocné žádosti, abychom těch strastí byli sprostěni. Tato naše netrpělivost měla by zajisté v zápětí svém dvojí zlo: jednou totiž, bychomť tím nepozbývali ihned své trpělivosti, bylo by to nicméně náklonností k nepravosti protivné; podruhé pak byla

by takto i ta trpělivost naše nedokonalou, nezasluhujíc odměny, leč za čas minulý, když jsme ji úplně konali. Ale naopak. kdybychom si nebyli žádali žádného oblevení, nýbrž byli se odevzdali úplně do vůle Boží, bylť by nás Bůh i za utrpení jedné čtvrti hodiny odměnil tak, jako bychom byli trpěli sebe déle.

Buď nám tedy pravidlem ve všech věcech, abychom vůbec nic nechtěli, leč co Bůh chce; všecky naše žádosti směřujtež k němu, jakožto k jedinému cíli, k němuž se celí nésti máme. Tím se stanou spravedlivé a svaté, a pak staň se s námi co staň, vždy budeme nejen utišení, nýbrž i dokonale spokojeni. Neboť jako se nestává nic na tom světě leč řízením božské prozřetelnosti, tak i my, budeme-li vždy chtít, co on chce, budeme vždy míti, čeho si žádáme, neboť nic se nám pak nestane pouze podle vůle naší, nýbrž podle vůle Boží.

Co se však tuto praví, nerozuměj se o nižádném hříchu, ani našem ani bližního. poněvadž Bůh každý hřích má na nejvýše v nenávisti; nýbrž budiž obráceno ke strastem všelikým, ať je považujeme jako tresty za hříchy své, anebo zkoušky

své ctnosti, bychomť i byli srdce sebe skroušenějšího, a žalem až k smrti dojatého. neboť takovými kříži Bůh navštěvuje ty, které miluje nejvíce.

Ohlížíme li se v strasti své po ulehčení, a nelze-li nám dovoleným způsobem útěchy dosíci, tuť nám nezbývá, leč abychom se rozhodli snášeti trpělivě to zlo, jež jsme marně hleděli ulehčiti; máme též užívati prostředků, ježto jsou dobré samy sebou a jež Bůh chce, abychom jich v potřebě užívali, ale tím jediným důvodem, že Bůh tak chce, a z nížádného ohledu k sobě samým, aniž pak z přílišné žádosti, abychom utrpení svého sprostěni byli. —

Článek XLII.

Jak se máme střežiti ošemetnosti ďáblovy, když nás pobízí k pobožnostem náležitým?

Vida zlý duch, že se béřeme pevným krokem na cestě k nebesům, že všechny naše žádosti směřují k Bohu, a že nás nemůže svést k zlému lstí hrubou, vezme na se mnohdy podobu anděla světla, pobízí nás k dokonalosti, tak abychom se po ní hnali slepě beze všeho ohledu na

svou slabost; navrhuje nám zvláštní po-
božnosti, připomíná slova písmá, předsta-
vuje nám příklady největších svatých, aby
nás takto bezohledná a přepjatá horlivost
uchvátila a příliš vysoko nás unesouc,
pádem pak tím broznějším nás svrhla.

Nabádá nám ku př., abychom přílišně
trýznili tělo své, hubili je nesmírnými
posty a jinak ještě je mořili. Cíl jeho
bývá při tom, abychom domnívající se, že
jsme něco velikého dokázali, marné samo-
libosti se vzdali, což se zhusta přihází
osobám ženského pohlaví; anebo abychom
sklíčení jsouce přísnostmi síly naše pře-
sahující, neschopnými se stali k činění
dobrých skutků; anebo nemohouce snést
obtíže života tak přísného, abychom si
zošklivili pomalu cvičení duchovní, až by-
chom konečně zemdleli v konání ctnosti
a obrátíce se od ní tím horlivěji a na
vždy věnovali se rozkošem a veselostem
světským.

Kdož by byl s to, aby sčítl všecky,
kteří touto nešťastnou cestou přišli na zá-
hubu? Hrdost je zaslepila tak, že se ne-
chali uchvátiti bezohledné horlivosti po
utrpení, upadli v osidla, jež byli sami
sobě polékli, a stali se konečně hříčkou

ďáblou. Byliť by se zajisté uchovali takové nehody, kdyby byli povážili, že podobná zevnější cvičení jsou sice chvalitebná a prospěšná osobám, majícím dosti síly tělesné a pokory duchovní, aby je podstoupily a snesly. ale že se má v nich vždycky, jak se svrchu řeklo, šetřiti mírnosti dle zvláštní síly a schopnosti jednoho každého. Neboť nelze, aby všickni následovali svaté v přísnostech, ale mohou je všickni následovati u věcech jiných: mohou vzbuditi v srdci svém vroucí a horlivé žádosti, aby účastni byli vítězoslavných věnců, jichž sobě zasloužili svatí, bojující jako statní vojínové Kristovi jeho boje duchovní; mohou za jich příkladem pohrdati světem i sami sebou, milovati soukromí a mlčelivost, býti pokorní a laskavi ke všem, trpěti poníženě všelike úkory, dobře činiti těm, kteří jim velmi mnoho zlého učinili, varovati se poklesků sebe menších, — všecko to jest před Bohem záslušnější nežli všelike zevnější přísnosti a krvavé trýznění tělesné.

Má se též pozorovati i to, že zvláště z počátku potřebí jest veliké mírnosti v ukládání i v užívání zevnějších přísností, aby se pak v nich později přituzit

mohlo; neboť častěji se stává, že chtějíce v horlivosti učiniti mnoho, přeběře se mnohý tak, že později nemůže učiniti ničehož. Toť pravím v tom přesvědčení, že nemáme hověti té hrubé chybě některých, kteří svedeni jsouce přílišnou láskou k sobě samým, za duchovní sice platí, ale kterým nic více na srdci neleží, nežli jakby si zdraví zachovali. Takoví lidé obávají se všelike sebe menší nepohodlnosti, nemluvíce o ničem jiném, leč jak se mají řídit, aby zachovali života svého. Vybírají si krmě své velice úzkostlivě, čímž se pak seslabují; dávají obyčejně přednost těm, jež lichotí ústům, nežli by sloužily zdraví, a přec, smíme-li jim věřiti, nežádají si života pro nic jiného, nežli aby mohli sloužiti Bohu

Ta jest ta rouška, již zakrývají svou smyslnost; avšak vlastně nevyhledávají ničehož, leč jak by smířili dva nejúhlavnější protivníky, tělo a ducha, ale nepracují tím, nežli k záhubě obou, poněvadž ono pozbývá zdraví, tento zbožnosti. Tudíž jest méně choulostivý a méně úzkostlivý života způsob vždy lepší a bezpečnější

Avšak i tu nicméně sluší zachovati

jakousi míru i ohledem k rozličným povahám tělesným, ježto nejsouce rovněž silné, nemohou snést tytéž práce. Já pak tu dokládám ještě, že té mírné šetrnosti zachovávatí sluší netoliko v přísnostech zevnějších, nýbrž i v cvičeních veskrze vnitřních a duchovních, abychom ani v těchto nic nepřeháněli, jakož se řeklo v článku. jednajícím, že máme postupně kráčet na dráze k ctnosti, od jedné k druhé, až k té nejvyšší se dostaneme.

Článek XLIII.

Zlá náklonnost na'e jsouc štvána vnukáním zlého ducha popouzí nás někdy k marnému posuzování bližního; jak tomu máme odporovati?

Dobré mínění které míváme sami a sobě přivádí nás k jiné nezřízenosti a to velmi škodlivé, k marnému posuzování bližního, kterýmž působujeme, že jiní zle o svém bližním smýšlejí. Jako však tato nepravost svůj kořen v naší pýše mívá, tak i pýchou vzrůstá; a čím více se zmáhá, tím hrdějšími býváme my, celí jen o sobě myslíce a k klamu zlého ducha naklonění jsouce; neboť dochází to s námi zhusta,

aniž bychom znamenali, na to, že tím více míváme vážnosti pro sebe, čím méně jí máme pro bližního, domnívajíce se klamně, že jsme skutečně všech těch chyb prosti, z nichž jiného obviňujeme.

Když pak nepřítel spasení našeho znamená do nás tuto zlou náklonnost, užívá pak proti nám všech svých úkladův, aby nás upozorňoval neustále na chyby jiných a nám je líčil většími a horšími nežli jsou. Ani si pomyslití nelze, jak se týž zlý protivník náš přičiňuje, aby nám co možná nejčastěji na oči stavěl sebe nepatrnější poklesky bratří, nemůže-li nám představití chyby znamenité.

Pročež čím jest on lestnější a pilnější, aby nám uškodil, tím budme my bedlivějšími, abychom poznali osidla jeho a se jim vyhnuli. Jakmile tedy nám předstírá nějakou chybu našeho bližního, za mítněmež ihned takovou myšlenku; pakli neustává nás téměř nutiti, abychom si o něm učinili úsudek méně vhodný, varujme se, co můžeme, naslouchati zlomyslným nabádáním jeho. Pomněme, že nejsme jak se nevyhnutelně sluší oprávnění souditi bližního, a bychomť i byli, že nejsme s to, abychom soudili rovně, majíce

mysl zaujatou tisícími slepými vášněmi, a jsouce přirozeně nakloněni posuzovati a zlehčovati činy a život jiných.

Abychom pak důkladně zlo tak nebezpečné vyléčili, zaměstnávejme mysl svou svými bědami; a zajisté nalezneme v nitru svém tolik věcí na opravu, že nám zajisté zajde souditi a zatracovati jiné. Dále pak uvyknouce si hleděti k chybám svým, vyléčíme pak snadno duši svou jisté zlomyslnosti, která bývá zřídlem všeho marného posuzování; neboť kdokoliv bez příčiny soudí, že bratr jeho podroben jest nějaké nepravosti, dává tím právě na jevo, že jest též podroben sám, poněvadž obyčejně člověk nějak chybuý se rád domnívá, že jiní takovými jsou, jakým jest on sám. Jsme-li tedy náchylni k tomu, abychom již již odsoudili někoho pro tu nebo tu chybu, zastyďme se sami v srdci svém řkouce si káravě: „Hrdopyšný zaslepenče! jak se smíš odvážiti odsuzovati bližního svého pro ten a ten čin, ty, jenž jsi sám podroben též chybě, ba i jiným o mnoho větším?“ Tak obrátíce zbraň svou proti sobě, sami své rány zhojíme, místo co bychom byli ranili bližního.

Jestli však chyba bližního jistá a zjevná, vylouvejme laskavě toho, který se jí dopustil; domnívejme se, že má do sebe jiné ctnosti skryté, jež by snad nebyl uchoval, kdyby Bůh nebyl naň dopustil toho pádu. Věřme že ta lehká chyba, kterou naň Bůh dopustil, zmírní a umenší jeho snad příliš dobrý předsudek, který sám o sobě chová; že když se mu dostane opovržení od jiných, bude pak tím pokornější; a tak že svým ponížením více získá, nežli byl svým poklesem pozbyl. Pakli jest hřích jeho netoliko zjevný, ale i hrozný, on pak sám zatvrzelý a neka-jicný, povznesme ducha svého k nebesům; vstupme k tajnému soudu Božímu; pomněme jak mnozí byli po dlouhá le-ta hroznými hříšníky, a pak se stali velkými svatými, a naopak že mnozí, o nichž se zdálo, že jsou na vrcholi dokonalosti, svrhli se a upadli v propašť všech nepravostí.

To uvažuje pozná každý, že se má toliko obávat o sebe, jelikož o jiné, a cítí-li se sebe méně nakloněna souditi laskavě a dobře o jiných, že jest to Duch svatý, an mu takové vnuknutí dává; co naopak všeliká maraá posuzování bližního,

všeliké odpornosti proti němu, všeliké jím povrhování nemají původu jiného, leč jeho vlastní zlomyslnost a nabádání ďáblovo. Postihl-li se kdo na tom, že příliš zvědavě pozoroval chyby bližního, varuj se, ať ho neodsuzuje, a neměj pokoje, leč by byl upomínku na ty chyby docela z paměti vyhladil.

Článek XLIV.

O modlitbě.

Jestli nedůvěra v sebe samy a důvěra v Boha a dobré užívání našich mocností nevyhnutelně potřebným zdrojem v boji duchovním, jak se nám posud okázalo, bude modlitba, o níž tuto promluvíme naposledy, tím potřebnější, poněvadž tou dosahujeme od Boha netoliko řečených těch ctností, nýbrž i vůbec všeho, čeho nám potřebí jest. Tať jest téměř pramen, po němž tekou shůry k nám všeliké milosti; ta působí, že všemohoucí Hospodin s nebes se snáší nám ku pomoci, a že rukou tak slabou, jaká jest naše, on potírá nepřátele přesilné. Abychom jí tedy jak náleží užívali, slyšme již, co činiti máme.

1. Mějme především opravdovou touhu sloužiti Bohu horlivě a tak jak se jemu nejlépe libiti bude. Tato touha vzbudí a vzejme se v srdci našem, pozorně-li uvážíme toto tré. Nejprve že Bůh toto svrchovaně zasluhuje, abychom mu sloužili a největší čest vzdávali pro jeho nesmírnou a vznešeně velebnou bytnost, pro jeho dobrotu a lásku, pro jeho krásu a moudrost, pro jeho všemohoucnost a všechny jiné nepostihlé, nevyslovitelné vlastnosti. Druhé jest, že Bůh, stana se člověkem, neustal po třicet let pracovati o naše spasení; že milostivě ráčil sám splatiti hříchy naše přehroznými ranami na svých rukou a nohou a že nás z nich dobrotivě vyléčil; ale tím i že nám, podává svou předrahou krev a nejsvětější tělo strýzněné bičí, trním, hřeby. Třetí jest, že nám velmi záleží na bedlivém zachování zákona jeho a plnění povinností svých, neboť tak jediné můžeme panovati sami nad sebou, přemoci nepřítele zlého a býti syny Božími.

2. Mějme živou víru a pevnou naději, že nám Bůh neodřekne potřebné pomoci, abychom mu dobře sloužili a vhodně pracovali k svému spasení. Duše plna té

svaté důvěry jest jako nádoba zasvěcená, v níž božské milosrdenství vlilo poklady své milosti; a čím větší jest ta nádoba, tím větší jest i hojnost božského pozebnání, které modlitbou v ni přitéká. Neboť jak by bylo možná, aby Bůh, jsa všemohoucí a prost všeho klamu, nedal nám svých darův, sám nás vybízej, abychom ho za ně prosili a nám Duch svatého slibuje, abychom ho mohli právě a důvěrně prositi?

3. Máme se modliti za tou pouze příčinou, abychom činili, co Bůh od nás žádá a nikoliv co chceme my sami. Tak nemáme se odhodlati k modlitbě, leč že Bůh nám tak přikazuje, aniž pak si žádati, aby nás vyslyšel, leč pokud a v čem se líbí jemu. Tak nebudeme míti na úmyslu, leč abychom vůli svou spojili s vůlí jeho, nikoliv pak žádati, aby vůle jeho se řídila dle naší. Důvod toho jest, že přechoasto ani nevíme, zač prosíme, poněvadž vůli naši láska sobecká převrátila a porušila, kdežto vůle Boží jest neomylna, jsouc vždy nejsvětější a nejvýše spravedlivá. Tak tedy má býti vůle Boží vezdy pravidlem vůli naší, a kdo té vůle Boží nenásleduje, bloudí. Mějme se tedy na po-

zoru, ať nežádáme Boha, leč za to, co se jemu líbí. Jestli se obávati, že to, co žádáme, nesrovnává se s vůlí jeho, neprosme za to jinak, leč s úplným odevzdáním se v určení jeho nejsv. prozřetelnosti; pakli to, co bychom si žádali, jistě jest mu milo, jako jsou jeho milosti a ctnosti všelike, i za ty ho prosme více, abychom se mu líbili a sloužili jeho božské velebnosti, nežli z nějakého jiného ohledu, byť se nám i sebe čistším a duchovnějším býti zdál.

4 Chceme li, aby modlitby naše byly vyslyšeny, mají se skutky naše srovnávati s tím, zač prosíme; před modlitbou i po modlitbě máme pracovati seč jsme, abychom se učinili hodny té milosti, za kterou žádáme; neboť modlitba a vnitřní zapírání a krocení sebe mají se vždy provázeti, poněvadž by bylo pokoušeti Boha, žádati na něm nějaké ctnosti, aniž pak se přičiniti, abychom ji konali.

5. Nežli Boha začkoliv prosíme, vzdejme mu co nejpokornější díky za všecko, co nám z nesmírné své štědrosti uděliti ráčil, řkouce asi takto! „Pane! Tys mne mimo moje zasloužení ráčil stvořiti a proti mému zasloužení milostivě vykou-

piti; tys mne mnohými dary ráčil opatřiti a proti mým nepřátelům ochrániti: račiž mi i nyní v této mé potřebě milostivě ku pomoci přispěti; nevzpomínej mého častého nevděku, jehož jsem se proti Tobě dopustil, a dejž mi tu milost, za kterouž Tě prosím.“ Cítíme-li, že právě když Boha za některou ctnost prosíme, pokoušení jsme k nepravosti jí protivné, neopomíňme Bohu díky vzdáti za tu příležitost, kterou nám dává, abychom se v té ctnosti cvičili.

6. Poněvadž modlitba nalezá všecku svou moc a působnost ve svrchované dobrotě Boží, v zásluhách života, umučení a smrti Pána Ježíše Krista, a v zaslíbení jeho, že nás vyslyší, zavírejme ji vždy vzbuzením některých zbožných pocitů, jako: „Vzývám, ó Pane, neskonale milosrdenství Tvé, nerač mi odepríti této milosti, za kterou Tě prosím; pro zásluhy božského Syna svého račiž mne vyslyšeti. — Vzpomeň, ó Pane, zaslíbení svých a vyslyš modlitbu mou.“ — Mnohdy bude dobře vzývati přímluvu bl. Panny Marie a jiných svatých, neboť mají velikou moc v nebesích, a Bůh rád je poctí za tu čest, kterou mu vzdávali a působili za života svého.

7. Máme pak trvati v tomto cvičení, poněvadž Bůh všemohoucí ani neodolá stálé a pokorné modlitbě. — Mohla-li stálá prosba vdovy, o níž svaté evangelium vypravuje, pohnouti zlým soudcem, jak by nepohnuly prosby naše Bohem svrchovaně dobrotivým? A byť i prodléval splnění prosby naše, byť se i zdálo, že nás vyslyšeti nechce, nemáme přes to ztrácti důvěry v jeho neskončenou dobrotu, aniž pak ustávat v modlitbách svých, poněvadž má v nesmírné hojnosti všecko, čím nám může a chce i jinak dobře činiti, mimo vyplnění toho, co žádáme. Nebude-li tedy nic scházeti s naší strany, obdržíme jistotně zač prosíme anebo něco lepšího, možná pak i že obé. Dále pak ještě to. Byť se nám i zdálo, že jsme sebe více upevnění v dobrém, vždy máme míti tím větší opovržení a nenávisť k sobě samým; avšak pozorujíce své bídý, mějmež i vždycky na zřeteli božské milosrdenství; čímž nikoliv svou důvěru v ní nezmenšíme, nýbrž zvýšíme, a takto čím více trvati budeme v pokorné nedůvěře k sobě samým, tím větších zásluh nabudeme.

Konečně nikdy neustávejme díky vzdá-

vati Bohu; zvelebujme rovněž jeho moudrost, jeho dobrotu, jeho lásku, ať již nám buď odepře, buď splní, zač ho prosíme; a buď co buď i staň se co staň, trvejme vždycky ve svatém poklidu, se vším jsouce spokojeni, ve všem podrobeni jeho nejsvětější prozřetelnosti.

Článek XLV.

Co jest modlitba vnitřní?

Modlitba vnitřní jest pozdvižení mysli k Bohu, v kterémž jej prosíme buď zřejmě, buď pouze v myšlénkách za to, čeho míníme že potřebujeme.

Prosíme ho pak zřejmě, když z hloubi srdce mu slovy vyjádříme potřeby své, řkouce asi takto: „Ó Pane! rač mi dáti tu a tu milost pro lásku Tvého nejsvětějšího jména!“ Anebo: „Pane! pevně věřím, že Ty chceš a že jest to ke cti a chvále jména Tvého, abych Tě prosil za tu a za tu milost.“ — Když nepřátelé naši na nás dorážejí a nás mocně tísní, tuť lze k Bohu volati o pomoc takto: Bože můj! přispěj mi ku pomoci, ať neupadnu v kořist protivníkům svým!“ nebo:

„Bože, útočiště moje a spáso má! ku pomoci mé pospěš, ať neklesnu a nezahynu.“ — Trvá-li pokušení, trvejme i my taktéž ve své modlitbě odporující statně nepříteli zlému. Když pak nejtěžší půtka mine, obraťme se pak ku Pánu a Spasiteli svému a prosíme ho, aby popatřiti ráčil jednak na sílu našeho nepřítele, jednak na slabost naši, a řkouce: „Ajta, ó Bože můj! Tvé stvoření, dílo rukou Tvých! Hle, ten člověk, kterého jsi vykoupil krví svou! — Hle! jak ďábel usiluje o to, aby ho vyrval Tobě a zahubil! — K Tobě se utíkám; v Tebe nejvíce důvěřím, věda, že Ty jsi neskončeně dobrotiv a mocen. Smiluj se nad slepcem, ač sám jest viněn slepoty své, a nemůže sám o své moci ujíti osidel svého nepřítele. Buď mi tedy po boku jediná má naděje, jediná sílo duše mé!“

V myšlénkách pouze prosíme Boha za milosti, spokojíme-li se pouze, představiti mu potřeby své nic při tom neřkouce. Jsouce jako v jeho přítomnosti, a uznávající, že nejsme s to, ani abychom se varovali některého zla, ani abychom vykonali cosi dobrého, ale ovšem horoucně si žádající, abychom mu sloužili, obra-

cejme mysl k němu a očekávejme pomoci jeho důvěrně a pokorně. Toto uznání naší slabosti, ta touha sloužiti Bohu, to vzbuzení důvěry, osvědčené tak jako svrchu se událo, to vše jest modlitbou vnitřní, kterouž zajisté obdržíme od Boha, zač prosíme; a tato prosba jest tím mocnější, čím vyznání naše jest upřímnější, naše žádost vroucnější, naše důvěra živější. Jest té modlitby ještě jiný způsob, mnohem kratší, záležející v tom, když duše prostě k Bohu pomní, představujíc mu svou potřebu: a pomnění toto nic není jiného leč upomínka té milosti, za kterouž jsme prosili a ještě prosíme, ač nic neřkouce, aniž jinak svou žádost vyjadřující.

Příčinme se, ať se takovému způsobu modlitby naučíme a v něm se cvičíme, užijíce ho v každé případnosti; neboť ze zkušenosti víme, že nic není snazšího, nic taktéž prospěšnějšího nad to.

Článek XLVI.

O rozjímání.

Chceme-li věnovati modlitbě dobu delší, jako půl hodiny, hodinu i více, lze

k tomu použití umučení Pána našeho Ježíše Krista, obrátiti všecko, co nám při tom uvážení napadne, k životu svému nebo k některé ctnosti, jíž si žádáme.

Tak na př. máme-li potřebí povzbuditi se k trpělivosti, pozastavme se při tajemství bičování Páně. Představme:

1. jak žoldnéři, majíce přikázáno odvésti jej na místo, kde se to mělo vykonati, chopili se ho a vlékli jej s hlukem a křikem a potupnými posměchy; 2. jak ti katané nemilosrdně jej z šatu jeho svlékli, obnažíce nejsvětější tělo jeho, ten vzor nebeské čistoty; 3. jak jeho nevinné ruce nejtužěji byly uvázány ku sloupu; 4. jak celé jeho nejsv. tělo biči rozličnými tak bylo ztrýzněno, že potoky předrahé krve jeho s něho tekly a vůkol se rozlily; jak rány zasazené přechoť v totéž místo zunnožily nevyslovitelně bolesti jeho.

Co tak o tom nebo jiném podobném rozjímáme, co by mohlo býti s to, aby v nás vzbudilo ctnost trpělivosti, hleďme ihned obrátiti vnitřní své smysly k tomu, abychom co nejživěji spolu cítili ty nevyslovitelné bolesti, jež božský Spasitel náš trpěl na každé částce nejsv. těla svého. Potom pomněme a uvažujme, co trpěl

v duši své, hledíce pochopiti, s jakou trpělivostí a tichostí všecky ty trýzně podstoupil, vždy jsa hotov trpěti toho všeho ještě více ke cti a chvále svého nebeského Otce a k našemu spasení.

Potom pozorujmež toho božského Spasitele svého, jak jest celý okrvavený, a buďmež přesvědčení, že mu při těch všech bolestech na ničem nezáleží více, nežli abychom i my své bolesti trpělivě snášeli, ba že božského Otce svého prosí, aby nás ráčil posilniti, abychom i my své bolesti trpělivě snáše i, ba že božského Otce svého prosí, aby nás ráčil posilniti, abychom netoliko ten svůj nynější kříž trpělivě nesli, nýbrž i každý jiný, kterýž nám uložiti ráčí budoucně. Utvrďme se pak v dobrém svém úmyslu všechno, cokoliv a kdekoliv se nám stane, s radostí trpěti. Potom povznesme mysl svou k nebesům, vzdávající díky Bohu, Otci všeho smilování, že nám ráčil jednorozeného Syna svého poslati na tento svět, aby tak brozné bolesti podstoupil a byl nám příkladem a orodovníkem u svrchované velebnosti jeho. Konečně prosme ho, aby nám ráčil dáti ctnost trpělivosti pro zásluhy a přímluvu téhož jednorozeného

Syna svého, kteréhož miluje jako sebe samého.

Článek XLVII.

Jiný způsob modlitby pomocí rozjímání.

Můžeme i jinak ještě modliti se rozjímáním. Když jsme byli pozorně uvážili muky Pána Ježíše Krista a jeho lásku, s kterou se jim podrobil, můžeme od rozjímání jeho bolestí a jeho trpělivosti přejíti k dvěma jiným úvahám, neméně důležitým.

Jednak o nesmírných zásluhách v témž umučení obsažených pro nás a pro celý svět; jednak o dostiučinění, jehož se za nás nebeskému Otci dostalo, a jak týž oslaven byl poslušností svého jednorozného Syna až do smrti, a to smrti překrutné a přebolestné na kříži. Toto dvě představme pak velebnosti Otce nebeského, jakožto dva mocné důvody k obdržení té milosti, jíž si žádáme. Takové cvičení lze konati netoliko při veškerých událostech umučení Páně, nýbrž i o všem, co při nich konal, buď vnitř buď vně.

Článek XLVIII.

*Jak se modliti lze na základě orodování blah.
Panny Marie?*

Mimo tyto způsoby zbožného rozjímání, o nichž se právě mluvilo, jest i jiný, kterýmž se zvlášť obracíme k nejsv. Rodičce Boží. Jest totiž slušno a přirozeno, abychom nejprve pamatovali Boha, Otce nebeského, potom jeho Syna, Pána našeho Ježíše Krista, a pak přímo blahosla-vené Rodičky jeho.

Ohledem k nebeskému Otci pozorujme toto dvě: jedno jest svrchovaná láska, kterou měl od věčnosti k této nejčistší panně, i tehdáž když se ještě nebyla narodila; druhé pak výtečná svatost, kterouž ji opatřil i dary, které jí byl uštedřil od jejího se početí až do smrti.

Tu však si počínejme takto: Nejprve povznesme se duchem vzhůru nade všechny tvory; povyšme myšlenky nade všecken čas; vstupme v neobsáhlou věčnost; vnikněme až do srdce Božího a vizme, jakou láskou Bůh Otec ve své vševidoucnosti hleděl k té, již byl matkou svého božského syna vyvolil. Prosme ho pak co nejsnažněji

pro tu radost, kterou z ní měl, aby nám ráčil dáti dostatečné síly k přemožení našich nepřátel, zvláště pak toho, který nejkrutěji povstává a bojuje proti nám. Potom představujme mu ty hrdinské ctnosti a skutky této nejsvětější panny; obětujme je Bohu, buď všecky vesměs anebo po jedné zvlášť, a považujme to za zásluhu k obdržení od božské lásky všech milostí, jichž máme potřebí.

Obraťme se pak k Ježíši Kristu prosíce, aby pomněti ráčil této své milostivé matere, ana jej po devět měsíců v lůně svém nosila; jemu pak se od narození jeho co nejvroucněji klaněla, věříc, že jest i Bůh i člověk, stvořitel její i syn; ana jej viděla s útrpností mateřskou, ležícího v jesličkách, jej svým mlekm kojila, jej chovala a něžnou láskou mateřskou líbala, ana s ním po celý život, zvláště pak o jeho umučení a smrti nevyslovitelné muky trpěla: to všecko přednášejme božskému Spasiteli, abychom ho pohnuli vyslyšeti prosby naše.

Potom obraťme se k Panně Marii samé, řkouce k Ní, jak ji božská prozřetelnost vyvolila a určila před věky již, aby byla matkou milosrdenství a útoči-

šťem hříšníkův; pročez tedy že po božském Synu Ježíš k Ní máme největší důvěru. Připomeňme Jí tu svatou pravdu, osvědčenou ode všech učitelův, dotvrzenou tolikými zázraky, že nikdo ještě nikdy nevzýval ji věrně, aby nebyl skrze Ni dosáhl pomoci ve svých potřebách. Konečně představme Jí všechny ty muky, jež Syn její za naše spasení podstoupil, prosíce Ji, aby nám pro to vše vymohla na něm potřebných milostí k slávě jeho a k našemu spasení.

Článek XLIX.

Čím by se měli hříšníci pohnouti, aby se důvěrně utekli k nejsv. Panně Marii?

Kdokoliv by se rád a důvěrně utekl k nejsv. Panně Marii, povzbudiž se k tomu, uvažuje zbožně toto:

1. Zkušenost dokazuje, že nádoba, v které byl balsám anebo jiná vonná masť, tou vůní páchne, zvláště bylo-li to tam zavřeno dlouho nebo jestliže tam některá částka zůstala. Nic však méně taková vonná věc má působení omezené, jako jest s ohněm, z něhož cítíme teplotu, i když jsme se byli od něho vzdálili. Když tak

jest, co máme říci o lásce a milosrdenství nejsvětější Panny Marie, ona v lůně svém po devět měsíců chovala a posavade v srdci svém chová Syna Božího, lásku věčnou, jejíž působení nemá meze? Když není možná přiblížiti se k velikému ohni, abychom necítili jeho teplotu, zdali pak nelze v pravdě říci, kdokoliv se přiblíží k Marii Panně, matce milosti, k tomu srdci, kteréž ustavičně plane ohněm lásky, že toho pocítí působení tím mocnější, čím častěji, čím důvěrněji, čím pokorněji se přibližuje?

2. Nižádný tvor neměl nikdy takové lásky k Ježíši Kristu, ani takového odevzdání se do jeho svaté vůle, jako blahoslavená rodička jeho. Jestliže tedy božský Spasitel náš, obětovav se na smrt za tak bídné hříšníky, jací jsme my, zůstavil nám vlastní svou matku, aby byla nás všech společnou i matkou i orodovnicí i prostřednicí u něho, jak by tu bylo možná, aby táž milostiplná nechovala v srdci svém takových citův a opomínila přispěti nám ku pomoci? Pročež neustávejme vzývati Ji za Její přímluvu; mějme k Ní důvěrně své útočiště ve všech svých potřebách, neboť jestli ona nevy-

važitelným zřídlem všeliké milosti, rozmě-
řujíc dary své podle důvěry, jakou k Ní
kdo chová.

Článek L.

*Jak lze rozjímání činiti o andělech a svatých
Božích i vzývati je za přímluvu?*

Abychom si získali ochranu svatých
andělův a jiných blahoslavených nebešťanů,
k tomu cíli uvažujme toto:

Nejprve obraťme se k Bohu Otci,
obětující mu všechny chvalozpěvy dvorstva
nebeského, pak též všechny práce, nátisky,
muky a utrpení, jež byli všickni světci a
světice jeho zde na zemi z lásky k němu
podstoupili a vystáli, a prosme ho pro
všecky ty slavné důkazy jejich úcty, lásky
a věrnosti, aby nám milostivě dáti ráčil,
čeho potřebujeme.

Potom vzývejme tyto blažené osla-
vence, kteří žádají, abychomť i my došli
netoliko též slávy jakéž oni, nýbrž aby-
chom je v ní i předčili. Pak je prosme
důvěrně a snažně, aby nám byli nápo-
mocni sprostiti se svých nepravostí a pře-
moci nepřátele spasení svého, zvláště pak
nám přispěti v hodině smrti. Dobře bude

těž rozjímati s obdivením, některé zvláštní milosti, jimiž je Bůh obdařiti ráčil, a radovati se z nich tak upřímně, jakoby nám samým uděleny byly; můžeme se radovati i z toho, že jim Bůh větších milostí uděliti ráčil, nežli nám. poněvadž tak byla jeho svatá vůle, což nám pak bude důvodem, velebiti jej z toho a díky mu vzdávati.

Aby pak se toto cvičení dělo snadněji, řádněji a tudíž i prospěšněji, lze rozvrhnouti celý zástup svatých na zvláštní sbory a určití si k úctě jich jednotlivé dny, asi takto: v neděli vzývejme všech devatero sborův andělských; v pondělí sv. Jana Křtitele; v úterý sv. praotce a proroky; ve středu sv. apoštoly; ve čtvrtek sv. mučedníky; v pátek sv. vyznavače; v sobotu svaté panny a ostatní světce a světice Boží. Avšak nikdy neopomiňme vzývati nejsv. Pannu Marii, královnu všech svatých, svého anděla strážce; slavného bojovníka Božího, archanděla Michala, a jiné svaté, jež jsme si ze zvláštních důvodů a důvěry ctiti umínili, jako svaté jmenovce, nebo zvláštní vzory svého stavu, svaté ochránce své vlasti a jiné.

Neopomiňme nižádným dnem prositi Otce nebeského, Pána Ježíše; bl. Pannu Marii, aby nám zvláště k ochraně dali sv. Josefa, sv. chotě rodičky Boží a pěstouna Páně; pak se poroučejíce jeho laskavé stráži, prosme jej za jeho mocnou přímluvu. Neboť jisto jest, že se mnohým velikých milostí dostalo na jeho přímluvu v potřebách rozmanitých i duše i těla, zvláště pak v hodině smrti. Jestliže Bůh všemohoucí mnoho dá na orodování svatých vůbec, poněvadž mu čast vzdávali na zemi, čím více bude před trůnem velebnosti jeho platiti přímluva toho, jež zde na zemi poctiti ráčil on sám, tak že mu i Syna svého jednorozeného k opatrování svěřil a poručil, aby ho poslušen byl jak otce!

Článek LI.

O rozjímání muk a smrti Krista Pána; a jaké zbožné city z něho vážiti lze?

Co posud řečeno jest o rozjímání muk a smrti Páně, má nám sloužiti tehdáž, když si některé milosti žádáme; ale nyní již povím, jak jich ke vzbuzení rozličných citů použiti lze.

Jestliže jsme si tedy k svému rozjímání obrali ku př. ukřižování Páně, můžeme se při tom pozdržeti, uvažující jednotlivé případnosti toho nejsvětějšího tajemství asi takto :

1. Pozorujme, jak Pán Ježíš, přijda s svým křížem na horu Kalvarii byl od katanů z šatu svého svlečen, hrubě tak, že i při tom všecky jeho rány na zbičovaném těle se znova rozevřely, když místy i kůže na šatu přilíplá s ním spolu stržena byla; 2. jak mu při tom katané i trnovou korunu ztrhli a pak hned zase na hlavu mu ji stavíce rány obnovili; 3. jak hroznými ranami kladiv jeho svaté ruce a nohy hrubými hřeby na dřevo kříže ukrutně upevněny byly; 4. jak při tom ty jeho nejsvětější údy byly násilně roztaženy a vymknuty, až se ispočítati mohly; *) 5. když pak byl s křížem vyzdvižen, jak tíhou těla držného jenom hřeby na rukou i nohou, ty rány s bolestí nevyslovitelnou rozevřeny byly.

Chceme-li tedy takovými a těm podobnými úvahami v srdci svém vzbuditi lásku k Bohu, hledme to docíliti živým

poznáním nesmírné dobroty božského Spasitele svého, anť z pouhé lásky k nám a na vykoupení naše ráčil podstoupiti tolik a tak hrozných bolestí. Čím lépe poznáme tuto lásku jeho k nám, tím vroucnější pak láskou vzplane srdce naše k němu. A tak majíce téměř vůčihledě důkazy lásky jeho, zajisté vzbudíme i vroucí žal nad hříchy svými, jimiž jsme tak často urazili toho, který tak mnoho trpěti ráčil za nás.

Z toho pak pojmem v srdci city důvěrné naděje, pozorující, že Bůh a Spasitel náš na kříži neměl jiného úmyslu, nežli zhladiti hříchy světa, vybaviti nás z poddanosti ďábla a pekla, dosti učiniti za naše hříchy, smířiti nás s Otcem nebeským a získati nám blaženost věčnou. Když pak uvážíce utrpení jeho přejdeme k uvážení toho, co se jím působilo, že totiž smrtí jeho člověk vykoupen jest od hříchu a smrti věčné, vybaven z poroby ďáblovy, přijat za syna Božího a dědice království nebeského, tuť se žal náš obrátí v radost, kteráž pak bude tím větší, když pomníme, jakou radost působilo toto vykoupení světa i nejsv. Trojici, blah. Panně Marii, církvi vítězoslavné v nebesích, bojující na zemi.

Žádáme li si pak, vzbuditi v srdci svém živou lítost hříchů svých, mějmež po čas úvahy své zvláště na pozoru, že Spasitel náš hlavně za nás tolik trpěl, aby každého z nás tím pohnul, k opovržení sebou samým a nezřízenými vášněmi, nejvíce pak té, kteráž nás k největším nepravostem svádívá, a kterouž tudíž i Boha nejtíže urážíváme.

Abychom pak povzbudili srdce své k obdivování zázraků v tom tajemství obsažených, pozorujme, jak není většího divu nad ten, že Stvořitel všehomíra, původce všeho života umírá na kříži za tvory své; že svrchovaný Hospodin jest jako zničen, soudce nespravedlivější odsouzen, Bůh vší krásy, na nějž andělé s úžasem hledí, potupně ztrýzněn, Syn rozmilý Otce nebeského zavržen od hříšníků, Pán světla nedostupného vydán mocností temnosti, král věčné slávy a blaženosti pohřížen ve smrt ohavnou, přebolestnou.

Abychom vzbudili v srdci svém živou útrpnost s mukami Boha, Spasitele svého, pomněme a uvažme mimo kruté bolesti tělesné i jeho boly duševní zajisté taktéž kruté ne-li krutější. Cítíme-li ony jen poněkud, jak bychom neměli cítiti i tyto?

jak by nemělo býti jimi raněno, veskrze prokláno srdce naše? Duše Spasitelova patřila co nejjasněji vznešenost bytnosti Boží tak, jako ji patří nyní v nebesích; nznávala zřejmě, jaká čest náleží Bohu ode všech tvorů; jako sama Boha nanejvýše milovala, takť i žádala, aby byl milován ode všech. A táž duše viděla a cítila co nejvroucněji, jak táž velebnost božská se uráží od lidu nevděčného; žal její nad tím nebyl o nic menší, nežli byla láska její k Bohu a žádost, aby jej všickni milovali a jemu sloužili. Jako velikost té lásky a vroucnost té žádosti jest nade vše pochopení, tak nelze ani pomyslití, jaké duševní boly pocítila duše umírajícího na kříži Pána Ježíše Krista. Jakož pak ten božský Spasitel nevyslovitelně, co nejútleji a nejvroucněji lidi miloval, tak mu bylo též svrchovaně žal pro jejich hříchy, pro něž měli býti odloučeni od něho. Neboť viděl svým vševědoucím okem, jak každý smrtelný hřích v nivec přivádí tu milost, kteráž jest páskou spojující je duchovně s ním. Toto odtržení duší od něho bylo milující duši božského Spasitele bolestnější nežli vymknutí a ranění jeho údů tělesných. A to není žádný

div; neboť duše jsou podstatou svou mnohem dokonalejší nežli tělo, tím více cítí i všelikou bolest duchovní. A tak bylo největší bolestí božskému srdci Páně, anť viděl, že tak nesčíslný počet bude zavržencův, kteří nepřičiníce se, aby se pokáním obrátili, věčným mukám pekelným propadnou.

Když pak uvažujete takové nevyslovitelné tryzně cítíme se srdcem býti dojati a pohnuti k útrpnosti s božským Spasitelem svým, pokročme i dále uznávající, že tyto hrozné bolesti trpěl, netoliko za hříchy, jichž jsme se skutečně dopustili, nýbrž i pro ty, jichž vinni nejsme, neboť podstoupil to všecko a vycedil všecku svou krev nejen aby nás od hříchů spáchaných osvobodil, ale též, aby nás jiných uchoval. Buďme přesvědčeni, že nám nikdy nebude scházeti důvodů, abychom hodného účastenství brali v utrpení ukřižovaného Pána Ježíše; vezme, že nebylo aniž bude kdy rozumných tvorů, kteříž by trpěli nějakou strastí, jíž by netrpěl s nimi Pán Ježíš a to mnohem živěji, nežli oni. Bezpráví, útržky, potupy, pokušení, bolesti, chudobu, hlad i žízeň, — to vše cítí tak živě, ba živěji nežli všickni,

kteří to vše skutečně trpí. Neboť maje tento laskavý Otec dokonalé poznání všech strastí, velkých i malých, tělesných i duševních, až k nejmenšímu píchnutí nebo bolení hlavy, — jak by neměl míti se všemi, buď to buď to trpícími, upřímnou soustrast?

Avšak kdož by mohl vysloviti, jak živě i cítil utrpení nejsv. matere své? Všecko co trpěl on sám bolestného a potupného po celé své umučení, to trpěla též ona duchovně týmiž ohledy, týmiž důvody; a byť se i bolesti její nebyly vyrovnaly bolům jeho, nic však méně byly též nesmírné. Toť i zvýšilo utrpení Pána Ježíše Krista a ranilo duši jeho hluboko. Tudíž lze poněkud pochopiti slovo, které pověděla jedna svatá duše ve své sprostnosti, že se jí vidí srdce trpícího Krista Pána podobno výhni, roznicené obněm lásky.

Ale konečně co jest příčinou tolikých muk? smrti tak ukrutné? — Tím jsou vinni naši hříchové. Tudíž bude i nejlepším způsobem svou útrpnost mu osvědčiti a své díky mu vzdáti za to, že tak nesmírně mnoho trpěl pro nás a za nás, když co nejživěji budeme želeťi svých ne-

pravostí z pouhé lásky k němu; když budeme míti v nenávisti hřích všeliký nade všecko zlé, poněvadž jej uráží, a neustaneme bojovati proti nepravostem svým jako proti nejhorším nepřátelům, abychom svlekouce starého člověka oblekli se v nového, a tak ozdobili duši svou všemi ctnostmi křesťanskými, v nichž záleží celá ona krása.

Článek LII.

Prospěchy zbožného rozjímání tajemství svatého kříže.

Prospěchy, jež z zbožného uvažování tajemství svatého kříže vážíme jsou znamenité a sice:

Nejprve že netoliko se odřekneme všech hříchů minulých, ale i vzbudíme pevný úmysl přemáhati své nezřízené náruživosti, jež byly příčinou smrti Páně, aniž pak jsou udušeny v nás. — Druhé pak, že obdržíme od ukřižovaného Spasitele odpuštění hříchů svých, jimiž jsme ho urazili, a tu milost, abychom v spasitelné nenávisti měli sebe samy, jeho pak abychom vroucně milovali a jemu bu-

doucňě ze vší síly sloužili na poděkování za takové bolesti, které ráčil trpěti on z lásky k nám. — Třetí, že se přičiníme vší silou a bez ustání, abychom konali všecko dobré a vymýtili ze srdce svého do kořen své zlé náruživosti a obyčeje, buďtež si sebe menší. — Čtvrté, že býváme povzbuzeni, abychom, seč jen jsme, následovali toho svého božského mistra v jeho ctnostech, anť totiž za nás umříti ráčil, netoliko aby za hříchy naše dosti učinil, nýbrž aby nám zůstavil příklad dokonaleho a svatého života, jehož bychom následovali.

Abychom pak prospěchů těch dosáhli. děj se úvaha naše asi takto. Chceme-li totiž z těch ctností, jichž nám Kristus Pán ve svém umučení příklad zůstavil, následovati na př. jeho trpělivosti v těch nehodách, ježto nás potkávají, uvažme bedlivě a pozorně toto: 1. co činila duše Krista Pána ukřižovaného pro Boha? 2. co učinil Bůh pro duši Krista Pána? 3. co činila duše Krista Pána pro sebe samu a pro tělo své? 4. co činil Pán Ježíš pro nás? 5. co máme my činiti pro Pána Ježíše.

1. Nejprve uvažme, jak ta blažená

duše Krista Pána, pohřízíc se v lůno bytnosti Otcovy, pozoruje věčnou a nezpytatelnou jsoucnost jeho, před nímž všickni i sebe vznešenější tvorové nejsou ničímž; jak jej pozoruje v stavu takovém, v němž bez ujmy sice své vznešenosti a slávy poníží se tak hluboko, že i trpí všecky útržky a trýzně od lidí nevěrných a nevděčných, a jak potom se klaní té svrchované velebnosti Otcově, vzdávajíc mu tisícere díky a věnujíc se úplně službě jeho.

2. Vizme dále, co Bůh činí duši Krista Pána. Pozorujme, že týž Bůh Otec vydává svého jednorozeného, nade všecko milého syna z lásky k nám v utrpení nejukrutnější, aby byl políčkován, uplván, porouhán, bičován, trním korunován, ukřižován. Vizme, jak jest s ním za to spokojen, že jest celý téměř pohřížen v moři potup a bolestí.

3. Pozorujme pak duši Krista Pána, a uvažme, jak ten božský Spasitel, věda, že tak jest vůle Otcova, aby trpěl, z lásky své, ana nesmírná jest jak pro nevyslovitelné své dokonalosti, tak i pro nesčíslné dary od Boha obdržené, obětuje a podrobuje se ochotně všelikým mukám a bole-

stem netoliko s ochotností, ale i s radostí. Který jazyk byl by s to, aby vypravil vroucí lásku jeho k kříži? Vyhledáváje vždy větší a větší utrpení, vydává konečně nevinné své tělo svévůli lidu nejkrutějšího.

4. Potom obraťme oči své k Pánu Ježíši, ať k nám v ukrutných svých bolestech co nejlaskavěji takto mluví: „Viz člověče, kam mne přivedla nezřízená žádostivost vůle tvé, poněvadž ty jsi se nechtěl přemoci, abys se podrobil vůli mé. Viz jak přehrozné bolesti trpím, a to z lásky k tobě, abych tě vykoupil a trpělivosti tě naučil. Protož hled, ať pro tyto trýzně ukřižování mého i ty statně trpíš ten kříž tvůj, který ti ukládám neb uložím. Ponechej svou čest utrhačům a své tělo vztaklosti protivníků, buďtež si oni sebe sprostší, sebe krutější. Ó kéž bys viděl, jak mne to těší, když se trpělivě mému zřízení odevzdáš! Či snad možná, abys vida tyto moje rány, nevěděl, že je trpím jedině proto, abych tě vykoupil a za drahou cenu krve své šlechetnými ctnostmi ozdobil duši tvoji, milou mně i nad život vlastní? Ráčí-li já se podrobiti tak nesmírným strastem z lásky

k tobě, zdaliž pak bys neměl i ty podstoupiti některou lehkou bolest, zvláště věda, že jest mi to útéhou v bolestech mých? Zdali pak bys se neměl přičiniti, abys ulevil bolestem mým, jež mi působí netrpělivost tvá, bolestnější jsouc mi nade všechny rány moje?!“

5. Pozorujme pak, kdo jesti ten, an k nám takto mluví! — Jest Pán náš, Ježíš Kristus, král slávy věčné, pravý Bůh i člověk. Uvažme přehrozné muky jeho a úkory, hroznější, nežli je kdy i sebe horší zločinec trpěl. A tak hledíce k němu s úžasem, buďmež i my v utrpeních svých alespoň statni a tiši, nemůžeme-li býti radostni, považujíce utrpení své za slávu. Hle! jako voda do výhně kroupená to působí, že oheň tím více vzplane, tak i jeho sebe větší muky působí, že si jeho nesmírná láska tím více trpěti žádá.

Znamenejme pak ještě, že co i činí i trpí, nic se neděje ani přes moc ani ze zisku, nýbrž všecko činí a trpí z nejčistší lásky, jak to sám dosvědčuje, abychom pak i my se od něho učili trpělivosti. Přičiňme se pak, abychom poznali i co od nás žádá, i tu jeho radost, kterou má, vida nás, že

následujeme příkladu jeho. Na to pak mějme ten dobrý úmysl, že chceme ne-
toliko trpělivě ale i radostně nésti vše-
liký kříž, an nás tíží, i jiné sebe těžší.
jež nám Bůh ráčí uložiti, abychom co nej-
dokonaleji následovali Krista Pána i líbili
se jemu.

Představme si všechny bolesti a potupy
jeho utrpení a dojati jsouce takovou stat-
ností, s kterouž je trpí, zarděme se pro
svou slabost; porovnávejme své utrpení
s bolestmi, které on za nás trpí, a bu-
deme zajisté přesvědčení, že naše utrpení
není ani stínem u porovnání s jeho. Ni-
čehož nevarujme se tak, jako nechtíti nic
trpěti pro Vykupitele svého, a napadne-li
nám cosi takového, zamítněme to jako
vnuknutí ďáblovu.

Ukřižovaný Kristus buď nám jako
duchovní kniha, v níž ustavičně čisti
máme, abychom se od něho naučili všeli-
kým ctnostem. Tato kniha zasluhuje
opravdu jmenována býti knihou života,*)
která touž dobou osvěcuje rozum svým
naučením i rozněcuje vůli příklady svými.
Nesčíslné množství knih jest na světě;

*) Zjev. II. 5.

ale byť je člověk všecky přečetl, nenaučil by se nikdy v nenávisti míti břích a milovati ctnost tak, jako rozjímáním o Kristu Pánu ukřižovaném.

Konečně vezme toto. Některí domněle zbožní lidé po celé hodiny rozjímají s pláčem umučení Páně, žasnouce nad jeho trpělivostí; ale titěž okazují se tak nešťastnými, potká-li je nějaké utrpení, jakoby nikdy nebyli na kříž ani pomněli. Ti se podobají bojovníkům, kteří nejsouce k boji vycvičení, v ležení trvají, pod stany si vítězství slibujíce, ale sotva nepřítel z očí, obrátí a v útěk se dávají. Může-li pak býti cosi bídnějšího, nežli patřiti, jak mnozí křesťané, ač byli rozjímali a velebili ctnosti Spasitele ukřižovaného i obdivovali se jim, veskrze na ně zapomínají a nic jich nedbají, udá-li se jim příležitost jich následovati?

Článek LIII.

O nejsvětější svátosti oltářní.

Poznali jsme posavade čtvero duchovní zbraně i jak jí užívati máme; zbývá nyní, abychom zvěděli, jak mocně

nám i velebná svátost pomáhá, abychom přemohli nepřátele svého spasení a dokonalosti života. Jakož tato nejsvětější svátost všechny jiné převyšuje božským působením svým, tak jest i ze vší duchovní zbroje ďáblu nejstrašlivější. Čtvero prvních zbraní mají svou sílu z zásluh P. Ježíše Krista a z milosti jeho, kterouž nám získal za cenu nejsvětější krve své; avšak tato poslední jest mnohem mocnější, poněvadž obsahuje samého Pána Ježíše Krista, jeho tělo, jeho krev, duši jeho i Božství. Bůh nám ono čtvero zbraní dal, abychom se bránili a bojovali proti nepřítelům svým mocí Kristovou; ale tuto nám dává, abychom bojovali skrze Ježíše Krista samého, neboť požívající jeho tělo a pijící jeho krev jsme spojeni s ním a on s námi. Ale jakož lze přijímati tělo a krev Páně dvojím způsobem, skutečně totiž jednou každý den a duchovně kdykoliv chceme, tak jest i obojí způsob sv. přijímání velmi prospěšný; máme tudíž konati toto, duchovní totiž, co nejčastěji, ono pak, skutečné, jak k tomu povolení máme.

Článek LIV.

Jak máme přijímati velebnou svátost?

Konati se může sv. přijímání z více důvodů neb úmyslů. Abychom pak z něho prospěch měli, máme při tom pozorovati tři doby: před svatým přijímáním, když přijímáme, a po svatém přijímání.

Před sv. přijímáním, ať se děje z jakéhokoliv úmyslu, máme vždy očistiti duši svou svátostí pokání, cítíme li se vinni některým hříchem smrtelným. Pak se obětujeme celým srdcem bez všeliké výjimky Pánu Ježíši Kristu, zasvětíme mu celou duši svou se všemi jejími mocnostmi, poněvadž též on se nám v této svátosti vzdává celý s svým tělem, svou krví, s svým Božstvím, s celým pokladem svých zásluh, jež nám životem, umučením, smrtí svou získal; a poněvadž to, co my obětujeme jemu, jest tak málo, ba nic u přirovnání k tomu, co nám obětuje on, máme si alespoň žádati, abychom měli všecko, co mu veškerí tvorové na nebi i na zemi kdys obětovati mohli, aby to pak byla oběť jeho hodna i jemu příjemna.

Chceme li sv. přijímání konati na ten úmysl, abychom přemohli některého z svých duchovních nepřátel, počněme večerem před tím, anebo jak nám nejspíše možná uvážiti, jak velmi si Spasitel náš žádá zavítati v této svátosti v srdce naše, aby se s námi spojil a nám pomohl přemoci své nezřízené žádosti. Tato žádost jest tak vroucí, že myslí naší jí pochopiti nelze.

Abychom si pak o tom učinili poněkud nějaký pojem, pozorujme dvě věci. Jedna jest, že vtělená moudrost chová svrchovanou touhu býti s námi. činíc z toho své zalíbení. Druhá pak, že nanejvýše má v nenávisti hřích smrtelný, jednak že překáží úplnému se sjednocení, jež on s námi míti chce; jednak že se přímo protiví jeho božským dokonalostem. Neboť když Bůh jest Pán dobrotivý, světlo nejčistší, krása neposkvrněná, zdali pak nemusí nutně míti hřích v nenávisti, anť není leč zlem temnosti, hrůzou, záhubou? Bůh má hřích v nenávisti tak mocně, že všecko to co činil jak v zákoně starém, tak i v novém, vše co Syn Boží podstoupil ve svém životě umučení a smrti, nesměřovalo leč k tomu, aby jej zrušil.

Poznajíce takto, ač velmi nedokonale,

jak si Spasitel náš žádá vstoupiti v srdce naše, aby z něho navždy zapudil nepřátele naše i své, vzbudmež i my touhu přijati jej co možná nejvroucnější. Naděje na jeho příchod dodej nám myslí. Vypovězme znova boj proti té panující nepravosti v nás, kterou bychom rádi přemohli, vzbuzující v sobě ctnost, která jest jí opačná. To budiž naším hlavním zaměstnáním v předvečer a z jitra, nežli přistoupíme k stolu Páně.

Majíce již přijati velebnou Svátost, pomněme okamžikem všech pokleskův, jichž jsme se od svého posledního přijímání až potud dopustili; abychom pak z nich měli pravou lítost, představme si, jako bychom se jich byli dopustili s úplnou volností, jako by se Kristus Pán nikdy, nikdy nebyl obětoval za nás na přeukrutnou smrt kříže. Potom se zastydme toho, že jsme dali přednost rozkoši okamžik trvající, kratičkému vyplnění své vůle před poslušností, kterouž povinni jsme Pánu svému svrchovanému; poznejme z toho svou zaslepenost, zavrhneme svůj nevděk. Avšak uvážíce ihned, že Bůh milosrdný a láskyplný i přes tu naši nevděčnost a neposlušnost k nám zavítati ráčí,

ba že nás i k sobě zve, abychom ho přijali, přistupme k němu důvěrně, otevřeme mu srdce své, aby v ně zavítal, v něm se uhostil, v něm panoval; a pak je zavřeme, obávající se, aby se tam žádná jiná myšlénka nezřízená nevplížila. —

Když pak jsme již velebnou svátost přijali, sebeřme se duchem a klaňme se Spasiteli svému řkouce: „Ó Bože duše mé! ty znáš mou velikou náklonnost k hříchu; ty víš, jak mocně nade mnou ta a ta nepravost panuje i že sám o sobě nejsem s to, abych odolal proti ní. K tobě tedy hlavně náleží, abys ji docela ve mně potřel; avšak mám li též sám také bojovati proti ní, od tebe jediného vítězství očekávám.“ — Potom povznesouce se k Otci nebeskému, obětujme mu toho milého Syna, ježž nám dáti ráčil a my nyní chováme v srdci svém; obětujme ho jemu na poděkování za všecky jeho dary, na obdržení jeho pomoci k přemožení sebe samých. — Konečně pak obnovme ten pevný úmysl, že chceme vší mocí přemáhati nepřitele svého, byť i sebe krutěji na nás hnal, a posilněme se tou jistou nadějí, že jej přemůžeme, poněvadž uči-

níme-li seč budeme, i Bůh nás bez pomoci nenechá, nýbrž pomůže nám spíše nebo později.

Článek LV.

Jak se máme připravit k svatému přijímání? a zvláště jak máme vzbuditi lásku k Bohu?

Chceme-li, aby se přijímáním velebné svátosti vzbudila v srdci našem živá láska k Bohu, pomněmež, jakou lásku měl Bůh k nám. Večer tedy před sv. přijímáním uvažujme a rozjímejme bedlivě, že Hospodin všehomíra, jehož velebnost a mocnost jest nesmírná, neměl na tom dosti, ani že nás stvořil podle obrazu a podobnosti svého, ani že nám seslati ráčil jednorozeného Syna svého na vykoupení hříchův, a to životem pracným po celých třiatřidceti let, umučením přebolestným a smrtí ukrutnou i ohavnou na kříži; nýbrž že nám jej i zůstavil v nejsvětější svátosti oltářní, aby nám byl pokrmem, útočištěm, pomocí ve všech potřebách našich. Jak nesmírná jest tato jeho láska k nám, poznáme, uvážíme-li dále i toto:

1. Ohledem k trvání té lásky pozorujme, že jest od věčnosti; neboť jako jest

Bůh věčný bez počátku, tak též i člověka od věčnosti miloval, chtěje mu dáti Syna svého tímto způsobem zázračným. A tuť s radostí zvolíme: „Zdali pak to možná, aby stvoření tak bídné jako jsem já, bylo Bohu tak milé a vzácné, že by již byl pomněl na ně přede všemi věky, a že by pro ně vymyslel ten zázračný způsob lásky, dáti mu v pokrm tělo jediného Syna svého?!“

2. Byť i láska naše k některé oblíbené osobě nebo věci zde na zemi byla sebe vřelejší, vždy má přece své meze, kdežto přestává nemohouc přes ně. Ale láska Boží k nám jest neomezena i časem i prostorem; a tudíž aby té lásce dosti učinil seslal s nebes toho svého Syna, rovna sobě ve všem, v celé bytnosti, ve všech dokonalostech. A tak se láska vyrovná daru a dar lásce; obé jest nesmírné a nepostihlé omezenému smyslu.

3. Jestliže nás Bůh tak velmi miloval, neučinil tak přes moc a jako nerad; nýbrž svrchovanou svou dobrotou se přirozeně k tomu nesl, aby nám co nejhojněji svých darův uštědřil.

4. My jsme neučinili nižádného dobrého skutku; my jsme si nežískali žádné

zásluhy o něho, abychom si lásku jeho nějak zasloužili; a jestliže nás tak nesmírně miloval, až se nám i celý vzdal, učinil tak z pouhé, čiré, čisté lásky k nám.

5. Tato láska, kterou k nám chová, jest veskrze čistá, nemajíc nijakého ohledu k zisku nebo prospěchu, jako to nalazáme v každé náklonnosti lidské. Bůh nemá potřebí nižádné služby a nižádného dobrodiní od nás, maje sám v sobě bez působení našeho i základ i plnost svého blaha a své slávy. Dávaje nám tedy své požehnání, nehledí nic k svému užitku, nýbrž toliko k našemu prospěchu. Toto uvažující řekněme sami u sebe: „Kdož by uvěřil tomu, ó Pane! že by se Bůh, nesmírně veliký, jako Ty jsi, láskou svou snížil až ke tvoru tak bídnému a povržlivému, jako jsem já?! Čeho pak si žádáš, králi věčné slávy, čehož pak očekáváš ode mne? ode mne, ano nejsem leč prach a bláto? Tato planoucí láska, která Tě celého stravuje, tento oheň, který mne osvětluje i zahřívá, okazují mi dostatečně, že nemáš při tom, leč jeden jediný úmysl, čímž se mi i nezištnost lásky Tvé více jeví; nežádáš si totiž nic jiného, když se

mi celý v té svátosti dáváš, nežli, abys mne celého přestvořil v sebe, abych totiž já živ byl v Tobě a Ty abys žil ve mně, abych pak tím úplným spojením stana se jedno s Tebou, změnil to srdce pozemské, jaké jest moje, v srdce duchovní a božské, jaké jest Tvoje.

Potom povznesme se k citům radostného úžasu, patříce takové důkazy uznalosti a lásky, jaké nám dává Syn Boží. Přesvědčení jsouce, že si nic nežádá, nežli aby si získal srdce naše, když bychom se odloučili i od všech pozemských věcí i od nás samých považujícíce sebe posledními ze všech tvorů; obětujme se mu pak sami celí a dokonale jako v oběť zápalnou tak, abychom ani pamětí, ani rozumem, ani vůlí svou nic nemyslili, nic nežádali, nic nejednali, leč z lásky k němu, abychom se mu líbili.

Že však bez milosti jeho nic není s to, aby v nás vzbudilo city náležité ku přípravě k hodnému přijímání velebné svátosti, obětujme Spasiteli svému srdce své, vynasnažujícíce se jej pohnouti. aby v ně zavítal modlitbami t. ř. střelčími, t. j. povzdechy krátkými, ale vroucími, jako:

„Ó Bože, Spasiteli můj! kdy pak budu míti to štěstí, abych byl celý Tvůj, stráven jsa ohněm Tvé božské lásky?“ — „Ó lásko věčná! živý chlebe nebeský! kdy pak přijde ten okamžik, kdežto nebudu živ leč Tebou, a v Tobě a pro Tebe?“ — „Ó manno nebeská! o živote můj! ó živote věčný a věčně blažený! kdy pak se mi již přiblíží ta doba, kdežto se mi znechutí všecken pokrm pozemský, a já nebudu žíti leč Tebou? Ó mé nejsvětější dobro! ó vznešená radosti má! kdy pak to bude?“ — „Osvobod, ó Bože můj! osvobod toto srdce moje od nynějška vši služebnosti hříchu a všeliké nepravosti; ozdob si je všemi ctnostmi, které se líbí Tobě a které si žádáš ode mne; udus v něm všelikou žádost jinou mimo tu, milovati Tebe a Tobě se líbiti. Potom já je otevru Tobě, potom Tě budu prositi, abys ráčil zavítati v ně, ba odvážím se, abych Tě tam přivábil, užiti k tomu i sladkého násilí. A Ty pak v ně, zavítáš a ke mně přijdeš, poklade můj jediný; nic pak Ti nebude překážeti, abys v něm působil dle svrchované libosti své.“

Takovými útlými a vroucími city hledme srdce své připravití večerem nebo jitem před svatým přijímáním.

Když pak se hodina k sv. přijímání blíží, prospěje hlavně uvážiti, kdo jest ten, kterého přijati máme. Jest zajisté Syn Boha živého; jest ten, před jehož velebností se třesou nebesa i mocnosti jejich; jest svatý nejsvětější, čistota nestvořená, slunce bez poskvrny; jest Bůh ponížený, jenž jsa soudcem nad životem a smrtí, ráčil se na vykoupení člověka připodobiti červíčku pozemskému, státi se povrhelem lidu, býti potupen, pošlapán, uplván, bičován, ukřižován, a to všecko rotou nešlechtníků tohoto světa. — Jinak i považme, že my nejsme ničímž, že jsme hříchy svými se ponížili pod všecky tvory pozemské, až i pod ty bezrozumné, ba že pro ně zasluhujeme býti zavržení a poroby ďáblův. Pomněme tež, místo co bychom byli měli se prokázati vděčnými za ty nesčíslné dary, jež máme od Spasitele svého, že my jsme ho přebrozně urazili, až téměř i nohami šlapající nejsvětější jeho krev, za nás vylitou v cenu našeho vykoupení z hříchu a smrti, na spasení k životu věčnému.

A přes ty všecky urážky, nepřekonalá naše nevďěčnost jeho lásku věčnou, vždy stálou, nezměnitelnou; dle této lásky

neustává nás ustavičně zváti k své nejsv. večeři, netoliko nás nevylučuje, ale hroze nám hněvem svým a smrtí, jestliže přijíti opomineme.

Tento milostivý otec jest vždy hotov nás přijati; a bychomť i byli v očích jeho malomocní, chromí, vodnatelní, a mnohem horší jest, plni nepravosti a hříchu, nic se mu neošklivíme, nic se nás neštítí, ale radostně nás vítá, objímá, podává se nám.

A za to všecko co žádá od nás?
 1. abychom měli upřímný toho žal, že jsme ho tak přehrozně urazili; 2. abychom nade všecko v nenávisti měli hřích smrtelný; 3. abychom byli hotovi konati vždycky vůli jeho, a v každé příležitosti se dle ní zachovali ochotně, věrně a bedlivě; 4. a potom abychom věrně důvěřili v jeho neskončené milosrdenství, že nám úplně odpustiti ráčí viny naše, že nás očistí od našich poskvrn, že nás uchová našich nepřátel.

Tak připraveni jsouce, nadchnuti totiž tou láskou, která volá k sobě hříšníky, přiblížme se k stolu Páně s svatou bázní spojenou s nadějí a láskou řkouce: „Pane, nejsem hoden přijati Tebe, po-

něvadž jsem Tě byl přečasto a přetěžce urazil a nic neučinil zadosti Tvé nesmírné spravedlnosti. — Nejsem, nejsem hoden, ó Bože můj! přijati Tebe, poněvadž cítím ještě v sobě nějakou lásku ke tvorům, aniž pak jsem počal již milovati Tebe nade všecko a z celé té duše své. — Ach, Pane můj! neustávej v dobrotivosti své ke mně; připomeň si svého božského slova; učiň ať jsem hoden přijati Tebe s pravou věrou, s vroucí láskou.“

Přijmouce tělo Páně, započněme ihned své díkůčinění hlubokým usebráním mysli, uzavrouce srdce své všem jiným věcem smyslným aniž pomníce čehosi jiného, nežli Spasitele svého; k tomu se obraťme, řkouce takto, nebo podobně: „Ó svrchovaný Pane všehomíra; což pak Tebou pohnulo tak, abys se snesl ke mně, anť nejsem leč tvor bídný, chudý, slepý, nuzný?“ — A Pán náš odpoví nám na to řka: „To působila láska!“ — Načež pak my rceme dále: „Ó lásko věčná, což pak žádáš ode mne? — „Lásku za lásku,“ odpoví on: „nic nechci, aby bylo v srdci tvém, leč pravý oheň lásky. Tento oheň přemoha nad tvými nezřízenými žádostmi

vzejme vůli tvou a učiní, aby mi byla obětí líbeznou. To jest to, čeho jsem si od tebe vždy žádal, a žádám i nyní. Chci býti celý tvůj, a tak buď i ty celý můj; toť pak nelze, jestliže ty, místo co bys se měl řídití vůlí mojí, řídil bys se vůlí svojí, jsa vždy milovníkem svobody své a slávy tohoto světa. Viz tedy, že já žádám na tobě, abys sám sebe měl v nenávisti a tak mohl milovati jenom mne; abys mi pak dal srdce své a sjednotil je s srdcem mým, které bylo otevřeno na kříži pro tebe. Není ti neznámo, kdo jsem já; a přec můžeš znamenati, že jsem z nesmírné lásky volil poněkud býti podoben tobě. Dávaje se ti celý, žádám, abys i ty se mně celý vzdal. Buď můj a dosti jest. Nic nevyhledávej leč mne, na nic nemysli leč na mne, nikoho neslyš, ani dbej leč mne; nechať já jsem jediným předmětem tvých myšlének, tvých žádostí, tvých skutkův, abys nic nečinil nežli skrze mne a pro mne; má vznešená velebnost nechať stráví tvou nicotu, a ve mně nalezeš své blaho a já naleznu pak u tebe odpočinek svůj.“

Potom obětujmež Otci nebeskému toho jeho rozmilého a jednorozeného Syna 1. na poděkování za tu milost, že nám

jej dáti ráčil; 2. na prosbu za obdržení jeho pomoci buď pro sebe samy, nebo pro celou církev svatou, nebo pro své přátele a příbuzné i jiné, jimž jsme čímkoliv povinni a zavázáni, anebo za duše v očistci. Tuto oběť spojme v jedno s obětí Spasitele svého, již na kříži sám vykonati ráčil, když pln jsa ran a bolestí i zateklý svou předrahou krví, vzdal se v oběť zápalnou svému nebeskému Otci na vykoupení světa. Tak lze ke konci ještě oběť tu spojití se všemi svatými mšemi, které se tento den slouží a sloužití budou po celém světě křesťanském.

Článek LVI.

O přijímání duchovním.

Ačkoliv nám nelze k přijímání jíti, nežli jednou za den, můžeme nicméně duchovně přijímati každou chvíli, kdykoliv chceme; není to leč naší nedbalostí nebo podobnou nějakou chybou, že se toho prospěchu zbavujeme. I jest tuto podotknouti, že duchovní přijímání bývá mnohdy duši prospěšnější a Bohu milejší, nežli mnohá skutečná přijímání svátostná bez náležité

přípravy anebo provázena duchovní vlašností. Nuže tedy kdykoliv budeme hotovi srdcem k takovému přijímání, budeť vždycky i Syn Boží hotov zavítati k nám duchovně ku posile a útěše naší

Chceme-li se tedy připraviti k tomu, obraťme ihned mysl svou k Vykupiteli svému; a pomníce svých urážek, proti němu spáchaných, osvědčme mu svou upřímnou lítost. Potom jej prosme s hlubokou úctou a živou věrou, aby ráčil zavítati v duši naši a obdařiti ji znova svou milostí, vyléčiti ji z její neduhův a posilniti ji proti útokům nepřátelským. Koli-krátkoliv můžeme umrtviti některou svou náruživost, anebo vzbuditi některou ctnost, použijme této příležitosti, abychom připravili srdce svá Synu Božímu, anť je od nás neustále žádá; potom obrátíce se k němu prosme ho, aby k nám zavítal jako všemohoucí lékař a zhojil všecky neduhy a rány duše naší; jako strážce, aby nás ochránil proti nepřítelům spasení našeho; jako pomocník, abychom všemu pokušení odolali, a my pak ničímž se od něho nedali odloučiti. Pomněme pak svého posledního přijímání svátostního, celí rozvícení láskou Spasitele svého řkouce:

„Když pak se mi, Bože můj! dostane opět toho štěstí, abych Tě opět přijal? Kdy pak přijde ten šťastný den?“

Chceme-li duchovně přijímati, připravme se k tomu na večer; a ve všech ctnostných skutcích mějmež přípravu k hodnému přijímání duchovnímu na očích.

Z jitra probudíce se uvažme, jaký prospěch jest to pro duši hodně přijímati; neboť tím dosahuje opět pozbylých ctností, dospěje zase k prvotní čistotě, učiní se účastnu zásluh svatého kříže, vykonává skutek velmi milý Otci nebeskému, anť toho žádá, aby všickni této velebné svátosti přijímali. Vzbudme pak v srdci svém živou touhu, že jej přijmouti chceme, řkouce k němu: „Jelikož, ó Pane! není mi dovoleno přijmouti tebe dnes skutečně, dejž mi alespoň tu milost, abych všemohoucí dobrotou Tvoji očistěn a zhojen jsa ze svých neduhův a ran, zasloužil přijmouti tebe duchovně každého dne a každou hodinu, a tak jsa posílněn vždy novou a novou milostí, odolal statně nepřátelům, zvlášť pak tomu, proti němuž nejvíce bojovati se snažím.“

Článek LVII.

Jak máme po sv. přijímání díky vzdávati?

Poněvadž vše, co dobrého máme nebo činíme, Boží jest a od Boha pochází, spravedlivé jest, abychom neustávali vzdávati mu díky za všechny dobré skutky, které konáme a za vše vítězství, které získáme nad sebou samými, i za všechna dobrodiní, vůbec i zvlášť, jež máme z jeho milostivé a štědré ruky. Abychom pak vyplnili tuto svou povinnost, jak náleží, uvažme přede vším, za jakým účelem Bůh nám s takovou štědrostí své dary uděluje. Z toho pak budeme moci uzavříti, jaké uznalosti si od nás za to žádá.

Poněvadž tedy účel všeho dobrodiní, jež nám prokazuje, jest, aby nám zjevil slávu svou a nás pohnul, abychom mu sloužili, tuť může každý sám k sobě vždy říci: „Ó jak jest to a to mi prokázané dobrodiní od Boha pravým důkazem jeho moci, moudrosti, dobroty svrchované!“ Potom připomenouce sobě, že sami od sebe nemáme ničehož nic, čímž bychom takového dobrodiní zasluhovali, ba naopak, že pro svůj nevděk jsme i sebe menšího

daru naprosto nehodni, tuť rceme co nejhlouběji se před Bohem pokoříce: „Jak jenom ráčíš, ó Pane, pohlednouti okem svým ke mně tvorů ze všech nejposlednějšímu? Jak můžeš jenom míti tak nesmírnou dobrotu a lásku, abys milost svou prokázal tak bídnému hříšníku, jakým jsem já? Budiž jméno Tvé svaté pochváleno z toho na věky věkův!“ — Konečně nahlížejíce, že za všechny ty své nesmírné dary Bůh na nás nežádá nic jiného, nežli abychom ho, největšího svého dobrodince milovali, vzbudíme ochotnou a pevnou vůli, že chceme ve všem milovati a věrně sloužiti Bohu tak dobrotivému, plníce vezdy a ochotně vůli jeho. Zavřeme pak úplně se mu obětujícíce, jak se hned poví.

Článek LVIII.

Jak máme sami sebe obětovati Bohu?

Aby pak toto obětování sebe bylo Bohu milo, máme pozorovati toto dvě: 1. spojme toto obětování sebe v jedno se všemi oběťmi, jež Syn Boží vykonal, dokavade zde na zemi žil; 2. hleďme srdce své docela odtrhnouti ode všech tvorů vezdejších.

Ohledem k tomu, co předně řečeno jest, vezme, že Pán náš, za doby svého pozemského života neustále obětoval nebeskému Otci svému netoliko svou osobu a všechny své skutky, nýbrž i veškeré lidstvo i všechny jeho dobré činy, aby takto jsouce s ním sjednoceny, byly jím i posvěceny.

Ohledem pak druhého varujme se, než bychom se obětovali Bohu, ať nelpíme na žádném tvorů. Znamenáme-li tedy, že srdce naše není sprostěno vši náklonnosti nečisté, utíkejme se k Bohu, aby nás vybavil z takového osidla, ať nám nic nepřekáží, abychom věnovali se jemu celí a celí. To jest velmi důležité. Neboť jestliže by kdo byl porobem nějakého tvorů a chtěl se přes to obětovati Bohu, vzdávaje mu tak to, co již věnováno jsouc jinému, není jeho, zdali pak by to nebylo jako posmívati se Bohu a chtíti ho šiditi a oklamati? Tím to i pochází, že my, ačkoliv jsme se často věnovali Bohu jako v oběť zápalnou, mnohdy nejenom nic nepokročili jsme v ctnosti, nýbrž že jsme upadli ještě u větší nedokonalosti a nové hříchy.

Můžeme se však skutečně obětovati

Bohu, bychomť i vázáni byli poněkud k něčemu na světě; avšak to se staniž tím účelem, aby nás Bůh od toho ráčil odvrátiti, a my se pak úplně službě jeho vzdáti a věnovati mohli, aniž by nám cosi v tom překáželo. Avšak to se staň často a velmi horlivě, a naše oběť buď celá čistá, aniž pak vůle vlastní měj v tom podílu. Nemějme nic na zřeteli, ani cosi pozemského, ani cosi nebeského dobra, nýbrž jedině vůli Boží. Kľaňme se jeho prozřetelnosti a podrobme se slepě jeho svatému řízení, zasvěťice mu své náklonnosti a zapomenouce všech věcí stvořených, řkouce k němu: „Hle, můj Bože a můj Stvořiteli! já Ti obětuju všecko, co jsem a co mám; podrobuji svou vůli úplně vůli Tvojí; učiň se mnou jak se Tobě líbí, buď si za živa mého, buď si v smrti, buď si po smrti mé, za tohoto věku i tam na věčnosti.“

Jestliže tak upřímně i mluvíme i smýšlíme, — o čemž nás přesvědčí doba protivnosti a zármutku, — dosáhneme za krátký čas velikých zásluh, dražších nade všechny poklady tohoto světa: budemeť my Boží, a Bůh bude náš, poněvadž Bůh se dává vždy těm, kteří se odřeknou sebe

samých a všech věcí stvořených, aby žili jenom jemu. Toť jest zajisté mocná zbraň ku přemožení svých nepřátel. Neboť sjednotíme-li se touto dobrovolnou obětí s Bohem tak, abychom náleželi jenom jemu, On pak na vzájem náležel nám, který nepřítel bude moci nám uškoditi?

Avšak musíme tuto i něco zvlášť podotknouti. Chceme-li Bohu obětovati posty, modlitby, utrpení, kajicnosti a jiné dobré skutky, upamatujme se ihned svatých postů, modliteb a božských skutků Pána Ježíše Krista, a pokládajíce všecku svou důvěru v zásluhy jeho, obětujme pak své Otcí nebeskému. Chceme-li pak mu obětovati utrpení Páně na dostiučinění za hříchy naše, můžeme to učiniti takto.

Nejprve si připomeňme buď vůbec buď zevrubně nepravosti života svého, a tak přesvědčení jsouce, že sami sebou nejsme s to, abychom ukojili hněv svého přísného soudce, aniž dostiučinili spravedlnosti jeho, mějme své útočiště k umučení Spasitele svého. Pamatujme, jak též on, modle a postě se i pracuje až k vylití své předražené krve, vždy obětoval své utrpení nebeskému Otcí svému, a to za tím

účelem, aby nám u něho získal úplné smíření. „Viz, Otče můj,“ — tak asi řekl, „jak jsem já poslouchal příkazů Tvých, ve všem plně nejsv. vůli Tvou, abych získal hříšníkům milosti Tvé a dosti činil za ty a ty hříchy, toho a toho —; buď mu milostiv a odpustě mu jeho provinu, přijmi jej v počet vyvolenců svých.“ Tak smýšlejíce, spojme své modlitby s modlitbami Pána Ježíše Krista a prosme ho snažně, aby nám pro zásluhy umučení a smrti jeho milostiv býti ráčil.

Takto lze učiniti, kdykoliv rozjímáme o životě a smrti Páně, netoliko když pokračujeme od jednoho tajemství k druhému. nýbrž i při každém, a to ať se modlíme za sebe, nebo za jiné.

Článek LIX.

O pocitech zbožných a trapných suchopárnostech.

Zbožné pocity přicházejí buď od přirozenosti, nebo od ducha zlého, nebo z milosti Boží. To se pozná dle toho, co se jimi působí. Nepůsobí-li žádného polepšení, jest se obávati, aby nepochazely od zlého ducha nebo alespoň od přiroze-

nosti, zvláště má-li kdo v nich přílišné zalíbení, a zakládá-li si mnoho na nich, neb i domýšlí-li se pro ně do sebe, že by lepším byl nežli jiní. Cítíme-li tedy v srdci svém zbožnou radost a útěchu, neobírejme se mnoho s ní, zkoumajíce, z které by příčiny pocházela a kdo by jí byl původcem; ale varujme se, ať v ní nespoleháme mnoho, aniž pak se pro ni domýšlejme lepšími býti kohokoliv. Naopak vždy mějme na očích svou ničemnost a chovejme hněv k sobě samým, potlačujeme všecku náklonnost ke tvorům všelikým, byť i duchovní byli; nevyhledávejme nežli Boha samého, jemu toliko se zalíbiti hledíce. Tak zajisté taková zbožná slasť, byť i pocházela ze svého původu, změni přirozenost svou a bude působením milosti.

Tak i suchopárnost duchovní, záležejíc v jakési omrzelosti ke všemu zbožnému cvičení, ano mnohdy až v těžkomyslnost, ba i v zoufalství přecházívá, mívá týž trojí původ, o němž se právě řeklo. Neboť pochází buď 1. od ducha zlého, který vší mocí o to se zasazuje, aby nás přivedl k nedbalosti a nás odvrátil od dráhy k dokonalosti i nás svedl k marným rozkošem světským; 2. od naší zkažené při-

rozenosti, kterou se dopouštíváme mnohých chyb a poklesků, tím se stávající vlažnými a nedbalými, srdce svá nakloňující a vížící k věcem světským; 3. z milosti Ducha svatého, kterouž nás opatřuje, buď aby nás sprostil a vybavil ode všeho, co nesměruje, nevede k Bohu, buď aby nás úplně přesvědčil, že všecko, co máme, není od jinud, nežli od Boha, nebo aby nás naučil znáti lépe a si vážiti více darů Božích, anebo aby nás tím tužeji spojil a sjednotil s Bohem, když by námi pohnul, abychom odřekše se všeho i slastí duchovních tím více a čistěji se drželi Boha, obávající se, abychom, přílišně po takových slastech bažíce a si v nich libující, svou láskou nebyli rozdělení, ana celá náležitosti jemu má, anebo konečně, poněvadž si libuje v tom, když zápasíme, abychom si tak hojnější milosti od něho zasloužili.

Tak tedy octnouce se v nechuti a suchopárnosti, sebeřme se duchem a zkoumejme se, jakou asi chybou jsme pozbyli libosti a útěchy duchovní; naleznouce pak ji, napravme ji ihned, ale nikoliv proto, abychom opět slasti duchovní získali, nýbrž abychom odstranili z srdce svého

vše, co se nelíbí Bohu. Jestliže pak přes všecku zkoušku neobjeví se nám nižádná taková chyba, nemysleme ani na zbožné útěchy, nýbrž hleďme se držeti pravé pobožnosti, záležející v úplném se odevzdání do vůle Boží. Nespouštějme se nijakž svých obvyklých zbožných cvičení, byť se nám i planými a nechutnými býti zdály, naopak učiňme ten pevný úmysl, že v nich bez přetržení stálí budeme; přijmeme vždy trpký ten kalich z laskavé ruky nebeského Otce svého.

A bychomť při takové suchopárnosti byli jako necitelní pro všecko, co jest duchovní, a bychomť nad to byli duchem tak zasmušilí a zatemnělí, že bychom nevěděli co si počíti; ani tak nepozbývejme mysli, ale trvejme i déle na tom kříži; pohrdejme útěchami lidskými všemi, jež by nám svět vůbec nebo některý z jeho tvorů zvláště se nabízel.

Tajme pak svou tíseň každému, vyjmouce svého otce duchovního; tomu ji zjevití vždy jsme povinni, nikoliv pak, abychom u něho nějaké slasti došli, nýbrž aby nás poučil, jak bychom ji statně s odevzdáním se do vůle Boží snášeti měli. Sváté přijímání, své modlitby a jiné

pobožnosti nekonejme s tím úmyslem, aby nám Pán odňal ten kříž, nýbrž prosme ho, aby nás posilniti ráčil, abychom za jeho příkladem na něm vytrvali k jeho větší slávě, byť pak se jemu tak líbilo až do smrti.

Jestli však skormoucenost myslí v nás tak veliká, že nám nelze modliti se vnitřně a rozjímati, jak jsme si byli uvykli, modleme se a rozjímejme co můžeme; a nelze-li při tom užívatí rozumu, hleďme povzbuditi vůli; přidružme tomu ku pomoci i modlitby ústní, obrátíce se buď k sobě samým, buď k Pánu Ježíši Kristu. Z tohoto cvičení pocítíme zázračného prospěchu a velemocné útěchy ve všech svých trudech. V takové případnosti rceme k sobě samým: „Ó má duše! proč jsi tak smutna a proč zarmucuješ mne? Důvěřuj v Boha; neboť ještě ho velebiti budu, a řeknu: Spasitel můj a Bůh můj! ¹⁾ — Proč Hospodine! odstoupil jsi daleko? proč odvracuješ se ode mne v čas potřebný v soužení mém? Neopouštějž mne do konce. ²⁾

¹⁾ Žalm XLII. 5.

²⁾ Žalm IX. 22.

Připomeňme si ty dobré myšlenky, jež Bůh dal zarmoucené Sáře, později ženě Tobiašově, a s ní rceme netoliko duchem ale i ústy: „Bože můj! totoť má za věc jistou každý, kdož Tebe ctí, že život jeho, bude-li v zkoušení, korunován bude; bude-li v soužení, vysvobozen bude; pakli bude v trestání, k milosrdenství Tvému bude moci přijíti. Ty zajisté nekocháš se v zahynutí našem; nebo po bouři utišení dáváš a po pláči a kvílení radost vléváš. Budiž jméno Tvé, ó Bože Israelský, požehnáno na věky.¹⁾

Představme si pak ještě božského Spasitele svého v zahradě olivové a na hoře Kalvarii, jak byl opuštěn i od Toho, jehož jediným mileným Synem byl; s Ním nesme svůj kříž řkouce z plna srdce: „Otče, Tvá vůle buď a nikoliv má!“ Takovým způsobem, spojujíce cvičení v trpělivosti s modlitbou, dosáhneme pravé zbožnosti obětující dobrovolně sami sebe Bohu svému. Neboť pravá zbožnost záleží, jak svrchu řečeno, v ochotné a odhodlané vůli,

¹⁾ Tob. III. 21—23.

nésti za Ježíšem svůj kříž buď si sebe těžší a kamkoli; milovati Boha, poněvadž toho zasluhuje, a pro Boha všeho se vzdáti, buď si to sebe sladší a milejší. Kdyby přemnozí lidé, jižto se věnují pobožnosti, měřili svůj duchovní prospěch dle této udané míry, místo dle slasti zbožných citů, nebyli by šizeni klamným osvícením a lestnými podvody ďáblovými, jak se zhusta děje; nedopouštěli by se takového nevděku, reptati proti Bohu a stěžovati si naň za tu milost, kterou jim dává k osvědčení trpělivosti; přičinili by se raději, aby mu sloužili věrněji nežli kdy jindy, přesvědčeni jsouce, žeť on sám buď působí, buď dopouští vše k jeho cti a slávě a k spasení našemu.

Ještě zbývá zmíniti se o jednom klamu zvláště nebezpečném, v nějž upadávají mnohé osoby ženského pohlaví. Ač se hrozívají všelikého hříchu a vystříhají se všeliké příležitosti k němu, přec stává se jim, že je duch nečistý pokouší a trápí myšlénkami hroznými proti čistotě a mnohdy i přeludy strašlivými téhož druhu. Tu jsouce zkormouceny pozbývají myslí, mníce, že je Bůh opustil; neumějí si představití, aby Duch svatý obývati ráčil

v duši naplněné takovými nečistými příšerami. Tak se uvrhují v malomyslnost a zoufalost; považujíce se pokušením napolo přemoženy býti, již i pomýšlejí, zanechatí svých pobožností a vrátiti se do rozkošného Egypta. Zaslepené, any nepatří zvláštní milost v tom, že Bůh na ně pokušení to dopouští, aby nezapomněly samých sebe, nýbrž aby, poznajíce, jak jsou samy o sobě bídný, nespouštěly se Boha svého! Jest to veliký nevděk od takových, když si stýskají na to, zač by měly Bohu dobrotivému tisícere díky vzdávati.

V takové případnosti sluší vždy dobře na očích míti, jak zkaženost přirozenost naše neustále ke zlému nakloněna jest. Ale Bůh věda, co jest nejvíce prospěšno, chce, abychom poznali, že sami o sobě se neseme vždy za hříchem, a že bez jeho nejsvětější pomoci a otcovského přispění bychom se pohřížili v nejhorší zahynutí. Chce nás tedy povzbuditi k důvěře v jeho božské milosrdenství, abychom totiž byli přesvědčeni, že uváděje nás k tomu, abychom nebezpečí poznali. má též úmysl nás z něho vysvoboditi a k sobě nás mocněji přitáhnouti i tužejí s sebou spojit. A za to zajisté zaslужuje s naší strany díky nejvroucnějších.

Avšak co se těch myšlének týče, které nás proti vůli naší skličují, ty jistotně spíše zapudíme, pokorně trpíce tu zko-
rmoucenost, kterou nám působí, a pak
když jimi povrhne a mysl obrátíme
k jiným věcem, nežli násilným a nepokoj-
ným odporem proti nim.

Článek LX.

O každodenním zpytování svého svědomí.

Zpytující své svědomí, zachovejme se takto: 1. Zkoumejme, kterých hříchův a poklesků jsme se dopustili po celý den; 2. jaké příležitosti nás k tomu svedly; 3. úmysl, jaký jsme měli, počínající ten který dobrý skutek, zdali vždycky, abychom se sprostili své nepravosti a získali ctnosti opáčné.

Co se týče hříchů spáchaných po celý den, zachovejme to, co se řeklo svrchu v článku XXVI., tam jest vše, co činiti sluší, když jsme k nějakému pádu přišli. — Co do příležitostí, kterýmiž jsme k hříchu svedeni byli, těch se varujme co nejpečlivěji. — Abychom pak chyby

své napravili a nabyli ctností nám potřebných, utvrďmež vůli svou, nedůvěřujíce sobě, nýbrž důvěru svou majíce hlavně a jedině v Bohu i vzbuzujíce často vroucí žádost potlačiti své nezřízenosti a navyknouti se všemu dobrému.

Okáže-li se nám, že jsme některého vítězství dosáhli sami nad sebou, nebo že jsme dovedli něco dobrému, varujme se, ať toho nevážíme si přílišně. Ba ani bych neradil častěji na to mysliti, obávaje se, aby se tím neplížila po tajmu nějaká hrdá a marnivá myšlénka v srdce naše. Poroučejme všecko, co jsme dokázali, v ruce božské prozřetelnosti, dbajíce jenom o to, abychom dále povinnosti stavu svého plnili bedlivěji a věrněji nežli posavade. Neopomíňmež nikdy vzdáti Bohu pokorné a vroucí díky za všecky jeho milosti, jimiž nám po celý den nápomocen býti ráčil, uznávajíce, že on jest jediný původce všeho dobra a děkujíce mu zvláště za to, že nás uchovati ráčil mnohých nepřátel i viditelných i neviditelných; že nám vdechl mnohé dobré a spasitelné myšlénky, a propůjčil té a té příležitosti k dobrému, i konečně uštědřil přemnoho dobrého, co jsme ani nepoznali a co nás jest tajno.

Článek LXI.

Jak máme setrvati v boji duchovním až do smrti?

Mezi jiným, co velepotřebné jest k dosažení vítězství v boji duchovním považuje se i to, abychom „vytrvali až do konce.“ Tímto vytrváním se zavazujeme, abychom bez ustání dusili a potírali své náruživosti, neumírající v nás dokavade žijeme, nýbrž pučící a vzrůstající v srdci našem denně, jako bejlí na roli zanedbané. Marné tedy jest, ustávat v boji tom, neboť ten nemá konce leč spolu s životem naším; kdokoliv by tedy nechtěl bojovati, pozbývá s vítězstvím i života i blaženosti. Ach! jak by neměl býti poražen, maje proti sobě nepřátele zuřivé, kteří mu nedají ni pokoje ni příměří, tím více o jeho záhubu se zasazujíce, čím více on jim povoluje a si přízeň jich získati chce.

Nedivme pak se ani jich útokům ani jich násilí, poněvadž v tomto boji nikdo nebývá přemožen, leč by sám tomu chtěl, a poněvadž jinak naši nepřátelé nemají moci jiné, leč jakou jim Bůh, svrchovaný

Pán náš, dáti ráčí, za jehož čest a slávu bojujeme. Tak tedy nedopustí nikdy, abychom upadnouce v ruce jejich jim nepodlehli, nýbrž budeť on sám naším zástupcem a pomocníkem. A jakož jest mnohem mocnější nežli oni všickni vesměs a spolu, tak nám dopomůže k vítězství, jestliže bojujíce s ním položíme svou důvěru v jeho všemohoucnost a dobrotu, nikoliv pak v síly vlastní.

Prodlévá-li nám přispěti ku pomoci a nechává-li nás v nebezpečí, nepozbývejme myslí. Věřme pevně ku povzbuzení svému v boji tom, že tak zajisté všecko zřídí, že i to, co se vítězství našemu na odpor a překážku býti zdá, nám ku prospěchu a slávě se obrátí. Jenom osvědčme se i statnými i věrnými, následující vůdce svého, an se za nás i na smrt vydati ráčil, umra, aby přemohl svět. Bojujme statně pod jeho praporem a na heslo jeho, neopouštějíce pŭtky, leč až porazíme a potřeme nepřitele svého. Neboť opomineme-li potříti jediného ze svých hříchův, budeť nám ten vždy jako trnem v oko a střelou v srdci, a nám vždy působě znamenitou a bolestnou ránu, bude nám překážeti v boji až nám i vítězství zkazí.

Článek LXII.

Jak se máme chystati k boji proti svým nepřátelům v hodince smrti?

Ačkoliv celý život náš vezdejší jest neustálým bojem, nic však méně bude poslední naše hodinka nejnebezpečnější, poněvadž kdo se nechá přemoci v tomto rozhodném okamžení, tomu nebude již více žádné naděje spásy. Abychom tedy nezahynuli v té hodině beze vší pomoci, hleďme se proti tomu zápasu ozbrojiti nyní, když nám Bůh k tomu příležitost dává; neboť kdo bedlivě zápasí po celý život svůj, zvítězí i ve smrti; důvod toho jest, že zvykna si odporovati řádně a v čas každému útoku, odrazí jej i naposledy a potře nepřátele své, buďtež si sebe zuřivější.

Mimo to pamatujme častěji na smrt, a tak čím blíže nám bude, tím méně nás zastraší, i myslí budeme svobodnější a hotovější k boji. Světáci se takové upomínky štítí jakožto trudné a nepohodlné, aby jim nepřekážela v rozmarném používání rozkoší světských; proto chtějí od sebe vzdáliti zármutek, kterýž by je do-

jal, kdyby pomněli, že jednou jim bude opustiti všecko to, co tak úsilovně milují a čeho se téměř, jak říkáme, zuby nehty drží. Ale tak jejich žádostivost nic se neumenšuje, nýbrž tím více se denně rozmáhá. Tudíž pochází, že majíce vyjít z tohoto světa a spolu opustiti vše, co jim bylo tak milo, nastane jim zármutek tím nesnesitelnější, čím více a déle žili v hojnosti a rozkoších.

Avšak abychom se tím lépe připravili k tomuto přehroznému vykročení z světa toho na věčnost, představme si někdy, jako bychom byli sami, beze vší pomoci a útěchy u prostřed smrtelných bolestí; považme pozorně všecko to, co se posud řeklo a co by nám v posledním tažení největší zármutek působilo, a neopomíňme užiti všeho, čím by možná bylo si ho zmírniti v tom posledním okamžení. Jest zajisté velmi důležitá a vážná věc připraviti se co nejlépe k vykonání toho, co se má vykonati jenom jednou; pochybení v tom jest nenapravitelné — následek jeho věčnost nešťastná.

Článek LXIII.

O čtveru pokušení potkávajícím nás v smrti; první pokušení proti víře; jak mu lze odolati?

Nepřátelé spasení našeho pokoušívají nás ve smrti čtverým způsobem velmi nebezpečným: 1. pochybnostmi proti víře; 2. zoufanlivostí; 3. marnou chloubou; 4. všelikými přeludy, kterýmiž nás ti duchové temnosti oklamati hledí, přeměnivše se v anděla světla.

Co se prvního pokušení týče, nabádá li nám totiž zlý duch pochybnosti klamně a záhadně, varujme se, ať se s ním nehádáme, ale dosti buď, říci mu s opovržením: „Odstup ode mne, lháři od počátku! Nechci tě ani slyšeti; mně dostačí, věriti všemu, čemu svatá Církev katolická věří!“

Mějme se též na pozoru, ať se nic nezaměstnáváme myšlenkami některými, ježto by se nám zdály býti vhodnými k utvrzení sebe ve víře; zavrhněme je jakožto vnuknutí ďáblova, jenž by nás rád ve zmatek uvrhl, uveda nás v hádku, aniž bychom znamenali. Nejsme-li více s to, abychom se těchto myšlének spro-

stili, poněvadž se nám byly hluboko v mysl vštípily, trvejme pevně, nedbajíce ani důvodů rozumu ani slov z písma, jež by nepřítel uváděl; nebo byť se nám některé výroky velmi jasné býti zdály, uhlídáme, že jsou buď okyptěny nebo křivě uvedeny, anebo ve svém smyslu skrouceny.

Pakli se nás zlý nepřítel táže, čemu věří Církev římská, nedávejme mu odpovědi; nýbrž věduce, že nás jenom chce překvapiti a másti některým dvojsmyslným výrokem, vzbudmež vůbec a krátce pravou víru; nebo chceme-li ho více zahánbiti, řceme mu, že pravda jest, čemu svatá Církev věří; a dotírá-li na nás dále, tázaje se, co jest ta pravda? neodpovídejme mu, leč to: „čemu věří Církev svatá“ Pečujme pak o to, ať se naše srdce drží sv. kříže, řkouce Spasiteli svému: „Ó Bože, Stvořiteli a Vykupiteli můj! přispěj mi co nejspíše ku pomoci, aniž pak mne opouštěj, ať se nespustím té svaté víry, jíž jsem se naučil Tebou. Když jsi mi dal tu milost, že jsem se narodil v Církvi Tvé, dejž mi i tu, ať v ní umru k větší cti a slávě Tvé!

Článek LXIV.

O pokušení k zoufanlivosti; jak se tomu máme brániti?

Druhé pokušení bývá při smrti, že nepřítel náš vzbuzuje v srdci našem lichý strach a marnou bázeň před spravedlností božskou, připomínaje nám všecky hříchy naše, aby nás v zoufalost uvedl. Octneme-li se v tomto nebezpečí, pamatujme si vůbec toto, že upomínka na hříchy naše jest působením milosti Boží a bude nám spasitelná, vzbudí-li v nás city pokory, skroušenosti a důvěry v milosrdenství Boží. Ale vezme též, že pochází od ducha zlého, působí-li nepokoj v mysli naší a nedůvěru, uvrhuje-li nás v sklíčenost ducha, činí-li nás malomyslnými a bojácnými, tak že se nám zdá, jako bychom dosti příčin a důvodů měli věriti, že jsme zavrženi a že není nám spásy nižádné.

Tu nemějme nic jiného na mysli, nežli abychom se pokořili před Bohem a vzbudili větší důvěru v božskou dobrotu Spasitele svého; tím zajisté překazíme ďáblu všelikou jeho ošemetnou lest, obrá-

tíce zbraň jeho proti němu samému ke cti a slávě Boží. Mámeť sice opravdu a skroušeně želeť, že jsme svrchovanou dobrotu Boha svého tak často a tak hrubě urazili; ale máme ho též pokorně prositi za odpuštění, důvěřující v zásluhy Pána Ježíše Krista; a byť se nám i zdálo, jako bychom v hlubinách srdce svého slyšeli, že nejsme z počtu oveček jeho, nesmíme přes to ustati důvěřiti se v jeho smilování, a tak rceme k němu pokojně: „Ó Pane můj! máš ovšem dosti proč mne zavrhnouti od sebe a trestati mne věčně pro moje hříchy; avšak já věřím, že ještě více mám proč se důvěřiti v Tebe, že mne na milost pojmuti ráčíš. Nuže tedy co nejvroucněji a nejpokorněji prosím, račiž milostiv býti tvoru bídnému, který sice zasluhuje věčně zatracenu býti, avšak jest i vykoupen předrahou krví Tvou. Spasiž mne, Spasiteli můj, ať Tě velebím na věky věkův v nebeské slávě Tvé. Všecku důvěru skládám v Tebe, Tobě se jedinému celý poroučím; učiň se mnou, jak se Ti líbí, neboť Ty jsi svrchovaný Pán můj; staň se co staň, v Tebe důvěřím, bys ihned mi umřítí určil“

Článek LXV.

O pokušení k marné slávě.

Třetí pokušení, jež nám ve smrti hrozí, jest k marné slávě. Ničehož se nestrachujeme více, nežli zalibování sobě v něčem, co máme nebo jsme vykonali dobrého. Nechlubme se nikdy, leč v Kristu Ježíši, Pánu svém, uznávající, že všecko, co jsme a co máme i co jsme způsobili, jemu jedině co děkovati máme. Dokavade živi budeme, nemějme pro sebe. leč opovržení a nenávisť, pokořující se vždy více a více před Bohem i díky mu neustále vzdávající, neboť on jest hlavním původem všeho, co jsme dobrého učinili; prosme ho důvěrně za jeho mocnou pomoc, ale nikdy nepovažujeme to za odměnu zásluhy nějaké, přispěje-li nám. A bychomť i sebe větších vítězství nad sebou dobyli, trvejme vždy v bázni, přiznávající upřímně, že by všecky péče a všecky snahy naše marné byly, kdyby nám nebyl ku pomoci přispěl Bůh, jediná důvěra a naděje naše. Pamatujme si tato navržení a buďme jisti, že nížádný nepřítel nikdy nic nezmůže proti nám.

Článek LXVI.

O všelikých přeludech, jež působí zlý duch v posledním tažení člověka.

Jestliže nepřítel a protivník spasení našeho, jenž nás neustává pokoušeti do posledního okamžení, bude pak usilovati o to, aby nás oklamal a lapil přeludy klamnými, přeměniv se i v anděla světla, trvejme tehdaž stálí a pevní v poznání sebe samých, řkouce k němu směle: „Odstup ode mne, ošemetný pokušiteli, a navrať se do své temnosti, odkud jsi přišel; já jsem zajisté příliš veliký hříšník, nežli abych očekávatí směl nějakého vidění nebeského. Já nepotřebuji leč milosrdenství Pána svého, Ježíše Krista, a toho doufám dosíci na přimluvu nejsvětější Rodičky jeho a sv. Josefa a jiných svatých.“

Máme-li však důkazy skoro patrné, že by taková vidění pocházela od Boha, varujme se, jim uvěřiti hned; nic se neobávejme je zavrhnouti. Takové zavržení, zakládajíc se na poznání své bídy, nemůže býti nelibé Bohu. Neboť skutečně-li On v naší mysli působí, zajisté nám to nějak dokáže, abychom to poznali, aniž pak by

nám z toho cosi vzešlo; dávaje pokorným milost svou, nebude zajisté jí odnímati těm, jižto se pokoří.

Takovou zbraní tedy zlý nepřítel činívá útoky své skoro na každého člověka, kterému se poslední hodinka blíží. Ale i zvláštní ještě útok činívá na každého s té strany, která se mu u nás nejslabší a neostraženou býti zdá. Pozoruje naše náklonnosti, pomocí těch pak nás uvrhuje v hřích. Pročež chopme se zbraně, nežli hodina velikého boje přijde a utkávejme náruživosti v srdci našem panující, abychom pak méně krutý boj měli a snadněji je přemohli v okamžiku tak důležitém, v němž se nám skončí věk náš a nastane věčnost. — „Bojovati budeš proti nim až do vyhlazení jich.“ ¹⁾

¹⁾ I. Král. XV. 18.

Pokoj duše

čili

o blaženosti, které požívá srdce člověka,
jenž umra sobě, žije Bohu.

Článek I.

*Jaké povahy jest srdce lidské a jak se má
řídit?*

Bůh stvořil srdce lidské, aby ho milovalo a bylo milováno od něho. Pro tento výtečný účel, pro který stvořeno jest, zasluhuje, aby považováno bylo za vznešené a velešlechetné dílo Boha svrchovaného.

Jak toto srdce vedeno a řízeno bývá, od toho pak závisí jeho duchovní buď život buď smrt.

Umění toto nebude tak těžké, poněvadž srdce lidské již dle povahy své rádo činívá všecko z lásky, nic přes moc.

Není nic jiného potřebí, leč tiše a

bez násilí bdíti nad každým hnutím, kterýmž puzení býváme, abychom něco činili.

Pozorujme, odkud ta hnutí pocházejí a kam směřují.

Zkoumejme tedy, zdali pocházejí ze srdce jakožto zřídla lásky Boží, či z hrdosti, obyčejného zřídla všech marností lidských.

Poznáme pak, že srdce naše nás povzbuzuje láskou k dobrým skutkům, když se nám zdá, jakoby všecko, co pro Boha činíme, ničím nebylo, tak že, bychomť i všecko činili, seč jen jsme, přec nás stud pojímá nad tím, že jest to pramálo a jako nic.

Souditi pak sluší právem, že nás hrdost pohání a pobízí pohnutkami pouze lidskými, když to, co dobrého činíme, nepůsobí v nás tichost, pokoru, poklid, nýbrž jenom pomiječné výpary marné chlouby, tak že se domýšlíme, jako bychom přemnoho byli učinili, nepůsobivše vlastně dobrého ničehož.

Bojování člověka, o němž dí Job, záleží v této bdělosti, kterouž nad sebou neustále držeti máme.

Ta však nebuď ani promrzelá ani bouřlivá; naopak, její cíl buď hlavně ten,

aby v duši působila utěšený pokoj, krotící a dusící její všelike hnutí, které ji povznáší a pobuřuje, buďsi v modlitbě, buďsi v jakémkoliv jiném počínání, neboť v takovém pohnutí nelze abychom se dobře a prospěšně modlili; tu jest vždycky nevyhnutelně potřebí, aby duše navracena byla své náležité klidnosti.

Zachovávejme se při tom dle toho přesvědčení, že tu dostačí, abychom tiše a klidně na sebe pozor iněli; tím jediným získáme duši své pravý pokoj a vyprostíme ji ze všelikého poblouznění.

Článek II.

Že máme pilně o to pečovati, abychom duši své získali dokonalý poklid.

Takto klidně a tiše ale ustavičně dávající pozor na srdce své, dospějeme bez nesnází k velikým věcem; neboť budeme se moci netoliko modliti a jiné všelike dobré konati mírně a s radostí, nýbrž nabudeme i statnosti, abychom bez reptání snášeli všelike bezpráví a povržení, jehož se mezi lidem skoro nikdo neuchová.

Avšak nemysleme si, že by k dosažení toho vnitřního pokoje nebylo potřebí podniknouti veliké práce, a že bychom, jak zkušenost naopak učí, nebyli mnohdy přemoženi od svých vnitřních protivníkův; ale i tak budme přesvědčeni, že budeme-li jenom chtít bojovati, nikdy nebudeme v tomto svém boji ani bez pomoci, ani bez útěchy, ba že nepřátelé naši časem seslabnou, že síla jejich se rozptýlí, my pak že si srdce své ovládneme a že konečně duši svou si opatříme tím předrahým poklidem, který jest její blažeností v životě tomto.

Stane-li se, že pobouření mysli naší bude mocné, anebo bude-li nás některý zármutek svou tíhou příliš tísniti a skličovati, nežli abychom ho sami snést mohli; berme útočiště své k modlitbě, vroucně a stále Boha za pomoc vzývající. Kristus Pán sám se modlil třikrát v zahradě olivové, aby nám okázal a nás poučil, že modlitba každé duši zarmoucené útočištěm a útěchou býti má.

Modleme se neustále, až cítíme, že se srdce naše upokojilo, naše vůle se podrobila vůli Boží, a tak duše naše nabyla svého dřívějšího poklidu.

Nedopouštějme tomu, aby duše naše pobouřena byla kvapností v činech zevnitřních. Bude-li nám něco činiti tělesně nebo duševně, pracujme to vážně a klidně, neurčujíce si dobu, kdež bychom s tím hotovi byli; nespíchejme, abychom již toho viděli konec.

Mějme ve všem jenom jeden úmysl, abychom totiž vždycky chovali v srdci svém živé upamatování se na Boha ve vší pokoře a tichosti o nic jiného nepečujíce, leč abychom se líbili jemu.

Nechám-li se ve svém jednání vésti jiným kterýmkoli důvodem, bude duše naše nespokojena a pobouřena; my pak přicházíme často ku pádu, z něhož pak nesnadněji povstávajíce poznáme, že celá naše nehoda pochází odtud, že bychom rádi všecko činili dle své libůstky, aby se tak ve všem, co činíme, děla pouze vůle naše. Podaří-li se nám něco, pak se sami za to odměňujeme, libujíce si v sobě samých; pakli nic, pouštíme uzdu vší promrzelosti a upadááme v nepokoj a rozjitření duše.

Článek III.

Tento pokoj buď zakládán zponenáhla.

Z srdce svého odstraňme všecko, co by je unášelo nebo skličovalo, všecko, co by je znepokojilo nebo rozbouřilo; pracujme t š e a mírně, abychom mu zjednali nebo zachovali pokoj, neboť Kristus Pán dí: „Blahoslavení pokojní“; a: „Učte se ode mne, neboť jsem tichý a pokorný srdcem.“ Buďme jisti, že Bůh tuto naši práci vítězoslavným věcem odmění, a že si srdce naše vzdělá v milý příbytek a uhostí se v něm. Když se v nás smyslnost pobne a náruživosti námi zmítati hrozí, pak nežádá od nás jiného, leč abychom taková hnutí statně potlačovali a náruživosti ty upokojili a potřeli a tak srdce své opět k náležitému pokoji přivedli.

Jako se žádná stavba nevyvádí aniž dokonává za jeden den, tak ani nelze drahý ten poklad pokoje duševního získati za krátký čas.

Avšak aby se dílo to vyvedlo dokonale, jest na pozoru míti a zachovati

hlavně dvě věci: jedna jest uvnitř nás; druhá pak jest, že vystavění pokoje duševního záleží na základě — pokory.

Článek IV.

Aby duše toho pokoje dosáhla, má se vzdáti všě útěchy lidské.

Cesta vedoucí k tomuto pokoji, jehož nic přerušiti nemůže, jest skoro neznáma veškerému světu. Kdo ho dosáhne, obejmě si všeliký zármutek tak vroucně jako světáci své rozkoše; bude se sháněti po útržkách a opovrženích, jako tito se honí po slávě a počtách; bude tak spokojeně žiti vida se opuštěna a na samotě, jako lidé světští vidouce se oslaveny, milovány, váženy od vznešencův.

Kdo toho pokoje dosáhne, bude si ve vší svaté pokoře žádati, aby byl znám jedině Bohu, od něho samého pozorován a potěšen.

V tomto pokoji si duše křesťanská žádá býti sama jediná s Bohem svým, a cítí se jeho svatou přítomností tak posilněnou a statnou, že jest hotova všechny nesnáze a muky podstoupiti k jeho větší cti a slávě.

Neboť ví, že utrpením se shlazují hříchové, že zármutek trpělivě snášený jest poklad uložený na věčnosti, a tudíž že trpěti s Kristem a pro Krista má si toužebně a co nejsnažněji žádati každá duše, která se chce jenom poněkud podobati Božskému vzoru svému.

Kdo tedy takového pokoje dosáhne, pozná, že milovati sebe samého, jednati ve všem všudy a veskrze dle vůle své, jíti za choutkami smyslů svých, ukájeti ve všem chtíce své jest tolik jako sebe samého zahubiti;

ba že nemáme ani konati to dobré, k čemu vůle naše chtivě se nese, leč jsme ji byli prvé v srdečné prostotě a hluboké pokoře sjednotili s vůlí Boží, hotovi jsouce nečiniti, leč co jeho svrchovaná moudrost veleti ráčí, v ničemž nehledíce pouze k sobě samým.

Neboť často se neseme za dobrými skutky klamným osvěcením anebo nešetrou horlivostí; býváme sobě samým mnohdy křivými proroky, kteří se dle zevnějšího ustrojení zdají býti beránky, ale vskutku jsou vlci hltaví.

Avšak duše je pozná podle ovoce jejích, vidouc se totiž všelijak znepokojenou

a pobouřenou, ana jí pokora opouští, sebrání mysli se jí ruší, všecken pokoj a poklid její mizí, až pak konečně znamená, že okamžikem pozbyla to, co si byla po dlouhý čas s mnohou prací nashromáždila.

Stávat se někdy ovšem, že narazíme na to bezcestí; avšak tehdaž jest potřebí, abychom se ponížili pro své chyby, tato pokora nám od pádu našeho pomůže a nás povznese, tak že vzbudíme pevný úmysl, že budeme bdíti nad sebou bedlivěji ve všem všudy.

Tak se i může přihoditi, že Bůh dopustí na nás některé poklesky, a proč? — aby v nás pokořil některé hrdopyšné myšlenky, jež nám láska k sobě samým posud zatajila.

Možná též, že někdy duše naše zakusí některého pokušení, ale proto se nermuť; nýbrž hled' se z pokušení navrátiti k svému dřívějšímu poklidu tiše a jemně, beze všeho násilí, varujíc se opatrně vší přílišné i radosti i žalosti.

Konečně nezbyvá než jedno, čehož máme bedlivě hleděti, abychom totiž duši svou zachovali tichou, čistou, neposkvěnou před Bohem. Nalezneme jej pak

v srdci svém a poznáme ze zkušenosti, že jeho Božská vůle směřuje vždy k dob-
rému a ku prospěchu svého stvoření.

Článek V.

*Že duše má býti sama a prosta všech věcí, aby
Bůh v ní působil, co se jemu líbí.*

Jsme-li náležitě přesvědčeni, že si duše své draze vážití máme, vždy na očích majíce, že jest zasvěceným chrámem Bo-
žím, určeným ku příbytku jeho, mějme se na pozoru, ať se v ní světské věci ne-
uhostí příliš; doufejme v Boha a čkejme důvěrně příchodu jeho. Zavítáť on v duši
naši, nalezne-li ji prázdnou a samou, ne-
obírající se ničím, leč jakby jej hodně
přijala, prázdnou vší jiné lásky, leč k němu,
prázdnou konečně vší jiné vůle, leč k tomu,
co se jemu líbí.

Nedělejme z sebe nic zvláštního, aby-
chom zasluhovali přijati u sebe toho,
jehož ani celý svět pojeti nemůže.

Držme se statně a věrně zvoleného
vůdce svého, zevrubně zachovávající, co
nám radí, jak v dobrých činech tak v ka-

jicnostech, nic nepodstupujme pouze dle své vůle bez jeho rady.

Dosti jest, budeme-li srdcem vždy hotovi a ochotni podstoupiti a trpěti pro Boha všecko, co a jak se mu líbiti bude.

Kdo se chce ve svém jednání umrtviti, učinil by lépe, kdyby se spokojil ve všem a ponechal se Bohu, jak s ním dle svrchované prozřetelnosti své naložiti ráčí, nežli aby sebe přísnější kajcností konal.

A poněvadž nikdy nemáme činiti, čehož si sami žádáme, buďmež i přesvědčení, že si též ničehož žádati nemáme; nebo žádáme-li si nějaké věci, budiž to tak, aby i při opačném výsledku duch náš tak pokojným zůstal, jako bychom sobě nebyli ničehož žádali.

Naše žádosti jsou naše pouta; jsouce jati buď těmi buď těmi, jsme otroky; svobodni pak jsme, nejsouce vázáni nikterými.

Bůh chce míti od nás duši naši ve-skrze samojedinu, prostu a prázdnou, aby v ní působil divy své a ji oslavil ihned po tomto životě. Ó té svaté samoty! Ó té blažené opuštěnosti! Ó toho slavného soukromí, kdežto duše tak snadno může do-

spěti k užívání Boha svého! Nemějme dosti na tom, abychom po ní jenom toužili a spěchali, ale žádejme a vyprosme si i perutí holubičích, abychom tam dolétli a tam svatého odpočinku našli; nezastavujme se na cestě, nezdržuj nás nižádný ohled lidský; nechejmež mrtvým pochovávat mrtvé své, spěchejmež v zemi živých, smrt na nás neměj podílu nižádného.

Článek VI.

Bližního milujme opatrně, abychom nepozbyli pokoje duševního.

Bůh činí příbytek svůj v duši člověka, aby ji roznítil i láskou k němu i láskou k bližnímu; Kristus Pán dí, že přišel, aby přinesl oheň na tento svět a že chce, aby hořel.

Láska k Bohu nemá míti mezí; ale láska, již jsme bližnímu povinni, ta má svou míru a své meze. Boha nemůžeme příliš milovati, ale bližního lze milovati přílišně. Není-li tato láska ve své míře, jesti s to, aby nás zahubila. Lze se mnohdy zkaziti do kořen právě tehdáž, když chceme vzdělati jiné. Milujme bližního

tak, aby duše naše z toho nepojala ni-
žádné škody. Nejbezpečněji jest, nic ne-
činiti pouze tím úmyslem, abychom jiným
dali dobrý příklad a jim byli vzorem;
jest se tu obávati, abychom myslíce spa-
siti jiné, nezahubili sami sebe. Všecko
prostě a svatě s tím jediným úmyslem,
libiti se Bohu. Budeme li uměti se poko-
řiti a poznáme-li, co vlastně naše dobré
skutky jsou, neoslneme tak velmi, abychom
se domýšleli, že to, co nám buď nic ne-
prospívá anebo prospívá velmi málo, ji-
ným by prospívalo mnoho. Horlivost o duše
svých bratrů nebuď nikdy taková, kterou
bychom pozbyli pokoje duševního.

Takovou horoucí žízeň o duchovní
prospěch svého bližního pojímejme tehdáž,
když ji Bůh v srdci našem roznítiti ráčí.
Avšak tu jest radno zkoumati, co jest pů-
sobením Božím, nikoliv pak se domnívati,
že bychom toho mohli dosíci svou pečli-
vostí a nevhodnou horlivostí. Zachovejme
duši své pokoj a poklid svatého soukromí;
Bůh toho žádá, aby ji k sobě přitáhl a
připojil. Trvejme tiše sami u sebe, očeká-
vající, že Pán vinice přijde najmout si
nás. Bůh nás obleče duchem svým,
až nás nalezne nahý a svlečeny všech

i péčí a starostí i žádostí pozemských: upamatuje se na nás, až uvidí, že jsme zapomněli na sebe; pak ovládne v srdci našem pokoj a jeho božská láska pomůže nám jednati klidně, vloží mírnost a skromnost v každé naše hnutí. a my pak konati budeme všecko s tím hým klidem duše, ana vedena je-t láskou. V takovém stavu jest mlčení jazykem výmluvným, a ten odpočinek, jehož užíváme, čekající na působení Boží. není nám překážkou působiti mnoho, poněvadž jest vlastně dobrota jeho, která působí všecko v nás a s námi, nic jiného nežádajíc od nás, leč abychom se stále drželi v pokoře před ním a obětovali mu duši s tou jedinou žádostí, aby se v ní a s ní stala co nejúplněji svrchovaná, nejsvětější vůle jeho.

Článek VII.

Duše naše vyzuj se z své vlastní vůle, chce-li se obětovati Bohu.

„Pojďtež ke mně všickni, kteříž pracujete a obtíženi jste, a já občerstvím vás“ ¹⁾ — „Žíznil-li

¹⁾ Mat. XI. 28

kdo, pojď ke mně a pij vody živé, a nebude žízniti na věky.“ ¹⁾)

Tak nás zve k sobě Kristus Pán na dvou místech svatého písma. Nuže spěchejme za tímto božským pozváním, ale bez úsilí, bez překvapení, nýbrž v pokoji a tichosti, odevzdajíce se s hlubokou pokorou i s upřímnou důvěrou laskavému tomu Otci, an nás volá.

Očekávejme pokojně příští Ducha jeho, an jest dárce pokoje; nemějme na mysli nic jiného, leč čím bychom se po něm roztoužili, jej milovali, jej oslavili, a podrobme se rádi a věrně tomu, co bude chtíti učiniti s námi a z nás.

Nečiňme srdci svému žádného násilí, obávajíce se, aby snad se nezatvrdilo a nebylo pak neschopno svatého odpočinku, jehož dle příkazu Páně si získati máme.

Hleďme pak tiše a pokojně naučiti je, aby se obíralo rádo s uvažováním laskavé dobroty a štědrosti Boží k tvorům svým, a tak se živilo tou nebeskou mannou, ana zbožným a stálým rozjímáním splývá v duši naši občerstvujíc ji slastmi nevyslovitelnými.

¹⁾ Jan VII. 37. 38. sr. IV 13.

Nenuťme se přes moc k slzám, aniž pak vzbuzujeme v srdci svém zbožné city, kterých nemáme; nechejme ho, ať si odpočine v Bohu jako v středu svém a nespouštějme se nikdy té naděje, že jeho svatá vůle naplní se v nás.

Onť nám propůjčí daru slzí v čas, který k tomu určil, a tyto slzy budou pak sladké, pokorné, tiché, vroucí. Z toho poznáme i jaké jest to zřídlo, z něhož se vyprýštily, a budou nám jako rosa nebeská, kterouž se srdce naše ovlaží a občerství, přijmouc je pokorně, uctivě, vděčně.

Nepřikládejme srdce své příliš k tomu, abychom něco věděli, ani abychom něco měli, ani abychom si něčeho žádali. Základ a počátek i cíl a konec duchovní stavby jest, abychom nic nezakládali sami na sobě ani co víme, ani co žádáme, ani co máme; nýbrž abychom nic se nepachtíce a neshánějíce po mnohých věcech jako Marta, trvali tiše jako Maria u nohou Ježíšových, celí zapomenouce se nad sebou a dokonale odevzdajíce se jemu.

Hledáme li Boha k odpočinku svému pouze světlem rozumu, děj se to beze všeho porovnání a obmezení; neboť Boha

nelze porovnat s ničímž aniž jej omeziti, jelikož ho nelze rozloučiti v částky, any všechny věci v něm obsaženy jsou.

Mysleme si nesmírnost neobmezenou, veškerenstvo nepochopitelné, mocnost všetvůrcí, všedržící, všeživící, vševládnou — a pak rceme duši své: Takový jest Bůh tvůj! —

Ten budiž neustále předmětem rozjímání našeho, jemuž bychom se vždycky a všudy obdivovali. Neb jest všudy, jest i v duši naší a chce v ní míti zalíbení své, jakož to sám praví; nemajť jí potřebí, chce nicméně působiti, aby byla hodna jeho.

Avšak zkoumajíce tyto božské pravdy pomocí rozumu, čiňme to tak, aby to působilo na vůli a nalezneme pokoje duši své.

Neopomínejme a neomezujme svá zbožná cvičení ohledem, že jsme těmi a těmi věcmi zaměstnáni, že máme tolik rozjímati, čísti a p.; ale i při tom hledme, ať jest srdce naše vždy svobodné, aby se poněkud zastaviti a si odpočinouti mohlo i hotovo bylo použití Boha svého, bude-li chtíti se nám vzdáti; ale nijak se nermuťme, že jsme neučinili, nemodlili se všechno, co jsme chtěli a co jsme si umí-

nili. Opomiňme bez úzkosti ostatek, neposlouchajíce jiného mínění o tom; neboť jelikož jediný cíl všelikého zbožného cvičení našeho jest, abychom byli sjednoceni s Bohem, můžeme opominouti to, co nás k němu vede, když jsme ho byli jednou dosáhli.

Bůh nás chce vésti cestou, která se líbí jemu. Ukládáme-li si tedy učiniti něco domněle dobrého mimo jeho určení, mohlo by se říci, že se jeho vedení sprostiti chceme, činíce nutností to, co jest pouze naším domyslem. To by pak bylo chtíti hledati Boha, utíkájíce před ním. chtíti se mu líbiti, neplníce vůle jeho, i činiti se neschopnými, aby nás k něčemu použil.

Chceme li šťastně svou cestou kráčet i bezpečně dojíti blaženého cíle, k němuž nás Bůh vede, nevyhledávejme — nežádejme si leč Boha. Kdekoliv jej nalezneme, kdekoliv se nám ukáže, tam trvejme; nechodme dále, leč s jeho dovolením; s ním používejme odpočinku svatých. Zlíbí-li se mu pak, aby se vzdálil od nás, můžeme pokračujíce v cvičeních svých, jej hledati opět, žádati si ho a toužiti po něm, a potom naleznouce ho, vše opustiti, a požívati jeho.

Toto naučení jest veledůležité, zasluhujíc, abychom se ho drželi pevně a je zachovávali bedlivě. Jsouť zajisté mnohé osoby zasvěcené Bohu, které pozbývají mnoho pokoje, který by jinak vyplýval z jich duchovních cvičení, poněvadž se jim zdá, jakoby nic nepůsobily, tak že nebývají s ničím hotovy, domnívajíce se, že v tom záleží dokonalost života. Tak jest život jejich v neustálém nepokoji a rozbouření, jest téměř otroctvím, kterým se nijakž nedostáváme k opravdovému pokoji duševnímu, an nás spojuje s Kristem Pánem, ba činí duši naši svato-stánkem, v němž přebývá Kristus.

Článek VIII.

Jakou víru máme míti v nejsv. sv. oltářní a jak se máme obětovati Bohu?

Víra naše a láska k nejsv. Svátosti nemá býti ustavičně na témž stupni, nýbrž má každodenně se vzmáhati, růsti, síliti a upevňovati se v srdcích našich co den více a více.

Přibližujme se k tomu zázračnému tajemství s vůlí hotovou a přichystanou

snášeti všeliké utrpení, nátisky, zármutky, slabosti a suchopárnosti z lásky k němu.

Nežádejme, aby se Bůh v něm skrytý obrátil v nás, nýbrž abychom my se obrátili a proměnili v něho.

Nevykládejme mu city své dlouhými rozmluvami; radostný úžas má převládati nade všemi city srdce našeho, má býti jediný pocit u přítomnosti Krista Pána, skrytého ve svátosti. Rozum náš budiž unešen obdivem tajemství tak nepochopitelného, a srdce naše rozšiř se při pohledu na takový div, kdežto svrchovaná velebnost Boží skryta jest pod způsobama tak sprostýma.

Nežádejme si, aby se nám zjevil jiným způsobem, pamatujíce, žeť on sám řekl, že blahoslavení jsou, kteří neviděli a uvěřili.

Buďme nad to stálí a věrní ve svých duchovních cvičeních, trvajíce klidně a pokojně v konání toho, čím bychom duši svou vždy k větší a větší pokoře a čistotě přivedli.

Dokavade se takových cvičení sami nevzdáme, nebojme se, aby nás ctnost setrvání opustila.

Jest skoro nemožno, aby se duše, okusíc jednou tohoto duchovního poklidu, navrátila v hlomozný a bouřlivý život světský; neboť to by jí bylo mukou nesnesitelnou.

Článek IX.

Že duše naše nemá hledati odpočinku a útěchy leč v Bohu.

Duše, která si ve světě nelibuje leč v protivenstvích a v pohrdání; která od něho nežádá žádného dobra, jež jí podává, a nebojí se žádného zla, jímž jí vyhrožuje; která onoho se varuje jako jedu, tohoto pak si vyhledává jako rozkoše: ta jest schopna a připravena přijati od Boha útěchy veliké, poněvadž důvěru svou zakládá jedině v Bohu a nic nespolehá na síly vlastní. Svatý Petr měl velikou důvěru v sebe, an se hlasitě osvědčil, že chce i spolu s Kristem Pánem umříti. Tato jeho určitá vůle byla zdánlivě velmi dobrá, ale byla chybná a to tím, že byla vůle vlastní, a proto dopuštěn na něho známý pád. Z toho poznejme, že pravdivé jest učení Církve, že nám bez milosti Boží nelze nic spasitelného k životu věčnému činiti.

Držme tedy duši svou prostu všelikých žádostí; věnujť se ona celá tomu, co činí, co myslí, nic se nematouc tím, co bude činiti anebo mysliti později, sic bude ve svém myšlení a jednání roztržita.

Nic však méně tím se nikomu nezakazuje věnovati svým vezdejším věcem péči rozumnou a opatrnou dle potřeby svého stavu a povolání Tyto věci, bereme-li je náležitě, jsou dle vůle a řízení Božího a nepřekážejí nijak vnitřnímu poklidu a dokonalosti života duchovního

Nemůžeme nic lepšího činiti za doby přítomné, leč obětovati Bohu duši svou prostu a prázdnou všeliké žádosti, a považovati se před božskou velebností co chudí žebráci, celí slabí a neduživí, něčehož nemajíce a veskrze nestateční jsouce cosi činiti a získati.

Tato svoboda ducha, aby ničím nebyl zavázán ani vnitř ani vně, aby od nikoho nezávisel, leč od Boha, ta jest základem vší dokonalosti.

Nelze ani pochopiti, v jaké péči chovati ráčí Bůh takovou duši, která takto celá veskrze jenom jemu náleží.

Bůh má potěšení z toho, když mu člověk takový svěří a otevře důvěrně srdce své. Rád jej osvěcuje svým nadchnutím, v pochybnostech mu radě, v těžkostech mu pomáhaje; pozdvihne jej, padne li; odpouští mu poklesky jeho, kdykoliv sbledává, že jest hotov, jich želeti. Neboť Bůh jest věčný kněz; ačkoliv dal svatému Petru a nástupcům jeho moc vázati a rozvazovati, nevzdal se jí sám. Byť tedy i zpovědník některé duši tak zřízené a odevzdané veskrze Bobu nechtěl sloužiti svatými svátostmi tak často, jak by si toho žádala; ten Otec milosrdný přijme ji na milost a odpustí jí, kolikrátkoli k němu přistoupí s důvěrou, láskou a lítostí. ¹⁾)

To jest to ovoce tohoto svatého sje-
dnocení se s Bohem.

¹⁾ Toto však rozuměj se toliko o všedních hříších, jichž odpuštění dosahujeme pouze vzbu-
zením lítosti, o smrtelných pak jen tehdaž,
když nám jest nemožno se zpovídati: jinak jest
nezvratné učení víry, že se nám těžcí hří-
chové odpouštějí toliko sv. rozhřešením po platné
zpovědi.

Článek X.

Překážkami a odpory, jež zakoušíme, přičiňující se o tento pokoj nedávejme se odstrašiti.

Bůh dopustí, že tato pohoda vnitřní, toto soukromí duševní, tento pokoj a svatý poklid srdce našeho často budou pošmuřeny a znepokojeny mrakem a bouřemi povstávajícími z naší lásky k sobě samým a z našich přirozených náklonností.

Ale jako dobrota jeho dopouští těmto věcem toliko k našemu většímu dobru, tak i bude míti péči o to, aby opět svlažila suchopárnost srdcí našich rosou svých utěšujících milostí. A tato rosa nejenom spláchne ten všední prach s srdcí našich, nýbrž zúrodní je, aby vydala květy a ovoce, jež by zasluhovaly shromážděnu býti božské velebnosti.

Toto porušení vnitřního našeho pokoje, a tato pobouření způsobená pohnutím smyslných choutek našich, jsou ty půtky, v nichž svatí dosáhli takových vítězství a jimiž si získali slávu věčnou.

Stane-li se tedy, že i my upadneme v tyto slabosti, omrzelosti, bouře a opuštnosti duchovní, rceme pak k Bohu

srdcem vroucím a pokorným: „Pane! ble já jsem i tvor Tvůj, ježž jsi stvořil, i sluha Tvůj, ježž jsi vykoupil; nalož tedy se mnou jako s něčím, co jest Tvé a co jest pro Tebe, a račiž mi toliko dovoliti, abych věřil a doufal v Tebe!“ — Blažená ta duše, která se umí takto obětovati Bohu v čas své opuštěnosti a svého zármutku.

A bychomť i nebyli hned s to, abychom podrobili vůli svou pod vůli Boží, nic nás to nermuť. Ten jest kříž náš; Kristus Pán nám jej ukládá a velí, abychom jej nesli za ním. Zdali pak on sám nenesl kříž, aby nám okázal, jak i my jej nésti máme? Pomněme jeho zápasu na hoře olivové; představme si ten odpor, který působila lidská jeho přirozenost v jeho úzkosti, vynutíc mu ta slova: „Otče! jestli možná, nechť mne mine kalich tento!“ Obdivujme se pak i statnosti duše jeho, ana vyšinouc se nad slabost tělesnou, ihned doložila: „Ale ne má, ale Tvá vůle buď!“

Nápodobně i nás přirozená slabost sváděti bude, abychom se štítili všeliké nesnáze a všelikého zármutku; dostaví-li pak se přec, budeme malomyslni a hleděti,

jak bychom je od sebe odstranili; avšak trvejme v pokoře a modlitbě, až se nám konečně podaří, že nebudeme míti jiné vůle aniž jiné žádosti, leč aby se s námi stala dobrolíbezná vůle Boží ve všem — všudy.

A tak hleďme, aby příbytek srdce našeho náležel jedině a výhradně Bohu samému, aby tudíž nebylo v něm ani žluče ani trpkosti ani odporu samovolného, buď si proti kterékoliv věci. Očí svých a myšlének neobracejme nikdy ke zlým činům bližních svých; krácejme tiše cestou svou a nic nepomýšlejme na to, abychom se odvraceli od toho, kdo by nás snad uraziti mohl. To jest veliké umění, jež nás učí, jak bychom celí náleželi Bohu, odstraníce všeliké toho překážky a nedajíce se poutati ničímž z věcí vezdejších.

Článek XI.

*Jakými úklady zlý duch rušívá pokoj duše naši
a jak se jich varovati máme?*

Nepřítel spasení našeho usiluje hlavně o to, aby nás připravil o ctnost pokory a prostoty křesťanské.

Aby to dokázal, nabádá nám, abychom důvěru svou kladli v sebe samy, ve své schopnosti, ve svou přičinlivost; hledí nás nadchnouti myšlénkou, že máme přednost před jinými, přirovnáváje nás k bližnímu a představuje nám jeho chyby, tak že i brzo si jej v opovržení bereme.

Tak se snaží vplížit se nějak v srdce naše, buď jak buď; ale nejvíce mu u nás bývá branou k tomu marná vážnost sebe samých.

Abychom se mu tedy v tom ubránili, tu platí to jediné tajemství, abychom se proti němu ohradili pokorou, vždy se ponížující a nepovažující se za nic. Vyjdeme-li z té ohrady, nikdy se neubráníme tomu duchu pyšnému; ovládne-li si nás touto cestou, bude pak panovati nad námi násilnický a uvede za sebou všeliké nepravosti.

Avšak tu nedostačí pouhá bedlivost, tuť potřebí též modlitby, neboť praví Pán: „Bděte a modlete se!“ Pokoj duševní jest poklad, který pouze těmito dvěma strážci chrániti lze.

Nikdy nedovolujme, aby se duch náš nepokojně, tím pak méně vášnivě a bouřlivě za něčím nesl, buď si za čímkoliv.

Duše pokorná a pokojná činí všecko snadně; odporu nezná, konajíc dobré vždy a neustále; ale duše nepokojná, rozbouřená, vášnivá činí málo co dobrého, a to nedokonale, unavuje se brzo, jest netrpělivá a práce její nic jí neprospívají.

Jaké myšlenky v mysli své držeti a jaké zapuditi máme, rozeznávejme dle toho, jak nám dodávají buď důvěru, buď nedůvěru v milosrdenství Boží. Které tedy vždy více a více v nás vzbuzují tuto laskavou důvěru, ty přijímejme jako zvěsty nebeské, radující a vyražejíce se s nimi; ale všecko, co nás poňouká k nedůvěře v nesmírné milosrdenství Boží, to hleďme vždy zapuditi z mysli své, co pokušení ďábelské.

Zlý pokušitel hledě svěsti duše zbožné, představuje jim malé poklesky u větší míře, než skutečně jsou; namlouvá jim, že neplní své povinnosti dokonale, že se nezpovídají náležitě, že jsou při svatém přijímání vlažné, že modlitby jejich jsou plné chyb; těmito pochybnostmi, které jim nahání, vrhá je v nepokoj a pobouření mysli, v mrzutost a netrpělivost, a nabádá jim, aby nechaly těch svých zbožných cvičení, jako by všechna byla na zmar

a Bůh toho všeho nic nedbal a na ně docela zapomněl. A přec není nic tak nepravého, jako tyto domněnky. Veliké prospěchy lze vážit z toho všeho, totiž z těch roztržitostí, suchopárností a chyb, jichž se tak zhusta dopouštíváme ve svých pobožnostech, poněvadž jimi duše pozuje a poznává, co Bůh v tomto jejím stavu od ní žádá, aby totiž byla trpěliva a trvanlivá v tom, co započala. „Modlitba jest práce duše, postrádající útěchy duchovní, k radosti Boha nad svým stvořením,“ dí svatý Řehoř Veliký, a to tím více, čím kdo v sobě cítí větší vlažnosti, omrzelosti a suchopárnosti, a přec trvá ve svém zbožném cvičení. Trpělivost jeho oroduje zaň, a činí jej Bohu milejším, nežli by to způsobily modlitby jeho, se vši chutí a útechou vykonané. Týž svatý praví, že i ta vnitřní noc, v které se duše při modlitbě nachází, jest u Boha jasným světlem; že nic nemůže přijíti od nás, co by ho k nám mocněji přivábilo nad takovou trpělivou modlitbu, která nám u něho nové milosti téměř vynucuje.

Nezanechávejme tedy žádného dobrého skutku, když v něm nějakou omrzelost nacházíme, nechceme právě tím býti

po vůli duchu zlému. Jakého pak ovoce pokorným vytrváním ve svých pobožnostech přes všecky suchopárnosti těžíme, o tom řekneme v článku nejbližší příštím.

Článek XII.

*Že se duše nemá rmoutiti za příčinou svých
vnitřních pokušení.*

Nesčíslné jsou prospěchy vyplývající nám z našich duchovních suchopárností i z patrných chyb, ježto se nám v nich přiházejí.

Chceme-li však těch prospěchů dosíci, lze to jenom pokorou a trpělivostí. Kdybychom vždy znali tohoto tajemství řádně používat, ušetřili bychom si mnohých nesnází a mrzutostí.

Ach! jak velmi křivé soudíme, považujeme takové zkoušky za důkazy jako by se láska Boží od nás byla odvrátila a on nás ve svém hněvu trestal, co zatím dobrota jeho nám lichotí! Nevidíme-li pak, že ten trapný cit pocházející z těch vnitřních suchopárností, povstává z žádosti, abychom se Bohu líbili, vroucně horlíce o všechno, co se týče služby jeho a cti? a že to, co nás rmoutí jest vlastně pozbytím takové horlivosti? a že ta mrzu-

tosť a nechuf, která nás tísní, pochází z bázně, že se nelíbíme jemu, jakož se nelíbíme sobě samým? Buďme na jisto přesvědčeni, že to jest dobré ovoce dobrého skutku. Takové věci nepřiházejí se leč těm, kteří by rádi živi byli jako praví služebníci Boží, varující se všeho netoliko, co by ho uráželo, ale i všeho, co by se mu méně líbilo. Vždyť vidíme, že ani velicí hříšníci ani prostopášní světáci nestýskají si na taková pokušení.

Nám pak jsou sice jako trpký lék, odporný chuti naší, proti němuž se žaludek zdvihá ale působí nám dobře, aniž bychom toho znamenali. Buď si pokušení sebe hroznější, tak že i pouhé naň pomýšlení nás leká a se nám oškliví; čím více nás zarmoutí, nás i více pokoří, tím větší z něho budeme míti prospěch. To jest to, co duše neznamená, aniž pochopuje; proto se také zpěčuje nastoupiti cestu, kdež nevidí a nepozoruje nic, leč co se jí nelíbí, co ji rmoutí.

Slovem jest to tím, že si žádá vždy požívati radostí a útěch duchovních, a tudíž že všecko, co touto slastí nechutná, považuje za nesnázi pracnou, neprospěšnou.

Článek XIII.

Bůh na nás taková pokušení dopouští k našemu prospěchu.

My jsme přirozeně pyšní, ctižádostiví a milovníci věcí smyslných; tudíž pochází, že si při každé věci lichotíme a sebe za více považujeme, nežli hodni jsme a více si působiti důvěříme, nežli vskutku můžeme.

Avšak tato hrdosť jest tak na odpor všelikému prospěchu duchovnímu, že první její hnutí, ačkoliv se nám líbí, jsou s to, aby nám dosažení pravé dokonalosti nemožným učinila.

Toto zlo nebývá nám patrné; ale Bůh, který je zná a nás miluje, má vždy o to péči, aby nás toho klamu sprostil a svedl nás s této domýšlivé výše lásky sobecké k pokornému poznání sebe samých. Neučinil-li pak takto s svým apoštolem Petrem, dopustě, aby ho zapřel, ale z toho se i poznal, čím by sám o sobě byl, a vzdal se tak své nebezpečné vypínavosti? Neučinil-li pak podobně i svatému Pavlu? Aby ho uchránil této hlízy duševní, sobecké totiž lásky, v níž by byl snadno

mohl se vynášeti viděním, jehož se mu dostalo, dopustil naň, že byl týrán pokusem velmi jej ponížujícím a skličujícím, jímž co den cítil přirozenou slabost svou.

Žasněme nad touto dobrotou a moudrostí Boží, jenž jedná sice proti nám, ale pro nás a k našemu lepšímu, čině nám dobře, aniž bychom toho pozorovali, ba i tehdaž, když se domníváme, že nám působí zlé.

My si myslíme, že tyto vlažnosti a chladnosti duševní se nám stávají, protože jsme nehorliví a necitelní pro věci Boha se týkající; my snadno si namlouváme, že není duše tak roztržitá a tudíž tak opuštěná jako jest naše; že není nikoho mezi služebníky Božími, jenž by Bohu tak bídne a nedokonale sloužil, jako my, a že ty myšlenky, které nám napadají, nemohou býti leč v mysli hříšníkův od Boha zavržených.

Ale tak to potom přichází, že hrdí domýšlivci, kteří se byli za cosi velikého považovali, počínají pak uzuávati, že vlastně velikého povržení zasluhují, nejsouce ani hodni toho jména křesťanského.

Zdali pak by bez toho spasitelého léku byli sstoupili s své domýšlivé výšiny,

kam se byli sobeckou svou láskou povznesli? Zdali pak byli by vyhojeni z této své pyšné nadutosti? Tyto výpary marnivosti světské zdali by pak se byly vykourily z hlavy jejich?

Ale pokora není jediný ten prospěch, jež vážíme z těchto pokušení, trudův a suchopárností vnitřních, jimiž duše naše pozbývá vši slasti citů zbožných. Neboť takový stav nutí nás, abychom se tím horlivěji utíkali k Bohu a varovali se všeho, co by se mu nelíbilo i konali bedlivěji a úsilněji všelické ctnosti nežli prve. Tyto trudné city jsou nám téměř očistcem, poněvadž nás čistí i sebe menších, poskvrn a chystají nám věnce v.těžoslavné. Vytrváme-li totiž v pokoře a trpělivosti. Když tedy duše, přesvědčena jsouc o tom, co se právě řeklo, bývá zarmoucena, protože pozbyla chuti k pobožnosti a že bývá podrobena pokušením, tať považ, zdali by to bylo rozumné, připisovati takový stav svůj zlomyslnosti ďáblově, anť naopak přichází vlastně z ruky Boží, a považovati důkazy lásky za znamení hněvu?

Co tu činiti náleží, jest, pokořiti se před Bohem, vytrvati a snášeti trpělivě odpornosti nás potkávající, podrobiti se

vůli Boží a vytrvati statně a klidně v tomto pokorném sebe odevzdání ve všecko, čeho se z ruky Boží nám dostane, ana jest vždy ruka Otce nebeského Místo co bychom se skličovali zármutkem a malomyslností, vzdejme nové díky Bohu, nic se nermoutíce nad jeho velemoudrým a laskavým řízením.

Článek XIV.

Co máme činiti, abychom nebyli malomyslni ohledem svých hříchů?

Stane li se, že hřešíme buď skutkem, buď slovem, že se nad něčím rozhuéváme, že nějakou marnou zvědavostí býváme vytrženi z svých modliteb, že nás nějaká nesmírná radost unáší, že máme nespravedlivě bližního v nějakém zlém podezření, anebo že jsme upadli v nějakou chybu, proti které jsme si umínili míti se na pozoru; nepozbývejme pro to myslí, nemařme mnoho času rozmýšlejíce o tom, co se stalo, mrzíce a trudíce se, jako bychom již ani se nemohli polepšiti, domýšlejíce se, že nekonáme své pobožnosti řádně, sic že bychom tak často neupadali v touž chybu:

neboť to jest všecko nedůvěra v Boha, jíž se máme varovati.

Tak se ani nezdržujeme dlouho, zkoumajíce do podrobná své svědomí ohledně okoličností své chyby a zdali bylo naše svolení úplné čili nic; jak dlouho to trvalo: krátký čas či delší; neboť to vše znepokojuje a pobuřuje ducha našeho před i po zpovědi, jako bychom nebyli vždycky řekli co a jak jsme měli.

Takového nepokoje bychom se uvarovali, kdybychom vždy měli na očích svou přirozenou slabost, a věděli, jak se po každém poklesku svém k Bohu chovati máme. Nemáme míti takovou mrzutosť a malomyslnost, která nás na myslí mate a skličuje, nýbrž máme osvědčiti pokornou, tichou a laskavou důvěru v dobrotu svého nebeského otce, k němuž se utíkatí sluší netoliko když bychom klesli levně a lehce následkem své vlažnosti a netrpělivosti, nýbrž i když bychom hřešili těžce a přebrozně ze zlé myslí.

Toho mnozí ani nepochopují. Místo co by se zachovati měli dle tohoto naučení a vzbuditi synovskou důvěru v dobrotu a milosrdenství Boží, spouštějí se v takovou malomyslnou sklíčenost duševní, že nejsou

ani rozumné myšlenky schopni; a tak mnohdy žijí životem nespokojeným a malátným, poněvadž si do hlavy vzali, řídit se raději dle svých zarytých domyslů, nežli dle spasitelného naučení.

Článek XV.

Že se duše utišiti má bez prodlení, ať se octne v jakékoliv bouři.

Kolikrátkoli tedy upadneme v nějakou chybu, buďsi velikou nebo malou, a byť se i tisíckrát stalo, vždy se zachovejme dle tohoto pravidla. Jakmile poznáme, co jsme učinili, uznávejme i pokračé ve vši pokore svou křehkost, utecme se k Bohu duchem zkroušeným, řkouce k němu laskavě a důvěrně: „Hle ó Bože můj! stalo se, čeho jsem schopen; hříšník jsa, opět jsem zhřešil. Ty mi dávaš milost poznání sebe a žalu nad tím, čeho jsem se dopustil. Račiž mi s laskavým odpuštěním svým dáti i tolik síly, abych Tě nikdy více neurážel.“

Pomodlíce se takto k Bohu, nebuďme déle úzkostlivi, zkoumajíce, zdali nám Bůh odpustil; konejme dále tiše a pokorně své

pobožnosti s touž důvěrou a klidnou myslí jako prvé. Kolikrátkoliv se stane, že bychom byli sklesli, učiníme tak při pozdějším poklesku, jako při prvním jsme učinili. Tak zajisté se i vždy navrátíme k Bohu, jenž jako dobrý otec vždy jest hotov přijmouti nás, kdykoliv se k němu důvěrně navrátíme; aniž pak pozbudeme času mrzutou nespokojeností nad sebou, kterouž se nám poklid duševní ruší, až i delší čas neschopni býváme konati cosi dobrého.

Kéž by každá duše, která pro chyby své v nepokoj a malomyslnost upadává, tomuto tajnému léku rozuměti a ho bedlivě užívati chtěla. Brzo by zajisté poznala, jaký rozdíl jest mezi nepokojnou úzkostlivostí, kterou se mysl pobuřuje a čas k dobrému maří, a mezi pokorným a tichým poklidem vnitřním, kterýmž se duše raduje v Bohu svém a schopna bývá všelike ctnosti

Modlitba k Pánu Ježíši

za pokoj duše.

Králi věčné slávy a pravý kníže pokoje, Kriste Ježíši, všemohoucí smírce

a prostředníče náš u Otce nebeského! k nohám Tvým se uvrhna s pokorou nejhlubší a důvěrou nejvroucnější Tě vzývám a prosím, rač mne za hodna uznati jediného slova milosti, ježto by mi bylo závdavkem pokoje.

O tento přežádoucí, utěšený pokoj prosím Tě za sebe i za všechny, jižto ho jako já potřebí mají; račiž nám dáti ten vnitřní mír duševní, jehož svět dáti nemůže a v němž svrchované dobro naše záleží. Občerstvi a posilni velebným slovem svým mocnosti ducha mého, na nějž se všech stran krutí nepřátelé dorážejí a kterýž i sám se mnohdy nese za věcmi zevnějšími, odlučujícími jej od Tebe. Utiš tu bouři, kterou mu působí všelike péče a strasti; zapuď od něho násilné útoky protivníkův jeho a nedopouštěj, aby všečetně zkoumaje život bližního považoval mrvu v oku jeho za břevno a tak se sám v nespokojenost uvrhoval.

Tvé slovo, Pravdo věčná! ručí mi za to, že neoslyšíš prosby moje; Tvé milosrdenství a Tvá spravedlnost nedopustí tomu, aby vášně moje zvítězily nad rozumem. Tvé Božské království okazuje se více v tichosti sjednocující, nežli v bouři

odlučující; Tvá mocnosť svrchovaná neruší ale utvrzuje přirozené právo, libujíc si více ve věnci olivovém, nežli ve vítězoslavných palmách.

A jakož ty sám, Božský Ježíši! sluješ dárcem všelikých dobrých darů, tak jsi zvláště i dárcem a knížetem pokoje; a Tvoji svatí andělé plníce ve všem dobrolíbeznou vůli Tvou, zvěstovali týž nebeský dar lidem při Tvém blaženém narození, pějíce píseň pokoje, která předčí nade všecky jiné vítězoslavné zpěvy. Rač i mé ubohé srdce nadchnouti tou dobrou vůlí, již se za odměnu toho nebeského pokoje dostává.

Ohledem toho všeho, Spasiteli můj! ovlaž srdce moje plamenem svatého pokoje a občerství je potokem tím rozkošným, o němž se zmiňují proroci Tvoji. Uděl mi toho požehnání, kteréž jest závdavkem lásky Tvé a jež nikdo nemůže dáti leč Ty samojediný. Neboť maje se rozloučiti se zemí touto, ráčíš nám zůstaviti pokoj v očekávání Ducha svatého, aby nám byl základem té slávy a blaženosti, jižto jsi nám připraviti hodlal tam v nebesích, kam jsi odcházel. Nuže račiž ten svatý pokoj svůj vlíti v to

srdce, které celé prázdno a otevřeno jest, aby ho přijalo.

Důvěřuji se ve svrchovanou dobrotu Tvou, můj Ježíši! že mi toho neodepřeš a že mé volání obrátí laskavé oči Tvé, abys pohleděl k nuznému tvorů svému, an Tě v prachu ponížení svého za pomoc vzývá. Nedopusť nikdy, ó Pane! abych byl z počtu těch nešťastných, kteří nenalezli cesty pokoje, a kterýmž se ho nedostane nikdy, leč byli statně bojovali a slavně zvítězili nad vášněmi a nepravostmi svými. V tomto boji rač nám svou božskou mocí přispěti a nás k utěšenému pokoji přivesti tu na zemi a tam k slávě věčné — k Tobě. ó Ježíši! Amen.

Poněvadž zbožné duše, po dokonalém a svatém životě opravdově toužící, častěji velebnou svátost přijímají, aby se tak s božským Spasitelem svým co nejtěžeji spojily, radno jest jim, byť i žádné těžké viny na sobě neměly, aby se i takto prvé zkroušenou zpovědí k tomu hodně připravovaly. Mimo milost sv. rozhřešení, jíž bývají účastny, jest taková zpověď i dobré cvičení ku poznání sebe samých, k svaté pokoře, k nenávisti hříchu a p. (viz dále II.) Aby pak se taková z pobožnosti konaná zpověď náležitě a tudíž prospěšně děla, za potřebné uznáváme připojiti zde toto

Naučení

o zpovědi z pobožnosti konané

(dle ctih. kněze *J. Boone* z T. J.).

Zpověď z pobožnosti tliko konanou jmenujeme tu, v kteréžto se, nevědouce o žádném těžkém hříchu, jež bychom na svědomí měli, z všedních hříchů vyznáváme, jichžto ani spravedliví prosti nebývají.

Slove zpovědi z pobožnosti, poněvadž nejsme nižádným zákonem vázáni i z všedních hříchů se zpovídati.

Tu však přímo nastává ta nesnadná otázka, kdy že se dopouští člověk hříchu těžkého, a kdy toliko všedního?

Hříchu těžkého a smrtelného se dopouští, kdo přikázání Boží anebo církevní v důležité věci s úplným vědomím a svolením přestoupí; lehkého však, či všedního, komu v přestoupení zákona buď na úplném vědomí anebo svobodném svolení schází, anebo kdo se jen v maličkosti proti nějakému zákonu proviní.

Zpověď z pobožnosti konávají zvláště kněží, klášterníci a vůbec kdožkoliž po křesťanské dokonalosti života a přesné čistotě srdce touží a velebnou svátostí častěji a prospěšněji přijímati si žádají.

I.

Proč se máme častěji z pobožnosti zpovídati?

1. Že to Církev svatá žádá. — Kdykoliv totiž Církev svatá úplné čili plnomocné odpustky uděluje, přikazuje k tomu

vždy svatou zpověď každému, kdo je získati chce. Víť ona, jak prospěšná jest nám zpověď i tehdáž, když jsme se žádného těžkého hříchu nedopustili, a chce nás takměř přinutiti tuto milost odpustků si získati za pobožnost velmi sice prospěšnou, nikoliv pak nevyhnutelně potřebnou.

2. Povzbuzuje nás k tomu příklad svatých a světic Božích o nichž víme, že přechasto se zpovídávali, jakkoliv k vznešenému stupni svatosti byli dospěli. Svatá Kateřina Sienská, svatá Kateřina Švédská, svatý Karel Borromejský, svatý Ignác zpovídávali se denně a to nikoliv z úzkostlivosti, nýbrž z vroucí toužebnosti, aby si čistotu srdce vždy neporušenou zachovali; ba svatý František Borgiáš si čistého srdce svého tak bedlivě a snažně hleděl, že se denně dvakrát zpovídával, jednou než mši svatou sloužil a pak než se na lůžko odebral.

Ve světě se mnoho drží na čistotu; mnozí o ni tak snažně pečují, že ani prášku na svém nábytku, ani skvrnu na svém šatu netrpí. Tak pečují svatí a světice Boží o čistotu duší svých, pročez je i Duch svatý nazývá „milovníky pravé krásy“.

3. Skoro ve všech řádech duchovních ten zákon panuje, aby duchovní osoby k němu náležející aspoň týdně jednou svátost svatého pokání přijímaly. V tovaryšstvu Ježíšovu napomínají se kněži, aby se i častěji v témdni zpovídali.

II.

Jaké prospěchy si získáme zpovědi z pobožnosti vykonanou?

Abychom poznali, jak velmi prospěšno jest, častěji z pobožnosti svátost svatého pokání přijímati, zpovídati se častěji i z hříchů všedních, považme toto:

1. Že každý, buď si sebe všednější hřích, uráží nejlaskavějšího Otce, nejsvětějšího Pána našeho; že se přičí všem svatým jeho vlastnostem; že kalí krásu duše naší a tak i k těžkému hříchu cestu klestí. Každý všední hřích ujímá nám milosti a přízně Boží a překáží zvláštním laskavým milostem, jež nám uděliti, a svatým účelům, k nimž si nás vyvoliti ráčil. Kdož by pak mohl úplně poznati a udati, jak těžký jest každý všední hřích i sám o sobě, i v následcích svých? Sva-

tou zpovědí dosahujeme odpuštění všech hříchů všedních a osvobození býváme ode všech zlých následků jejich.

2. Každým všedním hříchem propadáme přetěžkým trestům buď v tomto, buď v onom životě. Svatou zpovědí se nám uděluje odpuštění trestů těchto buď úplně, anebo z částky.

3. Kdykoliv se hodně zpovídáme, získáme si rozmnožení milosti Boží a to dvojnásobem. Jednou, poněvadž duše naše pro všední hřích lásku Boží neztrácí, dostává se jí svatou zpovědí lásky této v hojnější míře, a s ní i všelikých nadpřirozených ctností, tak že se tím více s Ježíšem, Božským ženichem svým, spojuje. Ale kdož vypočte veškeré duchovní dary, jichž nám Božský Spasitel náš tímto úplným sjednocením se s námi uděluje, přivlastňuje nám tak veškeré zásluby své? — Kdož nám zevrubně udá, co a jak zázračně, jak mocně Duch svatý působí v duši, ana tak pečlivě a důkladně čistoty a svatosti své si hledí? Božské nadchnutí Jeho, anť „vyučuje všeliké pravdě“, ¹⁾ naplňuje ji blahou,

¹⁾ Jan XVI. 13.

utěšenou spokojeností a nevyslovitelným, téměř rajským mírem, p ř e v y š u j í c í m v š e l i k ý s m y s l. ¹⁾ Láska její, jsouc vždy účinnější, veškerým skutkům jejím nového života dodává a ji vždy větší zásluhy získá, tak že se každým takovým skutkem k vyššímu a vyššímu stupni blaženosti a slávy nebeské vznáší a ji si vždy v hojnější míře zasluhuje.

Svatou zpovědí nabývá duše nové síly, aby se v milosti Boží udržela a zachovala, jakož i statně odporovala všelikým ponoukáním k hříchu, jimžto z přirozené slabosti své vždy podrobeni jsme; taktéž nabývá i větší lehkosti a pružnosti k pokračování v dobrém, aby čím dále tím dokonaleji všeliké ctnosti konala, varovala pak se všelikého hříchu. Toť dosvědčiti může každodenní zkušenost každému, kdokoliv se duchovnímu životu oddá anebo v něm jiného vede.

4. Svatá zpověď má mimo to, že jest důležitou částkou svátosti pokání, dle ustanovení svého i sloužiti k vedení duší. Tu se zpovědník co praví duchovní otec a náměstek Kristův přičiniti má, aby duše,

¹⁾ Filip IV. 7.

kteréž se vedení jeho vzdají, vždy k vyššímu stupni dokonalosti křesťanské, až na vrch svatosti vedl, jednak jim radou, poučením, napomenutím a t. d. nápomocen jsa, aby všeliký hřích až na poslední jeho známku potřely a udusily, a každou, i sebe menší k němu náklonnost, která by je opět o milost Boží připravila, vykořenily; a jednak, čím se mu více svěří a ke všemu dobrému se hotové ukáží, tím směleji jim uložiti může všeliké i obtížnější konání ctností, jichž se srdce slabší obyčejně hrozívali.

5. Není obtížnějšího, ale také ani záslužnějšího pokoření sebe samého nad upřímnou, zevrubnou, skroušenou zpověď, kdežto nejen hříchy své, nýbrž i mnohé jich okoličnosti vyjevíme, z nichžto se vyznati člověku mnohdy trpčejším a obtížnějším bývá, než z hříchu samého, jako když se přiznáme, že jsme z pouhé ctižádnosti, z chlouby, z marnosti, z pokrytství abychom se lidem lepšími býti zdáli, aby nás lidé chválili a t. d. ten a ten dobrý skutek vykonali; anebo když okážeme, jak srdce naše není prosto těch slabostí a vad, ježto osoby jistého povolání a stavu nerády na sobě uznávají, tím pak méně rády se k nim přiznávají.

6. Přirozeno a zkušeností dotvrzeno jest, že čím častěji se kdo zpovídává, tím bedlivěji se na pozoru mívá, aby se všelikého, i sebe menšího hříchu a poklesku varoval.

7. Konečně jest zkroušená zpověď nejlepší přípravou k hodnému přijímání nejsvětější svátosti oltářní. — Svatým rozhřešením Pán Ježíš sám si v srdci našem důstojný příbytek chystá, očisťuje víc a více duši naši, sděluje jí hojněji a hojněji zásluhy nejsvětější Krve své, ušlechťuje veškeré zbožné a dobré skutky její; tím větší zalíbení v nás mívá, čím stkvostněji Duchu svatému chrám v duši naší ozdobiti, čím více království své, kteréž jest v nás, rozšířiti a upevniti může.

Patříce takové divy milosti Jeho žasnou andělé radostí a plesají a velebí Jej za to, že tak štědře nesmírné dary božské lásky své v srdce spravedlivých vylévá.

Blažení tedy zpovědníci, jsouce takto nástroji, rozdavači, prostředníky těchto milostí božských. Protož i právem svatí otcové zovou kněze náměstky Kristovými, ba i světa spasiteli. — Blažené pak též, přeblažené ty nábožné duše,

které častěji svátost pokání přijímají a se po každé co nejhodněji na svaté rozhršení připravují, a sice nejen z ohledu k sobě samým, aby totiž po svaté zpovědi tím většího míru požívaly a všech právě řečených milostí účastny byly, nýbrž i též a hlavně proto, aby se božskému Spasiteli svému tím více zalíbily.

Ale žel, a trpký žel pojímá nás, když pomníme na ty, kteří sebe samých klamajíce, častěji se sice zpovídávají, ale jen z marné jakési okázalosti, chlouby, zistnosti atd.; — kteří nemajíce mysli než na sebe, jako samy sebou toliko se obírají, taktéž i žádají, aby se zpovědník neobíral leč s nimi; — kteří snahu zpovědníkovu dle času jim věnovaného měří a nespokojeně k jinému utíkají, jakmile jeden buď méně času jim věnuje, anebo se důtklivěji srdce jejich dotýká.

Ale což pak řekneme o těch, kteří svátost pokání sice častěji přijímají, ale jen z suchopárného návyku a obyčeje, jsouce rádi, když si mrzutou tuto povinnost opět odbudou? ale právě proto se také v ničemž nelepší, nýbrž neustále v týchž hříších živi jsou.

Ale přes to trváme, že častěji se

zpovídati vždy velmi prospívá, jen když se k tomu dobře připravíme. I nemůžeme než co nejsnažněji k tomu napomínati a povzbuzovati každého, komu dokonalost života a blaženost duše na srdci leží. — Kdykoliv se nám svaté rozehřešení uděluje, přijímejme je vždy úplnou věrou a pevnou nadějí v Boha, milosrdného Otce našeho, — srdcem pokorným a skroušeným, srdcem ke všelikému skutku lásky ochotným, a vzbudme v sobě zvlášť ten vroucí a statný úmysl, všelikého i sebe menšího hříchu se varovati a v ctnosti vždy více a více prospívati.

III.

Jak máme svědomí zpytovati?

„Nemůžeme-li se,“ dí sv. František Saleský, „před sv. zpovědí na všecky poklesky své zevrubně upamatovati, není třeba, abychom se tím dlouho trápili; neboť nelze ani, aby kdo častěji svědomí své zpytuje, nevzpamatoval se ihned, kdykoliv se nějakého znamenitějšího poklesku dopustil, a aby na něj posléze tak zapomněl, až by mu při zpytování svědomí

ani nenapadl. Aniž se snažme příliš útlocitnými býti a se z každé i sebe menší chybičky vyznávati. O takových si můžeme božskému Spasiteli svému postesknouti, kdykoliv je na sobě znamenáme; jedinké pokoření sebe. povzdechnutí k Bohu atd. tu dostačí. Maličkosti takové máme i statně a trpělivě snášeti, nemohouce jim nikdy úplně ujíti a jich se uvarovati; jsouť obyčejně následkem a ovocem nedokonalé přirozenosti naší, jako jsou ku př. všelijaké okoličnosti ponoukající nás k lehké mrzutosti, k rozličným marným žádostem a povzbuzující nás jednou k malému rozhorlení myslí, jednou opět k zbytečnému mluvení atd. Takovým pokleskům jsme vůbec vždycky podrobeni, aniž pak se jich docela sprostíme, dokaváde v křehké a smrtelné schránce této tělesnosti dlíti budeme . . . Všelike takové nedokonalosti nebývají mnohdy ani žádnými hříchy, nýbrž toliko mrzutými a nudnými nepřijemnostmi.“ Příliš dlouhé zpytování svědomí unaví ducha a neroznítí srdce. Mnozí věnují dlouhý — dlouhý čas na zpytování svědomí; rozebírajíce každou i sebe menší maličkost, zapomínají při tom právě na věc nejhlavnější, aby totiž v ů l i s v o u

k pravé, zkroušené lítosti a k dobremu předsezetí vzbudili a srdce své důkladně uspořádali k hodnému přijetí svatého rozhřešení.

„Varujme se udávati ve svaté zpovědi svá mimovolná hnutí mysli za hříchy; neboť řekneme-li asi takto: „Já byl po dva dni velmi ponoukán k hněvu, ale nesvolil jsem v ponoukání toto;“ — udáváme své ctnosti, místo co bychom měli ze svých chyb se vinit.“

„Ponechejme ve svaté zpovědi všelikých všeobecných sebe obviňování, ježto si mnozí navykají, jako: „Já jsem nemiloval Boha tak vroucně, jak bych jej byl milovati měl, — já jsem se nemodlil tak pobožně, jakož povinen jsem“ a t. p.; takovými řečmi neudáváme ničehož, z čehož by zpovědník na duševní stav náš souditi mohl. Toť by mohli i nejdokonalejší duše na světě, ba poněkud i svatí v nebesích o sobě říci.“

Po tomto všeobecném návržení obraťmež nyní zřetel svůj k tomu, co zvlášť při zpytování svědomí pozorovati máme.

Poněvadž v srdce své náležitě nahlédnouti nemůžeme, leč když Duch svatý smysl naši osvíti, jest nejprvé třeba téhož Ducha svatého nábožně vzývati, aby nám přispěti ráčil, veškeré naše chyby a poklesky, jakož i příčiny a velikost jejich důkladně poznati.

Věnujme pak ku prozkoumání svého svědomí s dostatek příhodného času, ač to nikoliv příliš dlouho býti nemá. Zkoumejme srdce jasnou a pokojnou myslí, ani se nepřenáhlíce, ani se úzkostlivě netrápíce. Zpověď není ustanovena, aby srdce naše trýznila a kormoutila, nýbrž blahým mírem ukojila.

Jsouť některé příliš úzkostlivé duše, které veškerý svůj čas před sv. zpovědí jediné na zpytování svědomí svého věnují; zkoumají a zkoumají neustále i sebe menší chybičky své, a jsouce celé po hříženém v své poklesky, na vzbuzení lítosti, dobrého předsevzetí, na nesmírnou milost, jížto se jim ve sv. rozhřešení dostane, ani nepomní. Tyť jsou právě politování hodny.

Při zpytování svého svědomí hledmež beze vší traplivé úzkostlivosti s jasnou myslí povážiti:

1. Jakých poklesků jsme se s úplným svolením a rozvahou dopustili.

2. Pochybili-li jsme opět v tom, o čemž jsme již často napomenuti byli, a nebo co nám milost Boží nejostřeji vytýká.

3. Klesli-li jsme v něčem, o čemž se důvodně domnívati můžeme, že to bližního jakkoliv pohoršilo, anebo urazilo.

4. Dopustili li jsme se něčeho, co by nás opět u veliké nepravosti předešlého života uvrci mohlo; a nebo

5. co by patrnou váhavost a nechut v nás vzbudilo vzdáti Bohu tu oběť, které dle stavu našeho od nás žádá.

6. Pozorujme zvláště bedlivě ty poklesky, které jsou důkazem, že nejsme ještě do čista sprostěni veliké některé a nebezpečné vášně dřívějšího života svého, anť se v nás jeví a ozývá právě oněmi, samými o sobě nepatrnými poklesky, co následky a pozůstatky svými. Co do chyb ostatních nejlépe učiníme, když je milosrdenství Božímu poručíme, vesměs se z nich několika slovy vůbec a krátce vyznajíce.

IV.

Jaké lítosti se žádá k svaté zpovědi, pouze z nábožnosti konané?

Když jsme svědomí své zpytovali, máme míti pravou srdečnou lítost nad těmi hříchy, z kterýchbž se zpovídati hodláme, s pevným úmyslem, že se polepšíme. Toť jest nejen nejhlavnější věcí, jíž se k svátosti pokání žádá, nýbrž i pramenem všech milostí, jžto se nám z svaté zpovědi prýští.

1 Praviš-li, že bys rád pravou a skroušenou lítost nad hříchy svými měl, ale že nevíš, jak jí dosíci, slyš, co ti svatý František Saleský praví: „To jest již mnoho u Boha, když takovou žádost v srdci svém máme; neboť právě tím lítosti pravé dosahujeme, že si jí žádáme, ačkoliv ji snad ani necítíme, jako skutečný oheň i ten jest, který toliko pod popelem doutná, ačkoliv jej ani nevidíme, ani necítíme.“

„Lítost jest vlastně hnutí vůle, kterážto spáchaných přestupků nenávidí a pevný úmysl má nedopustiti se jich více.“

Slzy a vzdychání a jiné zjevné úkazy vnitřní bolesti nenáležejí přísně a nevyhnutelně k pravé lítosti.

Nermuťme se tedy, jestliže vnitřní žal neznamenáme citelně. Nepopřává-li nám Bůh této milosti, budiž nám to příležitostí k poslušnosti; dokažme tím Bohu svou pevnou důvěru, odložíce všelikou pochybnost v Jeho svaté milosrdenství a vzdávíce se docela Jeho otcovské prozřetelnosti s tím přesvědčením, že se s námi dokonale smířil. Pokornou touto důvěrou a ochotnou, statnou poslušností získáme si dvojnásobnou odměnu. Nepřemáhejme se, chtějíce mocně vynutiti zjevnou, čitelnou lítost; takové usilování mate, unavuje umdlévá ducha. Hleďme raději srdce své utišiti a uspokojiti, řkouce laskavě k Bohu, svrchovanému Hospodinu svému: „Želím srdečně všeho hříchů. — Kéž bych byl nikdy nezhřešil, nikdy Tebe, laskavého Otce svého, neurazil! — Nechci, nechci zhřešiti více! — Račiž mi, ó Bože můj, nápomocen býti, ať se budoucně všeho hříchu varuji! — Raději zemříti nežli hřešiti!“ — Ta jest pravá lítost; tu v srdci svém míti hledá, jak nábožným rozjímáním, tak vroucí modlitbou k Bohu, jenž jediný srdce naše k ní roznítiti může.

2. Stěžujeme-li si, že žádného prospěchu z častých svých zpovědí a

svatých přijímání nemáme, že se stále v témž stavu nacházíme, tuť by se nás mohl někdo právem otázati, jak to víme? Přináleží-li to hlavně k nám o tom souditi, či k zpovědníku našemu, který nás právě napomínává a těšívá, abychom se nižádnými úzkostlivými pochybnostkami mýliti a na cestě k dokonalosti zdržovati nedávali? Jestliže žádného prospěchu z častých svých zpovědí a svatých přijímání neznaménáme a necítíme, neberme to za důkaz, že též žádného nemáme. Působení svatých svátostí jest často tak tajemné, že je sotva znamená oko, v duchovních věcech i sebe bystřejší; milost Boží působí vůbec skrytě a zponenáhla jako příroda sama. — Nepovažujme skutečný toliko pokrok v ctnosti za prospěch pobožností svých; hlavní jejich prospěchem jest, neklesnouti jak v staré, tak v nové chyby. — Není-li pak to již převelikou milostí Boží, prostým býti hříchu těžkého? Léky, ježto před nemocí ochraňují, bývají rovněž vzácné, jako ty, které zdraví navracují.

Spasitelné účinky častější lítosti a dobrého úmyslu patrné jsou i z toho, když při mnohé, steré příležitosti k hříchu

nám se nabazující řídčeji, — čtyry- nebo pětkrát klesneme. Kdybychom byli zanedbali častěji se zpovídati. byli bychom snad při každém kroku klesli.

Když tedy vždycky z týchž hříchů se zpovídati musíme, nenásleduje již z toho, že pravou lítost nemáme a tudíž žádného prospěchu ze svaté zpovědi netěžíme. Hledmež jen vždy, seč jsme, ať všecko svědomitě vykonáme, co se k hodnému přijímání svatých svátostí žádá, a pak jich důvěrně užívejme, jisti jsouce, že nás veliké z nich vyplývající prospěchy neminou nikdy.

Jak se má pravá lítost vzbuditi?

„Tážeme-li se. co činiti máme, aby-
chom brzo pravou lítost vzbudili, odpověď
mějme, že k tomu skoro žádného času po-
třebí není; neboť dostačí k tomu, když
se vroucně a skroušeně před Bohem
v duchu ponížíme uznávající, že jsme Jej
urazili.“ (Svatý František Saleský.) Cho-
váme-li v srdci svém živou víru, ukazu-
jící nám, co jest Bůh a co jsme my; —
co On od nás žádá a co my Jemu po-
vinni jsme; jakého nevděku se dopou-

štíme, kdykoliv Jej přes všecky Jeho dary a milosti urážíme; — jakou zkázu na duši své každým hříchem trpíme a jak velikým trestům za každý propadáváme; — a když s touto věrou i tu vroucí žádost v srdce své pojmemе řkouce: „Kéž bych se božskému Spasiteli svému vždy více a více zalíbil!“ — pak nám pravá lítost nade všemi našimi i sebe menšími poklesky sama od sebe přijde.

Avšak když takového hnutí v srdci necítíme, co potom? — Potom jen Boha vroucně a pokorně prosme, aby je v nás působiti ráčil, hledíce to i za všeliké dobré skutky, k nimžto příně povinni nejsme, získati, téměř koupiti Rozjímejme na modlitbách zvlášť před sv. zpovědí hlavně to, co nás nejvíce pohnouti má varovati se všeho hříchu a neurážeti Boha; představme si živě božského Spasitele svého, jaký zármutek, jakou smrtelnou úzkost hříchové naši Jemu na hoře Olivetské způsobili, jak bolestně a ukrutně Jej zbičovali, Jej na kříž přibili, až Jej přehrozně usmrtili. Padnouce pak skroušeně k nohám Jeho představme si, jako by zpověď ta, kterouž právě vykonati hodláme, již naší poslední byla a my se po ní přímo

před Jeho božskou soudnou stolicí dostaviti měli.

**Jak se nám ve sv. zpovědi všední hříchové
odpouštějí?**

1. Svatým rozhřením se nám dostává odpuštění všech hříchů všedních, jichžto skutečně litujeme, bychomť i některých jiných všedních hříchů skutečně nelitovali. Kdybychom se však toliko z všedních hříchů zpovídali, ni žádného z nich opravdově nelitujeme, pak by byla svátost svatého pokání neplatná, poněvadž by sv. rozhřešení žádného základu nemělo. Kdo by tak se zpovídal, toho by jen dobrá jeho víra, že náležitě se zpovídá, sprostiti mohla viny zpovědi svatokrádežné.

Abychom se takového neštěstí uvarovali, dávají duchovní učitelové a zpovědníci tu radu, abychom zpovídajíce se pouze z všedních hříchů, připojili ku konci své zpovědi některý hřích ze svého dřívějšího života, jejžto jistotně želíme a nikdy se ho více dopustiti nechceme. Takový hřích, z nějžto jsme se již jednou

vyzpovídali, není sice nevyhnutelný, ale vždy důstatečný základ svatého rozhřešení, kteréž jako potvrzením prvního platně již obdrženého považovati lze.

Nikdy však se nedomnívejme, že prvnějších života svého nepravostí želíce, nemáme potřebí litovati poklesků, jichžto se právě dopouštíváme; nýbrž vždy budme toho přesvědčení a stále je před očima mějme, že se žádný hřích, ani ve svaté zpovědi neodpouští, leč ho náležitě, dle druhu totiž a povahy jeho želíme.

2. Dopustili li jsme se nějakého hříchu s úplnou rozvahou a svolením, nezdá se býti víře podobno, že se nám, pamatujícím se naň, odpustí, leč nad ním zvlášť a zřejmě lítost vzbudíme. — Co však do lehkých, z pouhé slabosti spáchaných poklesků, dostačí k odpuštění jich vzbuditi nad nimi lítost, a to hned jak je buď zvlášť znamenáme, jako řkouce srdečně: „Kýž bych to a to nebyl učinil, pomyslí, řekl a t. d. . . . Kéž bych již nikdy více Boha neurážel!“ a p.

Poklesky pak z pouhé slabosti spáchané jmenujeme ku př. skrovné projevení netrpělivosti, malou marnivost a zalíbení v sobě samém, nepředložené po-

dezření a nebo nepovážlivé posouzení bližního, marné slovo, jež jsme neopatrně z úst vypustili a které bližního snad pohoršilo; roztržitosti v modlitbách, jimž jsme hned neodporovali, a j. p. Takové poklesky odpouští Bůh snadněji než jiné, věda totiž předobře, z čeho vlastně záležíme, že jsme totiž křehcí, co nádoby hlíněné, že mysl naše jest tak těkavá, až mnohdy ani neví, kam by se obrátiti, — kde by ustáti měla, a tudíž právě proto neustále na sebe pozor dáti a své povinnosti před očima míti máme.

Jak lze své poklesky napravit?

Těch poklesků, které se v přirozené křehkosti a slabosti naší zakládají, anebo z toho pocházejí, že bedlivé ostražitosti a přísné opatrnosti nemáme, těch se do čista nesprostíme, co v této bídě tělesnosti dlíti budeme.

Svatý František Saleský praví: „Veliké štěstí to bude, když některé chyby čtvrt hodinky před smrtí odložíme.“ — Jinde pak tentýž dí: „Nejsme toliko povinni snášeti poklesky bližního, nýbrž

i své vlastní; patřice nedokonalosti své, máme sami s sebou trpělivost míti. Sebe samých téměř na rukou chovejme a nosme, až nás Bůh sám do nebes přenese, a budme přesvědčeni, že chovajíce tak sebe samých, nechováme ničehož, co by za něco stálo.“

„Hleďme neustále lepšími a lepšími býti, ale srdcem pokojným beze vší úzkostlivosti; anděli hned býti nemůžeme.“

„Neohlédej se, prosím tě, tak úzkostlivě semo tamo; patř hlavně na Boha a na sebe. Tak poznáš, že jest Bůh vždy milostiv a laskav, ty pak že jsi vždy chud a nuzen; bída tvá pak jest vždy předmětem nesmírné Jeho dobroty a milosrdenství.“

„Neobtěžuj si,“ dí zbožný Fenelon, „polepšení života svého denně znova počínati; nic nevzbudí mocněji lásku Boží, jako taková pokorná a vytrvalá statnost.“

„Síla má v slabosti se zdokonaluje,“ dí svatý apoštol národův. (II. Kor. XII. 9.)

„Utěšené sladkosti duchovní nepovznášejí nás k Bohu tak mocně, jako to činí častá vnitřní sebe samých ponížení a úplné se odevzdání v svatou Jeho pomoc.“

S velikým zalíbením hledí Bůh na tu duši, která tiše a statně, jakkoliv pracně a dle pouhého zdání marně zdokonalení svého ustavičně pilna jest; ač bývá duše taková plna poklesků a chyb, nicméně s Bohem svým stále spojena jest pro svou pevnou vůli a upřímnou snahu neurážeti Jej nikdy více vědomě nižádným hříchem.

Taková duše, která i hotova jest, nedokonalosti své podržeti a se s nimi neustále potýkati, když se Bohu tak líbí, ta má před Bohem větší zásluhu, než kdyby se z úplného míru radovala, v něm beze vší překážky ctnosti pilna byla, a z něho veliké sladkosti těžila.

„Bůh zanechal,“ dosvědčuje sv. František Saleský, „v mnohých uřednících svých i po jich obrácení mnohé známky dřívějších jejich zlých náklonností; avšak i to posloužilo k prospěchu jejich, jakož na sv. Petru a j. zřejmě viděti lze.“

„Bojuj tedy zmužile a statně, nebuď však nikdy příliš dychtiv patřiti veliké prospěchy snažení svého. Co zlého jest, nesmíme si nikdy a nijak, dobrého však nikdy prchle a náhle žádati. Ničehož tedy, ani ctnosti si nežádej s přílišným úsilím;

i tu ztrácívá, kdo z mezí šetrné mírnosti vystupuje.“ (Sv. František Saleský.)

„Pracujme tedy snažně na zdokonalení svého života, nedbajíce příliš s jakým prospěchem; neboť když statně proti zlým náruživostem svým bojujeme, nikdy nepozbývájice myslí, bychomť sebe více porážek utrpěli, budou nám i tyto tak prospěšné, jako bychom byli vždycky zvítězili.“

„Poruč tedy a vzdej se docela Bohu, dobrotivému a laskavému Otci svému, jenž všech, kteří bez zlé vůle klesnou, mocnou rukou svou drží, aby se neporanili, a je opět milostivě a ochotně pozvedne a postaví, až ani nevědí, že byli poklesli, poněvadž ruka Boží držela je, ani že opět povstali, poněvadž je tatáž ruka tak čerstvě pozdvihla a postavila, že na pád svůj pomněti ani času neměli.“ (Tentýž.)

V.

Jak se máme ve sv. zpovědi z hříchů svých vyznávati?

Vyznávajíce se ve sv. zpovědi z hříchů svých, vyjevme jen to, co nás se týče, nepotahujíce v zpověď svou hříchy cizí,

nemáme-li totiž žádného podílu v nich, tak že by i z částky našimi byly. — Vyjádřujeme se zřejmě, stručně a upřímně, majíce živě před očima, že klečíme u nohou Ježíše Krista, že v osobě zpovědníkově mluvíme přímo k Bohu samému. Tuto však znamenati sluší, že se upřímnost, jížto se k platné zpovědi žádá, toliko na hříchy těžké vztahuje; z hříchů všedních se vyznávati jest sice vždy též prospěšno a spasitelné, ale nevyznati se z některého všedního hříchu, nečiní zpověď tu neplatnou. Tak zní učení Církve svaté.

Častěji se zpovídávající, varujme se hlavně:

1. Abychom nehleděli býti příliš obšírnými, chtějíce všecko zevrubně do poslední maličkosti pověděti.

2. Abychom naopak netajili to, co hlavně zjevití máme.

3. Abychom nebyli temnými a nesrozumitelnými, mluvíce jedno přes druhé bez ladu a skladu.

Místo toho tedy, abychom všecko až do poslední maličkosti vypověditi se snažili, vyvolme si 1. raději tři anebo čtyry hříchy, o nichžto se důvodně domníváme,

že Boha zvlášť urážejí, — ježto nám svědomí ostřeji vytýká a mocněji nás napomíná, bychom se jich varovali a se polepšili. Vše ostatní lze, jak svrchu již podotknuto, krátce a všeobecně u vyznání své pojeti.

Zpověď příliš dlouhá a zevrubná nebývá vždy ta nejlepší; nejlepší bude ta, kterouž co nejskroušeněji a s polepšením života vykonáme.

2. Kdo ve svaté zpovědi tají, co by právě říci měli, chybují velmi.

Mnozí se viní z mnohých malicherností, mlčíce o věcech pro ně daleko důležitějších. Abychom se tu jak náleží upřímně zachovali, povězme ve zpovědi své vždy hlavně a nejprve to, co nám svědomí nejvíce vytýká a co srdce naše nejvíce kormoutí. — Jiní opět tají jisté své poklesky, obávající se, že se jich zpovědník, jak mile se mu o nich zmíní, zevrubněji po nich dotazovati bude, aby důkladněji v svědomí nahlédl, ku př. jak zachovali tu a tu dobrou radu, kterouž jim dal, a p. K upřímné zpovědi náleží též, bychom na všechny otázky, které nám zpovědník dá, prostě a zřejmě odpovídali. Můžeť on dobré a důkladné příčiny míti

tázati se po lečems, co se nám nezdá přímo a nevyhnutelně k zpovědi náležeti. Čím lépe zpovědník naše náklonnosti, vlohy, vášně, navyklosti, povolání, povinnosti, zaměstnání, společnosti a j. zná, tím lépe a tím jistěji může nám ve všem raditi a pomoci; co však k tomu věděti potřebí, toť on sám nejlépe znáti má a může.

3 Nezřetelné a nesrozumitelné vyznání pochází hlavně z neupřímnosti. Jsouť však i mnozí, jižto nezřetelně myslíce, následkem toho i nesrozumitelně mluví; u jiných jest opět úzkostlivost příčinou matného se vyjádření. Obé jest slabostí ducha. Jedni i druzí nemohou ani z jedinkého hříchu se vyznati, aby spolu nevypravovali zevrubně dlouhé povídky. — Jiní opět málo se domýšlejí do zpovědníka, myslíce, že on je nezná, tak jako oni sebe, a proto mu povídají věci, které vlastně do zpovědi nepatří. — Ale nezřetelná zpověď mívá též důvod svůj i v duchovní pýše. Mnohý sice dělá, jako by se pokořil, ale při tom vyznává se z hříchů svých, rád by to i to na sobě okázal, co k prospěchu jeho jest; pro samá slova neví zpovědník, zdali na

sebe žaluje, nebo se vymlouvá anebo vychloubá.

Než do zpovědnice přiklekneme, vzbudme, co druhý ještě se zpovídá, dokonalou lítost a pomodleme se všeobecnou zpověď, „Confiteor“ nebo „Já bídny hříšník“ a t. d., abychom ty, kteří se po nás zpovídati chtějí, nezdržovali. Když pak nám kněz požehnání dává, rceme: „Račtež mi, velebný otče, sv požehnání uděliti, neboť jsem mnoho zhřešil, myšlením, řečí, skutkem,“ pak ihned vyznávejme se z hříchů svých.

Po svaté zpovědi.

Když jsme se vyzpovídali, nesnažme se dále vyzpytovat jiných hříchů, z nichž bychom se ještě snad vyznati měli; nýbrž dejme pozor na to, co nám zpovědník praví, abychom to pochopili a si pamatovali, zvláště co nám na pokání uloží. Pak se utečme a uzavřeme duchem v svaté rány Spasitele svého, Ježíše Krista, spojme žal svůj s žalem Jeho přijímající ve svatém rozhřešení odpuštění hříchů svých jako z božských úst Jeho samého.

„Po svaté zpovědi není více času zpytovatí svědomí své, zdali jsme se ze všeho náležitě vyznali čeho jsme se dopustili. Vyznejme se pouze z toho, co víme, dále na to ani nemyslíce.“ (Sv. František Saleský.) Buďme tedy po svaté zpovědi pokojné myslí a varujme se všech lichých pochybnůstek týkajících se zpytování svědomí, lítosti a jiného čehokoliv. Takové úzkostlivosti bývají mámením zlého ducha, jenž by rád utěšitelnou a lásky plnou svátost sv. pokání jedem svým zkalil, ztrpčil, zkazil.

VI.

Jak máme uložené sobě pokání vykonati?

Pokání ve sv. zpovědi nám uložené vykonejme úplně, rychle, horlivě, srdcem skroušeným a pokorným. Možná-li, jest nejlépe vykonati pokání uložené hned po sv. zpovědi; ale není-li to možná, nehřešíme, odložíce je na jiný čas; jen se vždy bedlivě varujme, abychom na ně nezapomněli.

Duše zvláštní milostí Boží jaté a horlivě po dokonalosti života toužící, mohou

zpovědníka svého i někdy požádati, aby jim větší nějaké pokání než obyčejně uložil, buď nějaké modlitby, které by i jinak z vlastní horlivosti vykonaly, buď některý dobrý nebo kající skutek, který by si samy nebyly uložily, a p.

Každý všední hřích zasluhuje zajisté trestův oči-tcových, z těchto však ty nejmenší převyšují mnohem všelike tresty vezdejší. Pročež dobře učiní každý zpovědník, když znamená horlivost svých kajicníkův k jejich svrchu podotknuté žádosti svolí, daje jim takto příležitost s větším pokáním i větší zásluby si získati.

Bychom pak kající a skroušenou mysl v sobě zachovali a oživili, pamatujme, že se uložené nám od kněze pokání nikdy dostatečně nevyrovná trestům, jež za hříchy své zasluhujeme. K udělení sv. rozhřešení dostačuje sice církvi svaté, když se pokorným a skroušeným srdcem tomu pokání podrobujeme, které mnohdy daleko se nevyrovná proviněním našim; ale božská spravedlnost dokonaleji a přísněji nám vyměří tresty, za hříchy naše zasloužené. Církev svatá nám malé toliko a skrovné pokání ukládá s ohledem slabosti naší, obávajíc se, abychom těžší snad

vykonati neopomenuli i aby nám tak pokání naše se nestalo příležitostí k provínění novému.

VII.

Jak se přímo po sv. zpovědi zachovati máme.

Po svaté zpovědi rozjímejme poněkud srdcem tichým a skroušeným to nesmírné dobrodiní, jehož se nám právě milostí božského Spasitele dostalo. Padnouce k nohám Ježíše Krista představme si u přítomnosti Jeho, jak velmi nám právě nyní odlehčil, sejma veliké břímě hříchů s srdce našeho. Jakáť to blaženost, když svědomí své docela čisté máme a s Bohem svým úplně smíření jsme! Vzdejme pak vroucí, srdečné díky božskému Spasiteli svému za to, že v církvi své tak mocnou, tak prospěšnou svátost ustanovil, jižto duše naše od všelikých nedokonalostí sprostěny bývají. Prosme Ho snažně, ať nikdy nedopustí, abychom této příležitosti, jižto nám k dosažení milosti své podává, zneužívali snad právě proto, že nám ji tak snadno propůjčuje, a tak se

šeredným nevďekem Jemu odměnili za to, že on nás vždy ochotně a laskavě přijímá, kdykoliv my se k němu upřímně utíkáme.

Vzbuďme v sobě ten pevný úmysl, že všeliká dobrá předsevzetí, kteráž jsme kdys učinili, věrně a statně splníme, zvlášť pak to, které k dokonalému polepšení života hlavně potřebným býti uznáváme. To buď také hlavní péčí naší. Vzávejme pak pomoc a přímluvu svatých, nejprvé nejsvětější Rodičky Boží, pak těch, k nimž zvláštní důvěru a uctivost chováme.

Potom vykonejme uložené pokání, když možná a čas postačí, abychom je nemuseli častěji opakovati pod lichým snad zámyslem, že je lépe a nábožněji vykonáme; toho ani církev, ani zpovědník nežádá.

Odcházejíce pak představme si živě, jako bychom z úst samého Pána Ježíše Krista slyšeli: „Hle! uzdraven jsi, již pak nehřeš, ať se ti nic horšího nepříhoda.“

Co máme učiniti, když nám před svatým přijímáním napadne, že jsme nějaký hřích zapomněli, nebo že jsme se po sv. zpovědi opět některého poklesku dopustili, a nebo když z jiné jakékoliv pří.

činy se domníváme, že srdce naše není dostatečně připraveno k svatému přijímání?

Vzбудme tehdáž skroušenou lítost a krácejme důvěrně dále z poslušnosti k zpovědníku jakožto náměstků samého Ježíše Krista, jenž nás k sobě u Nejsvětější Svátosti Oltářní zve; ponechajíce pak velikých úzkostlivých pochybností, přistupme pokorně a důvěrně k božskému Spasiteli svému a přijímejme Jej s tím úplným přesvědčením, že ono vzbuzení lítosti s touto naší poslušností za zpověď přijati ráčí. ¹⁾

¹⁾ Co tuto řečeno, platí o nábožných a úzkostlivých duších, kteréžto mnohdy beze vší příčiny o přesné čistotě svědomí svého pochybují. Vůbec se však veškerí kající držtež bez výminky toho pravidla, abyste se tu přísně řídili dle rady moudrého a opatrného správce duchovního. Kdoby se však po sv. zpovědi nějakého těžkého hříchu dopustil, povinen by byl z něho se před sv. přijímáním vyzpovídati.

VIII.

**Radno-li všeobecnou či generální zpověď
pouze z nábožnosti konati.**

Všeobecná, čili generální zpověď pouze z nábožnosti konána, škodí mnohdy náramně, zvláště duším úzkostlivým, anebo příliš živou obrazností nadaným, působíc jim mnohé pochybnosti a tak je v náramnou úzkostlivost ponořujíc, jak se to přechastou zkušeností potvrzuje. I nepovolujeme tedy těm, kteří by rádi všeobecnou zpověď pouze z pobožnosti vykonali pod tou lichou a křivou domněnkou, že se úzkostlivost jejich odstraní, horlivost oživí a roznítí; neboť pravdu má jistý vele-slavný a svatý muž řka: „Za jednu pochybnost, která se tak odstraňuje, způsobí se desatero jiných.“ Nejjistěji tu získáme a udržíme pokoj duševní, když se pokorně vzdáme vedení moudrého a opatrného správce duchovního, svědomité a věrně poslouchající každé jeho rady, a nic nedbající náhledů vlastních, byť se nám sebe moudřejšími býti zdály.

IX.

Zdaliž a kdy prospěšno, zvlášť ve svědomí své nahlédnouti a je potříbiti?

Tot velmi radno a prospěšno bývá :

1. V čas duchovních cvičení.

2. Když znamenáme, že se v srdci našem zbožná horlivost znova oživuje a zmáhá, buď před nějakým slavným svátkem, nebo když jsme od Boha zvláštní některou milost obdrželi, anebo znamenitý důkaz nesmírné Jeho spravedlnosti spatřili.

3. Když k jinému zpovědníku jdeme, buď že jsme v jiné obydlí přesídlili, anebo žádající si lepšího a přísnějšího řiditele duchovního života svého, abychom mu takto tím důkladnější poznání svědomí svého podali.

4. Když v nový nějaký stav vstupujeme.

Domnívajíce se však, že takové zevrubnější zpovědi nejsou samy o sobě nevyhnutelně potřebné, nýbrž toliko ohledem na naše zvláštní okoličnosti prospěšné, trváme též, že se v nich obšírné zevrubnosti nežádá, pročež nám ani třeba není v nich příliš úzkostlivými býti.

OBYČEJNÉ MODLITBY.

Modlitby ranní.

Jakmile procitneme, poznamenejme se znamením sv. kříže, rkouce:

„Ve jménu † Otce, i † Syna, i Ducha † svatého. Amen.“

Potom pomníce, že nám Bůh jest přítomen, rceme dále:

„Bože. Bože můj! k Tobě hledím na úsvitě. — Žízni po Tobě duše má, jak velmi prahne po Tobě srdce mé.

Zvelebena budiž nejsvětější a nerozdílná Trojice Boží nyní i vždycky až na věky věkův. Amen.

Sláva † Otci, který mne stvořil; sláva † Synu, který mne vykoupil; sláva † Duchu svatému, který mne posvětil.

Vstávající z lůžka rceme:

Ve jménu Pána našeho Ježíše Krista ukřižovaného vstávám; onť mne rač sám zachovati, ostříhati, k životu věčnému přivést. Amen.

Mezi tím co se obléčíme a umýváme, hledme říkati pro sebe některý žalm nebo píseň, neb modlitbu; anebo pamatujme při tom na některé tajemství ze života a umučení Páně, Rodičky Boží, některého svatého a t. p.

Jsouce slušně oblečeni, poklekněme a vzývejme Ducha svatého, od něhož jako všeliké dary, tak zvlášť i dar pobožnosti přichází, řkouce:

Přiď, svatý Duše, naplň srdce svých věrných a oheň své svaté lásky v nich roznět, jenž jsi při rozličnosti jazyků všecky národy v jednotě víry shromáždil.

Vyšli Ducha svého a stvoření budou, a obnovíš tvář země.

Modleme se. Bože, jenž jsi srdce věřících osvícením Ducha svatého vyučil, dejž nám v témž Duchu pravé věci smýšleti a z jeho útěchy vždycky se radovati.

Činy naše, prosíme, Pane, milostí svou předcházej a pomocí svou proved, aby všeliká naše modlitba i všeliké naše jednání od Tebe vždy se počínaly a Tebou započaté se skonávaly; skrze Pána našeho Ježíše Krista, Syna Tvého, jenž s Tebou živ jest a kraluje v jednotě téhož Ducha svatého Bůh na věky věkův Amen.

Díky. Zvelebena budiž nejsvětější a nerozdílná Trojice! Oslavujme ji, neboť

prokázala nám svrchované milosrdenství své. —

Díky Tobě vzdáváme, Trojice nejsvětější, za všechny milostivé dary Tvé, jichž se nám po celý život náš dostalo, zvláště pak že jsme této noci na životě byvše zachováni, tohoto jitra ve zdraví dočkali, dejž ať Tobě za to neustále díky vzdáváme. Amen.

Na to pak vážně a pozorně říkejme „Otče náš“, — „Zdrávas“, — „Věřím v Boha“, — desatero Božích i patero církevních příkázání; pak vzbudme tři Božské ctnosti: víru, naději a lásku, i žal a lítost nad svými hříchy, a poručme se konečně se vším, co týž den konati hodláme, nejsv. vůli Boží. Záslužno jest ty modlitby říkat v řeči mateřské, jak jsme se je za věku dětského naučili; jsouť nám zajisté pravidlem i vnitřního i zevnitřního života; pročť tu stůjtež.

Modlitba Páně. Otče náš, jenž jsi na nebesích: posvěť se jméno Tvé; přijď království Tvé: buď vůle Tvá jako v nebi tak i na zemi: chléb náš vezdejší dejž nám dnes: a odpusť nám naše viny, jakož i my odpouštíme našim vinníkům: a neuvodň nás v pokušení: ale zbav nás od zlého. Amen.

Pozdravení andělské. Zdrávas Maria! milosti plna, Pán s tebou; požehna-

nás ty mezi ženami a požehnaný plod života tvého, Ježíš. Svatá Maria, matko Boží, pros za nás hříšné nyní i v hodinu smrti naší. Amen.

Apoštolské vyznání víry. Věřím v Boha, Otce všemohoucího, stvořitele nebe i země: i v Jesu Krista, Syna jeho jediného, Pána našeho: jenž se počal z Ducha svatého, narodil se z Marie Panny: trpěl pod Pontským Pilátem, ukřižován, umřel i pohřben jest: sstoupil do pekel, třetího dne vstal z mrtvých: vstoupil na nebesa, sedí na pravici Boha Otce všemohoucího: odtud přijde soudit živých i mrtvých. Věřím v Ducha svatého: svatou církev obecnou: svatých obcování: odpuštění hříchův: těla vzkříšení: život věčný. Amen.

Desatero Božích přikázání.

1. V jednoho Boha budeš věřit.
2. Nevezmeš jména Božího na darmo.
3. Pomni, abys den sváteční světil.
4. Cti otce svého i matku svou, abys dlouho živ byl a dobře ti bylo na zemi.
5. Nezabiješ.
6. Nesesmilníš.

7. Nepokradeš.

8. Nepromluvíš proti bližnímu svému křivého svědectví.

9. Nepožádáš manželky bližního svého.

10. Aniž požádáš, což jeho jest.

„Chceš-li do života vejít, zachovej přikázání.“ Mat. 19, 17.

Patero přikázání církevních.

Církev velí:

1. Svátky zasvěcené světiti.

2. V neděli a ve svátek celou mši svatou pobožně slyšeti.

3. Čtyřicetidenní půst a jiné přikázané posty zachovávat a od masitých pokrmů se zdržeti.

4. Nejméně jednou v roce svému nařízenému knězi se zpovídati a u velikonoční čas velebnou svátostí oltářní přijímati.

5. V zapovězený čas svatebního veselí nedržeti.

„Pakli by kdo neposlechl Církve, buď ti jako pohan a publikán,“ t. j. veřejný hříšník.“ Mat. 18, 17.

Vzbudme víru. Věřím v Tebe, pravý, v třech osobách jediný Bože, Otče, Synu a Duše svatý, jenž jsi všecko stvořil, všecko řídíš a zachováváš, jenž dobré odměnuješ a zlé tresceš. Věřím, že Syn Boží se vtělil, aby nás smrtí svou na kříži vykoupil a spasil, a že Duch svatý milostí svou nás posvěcuje. Věřím a vyznávám všecko, cos Ty, Bože, zjevil, čemu Ježíš Kristus učil, co svatí apoštolé kázali a čemu svatá, římská, katolická církev věřiti velí. Tomu všemu věřím, protože Ty jsi, ó Bože, věčná a neskončená pravda a moudrost, kteréž nelze, aby oklamala, aniž lze, aby byla oklamána. V této víře a pro tuto víru hotov jsem žíti i umříti; ó Bože, rozumnož víru mou! — „Kdo chce přijíti k Bohu musí věřiti, že jest.“ Žid. XI. 6.

Vzbudme naději. Doufám a důvěřím, ó Bože! v Tvé svrchované milosrdenství, že mi pro zásluhy Pána a Spasitele našeho Ježíše Krista dáš, abych v tomto životě své hříchy poznal, jich želel a litoval, i že mi je odpustíš; po smrti pak že mi spasení věčné dáti ráčíš a mi popřeješ, abych na Tebe tváří v tvář patřil, Tebe miloval a s Tebou se věčně

radoval. Mám naději, že mi také dáš, čím bych toho dosáhl. Doufámť to od Tebe, že jsi to slíbil, jenž jsi všemohoucí, věrný, svrchovaně dobrotivý a milosrdný. Bože, posilni naději mou!

„Hospodin ochrana má a útočiště moje, osvoboditel můj a spomocník můj; v něho důvěřovati budu a nebudu zahanbena věky.“ (Žalm XVII. 3.)

Vzбудme lásku. Bože můj! miluji Tě z celého srdce svého nade všecko, protože jsi nejlepší dobré, že jsi svrchovaně dokonalý a vši lásky hoden; i proto Tě miluji, že jsi ke mně a ke všemu stvoření nejvýše dobrotivý. Bolestně toho želim a lituji, že jsem zhřešil, že jsem Tebe svého všemohoucího Pána, svého nejlaskavější Otce urazil. Opravduť míním s milostí Tvou života svého polepšiti, všech hříchů i všech zlých příležitostí se varovati a nikdy proti Tvé nejsvětější vůli nejednati. Dejž mi milost, abych splnil, co jsem si umínil.

„Srdcem skroušeným a poníženým, ó Bože, nezhrzíš.“ (Žalm L.)

Poroučejme se Bohu. Hospodine, Bože náš, jenž jsi všecko stvořil, vše řídíš

a zachováváš, v němž jediném žijeme a jsme a bez něhož nic nemůžeme, cokoliv dnes mysliti, mluvit, pracovati, nebo trpěti budu, to všecko vzdávám Tobě, Ty račiž všecko řídit k větší slávě své a Pána našeho Ježíše Krista.

Hospodine, Bože všemohoucí, z Jehož milosti jsme se dnešního dne dožili, rač nás svou mocností dnes a vždycky zachovati, ať v nižádný hřích neklesneme, nýbrž dej, ať k plnění Tvé spravedlnosti směřují všechny naše myšlenky, slova, skutky, skrze Pána našeho atd. Amen.

II. Jiné modlitby ranní.

Jsouce slušně oblečení i těchto modliteb použiti můžeme.

I. Vzdejme díky Bohu.

Klaním se Tobě, chválím a velebím Tě, ó nejsv. Trojice, Otče † Synu a a Duše † svatý, díky vroucí Ti vzdávaje, že jsem pod Tvou laskavou ochranou šťastně a bezpečně tuto noc přežil! Ach! jak mnozí, přemnozí lidé tohoto jitra nedočkali, smrtí a snad nešťastnou byvše zachvácení, tak že i věčnému zahynutí

propadli. Jak se Ti, ó věčná lásko! odměniti mám za ten dar, že jsi mne tohoto dne dočkati se dal a mi takto déle času milosti popřáváš? Ó milostná máti naše a blahoslavená Panno Maria, a ty svatý anděle, strážce můj, i vy všickni ochráncové moji N. N., chvaltež a oslavujtež za to se mnou Hospodina Boha našeho. Amen.

II. Obětujeme se pak Bohu Otci.

Tobě, Otče nebeský, se celý a celý vzdávám a obětuji, s tím tělem i s tou duší svou, se všemi smysli a mocnostmi jejich, jimiž jsi je Ty sám obdařiti ráčil. Přijmi tvůrce věčný, toto stvoření své se vším, co jsem a co mám, an to vše v sjednocení s milým Synem Tvým s Ježíšem Kristem Pánem naším v oběť přináším, kéž pak i milou a příjemnou Tobě!

III. Mějme dobrý úmysl konati všecko za příkladem Pána Ježíše Krista.

Ó nejsladší Ježíši, jenž jsi cesta, pravda a život, aj! já před Tebou na kolena padám, pevný úmysl máje, že poběžím cestou přikázání Tvých, a jich poslušen jsa zvláště toho zbožného skutku N pilen

budu. Všecko, co dobrého učiním, budiž věnováno větší slávě Tvého nejsvětějšího jména. Kéž bych Tě, ó můj Ježíši! dnes a po všecky dny života svého miloval chválil, velebil a oslavoval každým dechnutím srdce svého! Kéž bych všecky tvory vroucí tou láskou nadchnouti mohl. Přijmi, ó dobrý Ježíši! tuto dobrou vůli mou a nahraď svrchovanými zásluhami svými, seč já sám býti nemohu.

IV. Vzývejme ducha svatého k uvarování se hříchu.

Přijď, svatý Duše! útěcho a sílo duše mé, a přispěj mi ku pomoci, ať vší zlé příležitosti statně a šťastně odolám. Měl-li bych pak toho hříchu N . . . opět se dopouštěti? Ach! příliš často jsem Tě již jím urazil; od toho okamžení mám pevnou vůli, nedopustiti se ho nikdy více; volím raději umříti, nežli hřešiti. Neuvoď mne v pokušení, anebo spomoz, abych mu odolal; Tvou milostí posilněn směle kráčeti budu, a byť i po lvu i hadu bylo.

V. Poroučejme se ochraně svatých.

Přispějte pak mi ku pomoci i vy, svatí a vyvolení Boží, zvláště ty, nejsv.

rodičko Boží, Panno Maria, s čistým chotém svým svatým Josefem; pak i ty, můj drahý anděle strážce, a vy všickni jmenovci a ochráncové moji, svatí N. N., i všickni, jichž památku dnes konáme: podejte mi laskavé pravice své, napomínejte chybuujícího, povzbuzujte zemdlelého, vedte na pravou cestu zbloudilého, ať šťastně dnes vykonám, co jsem si umínil. Ty mne rač ve všem nadchnouti Duchem svým svatým, ó Bože můj!

Otče náš. — Zdrávas. — Věřím v Boha a t. d.

Račiž, ó Pane! tento den všeho hříchu nás uchovati. Smiluj se nad námi, ó Bože, smiluj se! Budiž milosrdenství Tvé nad námi, jakož jsme důvěřili v Tebe. V Tebe doufal jsem, Hospodine, nebudu zahanben na věky. Amen.

„Anděl Páně.“

Navykněme si modlitbu tu říkati, když se ráno, v poledne a na večer zvoní; ráno bychomť i zaspali a zvoniti neslyšeli, připojme ji k své ranní pobožnosti.

1. Anděl Páně zvěstoval Marii Panně, že počne z Ducha svatého. — „Zdrávas“.

2. Řekla Maria: „Aj! já dívka Páně, staniž mi se podle slova tvého.“ — „Zdrávas“. 3. „A slovo tělem učiněno jest a přebývalo mezi námi.“ — „Zdrávas“.

Oroduj za nás, svatá Boží rodičko, abychom hodni učinění byli zaslíbení Kristových.

Modleme se. Milost svou, prosíme, Pane, rač v mysle naše vlíti, abychom, kteří jsme skrze anděla zvěstujícího vtělení Krista Syna Tvého poznali, skrze umučení jeho a kříž k slávě svatého vzkříšení přivedeni byli; skrze téhož Krista, Pána našeho. Amen. (*Na večer přidá se „Otče náš“ a „Zdrávas“ za duše v očistci.*)

Obětování se Bohu. (Od sv. Ignacia.)

Vezmi, ó Pane! a přijmi veškerou svobodu, paměť, rozum a vůli mou a vše, cokoliv mám; Tys mi to všechno dal, Tobě to, Pane! opět navracuji. Všecko jest Tvé; vládni tím dle nejsvětější libosti své. Dejž mi jenom lásku a milost Tvou; ta mi dostačí. Amen.

Modlitby ke mši svaté.

Příprava. Laskavý Otče nebeský, Bože všelikého smilování, jenž jsi tak miloval svět, že jsi ani jednorozeného Syna svého neušetřil, nýbrž vydal jej, aby nám nejen přehořkým umučením svým a přebolestnou smrtí na kříži milost Tvou získal a nás spasil, nýbrž aby toto jeho umučení a tato jeho smrt nekrvavým způsobem v Církvi Tvé vždy se konala a vzdávala v milou Tobě oběť: dejž nám, prosíme, ať svrchovanému tomu tajemství Tvé všemohoucnosti a lásky nezpytatelné tak pozorně, uctivě a zbožně obcujeme, abychom všech zásluh jeho a milostí účastni byli; skrze téhož Krista Pána našeho. Amen.

Na začátku mše svaté. Pane Ježíši Kriste, jak mnoho jsi pro nás učinil a podstoupil i trpěti ráčil z nesmírné lásky k nám hříšným! Avšak čím jsme se my odměnili Tobě? zvláště pak já, bídný hříšník, jak pak se ti vděčným za to prokáži?

Želím a lituji toho srdečně, že jsem Tě hříchy svými, ach! přechoasto urazil, co

Ty jsi mne tak nevyslovitelně miloval. — Věřím v Tebe věrou živou a pevnou, pravdo věčná! Věřím, že Ty, o Ježíši! jsi Bůh i člověk, Pán a spasitel můj. — Důvěřím v Tebe, ó Pane! jediná má naděje a pravá, věčná spása má. Miluji

Tě nade všechno z celého toho srdce svého, své nejvyšší a nejdokonalejší dobro! Kéž by plamen mne všemocné lásky Tvé celého strávil, tak aby mne nic více neodloučilo od lásky Jesu Krista, Spasitele mého. Neboť co bych měl bez Tebe na nebi? a čehož bych si žádal bez Tebe na zemi?

„*Kyrie eleison*“. Otče nebeský, jenž jsi mne z ničehož stvořiti ráčil, smiluj se nade mnou! — Kriste Ježíši, Synu Boha živého, jenž jsi mne smrtí svou vykoupil, smiluj se nade mnou! — Duše svatý, jenž jsi mne na křtu svatém posvětil, smiluj se nade mnou!

„*Gloria*“. Sláva na výsostech Bohu a na zemi pokoj lidem dobré vůle. Chválíme Tebe, dobrořečíme Tobě, klaníme se Tobě, oslavujeme Tebe. Díky vzdáváme Tobě pro velikou slávu Tvou, Pane Bože, králi nebeský! Bože, Otče všemohoucí, Pane, Synu jednorozený, Jesu Kriste; Pane Bože, beránku Boží, Synu Otce, jenž

snímáš hříchy světa, smiluj se nad námi! jenž snímáš hříchy světa, přijmi prosby naše! jenž sedíš na pravici Otce, smiluj se nad námi! Nebo Tys jediný svatý, Tys jediný Pán, Tys jediný nejvyšší, J e s u Kriste! s Duchem svatým v slávě Boha Otce. — Amen.

K společným modlitbám. Všemohoucí, věčný Bože, Tebe pokorně prosíme, račiž milostivě vzhlédnouti s vznešené nebeské svatyně své na shromáždění svého věrného lidu, a přijati laskavě a vyslyšeti modlitby, jež Tobě Církev svatá ústy tohoto služebníka Tvého vzdává. Podle svrchovaného milosrdenství svého račiž nám dáti odpuštění hříchů, zdraví duše i těla, a cokoliv potřebí máme k zachování života vezdejšího, pokoj za dnů našich, prospěšnou pohodu a úrodu zemskou. — Račiž též zachovati, rozšířiti a zvelebiti svatou církev svou katolickou, odvrátiti od ní všelike roztržky a bludy kacířské i jiné nátisky zlomyslných nepřátel. Dejž, ať všickni pevně setrváme a rosteme ve svaté lásce, pokoji a zbožnosti; ať jsme trpělivi v protivenství a strastech, blahou nadějí Tvé svaté pomoci očekávající, a vůbec ve všem žijíce k větší

cti a slávě Tvé, skrze Krista, Pána našeho. Amen.

K epištole. Bože věčný! jenž nikdy nepřestáváš nás služebníky své učením své svaté církve dle slov apoštolův i prorokův napomínati, k zbožnosti a svaté službě své povzbuzovati, proti úkladům těla, světa a ďábla nás chrániti; dejž, ať všecky ty spasitelné pravdy a napomínání ochotně přijímáme a životem je svědomitě plniti hledíme. Aby pak nám konečně nebylo tím více k zavržení, když bychom cestu pravdy, Tvou totiž nejsvětější vůli, tolikerymi učiteli byli poznali, ale nebyli vykonali; rač nás laskavě milostí svou posilniti, abychom, co jsme tolikerym učením poznali, i vši snažností konali s Tvou svatou a stálou pomocí. Amen.

K evangeliu. Pane Ježíši Kriste! jenž jsi opustil věčnou slávu Otce svého nebeského a sstoupil jsi v toto pozemské údolí, abys nás cestám Božím v pravdě vyučoval, a jenž podnes nám své svaté učení hlásáš ústy sv. evangelistův a jiných věrných kazatelů svých; račiž otevříti mysli naše, ať toto vznešené učení nebeské ochotně přijímáme. Rozněť i srdce naše, a uč u nás konati svatou vůli Tvou,

abychom tu víru slyšením sv. evangelia v srdcích svých zrozenou, netoliko ústy vyznávali, ale i v životě mravy svými dokazovali. Neboť oboje, i vědění i konání vůle Tvé svaté, není leč působením milosti Tvé; sami sebou nejsouce nic, nežli služebníci neužiteční, od Tebe jenom máme důstatečnost svou. — Chvála Tobě, Kriste Ježíši! jenž jsi sám a pak ústy svých svatých apoštolův svaté evangelium světu hlásati a jej světlem viry osvítiti ráčil!

Věřím v jednoho Boha, Otce všemohoucího, stvořitele nebe i země, viditelných všech i neviditelných věcí; a v jednoho Pána Jesu Krista, Syna Božího, jednorozeného, a z Otce narozeného přede všemi věky; Boha z Boha, světlo z světla, Boha pravého z Boha pravého; zplozeného, neučiněného, spolupodstatného Otcí, skrze nějž všechny věci učiněny jsou; který pro nás lidi a pro naše spasení sstoupil s nebes a vtělil se z Ducha svatého, z Marie Panny a člověkem učiněn jest; ukřižován též pro nás pod Pontským Pilátem, trpěl a pohřben jest; a vstal z mrtvých třetího dne podle písem; a vstoupil na nebesa, sedí na pra-

vici Otce; a opět přijde soudit živých i mrtvých, jehož království nebude konce. Věřím i v Ducha svatého, Pána a obživujícího, který z Otce i Syna vychází, kterýžto s Otcem i Synem spolu veleben a slaven jest, kterýžto mluvil skrze proroky. Věřím i v jednu svatou katolickou a apoštolskou církev; vyznávám jeden křest na odpuštění hříchův, a očekávám vzkříšení mrtvých a život příštího věku. Amen.

K obětování. Pane Ježíši Kriste, Synu Boha živého, od věčnosti zplozený a z blahoslavené Marie Panny v čase narozený, na slavnou památku té svrchané lásky, kterouž jsi se pro spasení naše na přebolestnou smrt kříže vydati ráčil, hle! já obětuji a vzdávám Tobě tuto oběť mše svaté se všemi jinými, co jich koliv rukama kněží Tvých po celém okresu zemském nyní se obětuje a vzdává; rač je milostivě přijati a Otcí svému nebeskému vzdáti v sjednocení s onou obětí, kterouž jsi na kříži umíraje své nejsv. tělo a svou nejdražší krev na spásu světa jemu odevzdal. Dejž, aby tato oběť téhož těla a též krve, ana se v tomto převelebném tajemství pod způsobama

chleba a vína vykonává, mocné působení své měla: kéž se jí dostane živým hojné milosti, věrným zemřelým lehkého odpočinutí, všem pak, za něž se obětuje, milosrdenství v tomto, blaženosti věčné v onom životě. Budiž i tato nejsv. oběť, již se nám ovoce umučení Tvého a smrti Tvé dostává, v díky za nesčíslná Tvá dobrodiní, v dostiučinění za naše takéž nesčíslné hříchy, poklesky a nedbalosti, a v závdavek života věčného; jenž jsi živ a kraluješ na věky věkův. Amen.

K „Sanctus“. Svatý, svatý, svatý! Pán Bůh zástupů, plná jsou nebesa i země slávy a velebnosti Tvé! Hosanna na výsostech! Požehnaný, jenž se bere ve jménu Páně! Hosanna na výsostech! Zveleben budiž, Pane Ježíši Kriste, Synu Boha živého, že jsi z pouhého milosrdenství k nám s nebes sstoupiti a člověčenství z blahoslavené Panny Marie na se vzíti ráčil, abys se za naše hříchy na kříži Bohu v oběť smírnou dáti mohl. — Čest a chvála budiž Tobě za to, že nám totéž tělo a touž krev netoliko v nejsv. svátosti v pokrm a nápoj podáváš, nýbrž i žes je věčnou obětí nám na odpuštění hříchův zůstaviti ráčil, aby se Bohu Otci Tvému vzdávala až do skonání světa.

K tiché mši. Otče milostivý! račiž přijati tuto nejsv. oběť z rukou kněze svého v jedno s přesvatou obětí, kterouž Tobě Tvůj milý Syn po celý svůj život a při poslední večeři i na dřevě kříže vzdal, za mne, za N. N. i za všecky, za něž On umříti ráčil.

Vzbledni na tvář nejmilejšího Syna svého, v němž se Ti dobře zalíbilo, a pro tu věčnou lásku, kterouž jsi nás tak miloval, pro nesmírné zásluhy téhož jednorozeného Syna svého, pro jeho se vtělení, narození, obřezání; pro jeho slze, práce, muky a smrt; pro nevyslovitelnou lásku, kterouž to všecko za mne podstoupil, činil a trpěl; pro zásluhy všech svatých jak oslavených na nebi, tak bojujících na zemi: račiž milostivě vzhlednouti na církev svatou svou, na nejvyšší hlavu její, na všecky biskupy, představené, kněze a jiné duchovní osoby, i na všecky světská knížata a vrchnosti, ježto k Tvé cti a chvále a k spasení duší mnoho a prospěšně i škodlivě působiti mohou; též na mé rodiče bratry a sestry a příbuzné a přátele, jižto se památce a modlitbám mým zvláště poručili, N. N.; i na všecky, které já jsem všelijak urazil, zarmoutil, pohoršil, za-

nedbal, jež jsem měl k dobrému a jich spasení vésti: nad těmi všemi račiž se, Otče milosrdný, smilovati, jakož Ty nejlépe znáš a víš, že toho potřebu mají; uděl jim své svaté milosti a pomoci, aby Tě poznali, Tebe milovali, Tobě sloužili a spaseni byli s Tebou a Synem Tvým a Duchem svatým na věky věkův.

Ku pozdvihování. Pozdraveno budiž nejsvětější tělo Pána mého Ježíše Krista, pro mne na kříž přibito a s křížem vyzdviženo! V Tebe, ó můj Ježíši, věřím, v Tebe doufám, Tebe nade všecko miluji; želim všech hříchů svých, jimiž jsem Tě urazil. Ježíši, smiluj se nade mnou!

Pozdravena budiž, nejsv. krvi Pána našeho Ježíše Krista, kteráž jsi se na kříži přehojně z jeho svatých ran vyprýštila na odpuštění hříchů celého světa! Očisti, obmyj, posvět ubohou, hříšnou duši moji a přived' ji k životu věčnému! Ježíši Kriste, pro tuto svou, ach! přebolestně vylitou krev, smiluj se nade mnou.

Po pozdvihování. Všemohoucí, věčný Bože, Otče nebeský, jenž jsi tak miloval svět, že jsi jednorozeného Syna svého zaň vydal, aby nikdo nezahynul, kdoby uvěřil v něho, ale měl život věčný: pro téhož

Syna Tvého přehořké umučení, slavné
vzkříšení a na nebe vstoupení, jež si nyní
připomínáme, račiž prosím uchovati duši
mou žaláře věčného, a uveď ji k sobě,
aby věčně chválila a velebila Tebe. —
Vybatv mne, ó Pane, z pout hříchů mých,
pro něž se mám sice obávati věčného od
Tebe zavržení; ale pro zastání téhož mi-
lého Syna Tvého, an sedí ku pravici Tvé,
přiveď mne milostivě k životu věčnému.
Neboť jakého mocnějšího zastance u Tebe
bych mohl míti, leč toho, anť jest u Tebe
smírcem hříchů našich; jenž sedě na
pravici Tvé, oroduje za nás, přímlyvcem
mým jsa u Tebe Boha, Otce mého, a vele-
knězem, pokropeným krví svou vlastní a
nikoliv jinou, i obětí svatou, dokonalou a
libovonnou; beránkem neposkvrněným, anť
žádného hříchu neučinil, ale naše hříchy
na se vzal a jehož bolestmi rány naše
zahojeny jsou. Tenť jest, jehož jsi pro
hříchy naše ranil, ač jest Tvůj milý Syn,
v němž se Ti dobře zalíbilo. Pohledni,
laskavý Otče! k blaženému člověčenství
téhož milého Syna svého a smiluj se nad
slabostí tvorů bídneho. Viz ukrutné muky
Vykupitelovy a odpusť milostivě proviny
vykoupencovy.

Králi všech svatých! pro tohoto nej-světějšího Syna Tvého, rač mne posilniti, ať běžím cestou přikázání Tvých, a jedno jsem duchovně s ním, an neodporoval tělesnost moji na se vzíti, K r i s t u s J e ž í š, Pán a Spasitel můj, požehnaný na věky věkův. Amen. (Sv. Augustin.)

K modlitbě Páně. Ačkoliv nehodni jsouce slouiti s l u ž e b n í k y Tvými, Bože věčný, přec se odvažujeme nazvati Tebe O t c e m svým, sebe pak s y n y Tvými, poněvadž božský S y n Tvůj Pán náš, J e ž í š K r i s t u s, tak nás naučil a Tebe tím jménem nazývati velel. Pročež vyslyš tuto modlitbu jeho a račiž nám milostivě uděliti to, zač Tě k jeho příkazu slovy jeho prosíme řkouce: „Otče náš“, atd.

Duchovní přijímání. Hle! tu klečím chud a nuzen u stolu velikého krále a a laskavého Otce, u stolu Tvého, Pane J e ž í š i K r i s t e. Věřím Tobě, pravdo věčná, že jsi k slovu kněze s výšin nebeských sstoupiti ráčil, abys se nám v způsobách chleba a vína v pokrm a nápoj dal. Avšak vědom jsa sobě i slabosti své i hříchů svých, neodvažuji se svatostně Tebe přijati, nýbrž vyznávám pokorně, jak onen setník, jehož služebníka jsi v dáli,

jakož i jiné mnohé, uzdraviti ráčil: „P a n e, n e j s e m h o d e n, a b y s v e š e l p o d s t ř e c h u m o u,“ ale ústy přijímajícího kněze toho račiž zavítati v duši mou. Očisti ji ode všeliké nedokonalosti, (N. N.) a ozdob ji všelikými ctnostmi (N. N.); občerstvi a nasyť ji nejsv. tělem a předrahou krví svou, ať tukem nebeského požehnání sesílí. J e ž í š i, T o b ě ž í t i. J e ž í š i, T o b ě u m ř í t i, J e ž í š i. T v ý m b ý t i s i ž á d á m v ž i v o t ě i s m r t i. A m e n.

Bože, jenž jsi nám ve svátosti přepodivné pouátku svého umučení pozůstavil, dejž nám, prosíme, svatá tajemství těla a krve Tvé tak uctivě velebiti, abychom ovoce vykoupení svého stále a hojně zakoušeli; jenž jsi živ a kraluješ s Bohem Otcem v jednotě Ducha svatého, Bůh na věky věkův. Amen.

Ku konci mše svaté. Vzdána jest Tobě, Otče nebeský! oběť spasení našeho, kterouž jsi sám s nebes na zemi nám seslati ráčil. Budiž příjemna Tobě, neboť jest sám Syn Tvůj, v němž se Ti dobře zalíbilo. Nechť nyní jest nám prostředníkem a smírcem u Tebe, sedě na pravici velebnosti Tvé a přimlouvaje se za nás. Pomni vši jeho lásky, trpělivosti, tichosti, a vyslyš

prosby jeho za nás, neboť sám jest řekl: „Začkoli prositi budete Otce ve jménu mém, dáť vám.“ Já tedy skrze něho prosím za to jedno: Buď Tobě, ó Pane! příjemná tato oběť k větší cti a slávě Tvé a prospějž k spasení našemu, mně a všem Tvým věrným, živým i zemřelým. Amen.

Po mši svaté. Bože milosrdný, jenž jsi ná'n bídým hříšníkům laskavě popřítí ráčil, abychom před obličejem Tvým se octnuli, chválíce a velebíce Tebe, odpustiž mi všechny ty poklesky, jichž jsem se i za této modlitby své dopustil, buďsi těkáním mysli v nezřízené žádosti, buďsi obíráním se jinými věcmi nebo jinou roztržitostí, ať neplesá nade mnou nepřítel můj, že nejsem ani s to, abych v době modlitby uvaroval se naprosto všelikého hříchu.

Přispěj mi ku pomoci, Pane Bože můj, ať Tebe vždy jsa pamětliv, ve všem co činiti budu jako před obličejem Tvým kráčím. Amen.

Požehnej a ostříhej nás ode všeho zlého všemohoucí Bůh † Otec, † Syn i Duch † svatý. Amen.

A duše všech věrných zemřelých skrze milosrdenství Boží odpočiňtež v pokoji. Amen.

Modlitby k svaté zpovědi.

I. před sv. zpovědí.

Ó milostivý Pane Ježíši Kriste, jediná má naděje a spásu duše mé! račiž přijati tuto svatou zpověď mou, kterouž vykonati hodlám. Dejž mi nejprve pravé a dokonalé poznání hříchů mých, a vzbud pak srdce moje k pravému žalu a skroušené lítosti, ať vroucími slzami oplakávám, že jsem urazil Tebe, lásko má! — Vstup pokorná modlitba má před Tváří Tvou; neboť budeš-li Ty se hněvati na mne, kdo mi pomůže? kdo se smiluje nad nepravostmi mými? Vzhlédni na mne okem svého milosrdenství, jenž jsi na Petra milostivě pohledna, ku pokání jím pohnul; přijmi, Pane Bože můj! i poníženou prosbu mou; — Světa Spasiteli, dobrý Ježíši, jenž jsi se na smrt kříže obětovati ráčil, abys nám hříšným milosti Otce Nebeského získal, vzhlédni na mne, bídneho hříšníka, vzývajícího smilování Tvé, nepatře tak na nepravost mou, jako spíše na dobrotu Svou; já bych byl zajisté zasloužil, proč bys mne právem zavrhl, ale Ty jsi mi zasloužil mnohem více, proč bys mne spasil a na

milost' pojal, — Jsa tedy Spasitelem mým, smiluj se nade mnou a spas ubohou duši mou. vybavě ji z pout hříchu, a zhoj rány její Ježíši můj! Tebe si žádám, Tebe hledám. Tebe jen chci! obrať ke mně jako ku kajícímu Petru tváří svou a spasen budu.

Pro lásku a zásluhy blahoslavené rodičky své Marie Panny a všech svatých, sešli světlo své a pravdu svou v duši moji, ať zřejmě a jasně poznám všecky nepravosti své, jich skroušeně želím, z nich se upřímně vyznám a dokonale je napravím.

Přijď, svatý Duše! atd. (Viz str. 300,)

(Zpytuj pak důkladně a zevrubně své svědomí; pak řci:)

Pane Ježíši Kriste! jenž jsi pravý Bůh a člověk, můj Stvořitel a Vykupitel, srdečně želím a lituji toho, že jsem zhřešil a urazil Tebe, Pána a Boha svého i své nejvyšší dobro, kteréž miluji nade všecko. Mám opravdový úmysl a pevnou vůli nehřešiti více a všech příležitostí k hříchu se varovati, vyzpovídati se upřímně a vykonati dokonale, co mi kněz, náměstek Tvůj, na pokání uloží. Již pak nyní obětuji Tobě na dostiučinění za své hříchy předně nejsvětější život Tvůj, Tvé umučení a smrt' Tvou s celou cenou pře-

drahé Tvé krve, za nás, ach! tak bolestně vylité; pak i všecky zásluhy blahoslavené rodičky Tvé, Panny Marie i všech svatých, posledně pak i všechno, co dobrého kdy s pomoci milosti Tvé učinil jsem a učiním, i celý život svůj. Tak důvěřím pevně v neskonale milosrdenství Tvé, že mi pro zásluhy nejsvětější krve své všecky mé, ach! převeliké hříchy odpustiti ráčiž, a dostatečné milosti mi udělíš, abych život svůj polepšil a v Tvé svaté službě až do konce setrval; jenž jsi živ a kraluješ s Bohem Otcem i Duchem svatým na věky věkův. Amen

(Maje se již zpovídati rci:)

„Vyznám na sebe nepravost svou Hospodinu, a on odpustí bezbožnost hříchu mého.“ (Žalm 31, 5.)

II. Po svaté zpovědi.

Buď Tobě, ó Pane Ježíši Kriste, Spasiteli můj! pro zásluhy blahoslavené rodičky Tvé, Panny Marie, a všech svatých, milá a příjemná tato zpověď má, a cokoliv mi nyní scházelo na úplné a upřímné vyčtení mých hříchův a náležité

nad nimi lítosti, ty račiž z milosrdenství svého laskavě doplniti a nahraditi a tak mne milostivě za úplně očištěna považovati v nebesích; jenž jsi živ a kraluješ s Bohem Otcem i Duchem svatým na věky věkův. Amen.

Dle žalmu 102. „Dobrořeč, duše má, Hospodinu a všechno, co ve mně jest, svatému jménu Jeho; dobrořeč, duše má, Hospodinu, aniž zapomínej všechna dobrodiní Jeho. Onť zajisté milostiv jest všem nepravostem tvým, onť uzdravuje všechny neduhy tvé; onť vysvobozuje od zahynutí život tvůj, onť ověncí tě milosrdenstvím a smilováním; onť naplňuje dobrými věcmi žádost tvou a obnoví se jako orlova mladosť tvá. Neboť neučinil nám podle hříchův našich aniž dle nepravostí našich odplatil nám; jako vzdálena jsou nebesa od zemi, tak upevnil milosrdenství své nad těmi, kteří se bojí Jeho; jako vzdálen jest východ od západu, tak vzdálil od nás nepravosti naše; jako se smilovává otec nad syny, tak smiloval se Hospodin nad těmi, kteří se bojí jeho; onť zajisté zná křehkost naši.“

V pravdě milosrdenství vykonal jsi Hospodine, nad námi. Rozkrušil jsi pouta

má; Tobě vzdám oběť chvály. Ušetřil jsi duše mé; dle věčného milosrdenství svého smiloval jsi se nade mnou. Kdož jest roven Tobě, ó Bože! jenž snímáš nepravosti? Odjímáš proviny naše a ponořuješ v hloubi mořskou naše hříchy. — I ode mne odvrátil jsi prechlivost hněvu svého, odpustils nepravosti mé, usmířil jsi mne s sebou za cenu předrahé krve Syna svého; pohledl jsi na mne okem svého milosrdenství a pozdvihl jsi mne z ponížení mého. Přivedl jsi mne k sobě opět a milostí svou potěšil jsi mne, neboť Bůh laskavý a dobrotivý jest. Tak velebiž duše má veliké milosrdenství Tvé a plesej nad hojným smilováním Tvým. — Ale uzdraven jsa, nechci hřešiti více; zběliv roucho své v krvi Beránkově, jak bych směl zprzniti je opět, zvlášť pak hříchem N. N.? Dojda milosrdenství, nezapomenu Spasitele svého, ale pamětliv budu smilování jeho. Ospravedlnění dosaženého nespustím se; neustanu šetřiti co nejbedlivěji nevinnosti své, ale přičiním se, abych konal všelikou spravedlnost, zvlášť pak ctnost N. N. Nespustí se Tě více, ó Pane, srdce moje, drž mne milostí svou, ať jsem jedno s Tebou. Ostříhej duši moji, ať jest

Ti nádobou vyvolenou k větší cti a slávě Tvé, až by s; pak konečně dostala ve sbory vyvolenců Tvých ve vlasti nebeské a s nimi Tě velebila na věky věkův. Amen.

Modlitby k svatému přijímání.

I. Před sv. přijímáním.

(Dle svatého Tomáše Akvinského.)

Ke stolu přelíbezných hodů Tvých, laskavý Pane Ježíši Kriste! přistoupiti bojím se a strachuji, já bídny hříšník, nemoha si nic zakládati v zásluby své, ale toliko v Tvou nesmírnou milost a lásku důvěrně se spoléhaje. Neboť srdce mé a celé tělo mám mnohými nepravostmi znešvažené, mysl má i jazyk můj nejsou bedlivě střeženy. K Tvé tedy laskavé dobrotě, k Tvé božské velebnosti se utíkám já bídny, strachem skličeny a chvějící se hříšník; jako k věčnému zřídлу milosrdenství k Tobě spěchám, abych uzdraven, k Tobě se ubírám, abych ochráněn byl; neboť nemoha snést Tebe, svého přísného soudce, téhož bych si rád na-

klonil co svého milostivého Spasitele. Tobě tedy, ó Pane! rány své okazují. Víím, že hříchové moji jsou mnozí a těžcí, pro které se mi Tvé přísnosti obávati jest; ale proti tomu důvěřím v milosrdenství Tvé, jsoucí nesmínné. Očima tedy téhož milosrdenství svého račiž pohlednouti ke mně, Pane Ježíši Kriste, jsa Bůh i člověk, ukřižován za člověka. Vyslyš mne, doufajícího v Tebe, a smiluj se nade mnou, hříchy zbědovaným, Ty, jehož milosti pramen nikdy téci nepřestává. Pozdravena budiž, oběti spasitelná, za mne a veškeré lidstvo na dřevě kříže pnějící; pozdravena budiž nejsvětější a předrahá krev, z ran ukřižovaného Pána mého, Ježíše Krista, se řinoucí a hříchy veškerého světa smývající! Pomni. ó Pane! stvoření svého, jež jsi touž krví svou vykoupiti ráčil. Želím toho srdečně, že jsem zhřešil; hotov a ochoten jsem napraviti vše, co jsem spáchal. Odejmi tedy ode mne, laskavý Spasiteli! všechny moje nepravosti a hříchy, abych čistou myslí a čistým tělem hodně přijal tuto převelebnou svátost, tak aby požití nejsvětějšího těla Tvého a krve Tvé, k němuž, ač nehoden přistupuji, bylo mi na odpuštění

hříchů, na očištění ode všeliké nepravosti, na zapuzení všech nezřízených myšlének, na obnovení všech dobrých úmyslů, na posilu k vykonání všelikých činů Tobě se líbících, na mocnou ochranu duše i těla proti všem úkladům nepřátel mých. Amen.

(Majíce již velebnou svátost přijati, hledme zbožně city vzbuditi asi takto:)

Přijdi, ach! přijdi, ó Pane, předobrá a přelíbezný, a způsobíš mocně vše, proč ke mně přijíti ráčíš. Ó miláčku srdce mého, neprodlévej zavítati ke mně:

Ach Bože můj! jak velmi si žádám pojeti Tebe v srdce své! Jest to, jak uznávám, příbytek Tebe nehodný; ale Ty jsi tak dobrý a laskavý, že v něj zavítati a jej dary svými ozdobiti ráčíš!

Přijď tedy, rozmilý Spasiteli můj, a neprodlévej! Jsemť ovšem, jak uznávám, celý hříchem nakažen a zprzněn, ale vím, že milosrdenství Tvé jest nade všecky nepravosti moje!

Ó Bože můj, zavítej v duši mou, uhosti se v ní, posvěť, očisti si ji! Sestup v bídné tělo mé a zachovejž je, aniž dopušť, abych se kdys odloučil od Tebe!

Zhlad' v srdci mém vše, co by bylo

nehodno Tebe a překáželo působení milosti Tvé!

Manno nebeská, kéž okusím Tebe tak, aby se mi znechutily všechny rozkoše světa tohoto!

Přijď již, ó můj Ježíši! spasiž duši mou k životu věčnému!

II. Po sv. přijímání.

(Přijmouce nejsv. tělo Páně rceme nábožně:)

Duše Kristova, posvěť mě,
 Tělo Kristovo, spas mě,
 Krví Kristova, opoj mě,
 Vodo z boku Kristova, obmyj mě,
 Umučení Kristovo, posilni mě,
 Ó dobrý Ježíši, vyslyš mě,
 Ve svaté rány Své skryj mě,
 Nedejž, bych odloučen byl od Tebe,
 Nepřítele zlého chraň mě,
 V hodinu smrti mé volej mě,
 A přikaž, abych přišel k Tobě,
 A s svatými Tvými chválil Tebe,
 a velebil na věky věkův. Amen.

Modlitba.

(sv. Tomáše Akvinského.)

Díky Tobě vzdávám, Hospodine nej-
světější, Otče všemohoucí, věčný Bože,
jenž jsi mne hříšného a nehodného slu-
žebníka svého pro žádné moje zásluhy,
nýbrž jedině z nesmírné milosti své nasy-
titi ráčí předrahým Tělem a Krví Syna
Tvého, Pána našeho Ježíše Krista. Ne-
dopouštěj, prosím, aby toto svaté přijímání
bylo mi ku provinění a trestu, ale dejž, ať
mi získá milost spasitelnou a odpuštění.
Rozmnož víru, utvrď a posilni všeliký
dobrý úmysl můj: odstraň všelikou ne-
pravost, vykořeň všelikou nečistou my-
šlénku a mrzkou žádost z duše mé; vtip
pak a rozmnož v ní lásku a trpělivost,
pokoru a poslušnost, a veškeré mně po-
třebné a prospěšné ctnosti. Budiž mi moc-
ným a ochranným štítem proti úkladům
a útokům všech nepřátel mých, viditel-
ných i neviditelných; ukoj a učiš ve mně
všeliké návaly smyslnosti tělesné i všeliké
náruživosti duševní, k Tobě pak jedinému
a pravému Bohu mne táhni a drž, až
mne k blaženému konci uvedeš. A tak

račiž mne hříšného k ouěm nevyslovitelným hodům připustiti, kdežto Ty s Synem svým a Duchem svatým i se všemi vyvolenci svými jsi světlo pravé, vyplnění a nasycení všech jejich žádostí, radost věčná, rozkoš svrchovaná, blaženost dokonalá: skrze téhož Krista, Pána našeho. Amen.

Modlitba odpustková.

(říká se po sv. přijímání před jakýmkoliv obrazem ukřižovaného Krista Pána.)

Hle! můj dobrý a nejsladší Ježíši, já před velebností Tvou na kolena padám a Tebe s srdcem nejvroucnějším velebím a co nejsnažněji prosím a žádám, račiž srdci mému vštípiti živou víru, naději a lásku i pravou lítost nad hříchy mými s pravou vůlí je napravití, když s hlubokou soustrastí Tvých svatých pět ran sám u sebe rozjímám a na mysli uvažuji, na

paměti maje, co dávno zvěstoval o Tobě, dobrý Ježíši! svatý prorok David říká: „Zbodli ruce mé a nohy mé; sečtli všechny kosti mé.“ — (Žalm 21, 18.).

(Papež Pius VII. udělil plnomocné odpustky všem věřícím, kteří s pravou lítostí se vyzpovídavše a velebnou svátost přijavše tuto modlitbu se nábožně před jakýmkoliv obrazem ukřižovaného Spasitele pomodlí; 10. dubna 1821.)

Za šťastnou hodinu smrti.

(Pětkrát „Otče náš“ a „Zdrávas Maria“ a dolož:)

Ó Pane Ježíši Kriste! pro Svě přehořké bolesti, které jsi trpěti ráčil na Svém svatém kříži, když Tvá nejsvětější duše z Tvého požehnaného těla vycházela, smiluj se nad mou ubohou, hříšnou duší, až z těla mého vycházeti bude, a přiveď ji k životu věčnému. Amen.

(Říká se obyčejně v pátek, když se na památku úmrtí Páně zvoní.)

Litanie o nejsv. Svátosti oltářní.

Pane, smiluj se nad námi!

Kriste, smiluj se nad námi!

Pane, smiluj se nad námi!

Kriste, uslyš nás! Kriste, vyslyš nás!

Otče s nebes Bože,

Synu, Vykupiteli světa, Bože,

Duše svatý, Bože,

Svatá Trojice, jeden Bože,

Chlebe živý, jenž jsi s nebe sstoupil,

Bože skrytý a Spasiteli,

Pokrme vyvolených,

Víno nové úmluvy,

Chlebe tučný a rozkoši králův,

Oběti hojná,

Oběti čistá,

Oběti nejsvětější,

Oběti ustavičná,

Oběti pravého smíření,

Pravé a živé tělo Ježíše Krista,

Pravá krev Syna Božího,

Beránku bez poskvrny,

Pokrme nejčistší,

Pokrme andělský,

Nejsladší manna nebeská,

Památka předivných skutků Božích,

smiluj se nad námi!

Slovo tělem učiněné a přebývající
 mezi námi,
 Kalichu požehnaný,
 Tajemství víry,
 Vznešená a velebná Svátosti,
 Oběti smířlivá za živé i mrtvé,
 Nebeské lékařství proti hříchům,
 Občerstvení duší svatých,
 Dive nade všecky divy,
 Památko nejsvětější umučení a smrti
 Páně,
 Památko zvláštní lásky Boží,
 Důkaze přehojné štědrosti Boží,
 Posilující pokrme v Pánu umírajících,
 Základe nesmrtelnosti,
 Základe našeho vzkříšení,
 Základe blažené věčné,
 Milostiv nám buď! Odpusť nám, Pane!
 Milostiv nám buď! Uslyš nás, Pane!
 Ode všeho zlého
 Od všelikého hříchu
 Od nehodného přijímání Těla Tvého a
 Krve Tvé
 Od ducha nekajicnosti
 Od nebezpečného pravým pokáním
 odkládání
 Od všelikého pokušení
 Od nezřízené žádosti těla

smiluj se nad námi

vysvoboď nás, Pane!

Od svůdné žádosti očí
 Od marné pýchy světa
 Pro tu žádost, s kterou jsi toužil
 jísti s učedníky velikonočního
 beránka,
 Pro nejhlubší pokoru, s kterouž jsi
 nohy svým učedníkům myl,
 Pro nejvroucnější lásku, s kterou jsi
 tuto nejsv. oběť a velebnou Svátost
 ustanovil,
 Pro Své nejsv. Tělo, které jsi za
 nás v muky a na smrt vydati
 ráčil,
 Pro předrahou krev Svou, kterouž
 jsi za nás na kříži vylíti ráčil,
 Pro Tvých svatých pět ran, jež jsi
 za nás na témž Těle Svém utr-
 pěti ráčil,
 Pro Svou přehořkou smrt, kterou jsi
 za nás na kříži podstoupiti ráčil,
 My hříšníci, Tě prosíme, uslyš nás!
 Abys v nás víru v tuto nejsv. Svá-
 tosť zachovati a rozmnožiti ráčil,
 Abys v nás úctu a pobožnost k této
 Svátosti rozhojnití ráčil,
 Abys nás k hodnému přijímání této
 velebné Svátosti skrze pravé po-
 kání přivéstí ráčil,

vysvobod nás, Pane!

Tě pr. uslyš nás!

Abys nás od všelikého bludu, pochybnosti, nevěry a slepoty duševní ochrániti ráčil.

Abys nás předrahyh užitků této velebné Svátosti účastny učiniti ráčil,

Abys nepřátele této Svátosti osvítiti a napravití ráčil,

Abys nás v hodince smrti touto Svátostí na cestu do věčnosti posilniti ráčil,

Abys nám pro tuto Svátost šťastného skonání popřítí ráčil,

Abys pro tuto Svátost všem věrným zemřelým odpočinutí lehké a světlo věčné dáti ráčil,

Abys nás pro tuto Svátost vyslyšeti ráčil,

Synu Boží,

Beránku Boží, jenž snímáš hříchy světa, odpusť nám, Pane!

Beránku Boží, jenž snímáš hříchy světa, uslyš nás, Pane!

Beránku Boží, jenž snímáš hříchy světa, smiluj se nad námi!

Kriste, uslyš nás! — Kriste vyslyš nás! Pane smiluj se nad námi!

Kriste, smiluj se nad námi!

Pane, smiluj se nad námi!

Otče náš, atd.

W. A neuvoď nás v pokušení!

R. Ale zbav nás od zlého.

W. Chléb s nebe dals jim, Pane!

R. Všecku líbeznost v sobě mající.

W. Staň se milosrdenství Tvé, ó Pane,
nad námi!

R. Jakož jsme doufali v Tebe.

W. Pane, vyslyš modlitbu mou!

R. A volání mé k Tobě přijď!

Modleme se:

Bože, jenž jsi nám v přepodivné Svátosti památku umučení svého pozřítavil, popřej nám, prosíme Tebe, abychom svatá tajemství těla a krve Tvé tak velebili, bychom ovoce vykoupení Tvého stále v sobě zakoušeli.

Bože, jenž jsi v přeslavném tajemství této Svátosti oltářní nejsvětějšího Těla a Krve Pána našeho Ježíše Krista s námi přebývati volil, račiž nám milostivě propůjčiti, ať jeho zde přítomnost tak ctíme na zemi, abych někdy v nebesích vůči naň patřiti zasloužili.

Ó Ježíši nejlaskavější, jenž jsi se

nám v této svátosti za pokrm duší dáti ráčil, posilni milostivě a rozmnož v nás víru, úctu a pobožnost k této Tvé nej-světější Svátosti, abychom jenom po náležitém zkoumání samých sebe s čistým srdcem a pravou pokorou i vroucí láskou k stolu Tvému přistupovali, a tak tu pře-velebnou Svátost Těla a Krve Tvé nikoliv k odsouzení, nýbrž k spasení svému přijali, jenž jsi živ a kraluješ s Bohem Otcem v jednotě Ducha svatého Bůh po všechny věky věkův. — Amen.

Uctění nejsv. Srdce Páně.

„Smiluje se Pán podle mnohého milosrdenství svého; neboť neponížil aniž vyloučil ze srdce svého synů lidských; dobrýť jest Pán důvěřujícím v něho, duši vyhledávající jeho.“

Litanie o nejsv. Srdci Páně.

Pane, smiluj se nad námi!
 Kriste, smiluj se nad námi!
 Pane, smiluj se nad námi!
 Kriste, uslyš nás!

Kriste, vyslyš nás!
 Otče s nebes Bože,
 Synu, Vykupiteli světa, Bože,
 Duše svatý Bože,
 Svatá Trojice jeden Bože,
 Srdce Ježíše, svatyně Božství,
 Srdce Ježíše, se Slovem Božím
 podstatně sjednocené,
 Srdce Ježíše, chráme svaté Trojice,
 Srdce Ježíše, stánku moudrosti,
 Srdce Ježíše, moře dobroty.
 Srdce Ježíše, trůne milosrdenství,
 Srdce Ježíše, nevyvážitelný poklade
 milosti,
 Srdce Ježíše, z jehož plnosti jsme
 přijali všickni,
 Srdce Ježíše, pokoji náš a smíření
 naše,
 Srdce Ježíše, vzore všech ctností,
 Srdce Ježíše, nejvýše i milující
 i milování hodno,
 Srdce Ježíše, zřídlo vody v život
 věčný se prýstící,
 Srdce Ježíše, v němž se Otci zalíbilo,
 Srdce Ježíše, dostiučinění za hříchy
 naše,
 Srdce Ježíše, pro nás hořkostí na-
 plněné,

smiluj se nad námi!

Srdce Ježíše, pro nás v zahradě
úzkostí až na smrt sklíčené,
Srdce Ježíše, potupami a úkory
nasycené,

Srdce Ježíše, láskou raněné,
Srdce Ježíše, kopím proklané,
Srdce Ježíše, z něhož na kříži
krev a voda vytekla,

Srdce Ježíše, pro naše nepravosti
zarmoucené,

Srdce Ježíše, podnes od nevděč-
ných lidí v nejsvětější svátosti své
lásky raněné,

Srdce Ježíše, útočiště hříšníků,

Srdce Ježíše, posilo slabých,

Srdce Ježíše, útěcho zarmoucených,

Srdce Ježíše, stálosti spravedlivých,

Srdce Ježíše, spáso v Tebe důvěru-
jících,

Srdce Ježíše, naději s Tebou umí-
rajících,

Srdce Ježíše, sladká ochrano svých
ctitelův,

Srdce Ježíše, rozkoši všech svatých,

Srdce Ježíše, spomocníče v úzko-
stech, nás až příliš stíhajících.

Beránku Boží, jenž snímáš hříchy světa,
odpusť nám, Pane!

smiluj se nad námi!

Beránku Boží, jenž snímáš hříchy světa,
uslyš nás, Pane!

Beránku Boží, jenž snímáš hříchy světa,
smiluj se nad námi!

K r i s t e, uslyš nás! — K r i s t e, vy
slyš nás!

Pane, smiluj se nad námi —

Kriste, smiluj se etc. — Pane, etc.

Otče náš! — etc.

W. A neuvod' nás v pokušení!

B. Ale zbav nás od zlého.

W. Ježíši, tichý a pokorný srdcem,

B. Učiň srdce mé podle Srdce svého.

W. Pane, vyslyš modlitbu mou!

B. A volání mé k Tobě přijď!

Modleme se:

Dejž nám, prosíme, všemohoucí Bože,
ať nejsvětější Srdce milého Syna Tvého
velebíce i zvláštní jeho nám laskavě pro-
kázané milosti si připomínáme i též ovoce
jejich vždycky radostně zakoušíme. Skrze
téhož Pána našeho Ježíše Krista, jenž
s Tebou živ jest a kraluje v jednotě.
Ducha svatého, Bůh na věky věkův
Amen.

Pane Ježíši Kriste, jenž jsi nevyslovitelné bohatství Srdce svého novým dobrodiním otevřítí ráčíš, dejž, ať lásku téhož nejsvětějšího srdce následujeme a urážky, jimiž nevděčníci totéž milostné Srdce zarmucují, vhodnou poslušností poněkud napravíme; jenž jsi živ a kraluješ s Bohem Otcem v jednotě Ducha svatého, Bůh na věky věkův. Amen.

Ó nejsvětější Srdce Pána našeho Ježíše Krista! Tobě se klaním, Tebe velebím ze vší síly duše své, kterouž Ti na vždy až do konce svého života celou a celou vzdávám se všemi myšlenkami, slovy i skutky svými; klaním se Tobě a velebím Tě s takovou láskou a uctivostí, jakouž Ty jsi na zemi svému nebeskému Otci se klaněl a jej velebil. Budiž i dále napravitel provinění mojich, ochráncem života mého, útočištěm mým v hodinu smrti mé. Touž milost ráčiž dáti všem hříšníkům, všem opuštěným a zarmouceným, všem k smrti pracujícím a vesměs všem lidem, ať nejsvětější krev Tvá, za nás tak bolestně vylitá, není na nás zmařena. — Amen.

Uctění nejčistšího Srdce bl. P. Marie.

„Maria pak zachovávala všecka slova ta, uvažujíc v srdci svém.“

M o d l i t b a.

Všemohoucí a milostivý Bože, jenž jsi k spáse hříšníkův a k útěše zarmoucených nejsvětější a neposkvrněné Srdce Panny Marie co nejpodobnějším Srdci Syna jejího v lásce a milosrdenství učiniti ráčil, dejž ať toto nejsladší a milostné srdce uctivě si připomínajíce, božskému Srdci Pána Ježíše se zalíbíme. Skrze téhož Krista, Syna Tvého, Pána našeho. — Amen.

K úctě nejsv. Jména Ježíš.

„Kdokoliv vzývati bude jméno Páně spasen bude.“ Řím. X. 13.

Litanie.

(Pius IX. určil 300 dní odpustkův těm, kdo by se kdykoliv tyto Litanie zbožně pomodlili. 21. srpna 1862.)

Pane, smiluj se nad námi!

Kriste, smiluj se nad námi!

Pane, smiluj se nad námi!

Ježíši Kriste, uslyš nás!
 Ježíši Kriste, vyslyš nás!
 Otče s nebes, Bože,
 Synu, Vykupiteli světa, Bože,
 Duše svatý, Bože,
 Svatá Trojice jeden Bože,
 Ježíši, Synu Boha živého,
 Ježíši, oblesku Boha Otce,
 Ježíši, záři světla věčného,
 Ježíši, králi věčné slávy,
 Ježíši, slunce spravedlnosti,
 Ježíši, Synu Marie Panny,
 Ježíši, lásky nejhodnější,
 Ježíši nejpodivnější.
 Ježíši, Bože silný,
 Ježíši, Otče budoucího věku,
 Ježíši, anděli velké rady,
 Ježíši nejmocnější,
 Ježíši nejtrpělivější,
 Ježíši nejposlušnější,
 Ježíši tichý a pokorný srdcem,
 Ježíši, milovníče čistoty,
 Ježíši, milovníče duší,
 Ježíši, Bože pokoje,
 Ježíši, původe života,
 Ježíši, příklade ctností,
 Ježíši, horliteli pro duše,
 Ježíši, Bože náš,

Ježíši, útočiště naše,
 Ježíši, Otče chudých,
 Ježíši, poklade věřících,
 Ježíši, pastýři dobrý,
 Ježíši, světlo pravé,
 Ježíši, moudrosti věčná,
 Ježíši, dobroto neskonalá,
 Ježíši, cesto naše a živote náš,
 Ježíši, radosti andělův,
 Ježíši, králi patriarchův,
 Ježíši, mistře apoštolův,
 Ježíši, učiteli evangelistův,
 Ježíši, sílo mučedníkův,
 Ježíši, světlo vyznavačův,
 Ježíši, čistoto panen.
 Ježíši, koruno všech svatých,

Milostiv nám buď! — Odpusť nám, Ježíši!

Milostiv nám buď! — Uslyš nás, Ježíši!

Ode všeho zlého

Od všelikého hříchu

Od hněvu Svého

Od úkladů ďábelských

Od ducha smilstva

Od věčné smrti

Od zanedbávání vnuknutí Tvých

Skrze tajemství Svého svatého vtělení

Skrze narození Své

Skrze mladost Svou

Skrze Božský původ Svůj

smiluj se nad námi!

vysvobod nás, Ježíši!

Skrze práce Tvé
 Skrze Tvou smrtelnou úzkost
 Skrze umučení Tvé
 Skrze svatý kříž Tvůj a opuštěnost
 Tvou

Skrze bolesti Tvé
 Skrze Tvou přehořkou smrt a pohřeb Tvůj

Skrze Tvé z mrtvých vstání
 Skrze na nebe vstoupení Tvé
 Skrze nebeskou radost Tvou
 Skrze věčnou slávu Tvou

Beránku Boží, jenž snímáš hříchy světa,
 — odpusť nám, Ježíši!

Beránku Boží, jenž snímáš hříchy světa,
 — uslyš nás, Ježíši!

Beránku Boží, jenž snímáš hříchy světa,
 — smiluj se nad námi, Ježíši!

Ježíši Kriste, uslyš nás! — Ježíši
 Kriste, vyslyš nás!

Otče náš a t. d.

Ť. Neuvoď nás v pokušení!

Ř. Ale zbav nás od zlého!

Ť. Budiž jméno Páně pochváleno,

Ř. Od nynějška až na věky!

M o d l e m e s e.

Bože, jenž jsi jednorozeného Syna svého vykupitelem světa ustanovil a Ježíšem nazvati přikázal, dejž ať jeho přesvaté jméno ctíce na zemi, z pohledu jeho se radujeme v nebesích skrze téhož Pána našeho Ježíše Krista, jenž s Tebou živ jest a t. d. Amen.

Bože, jenž jsi přeslavné jméno jednorozeného Syna svého, Pána našeho Ježíše Krista, všem svým věrným přelíbezné, zlým pak duchům hrozné a strašlivé učiniti ráčil, propůjč milostivě, aby všickni, kteří toto svaté jméno Ježíš ctí na zemi, zde v tomto životě slasti všelikého potěšení nabyli, v onom pak věčné radosti a neskonalého blaha zakusili: skrze téhož Pána našeho Ježíše Krista, jenž s Tebou a t. d. — Amen.

Modlitby večerní.

Ve jménu Otce † i Syna † i Ducha † svatého. Amen.

Přijď, svatý Duše a t. d. str. 335.

V z d e j m e d í k y. Všemohoucí, milostivý Bože, Stvořiteli, Vykupiteli a Utě-

šiteli můj! Tebe chválím, velebím a oslavuji se všemi anděli a vyvolenci Tvými. Vroucí díky vzdávám Tobě za všecky dary duševní i tělesné, jež jsi mi dnes i po celý čas života mého tak štědře propůjčiti ráčil. Čímž odměním se Tobě, ó Pane, za všecko, cos učinil mně? Sebe celého se vším co jsem a co mám, a to jenom z dobrotivé milosti Tvé, Tobě vzdávám a věnuji, všecko to spojuje v jedno s chválou a díky všech svatých, zvlášť pak se zásluhami umučení a smrti Pána Ježíše Krista. Račiž to milostivě přijmouti v milou sobě a vhodnou oběť. Kéž bych Tě od tohoto okamžiku vroucněji a dokonaleji miloval na věky, jakož ode všech tvorů svých milován, veleben a oslaven býti zasluhuješ! H o t o v o s r d c e m o j e, B o ž e, h o t o v o s r d c e m o j e. (Žalm 56, 10.)

P r o s m e z a o s v í c e n í m y s l i. — Přijď, svatý Duše, a sešli září své svaté jasnosti v temnotu mysli mé, ať poznám jakých hříchů, poklesků, nedbalostí jsem se dnes dopustil, a pak jich hodně želel a se jich budoucně s milostí Tvou varoval.

Z p y t u j m e s v ě d o m í. — „Jaké

mám nepravosti a hříchy? Nešlechetnosti moje a poklesky okaž mi!“

(Projdouce od prvního procitu ranního celý den, hodinu po hodině, tažme se přísně samých sebe, jak jsme se zachovali v myšlénkách, v řečích, skutečích, v zachování svých povinností).

P r o s m e z a o d p u š t ě n í. Aja, Pane Bože můj! čímž jsem se odslo-žil Tobě za všechno, co jsi Ty mně uděliti ráčil? Samými hříchy, nedbalostmi, nevděkem! Ach! jak velmi a skroušeně toho želim, že jsem Tebe Boha svého, své nejvyšší dobré, kteréhož nade všechno miluji, kdysi a dnes opět urazil. Tobě samému zhřešil jsem a zlé spáchal jsem před Tebou. Zbloudil jsem opět jak ovce ztracená. Vzhlédni na mne a smiluj se nade mnou. Odpusť, ó Bože můj! odpusť pro úzkosti, slzy, bolesti a smrt nejmilejšího Syna Svého Pána mého Ježíše Krista.

Hle, můj Ježíši! v Tobě vzkládám všechnu naději svou. Co nejpokorněji Tě prosím, račiž všechny nepravosti a poklesky moje svou nejsvětější, předrahou krví smýti a svými nesčíslnými zásluhami nahraditi, cokoliv já pro nestatečnost svou napravit nemohu, vždyť Ty jsi svrchovaným dostiučiněním za hříchy naše.

Vzbuďme dobrý úmysl. Měl bych opět hřešiti a tak Tvé nejsv. rány, ó Ježíši! a Tvou předrahou za mne vylitou krev téměř nohama šlapati? Stydím se očí svých k nebi pozdvihnouti, uznávaje, že ani nejsem toho života hoden. Měl bych Tě tedy nápotom opět urážeti? toho hříchu N. se dopouštěti? té příležitosti N. vyhledávati? — Nikdy, nikdy více! Račiž mi k tomu, ó Ježíši! své pomocné ruky popříti. Stíhati budu, potru nepřátele — hříchy totiž a nepravosti své.

Přispějte mi ku pomoci, vy všickni svatí nebešťané, zvlášť Ty matko milosrdenství a útočiště hříšníků, Panno Maria, a ty anděle můj strážný, i vy všickni jmenovcové a ochráncové moji N. N. přispěte, pomozte mi, ať potomně všech hříchů se varuji, zvlášť pak toho N.

„Potvrd' ó Bože! co jsi nyní ráčil působiti ve mně.“ Žalm 67, 31.

Modlitba k nejsv. Trojici

za šťastnou hodinu smrti.

Otče nebeský, pro nesmírnou dobrotu Tvou, pro nejsv. život a předrahou smrt milého Syna Tvého Tě prosím a žádám, dejž mi, ať v milosti Tvé živ jsem a umru. Amen.

Milostivý Ježíši! pro lásku nebeského Otce Tvého, kterouž Tě od věčnosti miloval; pro to poslední slovo, jímž jsi na kříži pně, ducha svého témuž Oci poroučel, prosím Tě a žádám, přijmi na milost duši mou na konci života mého. Amen.

Ó Duše svatý! rozněť ve mně plamen vroucí, dokonalé lásky a v něm ducha mého utvrď a zachovej, až z tohoto těla svého se ubírat bude. Amen.

Trojice nejsvětější, jeden věčný Bože, smiluj se nade mnou nyní i v hodinu smrti mé. Amen.

V požehnané, všemohoucí ruce Tvé, ó Bože můj; v lůno milosrdenství Tvého, Panno Maria; v mocnou ochranu vaši, svatí andělé a vyvolení Boží N. N. poroučím tělo i duši svou nyní i na věky. Amen.

„Otče náš“. — „Zdrávas“. — „Věřím v Boha.“

Z á v ě r e k. Zachovej nás, ó Pane! když bdíme; ochraň nás, když spíme, abychom bděli s Kristem a odpočinuli v pokoji. Amen.

(Svláčejíce se počestně z šatů říkejme buď nějaký žalm, nebo píseň, anebo modlitbu; kladouce pak se na lože znamenějme se sv. křížem řkouce:)

Ve jménu Pána našeho Ježíše Krista ukřižovaného se kladu; onť mne rač sám zachovati, ostříhati a k životu věčnému přivést.

(Ulehnouce již dodejme:)

V ruce Tvé, o Pane! poroučím ducha svého; Tys mne vykoupil, pravý, věčný Bože. — V pokoji, ba v pokoji stálém nechť usnu a odpočinu. —

(Nemohouce hned usnouti, obťrejme se zbožnými myšlenkami, anebo se jinak modleme, pomníce, že před Bohem není žádné noci, nýbrž že vševědoucí oko jeho proniká sebe černější temnotou až na dno duše naší.)

K večerní pobožnosti prospěje pomodliti se „Litanií Loretánskou“ za šťastnou hodinu smrti. Kdo se ji pomodlí jednou, dosahuje po každé 300 dní odpustkův; kdo se ji modlí denně, může býti plnomocnoých odpustkův účasten na větší sv. bl. P. Marie po skroušené zpovědi a přijatí vel. sv. oltářní (Papež Pius VII. 1817).

Litanie Loretánská.

Pane, smiluj se nad námi.

Kriste, smiluj se nad námi.

Pane, smiluj se nad námi.

Kriste, uslyš nás. Kriste, vyslyš nás.

Otče s nebes Bože, smiluj se nad námi.

Synu, Vykupiteli světa, Bože, smiluj se nad námi.

Duše svatý Bože, smiluj se nad námi.

Svatá Trojice jeden Bože, smiluj se nad námi.

Svatá Maria,

Svatá Boží Rodičko,

Svatá Panno panen,

Matko Kristova,

Matko Božské milosti,

Matko nejčistší,

Matko nečistotnější,

Matko neposkvrněná

Matko neporušená,

oroďuj za nás!

Matko přemilá,
 Matko předivná,
 Matko Stvořitele,
 Matko Spasitele,
 Panno nejmoudřejší,
 Panno ctihodná,
 Panno slavná,
 Panno mocná,
 Panno dobrotivá,
 Panno věrná,
 Zrcadlo spravedlnosti,
 Stolice moudrosti,
 Příčino naší radosti,
 Nádobo duchovní,
 Nádobo počestná,
 Nádobo vznešené pobožnosti,
 Růže duchovní,
 Věže Davidova,
 Věže slonová,
 Dome zlatý,
 Archo úmluvy,
 Bráno nebeská,
 Hvězdo jitřní,
 Uzdravení nemocných,
 Útočiště hříšníků,
 Potěšení zarmoucených,
 Pomocnice křesťanů,
 Královno andělů,

oroduj za nás!

Královno patriarchů,
 Královno proroků,
 Královno apoštolů,
 Královno mučedníků,
 Královno vyznavačů,
 Královno panen,
 Královno všech svatých,
 Královno bez poskvrny hříchu prvot-
 ního počatá,

oroduj za nás!

Beránku Boží, jenž snímáš hříchy světa,
 odpusť nám, Pane.

Beránku Boží, jenž snímáš hříchy světa,
 uslyš nás, Pane.

Beránku Boží, jenž snímáš hříchy světa,
 smiluj se nad námi.

Kriste, uslyš nás, Kriste, vyslyš nás.

Pane, smiluj se nad námi.

Kriste, smiluj se nad námi.

Pane, smiluj se nad námi.

Otče náš.

Pod ochranu Tvou utíkáme se, svatá
 Boží Rodičko, prosbami našimi nezhrdej
 v potřebách našich; ale ode všech nebez-
 pečenství vysvoboď nás vždycky, ó slavná
 a požehnaná Panno Maria, paní naše,
 prostřednice naše, orodovnice naše! s Sy-

nem svým nás smiř, Synu svému nás poroučej, Synu svému nás obětuj.

Ů. Oroduj za nás, svatá Boží Rodičko.

Ř. Abychom hodni učinění byli zaslíbení Kristových.

Modleme se:

Milost svou, prosíme, Pane, rač v mysli naše vlíti: abychom kteří jsme skrze anděla zvěstujícího vtělení Krista Syna Tvého poznali, skrze umučení jeho a kříž k slávě vzkříšení přivedeni byli, skrze téhož Krista Pána našeho.

Ř. Amen.

Ů. Oroduj za nás, svatý Josefe.

Ř. Abychom hodni učinění byli zaslíbení Kristových.

Prosíme Tebe, ó Pane, rač nám skrze zásluby ženicha Tvé nejsvětější Rodičky pomoci, by nám, čeho naše nedostatečnost dosáhnouti nemůže, jeho přímluvou uděleno bylo. Jenž jsi živ a kraluješ s Bohem Otcem v jednotě Ducha svatého, Bůh na věky věkův.

Ř. Amen.

Salve Regina.

Zdrávas Královno, Matko milosrdenství, živote, sladkosti i naděje naše, buď zdráva! K Tobě voláme vyhnání synové Evy! k Tobě vzdycháme, lkajíce a plačíce, v tomto slzavém údolí. I protož, orodovnice naše, obrať k nám své milosrdné oči, a Ježíše, který jest požehnaný plod života Tvého, nám po tomto putování ukaž, ó milostivá, ó přívětivá, ó přesladká Panno Maria!

W. Oroduj za nás, sv. Boží Rodičko!

R. Abychom hodni učinění byli zaslíbení Kristových.

M o d l e m e s e :

Všemohoucí, věčný Bože, jenž jsi pře-slavné Panny a Mateře Marie tělo i duši skrze mocnost Ducha svatého tak spůsobiti ráčil, aby hodným příbytkem Syna Tvého učiněna byla: dejž nám, ježto se její památkou těšíme, bychom štědrou její přímluvou od všelikého nastávajícího zlého, i od smrti věčné vysvobozeni byli. Skrze tébož Ježíše Krista, Pána našeho. Amen.

Poroučejme se v ochranu bl. Panny Marie.

Ó nejsvětější Panno Maria, paní a královno má! Tobě se poručím s tělem i s duší dnes a povždy zvlášť pak v hodinu smrti mé; tvé požehnané péči a zvláštní ochraně se odevzdávám, v lůno milosrdenství tvého skládám všecku naději a útěchu svou, své úzkosti a práce, svůj život i svoji smrt; tvou svatou přímluvou a zásluhami tvými řídtež se všechny myšlenky, řeči a skutkové moji dle vůle tvé i božského Syna tvého. Amen. (František Seraf.)

Modlitba za zeměpána.

Ó Bože, ochránce všech kralovství, zvláště pak křesťanského mocnářství; rač osvítiti služebníka svého císař a krále našeho N., aby Tvou mocností, kteroužto panuje, náležitě znal a ctil, a aby, jsa podle řízení Tvého mocnářem učiněn, pod Tvou ochranou lid svůj dobře řídil a spravoval. Skrze Pána našeho Ježíše Krista Syna Tvého, jenž s Tebou živ jest a kraluje v jednotě Ducha svatého, Bůh od věky věkův. Amen.

Modlitba za všeobecné potřeby veškerého křesťanstva.

Všemohoucí, věčný nebeský Otče, račiž milostivě shlednouti očima svého nevyslovitelného milosrdenství na strast a bídu svých věrných, za které Tvůj jednorozený Syn, náš milý Pán a Spasitel Ježíš Kristus, přišel na tento svět, nezpěchoval se v ruce hříšníků vydati, a svou nejdražší krev na dřevě kříže vylíti. Skrze téhož Pána Ježíše račiž milostivě odvrátiti od nás všecken zasloužený trest, přítomné i budoucí nebezpečenství, škodlivé vzpoury, válečné výpravy, drahotu, nemoc a truchlivé smutné časy. Rač osvítiti a posílniti ve všem dobrém duchovní i světské vrchnosti, aby všecko dobře řídily a spravovaly, což by k Tvé božské cti, k našemu spasení, k obecnému pokoji a prospěšenství Tvé svaté Církve sloužiti mohlo. Uděl nám, ó Bože, milovníče pokoje, pravou jednotu u víře beze všeho různění a rozdvojení; obrať srdce naše k pravému pokání a života polepšení. Zapal v nás oheň své lásky, a dej nám lačnosti a žízniti všelikou spravedlnost, bychom jakožto poslušní sy-

nové v životě i smrti Tobě se líbiti mohly. Při tom Tebe prosíme, jak sám veliti ráčíš, ó Bože, za naše přátele i nepřátele, za zdravé i nemocné, za bídné a nuzné křesťany, za živé i za mrtvé. Konečně Tobě poroučíme, Pane, všecky naše činy, naše práce a jednání, náš život i naši smrt; dej nám jen Tvé milosti zde oučastnými býti, pak tam se všemi Vyvolenými toho dojíti, abychom Tebe u věčné radosti a blahoslavenství chváliti a velebiti mohli. Rač nám to dáti, nebeský Otče, skrze Ježíše Krista, Tvého milého Syna, Pána a Spasitele našeho, jenž s Tebou a s Duchem svatým rovný Bůh, živ jest a kraluje na věky věkův. Amen.

V. Vyslyš nás všemohoucí a milosrdný Hospodin.

R. Amen.

Za duše v očistci.

(Žalm 129.)

Z hlubokosti volal jsem k Tobě, Hospodine, * Hospodine, vyslyš hlas můj.

Nakloňtež se uši Tvoje, * k hlasu modlitby mé.

Budeš-li, Hospodine, vyšetřovati nepravosti, * Hospodine, kdo ostojí?

Ale u Tebe jest slitování * a pro zákon Tvůj očekávám Tebe, Hospodine.

Očekává duše má na slovo jeho, * doufá duše má v Hospodina.

Od bdění nočního až do noci, * doufej Israel v Hospodina.

Neboť u Hospodina jest milosrdenství * a hojné u něho vykoupení.

Onť zajisté vykoupí Israele * ze všech nepravosti jeho.

Odpočinutí lehké dejž jim, Pane, * a světlo věčné ať jim svítí.

Otče náš atd.

V. A neuvoď nás v pokušení

R. ale zbav nás od zlého.

V. Od bran pekelných,

R. Vytrhni, Hospodine, duše jejich.

V. Odpočintež v pokoji

R. Amen.

V. Pane, vyslyš modlitbu mou!

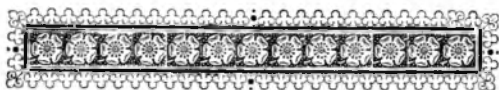
R. A volání mé k Tobě přijď.

W. Pán s vámi!

R. A s duchem tvým.

M o d l e m e s e. Bože, všech věrných Stvořiteli a Vykupiteli! dušem služebníkův a služebnic svých odpuštění všech hříchův rač dáti, aby odpuštění, kteréhož vždy žádali, pokornými prosbami dosáhli, jenž jsi živ a kraluješ Bůh po všecky věky věkův.
— Amen.

PÍSNĚ

pro domov i chrám.

Píseň ranní.

Minula noční hodina. - poklekněm na kolena, - ve jménu Otce i Syna, - též i Ducha svatého, - všejednoho Hospodina.

Děkujemeť, ó Bože náš, - žes z své lásky otcovské - této noci byl strážce náš, - a že nad námi svou moc - neproved ďábel satanáš.

Tebě my, Otče, prosíme, - řiď nás svým svatým Duchem, - ať před Tebou nehřešíme; - dej, ať tento celý den - k Tvé cti a chvále ztrávíme.

Zažen od nás ďábla zlého, - vzdal od nás i člověka - lstivého a nepravého; - pošli k ostříhání nás, - anděla svého svatého.

A poněvadž v potu tváři - svůj chléb jísti musíme, - Bože, dobrý hospodáři, - požehnej pracem našim, - ať se nám vše dobře daří.

Na Tvou lásku spoleháme, - Tobě se poroučíme - se vším, což od Tebe máme, - dejž, ať ve zdraví času - večerního dočekáme.

Píseň večerní.

Pod večer Tvá čeládka, - co k slepici kuřátka, k ochraně Tvé hledíme, - laskavý Hospodine.

Žes ráčil svou milostí - dobrého zdraví přátí - tento dnešní celý den, - z toho Tobě děkujem.

Jestliže pak jaký hřích - našel se v našich tělích, - odpusť svému stvoření - v Kristovu zasloužení.

Pokojné noci nám přej, - ďáblům škoditi nedej; - jakož ochránce silný - ostříhej nás, k nám schylný.

Ať tělo odpočine, - sen zlý hrozný
pomine; - všecka dobrá myšlení - dej
nám, Pane, ve spaní.

Snům nedej nás mámiti, - pokojně
rač popříti, - abychom, lehnouc zdraví, -
vstali ráno veseli.

Ó Bože všemohoucí, - buď při nás
s svou pomocí, - nedávej nás hříchu v moc,
- ostříhej nás celou noc.

Tobě se poroučíme - a pokorné pro-
síme, - při nás buď s svou milostí, - bude
nám na tom dosti.

Učiň to pro své jméno, - ať jest od
nás chváleno, - odsavad až na věky, -
Pane Bože veliký.

Píseň před kázáním.

Otče náš, milý Pane, - dej nám Ducha
svatého, - prosíme, ať se stane - pro
Krista Syna Tvého: - ať nás naučí bož-
ského - pravdu zákona znáti, - proroctví
falešného - pilně se vystříhati.

Kriste, jenž jsi svým věrným - seslal
Ducha svatého, - před věky vyvoleným -
od Otce nebeského; - račiž nám této
chvilě - téhož Ducha seslati, - abychom
Tebe mile - mohli v slovu poznati.

Ó milý Duše svatý, - rač naším hostem býti, - jenž jsi v darech bohatý, - nemeškej k nám přijíti; - spravuj jazyk k mluvení, - dej nám dobré učení, - nachyl uši k slyšení, - zapal srdce k věření.

Píseň po kázání

Pochválen budiž Pán Bůh náš, - kterýž nyní nasytil nás - svatým slovem, - jež jest pokrm našim dušem - Alleluja, Alleluja. - Pochválen buď Bůh. Alleluja.

Pochválen budiž Syn Boží, - jenž jest našich duší zboží, - nebť jest On sám - smrtí svou vrátil život nám. - Alleluja, Alleluja. - Pochválen buď Bůh. Alleluja.

Pochválen budiž Duch svatý, - jenž nás učí pravdu znáti, - Boha Otce - i Jeho milého Syna. - Alleluja, Alleluja. - Pochválen buď Pán. Alleluja.

Písně při mši svaté

obecné a dle doby roku církevního.

I.

Introit. Bože, před Tvou velebností - na kolena padáme, - zapal v srdcích

svou milostí - oheň lásky, žádáme: - bychom Tebe milovali, - jak v nebesích andělé, - oběť Ti obětovali - podle Tvé svaté vůle.

Gloria. Sláva budiž na výsosti, - česť a díky vzdáváme, - ó Bože, Tvé velebnosti; - dej nám pokoj, žádáme: ó Ježíši, který snímáš - tohoto světa viny, - k sobě do nebe přiveď nás - skrze Tvé drahé rány.

Evangelium. Boží slovo ukazuje - do věčné slávy cestu, - kdo je slyší a splňuje, - spěchá k Božímu městu. - Sprav, Ježíši, svou milostí, - abychom vždy plnili - slovo Boží s ochotností - a Tobě se líbili.

Credo. V jednoho Boha věříme, - Otce všemohoucího: - Stvořitele nebe, země. - i v Krista, Syna Jeho, - Duchem svatým počatého, - z Panny narozeného, - pro nás na svět poslaného, - v Božství Otci rovného.

Obětování. Přijmi tu oběť, ó Pane, - skrze ruce duchovní, - kterou nyní podáváme, - a která se promění - v Tělo a Krev Syna Tvého, - jak On v pravdě vyjevil, - když tuto oběť nového - zákona ustanovil.

Sanctus. Svatý, svatý Bůh náš, svatý,
 - jenž jest Sabaoth nazván, - Otec, Syn,
 též i Duch svatý, - od věčnosti mocný Pán :
 - plna jsou, Bože, nebesa - i zem Tvé
 velebnosti, - Hosana Ti všecko plesá, -
 zde i též na věčnosti.

Po pozdvihování. Serafíni lásky plní -
 dolů s nebe sstupujte ! - Boha svého s námi
 nyní - v Svátosti zvelebujte ! - Požehnaný,
 jenž přichází - v jménu Páně Syn Boží,
 - od Něhož milost pochází - tomu, kdo
 se poníží.

Agnus. Ó Ježíši, nejsem hoden, - bys
 ráčil přijít ke mně, - však nicméně jen
 rci slovem - a jistě uzdravíš mne : - v Tebe
 věřím, v Tebe doufám, - Tebe nejvýš miluji,
 - že jsem zhřešil oplakávám - a srdečně
 lituji.

Přijímání. Ty mne k své lásce vzbuzuješ, - ó Ježíši nejsladší, - a srdce mé rozpaluješ, ó poklade nejdražší, - když se mně v Svátosti dáváš, - přebývat u mne žádáš, - chudý jsem a přec mne rád máš, - mně i život věčný dáš.

Požehnání. Bože, požehnej nás všechny, - bychom v lásce trvali, - s Tvou milostí

chléb andělský - vždy hodně přijímali. -
Ať jsme živi k Tvé cti, chvále, - k Tvému
vychvalování: - dej nám zdraví při tom
stálé - a věčné požehnání. Amen.

II.

(Nápěv dle kancionalu svato-Janského str. 263.)

Introit. Jako dítky k otci svému -
obracíme s důvěrou - k Tobě, Bohu vše-
mocnému, - skormoucenou duši svou: -
vyslyš, Otče, naše lkání - na svém trůně
v nebesích, - zjev nám svoje smilování, -
odpusť lidu svému hřích.

Gloria. Stvořiteli, Bohu, Otci, - zavzni
zvučný chvalozpěv; - čest buď Synu stejné
moci, - Jenžto za nás dal svou krev; -
buď i Tobě rovná chvála, - Duše, dárce
milosti. - Bože velký, sláva stálá - buď
Ti až do věčnosti.

Evangelium Rci, jak máme ctíti Tebe,
- Bože za Tvou dobrotu, - žes nám poslal
vůdce s nebe - ku věčnému životu? -
Jasně svítí slovo Jeho - naездеjší pouti
nám, bychom došli cíle svého - tam, kde
odplatou jsi sám.

Credo. Spasiteli, Jesu Kriste, - k Tobě vždy se chceme znát - pro Tvou víru z lásky čisté - statky, krev svou chceme dát. - Zníti bude neustále - v srdci nám Tvé církve hlas: - Církev Tvá jest hrad na skále, - ježž Ty chráníš v každý čas.

Obětování. Otče, nesem dary Tobě, - jak nám přikázal Tvůj Syn, - jenžto u večerní době - zázračný vykonal čin. - Má se v darech těchto krýti - Jeho Tělo, Jeho Krev; - rač k oběti vlídně zříti, - odlož pro Krista svůj hněv.

Sanctus. Svatý Bůh náš v jasném stanu, - svatý, nejvyšší svatý jest. - Vzdejte, sbory nebešťanů, - nejvyšší mu vzdejte čest. - Slávy jeho plna země, - plny světy nahoře, skláněj se Mu všaké plémě - u nejhlubší pokoře.

Po pozdvihování. Cherubínům jesti dáno, - Jesu na Tě v nebi zříti, - nám pak hříšným zde popráno - v Svátosti Tě velebit; - Bože, Ty nás ve způsobě - chleba, vína k sobě zveš, - a nám v křehkosti a mdlobě - síly poskytnouti chceš.

Agnus. K stolu Páně jíti mohu, - kdo vypraví tento div? - jak uchystám svému Bohu - stánek, aby v něm byl živ? - Duši

moji víra, láska, - naděje též ozdobuj, -
pak Ježíš, má sladká částka, - vejde tam
a bude můj.

Požehnání. Oběť Tvá jest dokonána,
- Bože, Králi nejvyšší, - a Tvá smrt jest
zvěstována, - náš Beránku nejtišší! - Dej,
ať stále rozjímáme - Tvé na kříži skon-
čení, buď vše, co kdy vykonáme, - Tobě
k cti, nám k spasení.

Písně adventní.

P ř e d e m š í s v a t o u

(Nápěv dle kancionálu svato-Janského str. 36.)

Ejhle Hospodin přijde - a všickni svatí
Jeho s Ním, - a bude v onen den - světlo
velké. Alleluja. (Po třikrát vždy o ton výše.)

Rosu dejte, nebesa s hůry: - a obla-
kové dštěte Spravedlivého.

Otevři se, země: - a vypuť Spasitele.

Nebesa vypravují slávu Boží: - a díla
rukou Jeho zvěstuje obloha.

Sláva Otci i Synu: - i Duchu sva-
tému.

Jako byla na počátku, i nyní,
i vždycky: - i na věky věkův. Amen.

Rosu dejte, nebesa a t d. (Opakuje se
až do slova: Spasitele

I.

Z nebe posel vychází - od dávna žá-
daný, - k Panně Marii vchází - od Boha
poslaný; - ten rajský archanděl - nazvaný
Gabriel.

Pokorně se pokloniv, - koná své po-
selství; - své hlavy ctně nakloniv, - ctí
svaté panenství; - Pannu pozdravuje, -
divnou věc zvěstuje.

Syn Boží tebe volí, - chce tě matkou
míti, - jak jen srdce tvé svolí, - hned Ho
máš počítí; - svol, ó Panno čistá, - po-
čneš Pána Krista.

Neboj se, to učiniti - sám Bůh vše-
mohoucí, - tobě čisté zastíní - Duch svatý
žádoucí; - co nelze mysliti, - Bůh může
činiti.

Když tak Maria slyší - anděla sva-
tého, - dí: Jáť jsem ta nejnižší - dívka
Pána mého, - podle tvých slov se staň, -
co chce Bůh můj a Pán.

Plesej, královno rajská, - že jak jsi svolila, - divné věci moc božská - v tobě způsobila; - počalas v svém těle - světa Spasitele

Ó divné věc a nová! - Bůh ponížil sebe, - ježž jsi skrze svá slova - přivábila s nebe; - na Tvé jedno slovo, - vtělil se Bůh Slovo.

Milá Boží Rodičko, - buď naší řečnicí, - promluv za nás slovíčko, - buď orodovnicí; - koho ochraňuješ, - od pekla zbavuješ. Amen.

II.

Vítej milý, Jesu Kriste, - jenž's se vtělil v Panny čisté, - aby naše viny, - sám jsa bez poskvrny - obmyl a sbladil.

V tom ukázal Bůh lásku k nám, - že Syna svého poslal nám, - kdoby v Něj věřili, - aby živi byli - skrze Něj samého.

Odřeknouc se však zlosti, - obžerství, světských žádostí, - buď živ spravedlivě, - šlechetně, střízlivě - v naději božské.

Čekajíc blahoslavené - naděje příští toho dne, - Boha velikého - Spasitele svého - Ježíše Krista.

Neb skrz Krista máme všichni -
v jednom Duchu přístup k Otci, - aby-
chom skrz Něho - nehledíc jiného - s věrou
k Bohu šli.

Kdož skrze Krista nepůjde - cesty
do nebe nenajde; - nebo cesty není - ni-
žádné k spasení - nežli Kristus sám.

Kristus jest naše naděje, - žádnýť
nám nic neprospěje, - strhnem-li se Jeho,
- Spasitele svého, - běda nám bude.

Jesu Kriste rač nám dáti, - ať by-
chom Tě mohli znáti, - Tebe se držeti,
- s Tebou vždycky býti; - dej to Bůh!
Amen.

Písně vánoční.

I.

Narodil se Kristus Pán, - veselme
se, - z růže kvítek vykvet' nám, - radujme
se. - Z života čistého, - z rodu králov-
ského, - nám, nám narodil se.

Jenž prorokován jest, - veselme se,
- ten na svět poslán jest, - radujme se. -
Z života čistého atd.

Člověčenství naše, - veselme se, -

ráčil vzíti na se, - radujme se. - Z života čistého atd.

Goliáš obloupen, - veselme se, - člo-
věk jest vykoupen, - radujme se. - Z ži-
vota čistého atd.

II.

(Nápěv dle kancionálu Svato-Janského str. 277.
č. 358.

Introit. Nad Betlémem vzešlo světlo
z noci temné, - Bůh cdhalil soudy lásky
své tajemné. - Nuže, spějme k Betlému,
- Spasiteli svému - kořme se v skrouše-
nosti, - ať nás vin a zlostí - po své lásce
sprostí.

Gloria. Sláva Bohu, sláva Kristu na
výsosti, - sláva Duchu lásky, zdroji všech
milostí; - slávu pějme s anděly - Bohu
Spasiteli, - Ty nám, Dárce míru, - uděl
mír a sílu - v hrozném světa víru.

Evangel. Věčné Slovo, věčnou vele-
bené slávou, - cestu k nebi ukazuje pravou.
- Ó Jesu, pravdu jistou - uvoď v duši
čistou; - dej, ať v nás roste víra, - Tvé
Evangelium nebe nám otvírá.

Credo. Víru v Tebe, Bože, a Tvé slovo máme, - lásku Tvoji věčnou věčně uznáváme. - Aj, Tvůj Syn se nám zrodil, - by nás vysvobodil - a z Ducha přesvátého - svatou Církev zplodil - k spáse lidstva všeho.

Obětování. U Tvých jeslí, Pane, u podnoží kříže, - láska Tvoje k svaté oběti se víže. - Srdce i vše, co máme, - v oběť ukládáme - na oltář Tvé milosti, - u jeslí a kříže - s vděčnou skroušeností.

Sanctus. Jasně nebes říše Tebe, věků Králi! - s širým světů davem velebí a chválí: - „Ó svatý, svatý, svatý - jedině podstaty!“ - Pějíc v té velké době - u Betlémských jeslí - koříme se Tobě.

Po pozdvihování. Slovo tělem stalo se, veselme se, - podle soudu věčného, radujme se! - Slovo všemohoucí, - Spasitel žádoucí, - nám, nám narodil se.

Z Panny čisté zrozený, veselme se, - Syn Boží k nám sestoupil, radujme se! - Znova ve Svátosti - s všelikou milostí - nám, nám, uhostil se.

Ve Svátosti bytuje, veselme se, - svým se věrným daruje, radujme se. - Pokrm ku spasení, - duší potěšení, nám, nám daruje se.

Agnus. U Tvého se stolu, Pane, lid Tvůj klaní, - důvěrně tu hledá pramen slitování. - Nechať lesk Tvojí záře - plyne nám s oltáře - a slovo všemohoucí - posvěti nám duše - láskou nehynoucí.

K Tvému stolu, Pane, v pověčném Betlémě - s bázní svatou kráčí lidu Tvého plémě; - ó slituj se a svému - lidu skroušenému - věčný zavítej hosti! - Nakrm, napoj duše - láskou a milostí.

Po přijímání. Dals nám, dal jsi sebe, Kriste, z pouhé lásky; - nám, nám narodils se a vin zmařil svazky. - Jak se Ti odsloužíme? - Dej, ať Tebe ctíme, - a jak Tvě slovo velí, - nosíme Tě v duši - po svůj život celý.

Požehnání. Vyslyš hlasy naše, přijmi dík srdečný, - žehnej lidu svému, Spasiteli věčný! - Veď nás vždy pravdy světlem - v nebeský svůj Betlém; - a kde Tě, Bože pravý - dvorstvo nebes chválí, - nech Tě lid Tvůj slaví.

III.

Nesem vám noviny, poslouchajte, - z Betlemské krajiny, - pozor dejte; - slyšte je pilně a neomylně - slyšte je pilné, a neomylně, - rozjímejte.

Syna porodila čistá Panna, - v jesličky vložila Krista Pána; - [: jej ovinula a zavinovala :] - plenčičkama.

K němužto andělé s nebe přišli, - i také pastýři jsou se sešli. [: Jeho vítali, Jeho chválili :] - dary nesli.

Anděl Páně jim to sám přikázal, - když se jim na poušti všem okázal; - [: k Betlému jíti, neprodlévati :] hned rozkázal.

Ejhle při Kristovu narození - stal se div veliký v okamžení; - [: nebo noc tmavá se proměnila :] - v světlo denní.

Andělé v oblacích prozpěvují - narození Páně ohlašují; - [: že jest narozen, v jeslích položen :] oznamují.

I my též, křesťané, nemeškejme, - k těm svatým jesličkám pospíchejme; - [: Ježíše svého, Pána našeho :] - přivítejme.

Vítej nám, Ježíšku s nebe daný, - jenž jsi se narodil z čisté Panny; - [: pohledni na nás a přijmi od nás :] - tyto dary.

S nebe jsi sstoupil k nám z pouhé lásky, - krásné Jezulátko, kvítku rajský; - [: jakýs spanilý a ušlechtilý :] - celý krásný.

Tak jsi svůj lid sobě zamiloval, - žes i pro něj nebe nelitoval; - [: stoupil jsi s nebe, abysi sebe :] - obětoval.

Přijmi ty nábožné dary od nás, - milostivý Králi a Pane náš; - [: Tvoje poddané, Tobě oddané :] - Ty dobře znáš.

Děkujem Ti za Tvé narození, - které nám přineslo vykoupení; - [: na které jistě čekalo lidské :] - pokolení.

Žádáme s srdečnou skroušeností, - bysi nás uvedl do radosti, - [tam kde přebýváš, slávy požíváš :] na věčnosti. Amen.

Písně k Pánu Ježíši.

I.

Mé jsi potěšení, můj Ježíši! - outočiště, jmění, Bůh nejvyšší. - Nad Tebe jiného nic nežádám, - že jsi můj Spasitel, - to vyznávám.

Jestli mne miluješ, Tě miluji, - jestli mne zavrhneš, Tě miluji, - jestli že mne tresceš, - neměním se, - pakli zatratit chceš, - nedivím se.

Přece Tě miluji, že dobrý jsi, - přece Tě miluji, že Pán můj jsi, - miluji Ježíše,

že dobrý jest, - miluji Ježíše - že Bůh můj jest.

Jehoť jsou to dary, cožkoliv mám, - Jeho jsou milosti, - to dobře znám, - Jehoť jest má duše v hříšném těle, - od Něho všecko mám propůjčené.

Duši mu navrátím při skonání - tělo své odevzdám z mrtvých vstání; - tak jiné vše Mu dám jako Pánu, - vděčně odevzdávám jako Bohu.

S Ježíšem umřítí sobě žádám, - s Ježíšem živu být naději mám; - Ježíš věčně věkův jest mým Pánem, - Ježíši buď chvála věčná. Amen.

II.

Ach můj nejsladší Ježíši, - dárce života mého, - kterýžto plyne v hojnosti - od studně srdce Tvého; - můj Pane, plný milosti, - jenž vše v hojnosti dáváš - všemu stvoření pod nebem - nám nejvíce podáváš.

Kdo vzpomíná vždy na Tebe - a Tobě důvěřuje, - své práce, kříže, lopoty - Ti zbožně obětuje: - Toho Ty silně podpíráš, - jsa rychlý k smilování; - svým věrným jdeš rád na pomoc, - Tvá ruka je vždy brání.

Nám k vůli snášels tolik muk, -
 vzals na se dřevo kříže, - pod nímžto
 nejednou jsi kles, - snést nemoha té tíže;
 - ó přerozkošná ramena, - jež sama prázdná
 viny, - byla jste hrozně trýzněna - pro
 hříšné světa činy!

Nezbyla v těle raněném - Ti krůpěj
 krve žádná, - by vycezena nebyla; - ach,
 ukrutnosti zrádná! - I svatý bok Tvůj
 proklán byl; - tu krve proud a vody -
 se vyřinul, by lidstvo smyl - a zbavil
 věčné škody.

Ježíši, Spasiteli můj! - chovej mne
 ve své stráži, - ať zhoubná toho světa
 lest - mne více neuráží; - jak ovce bývá
 chráněna - rukou pastýře svého; - své
 poskytuj mi ochrany - před klamen
 hříchu všeho.

Až vyprší má hodina, - když v zem
 se tělo vrátí: - tu zvláště, Smírce laskavý,
 - rač o duši mou dbáti; - za všechno, co
 zde opustím, - rač vyměnit mi nebe, -
 bych v sboru svatých andělů - tam věčně
 slavil Tebe.

Písně postní.

Již jsem dost pracoval - pro tebe, člověče, - tři a třiceti let, - ó bídny hříšníče! - Půjdu, půjdu do Jerusalema, - tam, co o mně psáno, - všechno se vykoná.

Ještě jednou s vámi - za stolem posedím, - chléb v tělo, víno v krev - svou vlastní proměním - na památku svého umučení, - službu vám prokáži - v smutném rozloučení.

Kam se obrátit mám? - Již mne Jidáš prodal. - můj vlastní učedník - židy na mne svolal; - ti mne najdou, - když se na modlení - krví potit budu - pro vaše spasení.

Ej, již jsem přiveden - na soud k Annášovi, - odtud mne povedou - ku Kaifášovi; - a tu všickni falešně žalují, - všickni perou, bijí, - k smrti mne odsoudí.

Korunu trnovou - na mne přistrojili - velmi bodlinatou, - a mne zbičovali; - ach, nastojte, již krev všudy teče, - ach, kolik tisíc ran - mám pro tě, člověče!

Praví Pilát k lidu: - „Hle, člověk nevinný, - bych smrti výrok dal, - neznám na něm viny.“ - Však lid volá: - „Nemůž být nevinný, - přijď Jeho krev na nás - i na naše syny.“

Král slávy nebeské - již na smrt se bere, - ó duše křesťanská - považ tu tíž kříže! - Svaté nohy již pod ním klesají, - nemohouce dále; - kati Ho kopají.

Ó horo vysoká, horo Kalvarie, - cesto kamenitá, - ó jaks dlouhá chvíle! - Již nemohu mdlobou kříž unést, - ach, Šimone, pomoz - na horu jej nésti!

Svůj kříž jsem tu složil, - roucho mi svlácejí, - ruce i nohy mé - hřeby prorážejí; - ach, údy mé jsou již nataženy, - tu pním mezi lotry - k nebi vyzdvižený.

Na tebe, křesťane, - s láskou dolů hledím, - a z boku poslední - pro tebe krev cedím. - Máš-li ke mně též srdce upřímně, - polituj, požaluj - mé smrti nevinné.

II.

Matka pláče, ruce spíná, - ach můj Bože rozmilý! - Božského jejího Syna - kati na kříž přibili. - V této přežalostné

době - chce umřít s Ježíšem, - bledá na zem klesá v mdlobě, - líto jest Marie všem. - [: Ó bolesti, ó žalosti - srdce Tvého čistého. - ach ty naše nepravosti - vbodly meč ten do něho :]

Nyní vzhůru pozdvihuje - oči pláčem zkalené, - a zas kvílí, když spatřuje - nohy, ruce zraněné; - ruce, které líbávala, - které vždycky žehnaly; - nohy, které vídávala - k ubohým jak spěchaly. [: Ó bolesti atd. :]

Žízni, prosí umíraje, - matka nesmí k dítěti! - Každý kat Mu vzhůru laje, - ona musí slyšeti! - Velké bídy nesem sice, - bolesti my trpíme, - ta však nevýslovně více, - nad kteroužto kvílíme. - [: Ó bolesti atd. :]

Proč jsi opustil mne, Otče, - těžce voláš, Ježíši! - A Marii přehluchoce, - jímá bolest nejvyšší, - vidí sebe opuštěnu - od Synáčka milého. - vidí sebe povrženu - pro Tvou smrt od každého. - [: Ó bolesti atd. :]

Čeho někdy s pečlivostí - po Sionu hledala, - to jí s takou ukrutností - Kalvarie odňala! - Již na kříži dokonává - všecka její naděje; - Ježíš ducha ode-

vzdává, - kam se Matka poděje?! -
[: Ó bolesti atd. :]

Janovi jsi poručena; - ale Jan sám opuštěn, - jeho mysl poraněna, - že jest Ježíš umučen. - Jan, ta dušička milostná, - hořce musí kvílit: - kdo Tě tedy přebolestná, - kdo Tě bude těšit? - [: Ó bolesti atd. :]

Otče! přijmi ducha mého, - nebo vše jsem dokonal, - byla ještě slova Jeho, - a pak ducha odevzdal. - Duše Jeho k otcům vešla, - Maria však viděla, - jak Mu svatá hlava klesla, - a žalostí omdlela. - [: Ó bolesti atd. :]

Již neměla žádné síly - přec se ještě vzchopila, - a v tu hrůzyplnou chvíli, - novou hrůzu spatřila. - Srdce Jeho probodeno, - s vodou krev se vylila. - Ach, kéž mně tak učiněno! - ruce lomíc pravila. - [: Ó bolesti atd. :]

Potom s kříže dolů sňali - tělo svaté k pohřbu, - matce na klín pokládali, - poraněné od hřebů. - Tuhé oudy, bledé líce, - nejsi k sobě podoben! - Ran krvavých na tisíce, - Jesu! jak jsi zohaven. - Ó [: bolesti atd. :]

S Marií chcem my plakati - nade svými vinami; - k té bolestné chceme

lkáti: - Ach, smiluj se nad námi! - Abychom se z hříchů káli, - pro něž Ježíš křižován - bychom došli tam té chvály, - kde Bůh věčně milován. - [: Pro bolesti, pro žalosti - srdce Tvého svatého - vypros, Matko, skroušenosti, - bytu v nebi blahého. :]

Písně velikonoční.

I.

Vstalť jest této chvíle, - ctný Vykupitel, - Ježíš Kristus mile, - světa Spasitel; - jenž pro hříchy naše - On stáše, - rozpjat na kříži nevinný, - náš Bůh jediný.

Když Jeho plakaly - smrti ženy ctné - Marie a stály - u hrobu truchlé: - anděl tu sedíše, - tím spíše - kázal bratřím zvěstovati, - že jest vstal z mrtvých.

Z srdečného hlasu - rcem: Alleluja! - tohoto my času - řkouc: Alleluja! - Všickni zazpívejme - i vzdejme - Spasiteli všeho světa - vždy Alleluja!

Ta šlechetná žena - všedši k bratřím v dům, - Maří Magdalena - k ctným apoštolům; - promluví k nim mile - té chvíle,

- dělic poselství andělské: - „Vstal Bůh
zajisté.“

Jenž's umřítí ráčil - pro nás, Kriste
ctný! - chtě by se nezpáčil - hříšník vše-
liký, - vstal's z mrtvých s radostí, - z mi-
losti: - ó popřejž ctného skonání -
i z mrtvých vstání! Amen.

II.

Vesel se, nebes Královno, alleluja, -
plesej, světů všech koruno, alleluja!

Syn Tvůj, ježž jsi odnosila alleluja, -
vstal z mrtvých, Matičko milá, alleluja!

Jehož's mrtvého plakala, alleluja, -
vstal z mrtvých Kristus, tvá chvála,
alleluja.

Tělo, jež nahé viselo, alleluja, -
v rouše slávy se zastkvělo, alleluja.

Rány jeho jsou zhojeny, alleluja, -
stkví se co drahé kamení, alleluja.

Tvář ubledlá a ssinalá, alleluja, - jako
slunce blesk vydala, alleluja.

Oči smrtí zamhouřeny, alleluja, - jak
hvězdy jsou osvíceny, alleluja.

Tělo Jeho prv smrtelné, alleluja, -
učiněno nesmrtelné, alleluja.

Již všecek krásný a šťastný, alleluja
- vítěz slavný a král jasný, alleluja.

V té své slávě a jasnosti, alleluja, -
zůstane až do věčnosti, alleluja.

Raduj se z té slávy Jeho, alleluja, -
přimluv se za nás u Něho! alleluja.

Píseň o křížové dni.

(Nápěv dle kancionálu Svato-Janského str. 170.)

Bože Abrahamův, - králi, pane pánův,
- myť prosíme Tebe, - dej nám rosu
s nebe, - Pane Bože náš!

My, jenž v Tě věříme, - Ježíši! pro-
síme, - smoč úrodu země, - dej nám
k chlebu sémě, - Pane Bože náš!

Uslyš hlasy naše, - jakos Eliáše -
Proroka uslyšel, - a z nebe déšť pršel, -
Pane Bože náš!

Myť k Tobě voláme, - Tvou milost
žádáme, - rač nás uslyšeti, - déšť tichý
nám dáti, - Pane Bože náš!

Déšť nebesa dejte, - rosou zalívejte -
stromy i zeliny, - louky i dědiny; - Pán
Bůh buď s námi!

Jenž svlažuješ hory - pokladův svých
s hůry, - napoj naši zemi, - neboť žízni
velmi, - Pane Bože náš!

Račiž dáti plodnost, - bychom měli živnost - z vzrostu, Tvého skutku, - zbav nás tu zármutku, - Pane Bože náš!

Jsouc dost nasycena - naše země skalná, - dá trávu dobytku - k hojnému užitku, - Pane Bože náš!

K služebnosti lidské, - z milosti své božské, - bylinu rač dáti, - jí k vzrůstu déšť přáti, - Pane Bože náš!

Země ať chléb vydá, - by nebyla bída - nám všem hříšným lidem, - ať nemřeme hladem, - Pane Bože náš!

Učiň, jak prosíme, - v Tebe, jenž věříme, - z otcovské dobroty; - znáš naše lopoty, - Pane Bože náš!

Ač my nejsme hodni, - hřešíce den po dni, - prositi od Tebe, - učiň sám pro sebe, - Pane Bože náš!

Nuž my všickni spolu, - jsouce v Božím domu, - prosme, ať z milosti - dá nám déšť s výsosti. - Pán Bůh buď s námi.

Píseň svatodušní

Introit. Duch svatý s nebe sstupuje - na věrných shromáždění, - srdce jejich osvěcuje, - přichází k nim v plameni. - Vítr se zdvihá s prudkostí, - proniká domu

vnitřnosti; - Pán zjevuje tu divy, - že v slibech jest pravdivý.

Gloria. Slávu Otci prozpěvujme - za dobrodiní Jeho, - z vděčnosti Jej zvelebujme, - neb poslal Ducha svého; - Ducha, jenž nás osvěcuje, - učí, těší, posilňuje; - Církev svatou zastává, - vzrůst a stálost jí dává.

Evangel. Šťastní, kteří Ho zvolují - za vůdce v svém jednání, - a bedlivě pozorují - na hlas Jeho volání; - On bolesti ulevuje, - zarmoucené potěšuje, - sílu dává slabému, - spokojenost skroušenému.

Credo. Vzývejmež Ducha svatého, - jenž nás k lásce vzbuzuje, - uděluje světla svého, - k dobrému posiluje; - učiňme dnes obnovení - křtu svatému příslibení, - že chcem svatě obcovat, - Boha vroucně milovat.

Obětov. Ó studnice všech radostí, - v zármutku potěšení, - Ty srdci v každé ouzkosti - dodáváš ulevení; - rač se dnes ke mně skloniti, - Duchu božský, navštívi - srdce mé, které Tobě - obětuji v té době.

Sanctus. Oslavený Zvítězitel - na trůnu svém sedící, - světa hříšného Spasitel, -

žehná teď své věřící, - v Duchu svatém a v plameni - křtí svých věrných shromáždění; - chválu Bohu vzdávejme, - „Svatý, svatý,“ zpívejme!

Po pozdv. Ne, co tělu prospěšného, - Pane, prosíme nyní, - nýbrž o Ducha svatého - a Jeho dobrodiní; - ať nám udělí moudrosti, - která pochází s výsosti, - jež srdce osvěcuje, - a k Tvé lásce vzbuzuje.

Agnus. Nevinný Boží Beránku, - Ty jsi světa spasení! - Probud' nás z hříšného spánku, - posilň skrz Tvé přispění. - Duch Tvůj uč nás pravdu znáti - v Tvých cestách pokračovati, - nechť nám ve všem soužení popřeje potěšení.

Přijím. Tobě se chcem odevzdati, - zachovat Tvé učení, žádostem odporovati - a světskému mámení; - račiž nám jen svou milostí - přispěti v naší křehkosti; - Duch Tvůj nechť nás spravuje, - k dobrému posilňuje.

Požehn. Duchu Otce, - Duchu Syna, - buď při nás svou milostí! - Naděje naše jediná, - spomáhej nám v úzkosti! - Rač nás žehnat a řídit, - nech nám světlo své svítiti, - dej v lásce setrvání, - pak v slávě přebývání.

Píseň o Božím Těle.

(Nápěv dle kancionálu Svato-Janského str. 223.)

Chval, Sione, Spasitele, - Pastýře a
Voditele, - prozpěvuj Mu v písních česť.
- Rozezvuč se k chválám krále, - nemůž
zpěv říci dokonale, - jak On velký,
dobrý jest.

Příčina se důležitá - ku chvále dnes
Tobě skytá - věčného chléb života; -
jejžto při posledním stolu - dvanáctěru
apoštolů - dala věčná dobrota.

Pějme chválu libohlasnou, - a tu ra-
dost naši jasnou - uslyš hvězdná výšina.
- Nebo dnes se ten den slaví, - kdyžto
nejprv k duši zdraví - dána tato hostina.

U té svaté u večeře - Beránkem tím
novým béře - konec zákon již starý; -
před novotou vetchoš mizí, - stín ustoupá
pravdě ryzí, - světlu noční útvary.

Co tam Kristus uštědřoval, - to vždy
činit prikazoval - ku své věčné paměti. -
Proto, jak jí poručíno - dává Církev
chléb a víno, - k spasitelné oběti.

Naučení se nám dává, - že se Tělo
z chleba stává, - z vína pak Krev pře-

drahá. - Čeho mysl nepojímá, - toho právě víra přímá - pokorou svou dosahá.

Pod rozdílnou pod způsobou - pouhým znakem, pouhou dobou - důstojná věc bytuje. - Od krmě se nápoj dělí, - pod každou však Kristus celý - pod způsobou obcuje.

Od beroucích nerozdvojen, - nerozláman, nerozpojen. - v celosti se požívá; - na tisíce jich Ho berou, - ale všickni stejnou měrou, - aniž celku ubývá.

Zlí a dobří ústa chýlí, - rozličné však jsou jich díly, - života neb záhynu. - Dobrým k žití, zlým je k moru, - aj, jak následek je v sporu - u stejného u činu.

A kdy Svátost ta se drobí, - každá částka si osobí - všečen celek přesvatý; - způsobu se jenom láme, - Svátost ale celou máme - v úplnosti podstaty.

Aj chléb svatých nebešťanů - stal se stravou pozemšťanů, - synům v podíl pravý dán; - prorokován v Isákovi, - předzvěstován v beránkovi, - v manně svaté předvídan.

Pastýři, Ty pravý chlebe, - chraň, pas, nakrmuj nás s nebe - v tomto časném

údolí; - nechť lid, jenž jest v Tvého
stáda, hostiny Tvé nepostrádá - na ne-
beském zástolí.

Písně o bl. Panně Marii.

I.

Maria, Maria! - nad slunce jasnější, -
nad měsíc krásnější, - nad perly vzácnější,
- Maria! - Budiž pozdraveno - Tvé pře-
sladké jméno - na nebi na zemi, - Maria!

Maria, Maria! - u Boha věčného, -
Otce, Syna svého, - pros za nás každý
čas, - Maria! - Ať nás neopustí - v nouzi
a těžkosti - podle své milosti, - Maria!

Maria, Maria! - pros Ježíše Syna -
by nám naše vina - odpuštěna byla, -
Maria! - Nade hříchy lítost - a pravou
skroušenost - vypros nám, způsob nám, -
Maria!

Maria, Maria! - pros Ducha svatého,
- ať nám světla svého - dá s nebe skrz
Tebe, - Maria! - Proti lsti ďábelské, - ať
v víře křesťanské - pevní jsme, stáli jsme,
- Maria!

Maria, Maria! - jež's plná milosti, -
příspěj s ochotností, - když budem

v ouzkosti, - Maria! - Hlad, vojnu, mor
zažeň, - nedej by byl zkažen, - kdo Tě
ctí, velebí, - Maria!

Maria, Maria! - v smrtelné nemoci -
přispěj ku pomoci - proti ďábla moci, -
Maria! - Když bude duše mít - z svého
těla vyjít, - ochraň nás, zastaň nás, -
Maria!

Maria, Maria! - v poslední hodině, -
ať jest mé jediné - vzdychnutí: Ježíš a
Maria! - V těch slovech chci umřít - a
na věčnost odjít, - Ježíš, ach Ježíš a -
Maria.

II.

Zdráva buď, nebes Královno, - Matko
milosrdenství! - Shledni, milostivá Panno,
- jaké nebezpečení - nás smutné se
všech stran svírá - v tom slzavém údolí,
- jak prudce na nás dotírá - svět ten se
svou nevolí.

Vyhnaní synové Evy - pravé vlasti
hledáme, - a o pomoc Tvé přímluvy, -
k Tobě, Panno vzdycháme! - Ó přednes
náš pláč a lkání - u trůnu Syna svého,
- vypros milost, smilování - pokolení
hříšného.

Buď tedy, ó Bohu milá, - Církve orodovnice, - Panno ctná a ušlechtilá, - v nebi naše řečnice. - Ujmi se křesťanské říše - a v posledním tažení - ukaž nám svého Ježíše, - pramen všech potěšení. Amen.

III.

Tisíckrát pozdravujem Tebe, - ó Matičko Krista Ježíše, - Ty jsi okrasou celého nebe, - Tobě se koří celá říše! - Ty jsi u Boha ta nejprvnější. - Tobě čest a chválu nej přednější - andělé a svatí vzdávají, - Královnou Tebe nazývají.

Přispěj nám také, ó Matko naše, - všickni s vroucím srdcem žádáme; - Tys jediné outočiště naše, - po Kristu nad Tebe nemáme; - ať chvalozpěv Tobě propěvovat - můžem, Tvoje jméno zvelebovat; - bychom se zalíbili Bohu, - chceme Tě chválit v každou dobu.

Nebo Stvořitel nebes i země - za svůj stánek Tebe vyvolil: - když přijav člověčenství na sebe, - v Tvůj panenský život se vložil, - Ježíš Kristus, Syn Boha živého, - moudrost věčná Otce nebeského, - Jenž hořkou smrt kříže podstoupil, - by z věčné smrti nás vykoupil.

Ty jsi na Sionu utvrzena, - přebýváš v městě posvěceném; - dříve než bylas na svět zrozena, - poctěna jsi v slovu prorockém; - teď požíváš věčné blaženosti, - kteráž připravena od věčnosti - byla Ti od Boha věčného, - Otce, Syna, Ducha svatého.

Zdrávas, schránko Boha nejvzácnější, - zdrávas, Panno neporušená; - za chrám Trojice nejdůstojnější - již od věčnosti vyvolená! - Ty jsi nad slunce, měsíc světlejší, - Paní a Královno nejsvětější, - Ty jsi jistá brána nebeská, - mocná Královna archandělská.

Před Tvým obrazem, ó Matko Páně; - chcem již prosby svoje skládati; - zachovej nás vždy ve své ochraně, - kdykoliv Tě budem žádati; - v nouzi, v zármutku, v každém trápení - vyžádej u Boha potěšení; - ó račiž nám svojí přímlovou - vždy štědře býti nápomocnou,

Vypros víru, naději a lásku, - v ctnostném životě setrvání, - odvrát od nás hlad, mor, též i válku, - dej šťastné života skonání, - a když hlas Soudce spravedlivého - odtud z tohoto světa bídného - ráčí nás k soudu povolati, - tenkrát, Matko! rač nás zastati.

Píseň o svatých Božích.

O sv. Václavu.

Svatý Václave,*) - vévodo české země, - kníže náš, - pros za nás Boha, - svatého Ducha. - Kriste eleison!

Ty jsi dědic České země, - rozpomeň se na své plémě; - nedej zahynouti - nám ni budoucím, - svatý Václave. - Kriste eleison!

Pomoci my tvé žádáme, - smiluj se nad námi: utěš smutné, - zažeň vše zlé, - svatý Václave. - Kriste eleison.

Nebeské jest tvorstvo krásné, - blaze tomu, kdož tam dojde, - v život věčný, - oheň jasný - svatého Ducha. - Kriste eleison!

Maria, Matko žádoucí, - tys královna velmohoucí, - prosíš za ny - za křesťany, - svého Syna, - Hospodina. - Kriste eleison!

Andělé svatí nebeští, - račte nás k sobě přivésti, - tam kde chvála - nepřestává - věčného Boha. - Kriste eleison!

*) Píseň staročeská, z nížto sloky 1, 3, 4. sepsány již před r. 1368, a velmi oblíbená, že i v bitvách i na sněmech zpívána byla.

Všickni svatí za nás proste, - zahynouti nám nedejte: - svatý Víte, svatý Norberte, - svatý Zikmunde, - svatý Prokope, - svatý Vojtěše, - svatý Jene Nepomucký, - svatá Ludmilo, - svatý Václave, - Kriste eleison!

Bohu Otci chválu vzdejme, - svatým křížem se žehnejme: ve jménu Otce - i Syna Jeho - i Ducha svatého. - Kriste eleison!

O sv. Cyrillu a Methodu.

Svatí bratři ze Soluně, - květy rajske nebes vůně, - Cyrille náš s Methodějem, - proste za nás, ježto pějem: Kyrie eleison!

Slovanskému Bůh vás rodu - poslal z dálky od východu; - vy jste starce, vy jste děti - naučili k Bohu pěti: - Kyrie eleison!

Dali jste nám slovo Boží, - pravé víry drahé zboží: - slovem, činem národ celý - získali jste Spasiteli. - Kyrie eleison!

Vy jste vodou křtu svatého - zmařili moc ducha zlého, - a před vámi zašly všudy - z vlastí našich klam a bludy. - Kyrie eleison!

Vy jste vzorem apoštolů - podali chléb s nebes stolu, - a v té zemi mezi námi - vzdělali jste Bohu chrámy. - Kyrie eleison!

Z lásky svaté život celý - o náš rod jste péči měli: - teď na nebi v blaženosti - vyžádejte nám milosti. - Kyrie eleison!

Proste za nás Hospodina, - nechť pro lásku svého Syna - ráčí dáti svému rodu - víry lásky svatou shodu. - Kyrie eleison!

Proste za nás u Ježíše, - ať jsme hodni Jeho říše; - v světa tísní každou chvíli - ať jest s námi, a nás silí. - Kyrie eleison!

Proste za nás Ducha Páně, - nechť je s námi, Církev chráně, - a jednotou lásky, víry - spojí s nebem ten svět širý. - Kyrie eleison!

Proste za nás v nebes říši, - Troj-jediný vás vyslyší: - budeť s námi v každé době - po smrti nás přijme k sobě. - Kyrie eleison!

O sv. Janu Nepomuckém.

Když mile máj zavívá, - plesává zbožný Čech! - po krajích vlasti všech - ohlas

radosti znívá. - Tam z ráje na nás hled', -
Jene, jehožto ctíme, - a v Pánu velebíme, -
jehož zná celý svět.

Ó již ve křehkém těle - jsi, modle
se za nás, - vysílal k Bohu hlas - z tvé
duše, láskou vřelý; - tys již zde bratřím
mdlým - pomáhal, muky krátil, - a Pánu
mnohé vrátil, - je míře s Bohem svým.

Ó pros, ať požehnání - té vlasti,
jíž'sto syn, - dá Bůh náš Hospodin, - i ať
ji mile chrání; nechť s nebe v pravý čas -
nám slunce, déšť vydává, - před ohněm
zachovává, - tvé bratry všecky nás.

Když na tě pohledíme, - tu v srdci
z hříchů svých, - ach, mrzce spáchaných, -
lítost a žal cítíme; - vidouce se však
stkvít - na tobě božské ctnosti - s po-
božnou důvěrností - za tebou chceme jít.

Což dalo ti smělosti, - žes, když se
tebe král - na zpověď choti ptal, - své
dostál povinnosti; - žes život na to dal, -
a co v posvátné době - svěřeno bylo tobě, -
ve srdci zachoval?

Což dalo v těžké době, - když tebe
kat mučil, - tvé oudy ohavil, - nebeské
síly tobě; - když kol plamen se zňal -
a páлил svaté žíly, - co ti dodalo síly, -
že jsi se nepoddal?

Bůh byl to všemohoucí, - k němuž v bolesti té - se neslo srdce tvé - nebeskou láskou vroucí; - jen k Bohu zření's měl! - I my chcem k Bohu státi, - zlostníka se nebáti, - byť nás hned mučit chtěl.

Obrátě k Bohu zření, - duch tvůj se k nebi vznes; - když v mokrý hrob jsi kles - do řeky uvržený; - než na to Pán Bůh hned - ku věčné cti milenci - nad vodou v jasném věnci - hvězdiček seslal pět.

Jazyk pak mlčelivý, - když přešlo tři sta let, - musel poučit svět - a jemu hlásat divy: - že ta mlčelivost - přivedla k božské tváři, - a tam, že teď se září - na věky tvoje ctnost.

Ó pros, ať náš se sílí - v tvé božské víře duch, - a víc a více Bůh - milosti nám udílí; - ať Pán nebeský sám - dle svého slitování, - zbudiv nás ku pokání, - odpustí hříchy nám.

O bl. Anežce.

Vítej v slávě nebešťanů, - Panno věrná Kristu Panu; - vítej výši na nebeské, - drahá perlo země České, - Blažená Anežko!

Záhy v jarém, útlém věku, - láskou
k Bohu plná vděku - ctnostmi tvá se
duše celá - jak lilije rozvíjela, - Blažená
Anežko!

Královského pýcha dvoru - nezkalila
tvou pokoru; - s duší čistou, vroucí, něž-
nou - v Boží službě, bylas kněžnou, - Bla-
žená Anežko!

Blahá víry, lásky květem - zhrzela
jsi klamným světem; - a chtíc dospět
v Boží škole, - chvátala jsi do řehole, -
Blažená Anežko!

Chrám i klášter povstal nový - ke
cti světcí Františkovi - a tu svou jsi
duši čistou - věnovala Jesu Kristu, - Blažená
Anežko!

Matka „chudých sester“ sboru - vedle
svaté Kláry vzoru, - prožilas let padesáte, -
v chudobě a v kázni svaté, - Blažená
Anežko!

A tvůj klášter, Boží stánek, - sídlo
svatých radovánek, - jak na svícnu svíce
svítí, - Čechy učil Bobu žítí. - Blažená
Anežko!

Břímě křížův a bolestí - uměla jsi
pro Bůh nésti. - a kdes vládla, žila, stála, -
láska Boží tebou plála. - Blažená Anežko!

Život svatý, pracný, dlouhý - Ježíš,
Pán tvůj, dle tvé touhy - korunoval smrtí
krásnou, - pojal tě ve slávu jasnou, - Bla-
žená Anežko!

Již v tvé slávě nehynoucí, - z lásky
k lidu svému vroucí, - neustávej bdít nad
námi - a pomáhej přímluvami, - Blažená
Anežko!

Měj nás, lid svůj pod ochranou - ať
za tebou, svatou pannou, - poездеjší
život celý - věnujem se Spasiteli, - Bla-
žená Anežko!

Písně v obecných potřebách.

Důvěra v Boha.

(Nápěv dle kancionalu Svato-Janského str. 258.)

Kdož ochrany Nejvyššího - v skryš
Jeho požívá, - ten v stínu Všemohoucího -
bezpečné odpočívá; - protož i já říkám
Pánu - v každý čas s důvěrností: - Tys
hradem mým, Tys mou schránú, - jáť na
Tobě mám dosti.

Onť mne z osidla lstivého - lidských
ošemetností - i z pokušení každého - vy-
trhne svou mocností; - nad to mne chce
i přijíti - pod brky křídla svého, - místo
štítu budu míti - pravdu všech zámluv
Jeho.

Protož přístrachu nočního - nebudu se nic báti, - ni ve dne létajícího - šípu se strachovati; - ani jaké morní rány - nenadále škodící, - ni zhouby na všechny strany - žádného nešetřící.

Bycht' jich po boku svém tisíc - v náhle viděl klesati, - po pravici desetkrát víc, — - ke mně nemá sahati; - nýbrž cele jsa zachován, - to budu spatřovati, - jakou umí odplatu Pán - bezbožníkům dávati.

Poněvadž tedy samého - máš Boha útočiště, - Jej i za ochrance svého - kladeš na každém místě, - netkne se tebe nic zlého, - aniž k tobě přistoupí, - žádná rána stánku tvého - v nejmenším nezarmoutí.

Neb andělům svým o tobě - Bůh ráčil přikázati, - že na všech tvých cestách tebe - vždy mají ostríhati, - by tě pak i na rukou svých - vlastních měli nositi, - tak od úrazu i noh tvých - ustavičně hájiti.

Po lvu i hadu zdrážděném - směle budeš choditi, - i po draku jedu plném, - nic však nemá škoditi: - „Proto že mne zamiloval,“ dí Bůh — „cheť ho chrániti, - mé slavné jméno že poznal, - na věky zvelebiti.“

Bude-li ke mně volati, - jistě žeť jej vyslyším, - z soužení mu zpomáhati, - sám mocí svou přispíším; - učině jej i slavného, - dlouhé dni mu chci dáti, - by tak moc spasení mého - v pravdě mohl seznati. (Žalm 90.)

Hymna ke cti svatého Otce Pia IX.

1. Tam, kde strmí Církve týmě, - v staroslavném Římě, - z národů všech jazykové - souhlasují v písni nové: - Bože, Pia Devátého - žehnej a nám zachovej!

2. Sedmi chlumův báně svaté, - vatikánské síně svaté, - hroby Svatých v širém kraji - ozvěnou se otrásají: - Bože, Pia Devátého - žehnej a nám zachovej!

3. Velebně náš zpěv se vznáší - nad oblohou země naší; - po rovinách, na moři, lese, - k Římu prosby hlas se nese: - Bože Pia Devátého - žehnej a nám zachovej!

4. Pohlížíme k vám též vzhůru, - pějte s námi v lásky kůru, - roznětte nás, nebešťané! - ať náš zpěv zde neustane: - Bože Pia Devátého - žehnej a nám zachovej!

Národní hymna.

1. Zachovej nám, Hospodine, - císaře
a naši zem! - dej ať z víry moc mu plyne, -
ať je moudrým vladařem! - Hajme vždy
koruny jeho - proti nepřátelům všem:
osud trůnu Habsburského - Rakouska jest
osudem.

2. Plňme věrně povinnosti, - chraňme
právo počestně, - a když třeba s ochot-
ností - v boj se dejme statečně! - V pa-
měti povděčné mějme - slávu vojska ví-
těznou, - jmění krev i život dejme - za cí-
saře, za vlast svou.

3. Čeho nabyt občan pilný, - vojín
zbraní zastávej: - uměním a vědou silný -
duch se zmáhej, jasně skvěj! - Bože! slávy
rač popřítí, - žehnej vlasti milené! - slunce
Tvé nechť v míru svítí - na Rakousko
blažené!

4. Stůjme k sobě každou chvíli, -
svornost jenom moci dá: - spojené kde
vládnou síly - snadno vše se vykoná. -
Když se ruka k ruce vine, - pak se dílo
podaří; říš Rakouská nepomine; - sláva
vlasti císaři!

OBSAH.

	Strana
Předmluva	3

Duchovní boj.

Čl. I. V čem záleží dokonalost křesťanská? bez boje ji nelze dosáhnouti; čeho k ví- tězství potřebí jest?	15
Čl. II. O nedůvěře v sebe samého	23
Čl. III. O důvěře v Boha	27
Čl. IV. Dle čeho pak lze souditi, máme-li skutečně nedůvěru v sebe a důvěru v Boha?	31
Čl. V. Jak mnozí se klamou domnívajíce se jako by malomyslnost etností byla	33
Čl. VI. Některá jiná pravidla, jimiž bychom dosáhli nedůvěry v sebe a důvěry v Boha .	34
Čl. VII. Jak máme rádně užívatí svých schop- ností, a především jak nutno jest sprostiti rozum vsí i nevědomosti a zvědavosti .	36
Čl. VIII. Co nám překáží v pravém posuzo- vání věcí vůkol nás? a co nám k pravému jich poznání napomáhá?	39
Čl. IX. Co ještě potřebí jest ku poznání toho, co jest prospěšnější?	42
Čl. X. Jak máme cvičiti vůli svou a řídití veškery činy své jak vnitřní tak zevné? .	45
Čl. XI. Co námi má pohnouti, abychom ve všem nic jiného si nežádali, leč aby se stala vůle Boží?	52
Čl. XII. Že jest v člověku dvojí vůle, dobrá a zlá, a že ty sobě vespolek odporují . .	54

Čl. XIII. Jak se má bojovati proti smyslnosti a jak máme cvičiti vůli, abychom navykli ctnostem	58
Čl. XIV. Jak se máme zachovati, když se vůle přemožena býti zdá, jako nemohouc odolati choutce smyslné	66
Čl. XV. Některé jiné známky, z nichž posouditi lze, zdali dobře bojujeme; proti kterým protivníkům se opřiti a kterými ctnostmi je přemoci máme?	70
Čl. XVI. Že se bojovník křesťanský záhy k boji připravovati má	72
Čl. XVII. Jaký pořádek sluší zachovati v boji proti hříšným náruživostem?	76
Čl. XVIII. Jak máme dusiti a potlačiti první hříšná hnutí	77
Čl. XIX. Jak se má bojovati proti hříchu smilstva	80
Čl. XX. Jak máme bojovati proti hříchu lelosti?	89
Čl. XXI. Jak máme náležitě užívati smyslů zevnějších a zvláště dojmy jejich obracet k věcem božským?	95
Čl. XXII. Jak věci zevnější nám posloužiti mohou k rozjímání o mukách a smrti Páně?	100
Čl. XXIII. Jak bychom i v jiných případech smyslů svých spasitelně používali měli	103
Čl. XXIV. Jak máme zbožně řídití jazyk svůj?	111
Čl. XXV. Kdo podnikl duchovním bojem přemáhati nepřátele své, má co možná varovati se všeho, co by mu rušilo pokoj srdce	115

Čl. XXVI. Co máme činiti, byli-li jsme v duchovním svém boji raněni?	120
Čl. XXVII. Jak zlý duch pokoušívá i svádí duše, chtějící se oddati ctnosti, ale jsoucí ještě pohříženy v nepravosti?	124
Čl. XXVIII. Čím usiluje zlý duch o to, aby doplnil záhubu těch, kteří byli v hřích upadli?	125
Čl. XXIX. Jaké lsti používá zlý duch, aby překazil úplné se napravení těch, kteří cítíce zlý stav svého svědomí, chtějí se poněkud polepšiti? a proč jich úmysly bývají mnohdy bez účinku?	126
Čl. XXX. O klamu některých osob, domní- vajících se, že jsou dokonalými.	130
Čl. XXXI. O lestných úkladech, jimiž nás duch zlý pohnouti hledí, abychom se spu- stili dráhy ctnosti	133
Čl. XXXII. Poslední lešť, kterouž zlý duch působiti hledí, aby nám i ctnosti naše byly příležitost k hříchu	138
Čl. XXXIII. Některá důležitá pravidla těm, kteří volni jsou potřiti své náruživosti a získati si potřebné ctnosti	147
Čl. XXXIV. Ctnosti nelze nabýti leč zpone- nábla a postupně, jedné po druhé	152
Čl. XXXV. O tom, co nám prospívá k do- sažení všelikých ctností a jak se máme přičiniti o jednu z nich za nějaký čas	154
Čl. XXXVI. Ctnost žádá neustálého konání	157
Čl. XXXVII. Když se žádá, abychom vždy se cvičili v ctnosti, použijme k tomu každé příležitosti	159

Čl. XXXVIII. Jak se máme při každé příležitosti radostně přičiniti k dosažení veliké ctnosti, buďsi s velikými obtížemi . . .	161
Čl. XXXIX. Jak lze v rozličné případnosti jednu a touž ctnost konati	165
Čl. XL. Mnobo-li času potřebí k dosažení některé ctnosti? dle čeho lze znamenati, že a jak jsme v ní pokročili?	168
Čl. XLI. Že si nemáme příliš žádati sprostěnu býti strastí, jež trpělivě snášíme; a jak máme řídití své žádosti?	170
Čl. XLII. Jak se máme střežiti ošemetnosti ďáblovy, když nás pobízí k pobožnostem náležitým?	172
Čl. XLIII. Zlá náklonnost naše jsouc štvána vnukáním zlého ducha popouzí nás někdy k marnému posuzování bližního; jak tomu máme odporovati?	176
Čl. XLIV. O modlitbě	180
Čl. XLV. Co jest modlitba vnitřní?	186
Čl. XLVI. O rozjímání	188
Čl. XLVII. Jiný způsob modlitby pomocí rozjímání.	191
Čl. XLVIII. Jak se modliti lze na základě orodování blah. Panny Marie?	192
Čl. XLIX. Čím by se měli hříšníci pohnouti, aby se důvěrně utekli k nejsv. Panně Marii?	194
Čl. L. Jak lze rozjímání činiti o andělech a svatých Božích i vzývati je za přimluvu?	196
Čl. LI. O rozjímání muk a smrti Krista Pána; a jaké zbožné city z něho vážit lze	198

	Strana
Čl. LII. Prospěchy zbožného rozjímání tajemství svatého kříže	205
Čl. LIII. O nejsvětější svátosti oltární . . .	211
Čl. LIV. Jak máme přijímati velebnou svátost?	213
Čl. LV. Jak se máme připravit k svatému přijímání? a zvláště jak máme vzbudit lásku k Bohu?	217
Čl. LVI. O přijímání duchovním	226
Čl. LVII. Jak máme po sv. přijímání díky vzdávati?	229
Čl. LVIII. Jak máme sami sebe obětovati Bohu?	230
Čl. LIX. O pocitech zbožných a trapných suchopárnostech	234
Čl. LX. O každodenním zpytování svého svědomí	242
Čl. LXI. Jak máme setrvati v boji duchovním až do smrti?	244
Čl. LXII. Jak se máme chystati k boji proti svým nepřátelům v hodině smrti? . . .	246
Čl. LXIII. O čtveru pokušení potkávajícím nás v smrti; první pokušení proti víře; jak mu lze odolati?	248
Čl. LXIV. O pokušení k zoufanlivosti; jak se tomu máme brániti?	250
Čl. LXV. O pokušení k marné slávě	252
Čl. LXVI. O všelikých preludech, jež působí zlý duch v posledním tažení člověka	253

Pokoj duše.

Čl. I. Jaké povahy jest srdce lidské a jak se má řídit?	255
---	-----

Čl. II. Že máme pilně o to pečovati, abychom duši své získali dokonalý poklid . . .	257
Čl. III. Tento pokoj buď zakládán zpone-náhla	260
Čl. IV. Aby duše toho pokoje dosáhla, má se vzdátí vší útěchy lidské	261
Čl. V. Že duše má býti sama a prosta všech věcí, aby Bůh v ní působil, co se jemu líbí . . .	264
Čl. VI. Bližního milujme opatrně, abychom nepozbyli pokoje duševního	266
Čl. VII. Duše naše vyzuj se z své vlastní vůle, chce-li se obětovati Bohu . . .	268
Čl. VIII. Jakou víru máme míti v nejsv. sv. oltární a jak se máme obětovati Bohu? . . .	273
Čl. IX. Že duše naše nemá hledati odpočinku a útěchy leč v Bohu	275
Čl. X. Překážkami a odpory, jež zakoušíme, přičiňující se o tento pokoj nedávejme se odstrašiti	278
Čl. XI. Jakými úklady zlý duch rušivá pokoj duše naší a jak se jich varovati máme?	280
Čl. XII. Že se duše nemá rmoutiti za příčinou svých vnitřních pokušení	284
Čl. XIII. Bůh na nás taková pokušení dopouští k našemu prospěchu	286
Čl. XIV. Co máme činiti, abychom nebyli malomyslni ohledem svých hříchů? . . .	289
Čl. XV. Že se duše utišiti má bez prodlení, ať se octne v jakékoliv bouři	291
Modlitba k Pánu Ježíši za pokoj duše . . .	292
Naučení o zpovědi z pobožnosti konané . .	296
I. Proč se máme častěji z pobožnosti zpovídati?	297

II. Jaké prospěchy si získáme zpovědí z po- božnosti vykonanou?	299
III. Jak máme svědomí zpytovat?	305
IV. Jaké lítosti se žádá k svaté zpovědi, pouze z nábožnosti konané?	310
Jak se má pravá lítost vzbuditi?	313
Jak se nám ve sv. zpovědi všední hříchové odpouštějí?	315
Jak lze své poklesky napravit?	317
V. Jak se máme ve sv. zpovědi z hříchů vyznávat?	320
Po sv. zpovědi	324
VI. Jak máme uložené sobě pokání vy- konati?	325
VII. Jak se přímo po sv. zpovědi zachovati máme	327
VIII. Radno-li všeobecnou či generální zpo- věd' pouze z nábožnosti konati	330
IX. Zdaliž a kdy prospěšno, zvláště ve svě- domí své nahlédnouti a je potříbiti?	331

Obyčejné modlitby.

Modlitby ranní	334
II. Jiné modlitby ranní	341
Modlitby ke mši svaté	346
Modlitby k svaté zpovědi	359
Modlitby k svatému přijímání	364
Modlitba sv. Tomáše Aquinského	368
Modlitba odpustková	370
Litanie o nejsv. Svátosti oltářní	372
Litanie o nejsv. Srdci Páně	377
Uctění nejčistšího Srdce bl. P. Marie	382
Litanie k úctě nejsv. Jména Ježíš	382
Modlitby večerní	386

Modlitba k nejsv. Trojici za šťastnou ho-	
dinu smrti	390
Litanie Loretánská	392
Salve Regina	396
Poroučejme se v ochranu bl. Panny Marie .	397
Modlitba za zeměpána	397
Modlitba za všeobecné potřeby veškerého	
křesťanstva	398
Za duše v očistci	399

Písně pro domov i chrám.

R a n n í. Minula noční hodina	402
V e č e r n í. Pod večer Tvá čeládka	403
P ř e d k á z á n í m. Otče náš, milý Pane .	404
P o k á z á n í. Pochválen budiž Pán Bůh	
náš	405

Písně při mši svaté obecné a dle doby roku církevního.

I. Bože, před Tvou velebností	405
II. Jako dítky k Otci svému	408
A d v e n t n í. Před mší sv. Ejhle Hospodin	
přijde	410
I. Z nebe posel vychází	411
II. Vítej milý, Jesu Kriste	412
V á n o č n í. I. Narodil se Kristus Pán . . .	413
II. Nad Betlémem vzešlo světlo	414
III. Nesem vám noviny	416
K P á n u J e ž í š i. I. Mé jsi potěšení můj	
Ježíši	418
II. Ach můj nejsladší Ježíši	419
P o s t n í. I. Již jsem dost pracoval	421
II. Matka pláče, ruce spíná	422

	Strana
Velikonoční. I. Vstalt jest této chvíle	425
II. Vesel se, nebes Královno, alleluja . .	426
O křížové dni. Bože Abrahamův . . .	427
Svatodušní. Duch svatý s nebe sstu- puje	428
O Božím Těle. Chval, Sione, Spasitele	431

Písně o bl. Panně Marii.

I. Maria, Maria!	433
II. Zdráva buď, nebes Královno	434
III. Tisíckrát pozdravujem Tebe	435

Písně o svatých Božích.

O sv. Václavu	437
O sv. Cyrillu a Methodu	438
O sv. Janu Nepomuckém	439
O bl. Anežce	441

Písně v obecných potřebách.

Důvěra v Boha. „Kdož ochrany Nejvyš- šího“	443
Hymna ke cti svatého Otce Pia IX. . . .	445
Hymna národní	446